

SUOMEN AMMATTIJÄRJESTÖN

Toimintakertomus

vuodelta 1926

HELSINKI ,
TYÖVÄEN KIRJAPAINO

S. Ammattijärjestö v. 1926.

Ammattijärjestöön yhtyneet liitot.

Vuoden 1926 aikana kuuluivat S. Ammattijärjestöön seuraavat ^N koko maata käsittävät liitot: Suomen Rakennustyöväen liitto, Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin liitto, Suomen Puuteollisuustyöväen liitto, Suomen Kuljetustyöläisten liitto, Suomen Kutoma-teollisuustyöväen liitto, Suomen Pareriteollisuustyöväen liitto, Suomen Kirjatyöntekijäin liitto, Suomen Ravinto- ja Nautinto-ainetyöntekijäin liitto, Suomen Nahkateollisuustyöväen liitto, Suomen Liiketyöntekijäin liitto, Suomen Muurarien, Rapparien ja Uunintekijäin liitto, Suomen Vaatetustyöntekijäin liitto, Suomen Maatyöväen liitto, Suomen Rautatientyöntekijäin liitto, Suomen Lasiteollisuustyöntekijäin liitto, Suomen Jalometallityöntekijäin liitto, Suomen Rautatieläisten Ammattiliitto ja Suomen Sukelta-jain liitto. Yhteensä 18 liittoa.

Liittojen järjestörakenteessa ja liittorajoissa ei kertomusvuotena ole tapahtunut muutoksia, vaan ovat ne tehostaneet ja vakiinnuttaneet toimintaansa edellisinä vuosina pitämiensä edustajakokouksien sekä v. 1923 pidetyn Ammattijärjestön edustajakokouksen hyväksymien päätösten mukaisesti. Mikäli erimielisyyttä tahi epäselvyyttä teollisuusliittomuotoihin siirtymisestä on liittojen välillä ilmennyt, on ne Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan ja asianomaisten liittojen toimitsijoiden keskeisissä neuvotteluissa tyydyttävästi ratkaistu ja selvitetty. Eri työläisryhmien siirtymisiä entisistä liitoistaan asianomaisinteollisuusliittoihin on toimeenpantu asianomaisten perusjärjestöjen päätöksillä.

Piirijärjestöt.

Ammattijärjestön alaisina on edelleen ollut ammatillisia piirijärjestöjä Pohjolassa ja Satakunnassa.

Näistä on ainoastaan Pohjolan Ammatillisella Piirijärjestöllä ollut huomattavampi merkitys. Satakunnan Ammatillisessa Piirijärjestössä ei ole ollut sanottavasti toimintaa.

Toukokuussa pidetylle Ammattijärjestön edustajakokoukselle tehtiin ehdotus uusien piirijärjestöjen perustamisesta m.m. Kotkaan. Ehdotusten johdosta antamassaan lausunnossa ehdotti Ammattijärjestön toimikunta, ettei uusia piirijärjestöjä perustettaisi ja entisistään säilytettäisiin ainoastaan Pohjolan Ammatillinen Piirijärjestö muutetuilla piirirajoilla. Tämä sekä uusien piirien perus-

tamisehdotus tuli kuitenkin edustajakokouksessa hylätyksi ja päätti se edelleen, ja entisissä rajoissa, säilytettäväksi piirijärjestöt Pohjolassa ja Satakunnassa.

Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön keskuspaikkana on Oulu. Piirijärjestön toimisto sijaitsee Oulun Työväentalossa. Järjestön asioita hoitaa Piirijärjestön asettama piirineuvosto ja sen valitsema toimeenpaneva valiokunta. Piirijärjestön palveluksessa on vakinaisesti palkattu piirisihteeri, jonka palkkauksen suorittaa Ammattijärjestö. Piirisihteerinä on kertomusvuonna ollut Isak Heikka. Lähempi selostus piirijärjestön kertomuksessa jälempänä.

Satakunnan Ammatillisen Piirijärjestön toiminnasta, joka on ollut hyvin heikkoa, ei Ammattijärjestölle ole lähetetty tietoja. Ainoastaan maaliskuun 21 p:nä pidetystä piirijärjestön edustajakokouksesta lähetti Piirijärjestön toimikunta maaliskuun alussa Ammattijärjestölle tiedon sekä kokoukselle esitettävät alustukset. Näissä ehdotti Piirijärjestön toimikunta Satakunnan Ammatillisen Piirijärjestön lakkauttamista ja sille kuuluneen valistustyön suorittamisen siirtämistä piirin alueella toimiville ammatillisille keskusneuvostoilta. Ehdotus Piirijärjestön lakkauttamisesta oli Ammattijärjestön toimeenpanevassa valiokunnassa käsiteltävänä ja päätti valiokunta puoltaa Piirijärjestön toimikunnan ehdotusta. Piirijärjestön edustajakokouksessamaalisk. 21 p:nä, johon Ammattijärjestöstä ei, edustajakokousvalmistelujen takia, voitu edustajaa lähettää, päätettiin Satakunnan Ammatillisen Piirijärjestön toimintaa edelleen jatkaa. Samalle kannalle asettui myöskin Ammattijärjestön edustajakokous. Piirijärjestön edustajakokouksen jälkeen ei Ammattijärjestölle ole saapunut tietoja Satakunnan Piirijärjestön toiminnasta.

Ammatilliset keskusneuvostot.

Ammatillisten keskusneuvostojen tehtävät ja suhde Ammattijärjestöön eivät aikaisemmin olleet lähemmin jayksityiskohtaisemmin määriteltyjä. Tästä johtui hankauksia perusjärjestöjen ja keskusneuvostojen sekä Ammattijärjestön ja keskusneuvostojen välillä. Viimeisessä Ammattijärjestön edustajakokouksessa ammatillisten keskusneuvostojen tehtävät lähemmin säännösteltiin ja niiden suhde Ammattijärjestöön tarkemmin määriteltiin. Näiden päätösten vaikutuksesta onkin vuoden jälkipuolella huomattavissa Ammatillisten keskusneuvostojen toiminnassa vakaantumista ja syventymistä. Varsinkin ammatillisen valistusviikon ja luentokurssien paikallinen järjestely on keskusneuvostoissa tehostunut ja tuottanut hyviä tuloksia.

Ammattijärjestölle tehtyjen ilmoitusten mukaan oli Ammatillisia keskusneuvostoja vuoden lopulla seuraavilla paikkakunnilla: Forssa, Hanko, Harlu, Heinola, Helsinki, Hyvinkää, Hämeenlinna, Joensuu, Joutseno, Jyväskylä, Kajaani, Kemi, Kokkola, Kotka, Kuopio, Kuusankoski, Lahti, Lappeenranta, Loimaa, Lohja, Mik-

keli, Nokia, Oulu, Pankakoski, Parainen, Pietarsaari, Pori, Porvoo, Raahe, Rauma, Riihimäki, Salo, Savonlinna, Seinäjoki, Sortavala, Suolahti, Tampere, Turku, Vaajakoski, Vaasa, Valkeakoski, Varkaus, Viipuri ja Äänekoski, Yhteensä 44 paikkakunnalla. Lisäys vuoteen 1925 verrattuna 5.

Ammattijärjestön jäsenluku ja sen vaihtelut.

Ammattijärjestön jäsenluku on kertomusvuotena jatkuvasti, joka vuosineljänneksellä lisääntynyt, ollen kokonaislisäys vuoden aikana 11,586 jäsentä eli noin 22.3 prosenttia. Jäsenluku oli vuoden 1925 päättyessä 50,472 ja vuoden 1926 lopussa 62,058. Jäsenluku on nyt korkeampi kuin minään muuna vuotena lukuunottamatta v. 1917. Ammattijärjestölle tehtyjen tilitysten perusteella oli jäsenluku: I:n nelj. lopussa 51,094, lisäys edelliseen nelj. 622 jäsentä, II:n nelj. lopussa 52,085, lisäys 991 jäsentä, III:n nelj. lopussa 53,975, lisäys 1,890 jäsentä, IV:n nelj. lopussa 62,058, lisäys 8,083 jäsentä. Suurin on jäsenluvun lisäys vuoden viimeisellä neljänneksellä. Tämän hyvän tuloksen saavuttamiseen ovat vaikuttaneet vuoden ajalla käydyt lukuisat, työväelle edullisesti päättyneet, työ- ja palkkaliikkeet, ammatillisen valitusviikon ajalla suoritettu tehokas propaganda ja yleensä Ammattijärjestön sekä työväen sanomalehtien suorittama voimakas agitatsioni- ja valistustyö.

Ammattijärjestön toimikunta ja toimeenpaneva valiokunta.

Ennen Ammattijärjestön edustajakokousta (1. 1.—3. 5. 26) muodostivat *toimikunnan* ja kävivät kokouksissa seuraavat: Lasiteollisuustyöväen liitosta *O. Turunen* 2 kertaa; Puuteollisuustyöväen liitosta *N. Aronen*, *E. Forsten* 3 kertaa ja *A. Räsänen* 1 kerran; Sukeltajain liitosta *J. Tähtitanner* 2 kertaa; Rakennustyöväen liitosta *U. Nurminen* 2 kertaa, *H. Moisio* 2 kertaa ja *V. Huuskonen* 2 kertaa; Kuljetustyöntekijäin liitosta *Hj. Niemelä* 2 kertaa, *H. Kopra* 1 kerran ja *E. Pukki* 2 kertaa; Paperiteollisuustyöväen liitosta *S. J. Mäkinen* 4 kertaa; Jalometallityöntekijäin liitosta *O. Väistö* 3 kertaa; Ravinto- ja nautintoainetyöntekijäin liitosta *H. Joki* 2 kertaa ja *Sofia Varvi* 1 kerran; Metalliteollisuustyöntekijäin liitosta *P. Salo* 3 kertaa, *A. Virta* 3 kertaa ja *A. Pakarinen* 2 kertaa; Kirjatyöntekijäin liitosta *O. A. Nyman* 3 kertaa; Muurarien, Rapparien ja Uunintekijäin liitosta *E. Härmä* 4 kertaa; Nahkateollisuustyöväen liitosta *Aug. Raatikainen* 4 kertaa; Vaatetustyöntekijäin liitosta *A. J. Luostarinen* 4 kertaa; Rautatie- läisten Ammattiliitosta *E. A. Metsäranta* 4 kertaa; S. V. R. Konepajojen työntekijäin liitosta *O. Saarinen* 4 kertaa.) Liiketyöntekijäin liitosta *V. Laakso* 4 kertaa; Maatyöväen liitosta *O. J. Rantanen* 2 kertaa ja *A. Lindegren* 1 kerran; ruotsinkielisten työläisten edustajana *T. A. Åkerman* 3 kertaa. Kutomateollisuustyöntekijäin liitto ei tällä ajalla lähettänyt edustajaansa toimikunnan kokouk-

siin. Ammattijärjestön toimitsijat ovat olleet kokouksissa: taloudenhoitaja *A. Halme* 2 kertaa, sihteeri *E. K. Louhikko* 1 kerran, V. a. sihteeri */.* *E. Savenius* 4 kertaa ja toim. *E. Valpas* 2 kertaa.

Edellä mainittuna aikana on toimikunta pitänyt 4 kokousta, joista pöytäkirjaan on tullut 37 pykälää.

Toimikunnan valitsemina ovat *toimeenpanevaan valiokuntaan* kuuluneet (1. 1.—*AI.* 5. 26) ja kokouksissa käyneet: *E. Härmä* 26 -kertaa, *N. Aronen* 13 kertaa, *A. J. Luostarinen* 21 kertaa. *A. Virta* 23 kertaa, *H. Moisio* 3 kertaa, *Hj. Niemelä* 8 kertaa, *E. A. Metsäranta* 8 kertaa, *O. A. Nyman* 25 kertaa ja *U. Nurminen* 21 kertaa. Toimitsijoista ovat kokouksissa olleet: *E. K. Louhikko* 5 kertaa, *A. Halme* 22 kertaa, *E. Valpas* 2 kertaa, */.* *E. Savenius* 23 kertaa ja *Matti Paasivuori* 1 kerran.

Toimeenpaneva valiokunta on tässä kokoonpanossa kokoontunut 26 kertaa ja niissä pöytäkirjaan merkitty 256 pykälää.

Jälkeen Ammattijärjestön edustajakokouksen ja sen valitsemana ovat *toimikuntaan* kuuluneet (3. 5.—31. 12. 26) ja kokouksissa käyneet: Metalliteollisuustyöntekijäin liitosta *Y. Lehtinen* 2 kertaa, *A. Pakarinen* 2 kertaa ja *V. Uurtamo* 2 kertaa, varajäsenet *E. Tuomi*, *H. Kunelius* ja */.* *Sillfors*; Rakennustyöväen liitosta *U. Nurminen* 2 kertaa, *K. Karila* 2 kertaa ja *A. Allila* 1 kerran, varajäsenet *K. Soisalo* 1 kerran, *M. Kalso* ja *E. Ekholm*; Puuteollisuustyöväen liitosta *A. Niemistö* 2 kertaa, *L. Salomaa* 2 kertaa ja */.* *Virtanen* 2 kertaa, varajäsenet *A. Vahlroos*, *A. Rinne* ja *M. Liikola*; Ravinto- ja nautintoainetyöntekijäin liitosta *H. Joki* 2 kertaa, varajäsen *Sofia Varvi*; Vaatetustyöntekijäin liitosta *Elmi Peltolehto* 2 kertaa, varajäsen *A. /.* *Luostarinen*; Nahkateollisuustyöntekijäin liitosta *A. Raatikainen* 2 kertaa, varajäsen */.* *Alanne*; Kuljetustyöläisten liitosta *E. Jokela* 2 kertaa ja *R. Kopra*, varajäsenet */.* *Hopainen* 1 kerran ja */.* *V. Simolin*; Maatyöväen liitosta *K. Rantanen* 2 kertaa, varajäsen *A. Lindegren*; Sukeltajain liitto *K. Raitanen* ja varajäsen *O. Ylönen*; Muurarien, Rapparien ja Uunintekijäin liitosta *E. Härmä* 2 kertaa, varajäsen *E. Nyqvist*; Kirjatyöntekijäin liitosta *O. A. Nyman*, 2 kertaa, varajäsen *L. Lindqvist* Liiketyöntekijäin liitosta *K. A. Fagerholm* 1 kerran ja varajäsen *K. Järvinen* 1 kerran; Kutomateollisuustyöväen liitosta *V. Kanto* 2 kertaa, varajäsen */.* *Tunturi*; Paperiteollisuustyöväen liitosta *S. J. Mäkinen* 1 kerran ja varajäsen *E. Lindfors* 1 kerran; Lasiteollisuustyöväen liitosta *O. Turunen* 2 kertaa, varajäsen *K. Vesiluoma*; Jalometalliteollisuustyöväen liitosta *V. Virtanen* 2 kertaa, varajäsen *Tamminen*; Rautatieläisten Ammattiliitosta: *K. E. Kaipio* 2 kertaa, varajäsen *H. Haapasalmi*, *S. V. R. Konepajatyöläisten* liitosta *O. Saarinen* 2 kertaa, varajäsen *A. Kaijanen*; Yleisjäseninä: naisten edustajat *Olga Kajander* 2 kertaa, varajäsen *Hilma Karvinen*; ruotsalaisten edustajana *A. Åkerman* 2 kertaa, varajäsen *F. Långholm* sekä muina yleisjäseninä *E. Huttunen* 2 kertaa, *L. Hulkkonen*, 2 kertaa ja *E. Pekkala* 2 kertaa, näiden varajäseninä *Ernst Lähde*, *H. Mäkinen* ja *Sandra Lehtinen*. Ammattijär-

jestön Naisjaoston edustajana 1 kokouksessa *Katri Järvinen*. Toimitsij-oista ovat kokouksissa olleet: *Matti Paasivuori* 2 kertaa ja *Arvo Tuominen* 2 kertaa.

Tässä kokoonpanossa on toimikunta pitänyt kaksi kokousta, joista pöytäkirjaan on tullut 23 pykälää.

Toimikunnan valitsemina ovat toimeenpanevaan valiokuntaan kuuluneet (12. 5.—31. 12.—26) ja kokouksissa käyneet: *U. Nurminen* 19 kertaa, *E. Härmä* 22 kertaa, *Y. Lehtinen* 17 kertaa, *E. Jokela* 13 kertaa, *E. Huttunen* 16 kertaa, *K. A. Fagerholm* 21 kertaa, *L. Hulkkonen* 16 kertaa, varajäsenet *E. Pekkala* 18 kertaa, *I. Virtanen* 5 kertaa ja *A. Raatikainen* 5.kertaa. Toimitsijoista ovat näissä kokouksissa olleet: puheenjohtaja *MattiPaasivuori* 18 kertaa, sihteeri *Arvo Tuominen* 22 kertaa ja taloudenhoitaja *Aatu Halme* 7 kertaa.

Toimeenpaneva valiokunta on kokoontunut 23 kertaa ja on kokouksista merkitty pöytäkirjaan 267 pykälää.

Ammattijärjestön toimitsijat.

Vuoden alusta edustajakokoukseen saakka hoiti Ammattijärjestön puheenjohtajan tehtäviä (sivutoimena) *E. Härmä*. Edustajakokouksessa valittiin Ammattijärjestön puheenjohtajaksi *Matti Paasivuori*, joka ryhtyi toimeen heti edustajakokouksen jälkeen. Kun Paasivuori joulukuun lopulla kutsuttiin maan hallituksen jäseneksi, pyysi hän vapautusta puheenjohtajan tehtävistä hallituksessa oloajaksi. Tämän johdosta päätti toimeenpaneva valiokunta joulukuun 21 p:nä pidetyssä kokouksessa järjestää puheenjohtajan toimen hoitamisen siten, että toimikunnan varapuheenjohtajaksi valitsema *E. Jokela* hoitaa (sivutoimena) puheenjohtajan tehtäviä Paasivuoren hallituksessa oloaikana.

Tammikuun 4 p:nä pidetyssä toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa ilmoitti *E. K. Louhikko* jättävänsä sihteerin toimen Ammattijärjestössä kahden viikon kuluttua ilmoituspäivästä. Eronsa syyksi mainitsi Louhikko »sen häikäilemättömän hyökkäyksen Ammattijärjestöä vastaan, jonka sosialidemokraattinen sanomalehdistö on aloittanut Ammattijärjestön tuhoamiseksi». Louhikon erottua päätti Ammattijärjestön toimikunta, toimeenpanevan valiokunnan ehdotuksesta, järjestää sihteerin tehtävien hoitamisen siten, että järjestäjä J. E. Savenius — joka aikaisemmin oli kutsuttu toimistotehtäviin edustajakokousvalmisteluja varten — hoitaa sihteerin käytännölliset tehtävät toukokuussa pidettävään edustajakokoukseen saakka. Edustajakokouksessa valittiin Ammattijärjestön sihteeriksi *Arvo Tuominen*, joka ryhtyi tointa hoitamaan kohta edustajakokouksen jälkeen.

Ammattijärjestön taloudenhoitajana on edelleen ollut *Aatu Halme*.

Ammattijärjestö-lehden y. m. julkaisujen toimittajana ja muissa kirjallisissa tehtävissä on ollut *Edvard Valpas*.

Toimistonhoitajana koko vuoden on ollut *Tyyne Leivo* ja apulaisina 1. 1—16. 6. *Fanny Lindroos* ja 16. 6—31. 12. *Sally Luoto*.

S. Ammattijärjestön Naisjaosto.

Suomen Ammattijärjestön v. t. puheenjohtajan kutsusta kokoontui S. Ammattijärjestön toimikunnan valitsema naisjaosto ensimmäiseen kokoukseensa 4 p:nä helmikuuta 1924. Kokoonkutsuja ilmoitti, että aikaisemmin valittu naisjaosto ei ole voinut kokoontua, koska yksi jäsenistä on kuollut, toinen poliittisista syistä pidätettynä ja kolmas poliittisen vainon alaisena. Jaoston jäseniä valittaessa on pidetty silmällä, että ne tulisivat niistä teollisuuslaitoksista, joiden alueella on suurempi määrä naistyöläisiä. Asianomaisten liittojen toimikuntain ehdotuksesta on Ammattijärjestön toimikunta hyväksynyt jaoston jäseniksi silloisesta Kolmiliitosta Sofia Varvin, Elintarvetyöntekijäin liitosta Elmi Peltol-lehdon sekä varajäseneksi Kolmiliitosta Fiina Pietikäisen. Kutomatyöntekijäin liiton H:gin osastolle antoi toimikunta valtuudet valita toisen varajäsenen ja valitsi osasto siksi myöhemmin Edit Konttisen.

Naisjaosto' on 6—7 edustajakokouksien välisellä ajalla kokoon-tunut 18 kertaa.

Naisjaoston toiminta kertomusvuonna. Sen jälkeen kun Ammattijärjestön edustajakokous oli tehnyt päätöksen, että Ammattijärjestön naisjaosto edelleen pidetään toiminnassa, kutsuivat Helsingin ammatillisesti järjestyneet naiset kokouksen, jossa valittiin ehdokkaat mainittua naisjaostoa varten. Ehdokkaat valittiin ammattialoilta, missä huomattavimmin työskentelee naistyöläisiä ja esitettiin Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan hyväksyttäväksi. Valituksi tulivat seuraavat toverit: Aino Huovelin, Hilma Karvinen, Edit Konttinen, Sofia Lindfors ja Katri Järvinen vakinaisiksi sekä varajäseniksi Ellen Toivonen, Lyyli Rainio ja Ida Reijonen.

Ammattijärjestön t. p. valiokunta määräsi jaoston puheenjohtajaksi toveri V. Uurtamon.

Puheenjohtajan kutsusta kokoontui jaosto ensimmäiseen kokoukseen 30/5—26.

Jaoston virkailioiksi valittiin seuraavat toverit: varapuheenjoht. Hilma Karvinen, rahastonhoitajaksi Sofia Lindfors, sihteeriksi Katri Järvinen, varasiht. Edit Konttinen. Jaoston edustajaksi Ammattijärj. toimikuntaan yalittiin Hilma Karvinen.

Ensimmäiseksi työkseen kääntyi jaosto kirjelmällä eri ammattiliittojen puoleen tiedustelulla, millä kannalla kussakin liitossa on naisten järjestäytyneisyys ja yleensä naisten palkka- ja työolot. Vastauksia on tähän mennessä saapunut 11 :sta liitolta, nimittäin Liiketyöntek. 1., Kutomateol. 1., Paperiteöl. t. 1., Lasiteol. L, Metal-

lit. 1., Puuteol. 1., Nahkat. 1., Ravinto- ja nautint. 1., Kirjat. 1., S. Rautatiel. 1. ja Rakennustyöv. liitoilta. Vastauksissa selvitetään paljonko kullakin alalla on naistyöläisiä ja paljonko järjestyneitä.

Lokakuulla kääntyi jaosto Ammattijärj. toimikunnan luvalla ammatillisten keskusneuvostojen puoleen kirjelmällä, tarkoituksella saada perustettua eri ammatillisten keskusneuvostojen yhteyteen naisjaostoja, että näiden keskusneuvostojen yhteydessä toimivien jaostojen avulla voitaisiin tehdä järjestelmällistä ja tehokasta valistus- ja järjestämistyötä naistyöläisten keskuudessa kautta maan. 12:sta keskusneuvostolta on saapunut vastauksia ja ovat kaikki ilmoittaneet ryhtyvänsä asian johdosta toimenpiteisiin paikkakunnallaan.

Ammatillisella valistusviikolla julkaisi jaosto lentokirjasia ja lehtiä 10,000 kplettä, jotka annettiin keskusneuvostojen jaettaviksi. Myöskin järjesti jaosto ammat, valistusviikolla yhdessä Helsingin amm. keskusneuvoston naisjaoston kanssa ammatillisen valistustilaisuuden naisille.

Ammattijärjestön ruotsalainen sihteeristö.

Vuodesta 1923 on Ammattijärjestön toimikunnan asettamana toiminut ruotsalainen sihteeristö, jonka huolena on ollut ammatillisen valistustyön järjestely ruotsalaisen työväen keskuudessa. Viimeisessä edustajakokouksessa päätettiin sihteeristön toimintaa jatkaa ja hyväksyttiin sille ohjesääntö, josta mainittakoon sihteeristön kokoonpanoa koskeva kohta:

»2 §.

Sihteeristön muodostaa viisi vakinaista ja kolme varajäsentä, jotka valitaan siten, että Helsingissä olevat ruotsalaiset ammattiosastot asettavat ehdokkaitaan vakinaisiksi sekä varajäseniksi, joista Ammattijärjestön toimikunta toimittaa valinnan. Ammattijärjestön palkkaama ruotsalainen järjestäjä sekä edustajakokouksen valitsema toimikunnan jäsen ovat itseoikeutettuja jäseniä sihteeristössä. Sihteeristön toimiaika on kolme vuotta.»

Kertomusvuoden alusta! lokakuuhun muodostivat sihteeristön: Frans Ahlroos puheenjohtajana, K. A. Fagerholm sihteerinä, V. Långholm, K. Henriksson ja F. A. Åkerman.

Ammattijärjestön toimikunnan kokouksessa lokakuun 28 p:nä valittiin sihteeristöön, edellä mainitun ohjesäännön mukaan: K. Henriksson, F. A. Åkerman, V. Långholm, E. A. Forsman ja G. Lillqvist.

Sihteeristö on vuoden varrella suorittanut tuloksellista työtä ammatillisen herätyksen aikaansaamiseksi ruotsalaisen työväen keskuudessa. Huomattavissa onkin jäsenmäärän nousua ruotsalaisissa amm. järjestöissä sekä uusien osastojen perustamisia.

S. Ammattijärjestön edustus.

S. *Lasiteollisuustyöväen liiton* edustajakokouksessa 3. 5.—4. 5. edusti Ammattijärjestöä J. A. Luostarinen.

5. *Paperiteollisuustyöväen liiton* edustajakokouksessa 3. 5.—5. 5. edusti Ammattijärjestöä E. Härmä.

5. *Metalliteollisuus työväen liiton* edustajakokouksessa 7.6.—11. 6. oli Ammattijärjestön edustajana Matti Paasivuori.

Ruotsin Ammattijärjestön edustajakokouksessa 29. 8—5. 9. edustivat Suomen Ammattijärjestöä Matti Paasivuori ja Eino Pekkala.

Sos.-dem. Raittiusliiton edustajakokouksessa edusti Ammattijärjestöä Matti Paasivuori.

5. *Työväen Raittiusliiton edustajakokouksessa* edusti Ammattijärjestöä Y. Lehtinen.

S. Ammattijärjestön 7:s edustajakokous.

Ammattijärjestön seitsemäs edustajakokous pidettiin kertomusvuoden toukokuun 3—8 päivinä Helsingissä. Kokouksessa oli 75 valtuutettua edustajaa sekä huomattava juokko työväen järjestöjen edustajia Suomesta ja ulkomailta.

Palkkaliikkeet ja työehtosopimukset

Palkkaliikkeet puuteollisuudessa.

Kuluneena vuonna oli Puuteollisuustyöväen liitolla tavallista runsaammin palkkaliikkeitä ja työtaisteluja.

Pyhäjärven sahan lakko. Etelä-Pirkkalassa sijaitsevalla Pyhäjärven sahall puhkesi lakko jo v. 1925 marrask. 25 p:nä. Lakko alkoi sen vuoksi, että työnantaja alensi työntekijäin palkkoja 75 pennillä tunnilta. Liiton, samoin kuin osastonkin taholta tarjottiin neuvotteluja selkkauksen selvittämiseksi, mutta työnantaja ilmoitti, että he eivät voi ryhtyä neuvotteluihin ilman Sahateollisuustyönantajaliiton lupaa. Liiton puolesta tarjottiin neuvotteluja työnantajaliitolle, mutta ilmoitti sanotun liiton luottamusmies, ins. Jansson, etteivät he halua asiasta neuvotella. — Myöskin Pyhäjärven Saha O.-Y:n omistamissa Tampereella sijaitsevilla puutavaravarastossa ja Ratinan telakalla olevat kuljetustyöläiset joutuivat tähän lakkoon mukaan. Tästä lähemmin Kuljetustyöläisten liiton palkkaliikeselostuksessa. — Työnantajat alkoivat kuitenkin lopulta tuntea sovinnon halua ja pyysivät sosialiministeriön asettamaan välitysmiehen välitystä neuvottelujen aikaansaamiseksi. Työriitojen sovittelija, tuomari J. N. Lehtinen ryhtyikin asiassa sovitteluihin, kutsuen riitapuolet yhteiseen neuvotteluun Tampereelle. Neuvotteluissa, joita käytiin maalisk. 18—19 p:nä, ei kuitenkaan päästy tulokseen. Neuvotteluja jatkettiin taas huhtik. 7 ja 8 p:nä. Lopputulos oli, että työnantajat suostuivat peruuttamaan palkanalennusaikomuksensa, samoin yrityksensä koroittaa asuntojen vuokria, osoittaen muissakin kohdissa jo verrattain Suurta sovinnon halua, joka ositti, että sovinnon edellytyksiä oli olemassa. Lopulta päästiinkin siihen, että työntekijät puolestaan luopuivat vaatimasta sopimukseen määräystä rikkurien poistamisesta sahalla, ollen vakuutettuja, etteivät rikkurit tule sanotulla sahalla olemaan pitkäikäisiä, kun työntekijät palaavat työhönsä. Sitä paitsi sitoutui työnantaja passittamaan suuren osan rikkureita pois sahalla heti, kun sovinto saadaan ja vähitellen lähtevät heistä loputkin. Neuvottelujen lopputuloksena laadittiin lakon lopettamisesta sopimuskirja Pyhäjärven Sahaosakeyhtiön ja Puuteollisuustyöväen liiton osasto n:o 113 sekä Kuljetustyöläisten liiton osasto n:o 27 välillä. Lakko päättyi huhtikuun 15 p. Lakossa oli työläisiä noin 150.

Työselkkäusuhka S.O. K:n tehtailla Vaajakoskella syntyi helmikuun alkupuolella siitä, että S. O. K:n taholta vakuutettiin tehtaan työläiset heidän mieltään kuulematta »Omannimisessä» vakuutuslaitoksessa vanhuus-, työkyvyttömyys-, leski- ja orpo-eläkkeen sekä hautausvaistuksen varalta. Vakuutusmaksuina menevä erä nousi aina 45 markkaan kuukaudessa

Asiaa käsiteltiin Puuteollisuustyöntekijäin liiton Vaajakosken osaston kokouksessa helmik. 14 p:nä. Tässä kokouksessa asetuttiin vastustamaan S. O. K:n johdon määräämää pakollista vakuuttamista, sekä sen lisäksi päätettiin, että siinä tapauksessa, jos tämän johdosta ryhdytään työläisiä erottamaan S. O. K:n töistä, sitoutuvat kaikki Vaajakosken tehtaitten työläiset eroamaan töistä ja julistamaan mainitut tehtaot lakkotilaan. Työriitojen sovittelijan välityksellä päästiin sovintoon ja S. O. K. luopui pakollisesta vakuuttamisesta.

Lahden sahalaisten palkkakysymys. Jo v. 1925 marraskuulla alennettiin Lahden sahalaisten palkkoja 6—8 markalla päivää kohti. Tämä alennus aiheutti tyytymättömyyttä työläisten keskuudessa, jopa siinä määrin, että työläisten yleisessä kokouksessa päätettiin valtavalla enemmistöllä sanoutua työstä irti 14 vuorokauden kuluttua, ellei isännistö peruuta toimeenpanemaansa palkkojen alennusta. Tämä päätös ei kuitenkaan johtanut minkäänlaisiin tuloksiin, eikä aiheuttanut erikoisempia toimenpiteitä työläisten taholta, sillä ammattiosasto luopui toistaiseksi työläisten päättämästä uhkavaatimuksesta, pitäen työmarkkinain tilaa epäedullisena vakavamman palkkaliikkeen alkamiselle. Asian enempi käsittely siirrettiin kevääseen.

Maalisk. 28 p:nä, kertomusvuonna, oli työläisillä asian johdosta kokous. Siinä päätettiin yksimielisesti esittää isännistölle, että palkat koroitettaisiin samoiksi kuin ne olivat ennen tapahtunutta alennusta. Vastausta pyydettiin huhtik. 2 p:ään mennessä. Määräpäivään mennessä eivät työläiset saaneet minkäänlaista vastausta. Tämän johdosta päättivät työläiset esittää isännistölle vaatimuksen, että työläisten palkat koroitetaan huhtik. 15 p:stä lukien samansuuruisiksi kuin ne olivat ennen alennusta olleet, uhalla, että ellei vaatimukseen suostuta, tulevat työläiset mainitun päivän jälkeen poistumaan työstä ja julistamaan sahan ja sen yhteyteen kuuluvat työt lakkotilaan. Päätös alistettiin osaston ja keskusjärjestöjen käsiteltäväksi. Tämä aiheutti sen, että isännistö antoi vastaehdotuksensa, esittäen, että neuvottelut aloitettaisiin sen esittämältä pohjalta. Isännistön vastausta käsiteltiin osaston kokouksessa huhtik. 11 p:nä. Se ei tyydyttänyt kokousta, jonka vuoksi se päätti edelleen pysyä tinkimättömästi alentamattomien palkkojen kannalla, siis ryhtyä lakon avulla puoltamaan työläisten oikeuksia.

Kun osaston tästä päätöksestä ilmoitettiin liitolle, matkusti liiton sihteeri paikkakunnalle järjestämään asioita siten, että asiasta ryhdytään neuvottelemaan. Huhtik. 14 p:nä valitsikin osaston

johtokunta neuvottelijat, jotka seuraavana päivänä ilmoittivat sahan johdolle, että neuvottelut palkkakysymyksestä voidaan aloittaa heti. Neuvotteluja käytiinkin mainittuna ja sitä seuraavana päivänä. Ne johtivatkin siihen, että työläisten tuntipalkat yleensä koroitettiin samansuuruisiksi, mitä ne olivat ennen tapah- tunutta alennusta, lukuunottamatta taaplaajain palkkoja, jotka toistaiseksi jäivät 25 penniä aikaisemmin olleita palkkoja alhaisemmiksi. Huolimatta siitä, vaikka palkkoja kaikilta kohdilta ei suostuttukaan korottamaan työläisten vaatimaan määrään, päätti huhtik. 16 p:nä pidetty työläisten yleinen kokous 131 äänellä 69 vastaan tyytyä tarjottuihin palkkaetuihin.

Lahden sahalla työskentelee noin 500 työläistä. Osastoon heistä kuuluu noin 80. Mutta tästä näin huonosta järjestäytymisestä huolimatta saavuttivat työläiset huomattavan voiton.

Helsingin puuseppien palkkataistelu. Maaliskuun loppupäivinä sanoivat helsinkiläiset puuteollisuustyöläisten ammattiosastot irti vanhat, jo useita vuosia käytännössä olleet työehtosopimuksensa sekä teollisuusneuvostonsa välityksellä esittivät kaikille Helsingin puuseppäliikkeiden harjoittajille uuden yhteisen sopimuksen, joka oli laadittu työehtosopimuslain mukaan. Uusi sopimusehdotus käsitti kaikki puuseppänteollisuuden työryhmät, nimittäin: huonekalu-, konttorikaluste-, kone- ja rakennuspuusepät, verhoilijat, sorvaajat, puunleikkaajat, kiillottajat, veneentekijät, tehdaskirvesmiehet, verhoilijain työssä olevat ompelijattaret, aputyöläiset sekä edellämainittujen ammattien oppilaat. Samanlaatuinen sopimusehdotus, johon oli sovellettu metallityömiesten sekä maalarien työpalkat, jätettiin samaan aikaan autokoritehtailijoille. Yhteiseen sopimukseen oli myös sovellettu puuseppäliikkeiden yhteydessä olevain lautatarhain työläisten työpalkat. Elintarveindeksiä noudattava liukuva palkkalaskelma, jollainen oli ollut näihin asti Helsingin puuseppäin työehtosopimuksessa, oli jätetty pois uudesta ehdotuksesta, koska sillä ei ollut viime aikoina käytännöllistä merkitystä, semminkin kun sopimus tehdään vain vuodeksi kerrallaan.

Työehtosopimusehdotuksesta ryhdyttiin työntekijäin ja työnantajain kesken neuvottelemaan toukokuun 21 päivänä ja jatkuivat ne 26 ja 29 päivänä. Neuvotteluissa ei kuitenkaan päästy työläisiä tyydyttävään tulokseen. Puusepät vaativat alimmaksi tuntipalkaksi 10 markkaa ja neuvotteluissa saatiin tulokseksi 9 markkaa 75 penniä. Tästä oli seurauksena, että puusepät ja verhoilijat ryhtyivät lakon avulla vaatimustaan toteuttamaan. Lakko alkoi toukokuun 17 päivänä ja kesti se osittain kesäkuun 3 päivään, jolloin sovinto saatiin aikaan viiden huomattavan liikkeen kanssa. Sitä ennen oli jo 81 pikkuliikettä tehnyt sovinnon allekirjoittamalla Helsingin Puuteollisuustyöläisten Teollisuusneuvosten tarjoaman työehtosopimuksen.

Sopimuksen mukaan järjestetään työntekijäin lomat kesäkuun 1 päivän ja elokuun 31 päivän välisenä aikana. Työpalkat määri-

tellään sopimuksessa huonenekalu-, konttorikalusto- ja rakennuspuusepille, sorvaajille, puunleikkaajille, kiillottajille, venheenveistäjille ja tehdaskirvesmiehille, jotka todistettavasti ovat tehneet neljä vuotta amniattityötä, kymmenen markkaa, konepuusepille, kaikissa puusepänteollisuuden työkoneissa, maksetaan alimpina tuntipalkkoina kymmenen markkaa. Niille konepuusepille, jotka ovat koneissa työskennelleet vähintään neljä vuotta, maksetaan kymmenen prosentin korotus edellämainittuun 10 markan tuntipalkkaan, verhoilijoille, jotka todistettavasti ovat tehneet neljä vuotta ammattityötä, maksetaan alimpina tuntipalkkoina yksitoista markkaa, verhoiluliikkeessä neulojina työskenteleville naisille maksetaan alimpina tuntipalkkoina seitsemän markkaa. Ne työntekijät, jotka vanhuuden tahi muun syyn takia ovat menettäneet osan työkykyänsä, saavat työskennellä pienemmällä tuntipalkalla kuin mitä edellisissä kohdissa on mainittu. Oppilaille maintuissa ammateissa maksetaan alimpina tuntipalkkoina: ensimmäisenä oppivuotena 4 markkaa, toisena oppivuotena 6 markkaa ja kolmantena oppivuotena 7 markkaa 50 penniä. Aputyöläisille maksetaan: miehille 6: 50 ja naisille 6 markkaa. Urakkatöissä on taattu 10 % korotus tuntipalkkoihin. Verhoilijain töissä ei tehdä urakkatyötä.

Edelleen on sopimuksessa määräys, että sopimuksen hyväksyneellä työntekijäin järjestöllä on oikeus jokaiselle työpaikalle valita ammattientarkastusasetuksen sekä kahdeksan tunnin työaikalain edellyttämä luottamusmies.

Sopimus on voimassa toukokuun 1 päivään 1927 ja pysyy edelleen voimassa vuoden kerrallaan, ellei sitä viimeistään yhtä kuu-kautta ennen päättymisaikaa jomman kumman sopimuskumppanin puolesta ole irtisanottu.

Työsopimus koskee noin 400 työläistä.

Niissä liikkeissä, joissa työläisten oli ryhdyttävä lakkoon, lopetettiin lakko ehdolla, että kaikki lakon alkaessa työssä olleet työläiset otetaan takaisin työhön ja että kummallakaan puolen ei harjoiteta boikoteerausta lakosta aiheutuneiden asioiden johdosta.

Saman lakkotaistelun tuloksena oli että Sörnäisten Puutavara Oy. sitoutui maksamaan lautatarhassaan työskenteleville työläisille urakkatyöpalkat hinnoittelun mukaisesti.

Palkka- ja työehto sopimusriita Helsingin autokoritehtaissa. Samaan aikaan kuin Helsingin puusepät ja verhoilijat esittivät työehtosopimuksensa, esitettiin myöskin Helsingin autokoritehtailijoille työehtosopimus hyväksyttäväksi. Toimenpidettä eivät työnantajat ottaneet lainkaan vakavalta kannalta. Eivät ryhtyneet asiasta edes neuvottelemaan. Tämä johti siihen, että työläiset lopettivat työnsä Helsingin autokoritehtaassa ja Korpivaara ja Halla Oy:n autokoritehtaassa huhtikuun 21 päivänä. Lakkoon osallistui myöskin metallityöläisiä.

Korpivaara ja Halla Oy:n tehtaalla lopetettiin lakko huhtikuun 27 päivänä väliaikaisella sopimuksella, jossa taattiin sopimuseh-

dotuksen 7 §:ssä mainitut tuntipalkat ja jossa liikkeen taholta sitouduttiin siihen, että työehtosopimus valmistetaan neuvottelun nojalla sekä allekirjoitetaan molempain sopimuskumppanien kesken.

Helsingin autokoritehtaassa jatkui lakko toukokuun 17 päivään jolloin se päättyi työläisten täydellisellä voitolla. Työehtosopimus hyväksyttiin.

Lakon lopettamiseksi tehtiin välipuhe kirjallisesti. Tässä sovittiin, että työehtosopimukseen otetaan samat yleiset määräykset kuin puuseppäin ja verhoilijainkin sopimukseen. Alimmat palkat määrätään sopimuksessa seuraaviksi:

Puusepille ja tehdaskirvesmiehille 10 mk., viilaajille ja uuttajille 9 mk., sepille, auto- sekä sähkömonttööreille 9: 50, peltisepille 10 mk., maalaajille 11 mk., verhoilijoille 11 mk.; neulojina työskenteleville ammattitaitoisille naisille 7 mk.; konepuusepille 10 mk.; neljä vuotta koneessa työskennelleille 10 % korotus edellämainttuun tuntipalkkaan.

Oppilaille maksetaan alimpina tuntipalkkoina ensimmäisenä oppivuotena 4 mk., toisena 6 mk. ja kolmantena 7:50. 18 vuotta täyttäneille aputyöläisille maksetaan alimpina tuntipalkkoina naisille 5 mk. ja miehille 6: 50. Urakkatyöstä maksetaan työntekijälle työn kestäessä 10 % korotus käytännössä olevaan tuntipalkkaan. Jos urakkatyön kestäessä täytyy työntekijäin odottaa, maksetaan odotusajalta, mikäli muuta työtä hänelle ei ole järjestetty, käytännössä oleva tuntipalkka. Verhoilijanammattissa ei tehdä urakkatyötä, mutta korvataan työ tunti-, viikko- tai kuu-kausipalkalla.

Turun puuseppien työehto- ja palkkaliike. Turun puuseppien ammattiosaston kokouksessa huhtikuun 22 päivänä päätettiin työnantajille esittää työehtosopimus hyväksyttäväksi. Mainittu työehtosopimus jätettiin työnantajille huhtikuun 26 päivänä ja pyydettiin siihen vastausta toukokuun 3 päivään mennessä. Sopimusehdotuksessa vaadittiin ammattimiesten alimmaksi tuntipalkaksi 9 markkaa. Määrättyyn päivään mennessä eivät työnantajat antaneet minkäänlaista vastausta siitä, millä tavalla osaston esitykseen tullaan suhtautumaan. Tämä aiheutti sen, että osasto kokouksessaan toukokuun 9 päivänä päätti jättää työnantajille uhkavaatimuksen, että ellei osaston aikaisemmin esittämiin vaatimuksiin suostuta toukokuun 13 päivään mennessä tai ellei mainittuun päivään mennessä anneta työläisiä tyydyttävää vastausta, keskeyttävät Turun puusepät työnsä ja julistavat Turun puuseppäntyöliikkeet lakkotilaan. Uhkavaatimuksen esittäminen aiheutti sen, että työnantajat tarjosivat neuvotteluja ja oli niiden määrä alkaa saman kuun 18 päivänä. Päivää ennen he kuitenkin peruuttivat neuvottelutarjouksensa, joten toimenpide, joka tapahtui asianomaisen työnantajaliiton välityksellä, oli suoranainen petos, sillä työtaistelun alkaminen siirtyi siten toukokuun 19 päivään, jolloin lakko alkoi kaikissa puuseppäntyöliikkeissä Turussa.

Neuvotteluja koetettiin sitten saada käyntiin useampaan ker-

taan, mutta sovintoa ei saatu syntymään. Lopulta sekaantui juttuun myös sosialiministeriön määräämä työriittojen sovittelija tuomari Mela Turusta. Hänen toimiessaan välitysmiehenä ja liiton edustajan A. Räsäsen ollessa puuseppien osaston valitsemien neuvottelijain mukana, käytiinkin neuvotteluja useampana päivänä, pääsemättä kuitenkaan sovintoon asiassa. Lopulta teki tuomari Mela välitysehdotuksen, jossa ehdotti, että puuseppien tuntipalkat korotettaisiin 8: 25 ja konepuuseppien tuntipalkat 8: 50. Samoin ehdotti hän aputyöläisille 40 pennin korotusta tuntipalkkoihin. Työnantajat hyväksyivät välitysehdotuksen, samoin päättivät lakkolaiset kokouksessaan syyskuun 9 päivänä toimitetun äänestyksen jälkeen hyväksyä tehdyn välitysehdotuksen.

Puuseppien palkat nousivat näin ollen 45 pennillä, konepuuseppien 70 pennillä ja aputyöläisten 40 pennillä tunnilta.

Ennen lakkoa olivat alimmat tuntipalkat 7: 80 eikä sen korkeampia palkkoja juuri maksettukaan. Työehtosopimusta ei myöskään ollut olemassa. Lakko kesti, lähes neljä kuukautta ja jatkui parisen kuukautta ilman, ettei puolin eikä toisin neuvotteluja tarjottu, työnantajat kun kieltäytyivät tunnustamasta työntekijäin järjestöä sopimuskumppaniksensa, ollen kuitenkin lopulta siihen pakotettuja työntekijäin ihailtavan yksimielisyyden pakottamana. Sopimus kirjoitettiin alle puuseppien osaston puolesta syyskuun 10 päivänä ja työt aloitettiin maanantaina, syyskuun 13 päivän aamulla.

Hämeenlinnan puuseppien palkkakysymys. Hämeenlinnan puuseppien ammattiosasto päätti kokouksessaan toukokuun 20 päivänä 1926 esittää työnantajille, että voimassa olevia alimpia tuntipalkkoja korotettaisiin. Alimpina tuntipalkkoina esitettiin maksettavaksi:

Puusepille, jotka ovat 4 vuotta tehneet ammattityötä, 9: 50; puusepille, jotka ovat tehneet 3 vuotta ammattityötä, 7: —; oppilaille ensimmäisenä vuotena 2: 50, toisena 3: 50 ja kolmantena 5: 75; konepuusepille, jotka ovat 4 vuotta tehneet ammattityötä 10: 50 ja jotka ovat 3 vuotta olleet ammattityössä 9: 50; konepuusepänoppilaille ensimmäisenä vuotena 4: —, toisena 6: — ja kolmantena 8: —; kiilloittajanaيسille esitettiin eri työvuosien perusteella alimpina palkkoina 3—7 markkaan.

Esityksen johdosta käydyssä kirjeenvaihdossa asettuivat työnantajat kielteisellä kannalle.

Kun näytti siltä, ettei työntekijäin palkkoja saada korottamaan ilman vakavampia toimenpiteitä, päätti puuseppäin osasto toukokuun 17 päivänä, jossa kokouksessa oli myöskin liiton sihteeri läsnä, jättää työnantajille uhkavaatimuksen, jossa ilmoitettiin osaston päättäneen, että ellei puuseppäin palkkakysymystä saada toukokuun 20 päivän iltaan mennessä tyydyttävästi ratkaistuksi, lopettavat työntekijät työnsä seuraavan päivän aamuna ja julistavat kaikki Hämeenlinnan puusepänliikkeet ja niiden yhteyteen kuuluvat työt lakkotilaan.

Uhkavaatimus johti siihen, että sovinto saatiin aikaan rauhallista tietä. Toukokuun 20 päivänä hyväksyttiin asia molemmin puolin siten että puusepille maksetaan alimpana tuntipalkkana 8: 60 ja konepuusepille 9: 10.

Riihimäen puuseppien' työehto- ja palkkakysymys. Puuteollisuustyöväen liiton Riihimäen osaston n:o 45 kokouksessa huhtik. 25 p:nä päätettiin sikäläisille puusepänliikkeenharjoittajille esittää työehtosopimus hyväksyttäväksi. Sopimusehdotus jätettiin toukok. 15 p:nä 7 työnantajalle. Vastausta pyydettiin toukok. 25 p:ään mennessä, uhalla, että ellei sopimusta siihen mennessä hyväksytä tai muuten päästä sovintoon, lopettavat työläiset työnsä mainitun päivän iltana ja julistavat asianomaiset työpaikat lakkotilaan. Sopimusehdotuksessa vaadittiin ammattimiehille 9 mk. alinta tuntipalkkaa, paitsi verhoilijoille 10 mk.

Määrättyyn päivään mennessä eivät työnantajat antaneet minkäänlaista vastausta, eivätkä suostuneet edes neuvottelemaan työläisten esityksen johdosta. Tästä oli seurauksena, että Riihimäen puuseppäin ja verhoilijain lakko alkoi edellämainittuna päivänä, siis toukok. 25 p:nä. Lakko jatkui sitten aina vuoden loppuun ilman, että päästiin edes neuvotteluihin. Työnantajat kieltäytyivät neuvottelemasta työntekijäin järjestön kanssa, kehoittaen lakkolaisia palaamaan töihin yksityissopimusten perusteella. Valtion välitysmiehen sovittelutarjoukset eivät kertomusvuotena johtaneet tuloksiin. Lakko jatkui seuraavalle vuodelle.

Riihimäen sahan työläisten palkkakysymys. Samassa tilaisuudessa huhtik. 25 p:nä, jossa puuseppien palkkakysymyksestä päätettiin osasto n:o 45 kokouksessa, päätettiin myös esittää 20 % palkankorotusvaatimus Riihimäen sahan isännistölle. Vaikka vaatimus oli näin kohtuullinen, varsinkin siihen nähden, että mainitulla sahalla on maksettu alhaisempia palkkoja kuin muualla, annettiin vaatimukseen täysin kielteinen vastaus. Tämä johti siihen, että työläiset ryhtyivät lakon avulla toteuttamaan vaatimustaan. Lakko alkoi toukok. 20 p:nä ja päättyi 25 p:nä työläisten osittaisella voitolla. Yleistä palkkojen korotusta eivät työläiset saaneet. Vain pahimmat epäkohdat korjaantuivat.

Lakko lopetettiin valtion välitysmiehen tuomari Linturin ehdottamalla tavalla. Tarkoitus oli, että sen jälkeen kun työläiset ovat palanneet työhön, ryhdytään palkoista neuvottelemaan valtion välitysmiehen johdolla. Tähän työläiset suostuivat, varsinkin kun työnantajankin taholta suostuttiin tällaiseen menettelyyn. Mutta sen jälkeen kun lakko oli lopetettu, ilmoitettiin sahan johdon taholta, että valtion välitysmiehen välitystä ei tarvita, koska he mieluummin neuvottelevat omien työläistensä kanssa.

Tällä tavalla työnantajat pettivät valtion välitysmiehellekin antamansa lupaukset.

Kuopion puuseppien palkkakysymys. Toukok. 20 p:nä esitti Kuopion puuseppien osasto n:o 46 sikäläisille työnantajille työehtosopimuksen hyväksyttäväksi. Saman kuun 31 p:nä antoivat

työnantajat siihen jyrkästi kielteisen vastauksen. Vastauksessa kieltäydyttiin myöskin neuvottelemasta, muka sen syyn perusteella, että esitetyssä työehtosopimuksessa olisi ollut useita voimassa olevan lain kanssa ristiriidassa olevia kohtia.

Kun työnantajat asettuivat näin jyrkälle kannalle, päättivät työläiset kesäk. 1 p:nä pitämässään yleisessä kokouksessa, että elleivät työnantajat suostu koroittamaan alimpia palkkoja, ovat työntekijät pakotetut ajamaan vaatimuksensa läpi lakon avulla. Päätös oli aivan yksimielinen. Ennen lakon alkamista tarjottiin työnantajille neuvotteluja. Niitä käytiinkin kesäkuun 2 p:nä.

Neuvotteluissa synnytti suurempaa erimielisyyttä puuseppien palkkavaatimus. Työntekijäin vaatimus oli 8: 50 alimmaksi tuntipalkaksi. Työnantajat tarjosivat 6: 50. Samoin oppilaitten ja naisten palkoista syntyi erimielisyyttä. Työntekijäin vaatimus oli naisille 6 mk., työnantajain tarjous 4 mk. Oppilaspykälää vaativat työnantajat poistettavaksi, väittäen, että oppilaista huolehtii oppilaslautakunta. Useista muista kohdista päästiin yksimielisiin tuloksiin, mutta* edellämainituista ei. Työntekijäin taholta oltiin valmiit alentamaan tuntipalkkavaatimusta, miesten 8 mk:aan ja naisten 5 mk:aan, jos työnantajat suostuisivat koroittamaan tähän. Työnantajat kuitenkin ilmoittivat, etteivät he voi nostaa penniäkään ja niin katkesivat neuvottelut.

Neuvottelupäivän iltana oli työläisillä yleinen kokous. Tässä kokouksessa hylättiin työnantajain tarjous yksimielisesti, mutta sovinnon aikaansaamiseksi alensi kokous ammattimiesten palkkavaatimusta 7: 50. Lisäksi annettiin perään muutamissa muissakin kohdin. Työnantajille annettiin harkinta-aikaa kesäk. 5 p:n iltaan asti, kuitenkin ehdolla, että ellei kokouksen asettamiin vaatimuksiin suostuta, alkaa lakko 6 p:n aamuna.

Työnantajat eivät kuitenkaan hyväksyneet työläisten alennettujakaan vaatimuksia. Tästä oli seurauksena, että lakko alkoi edellämainitun päivän aamuna.

Lakko jatkui sitten useita kuukausia ilman että ei saatu neuvotteluja käyntiin, työnantajat kun röyhkeästi kieltäytyivät järjestön kanssa neuvottelemasta.

Valtion sovittelija tarjosi myös useamman kerran välitystään, mutta hylkäsivät työnantajat sen.

Työnantajien röyhkeyttä ymmärtää hyvin sen vuoksi, kun miltei heti ensimmäisillä lakkoviikoilla meni rikkureiksi useita kymmeniä ammattimiehiä ja juuri niitä, jotka olivat olleet innokkaammin lakon puolella. Kun työnantajat onnistuivat saamaan näin huomattavan määrän rikkureita, päättivät työntekijät lopettaa lakon tällä kertaa tuloksettomana. Lakkolaisten ja osaston kokouksessa marrask. 12 p:nä, jossa oli myös liiton edustaja saapuvilla, päätettiin lakko lopettaa marrask. 15 p:stä lähtien. Palkkakysymykseen nähden päättyi lakko työntekijäin tappiolla. Saavutuspuoleksi voidaan merkitä se, että työnantajat suostuivat neuvottelemaan

työntekijäin ammatillisen järjestön edustajien kanssa ja että boikoteerausta työhön palaavia kohtaan ei tulla harjoittamaan.

Kannuksen sahalaisten palkkakysymys. Kannuksen sahalla on maksettu sangen kehoja palkkoja. Tämä pakotti työläiset ryhtymään toimenpiteisiin palkkojen koroittamiseksi. Toukok. 6 p:nä pidetyssä kokouksessaan päätti liittotoimikunta myöntää asianomaiselle osastolle luvan esittää palkankorotusvaatimuksensa sahan isännistölle. Vaatimuksessa esitettiin miesten alimmaksi tuntipalkaksi 5 mk. ja naisten 4 mk. Tämän lisäksi vaadittiin urakkapalkkoihin korjauksia ja että urakkatyötä tehtäessä taataan määrätty tuntipalkat. Taattuja tuntipalkkoja ei aikaisemmin ole mainitulla sahalla ollut.

Puutavara- ja Tehdas Oy:n johtokunta, joka omistaa Kannuksen sahan, antoi vaatimukseen kielteisen vastauksen toukok. 15 p:nä.

Työnantajien kielteinen vastaus johti siihen, että työläiset kokouksissaan toukok. 21 ja 23 p:nä päättivät lähes yksimielisesti ryhtyä lakon avulla tukemaan vaatimustaan. Liittotoimikunnan luvalla alkoikin lakko toukokuun 31 p:nä. Lakkoon joutui noin 125 työläistä. Lakko saatiin sovitetuksi kesäk. 7 p:nä ja työt alkoivat 8 p:nä.

Lakkotaistelunsa avulla pakottivat työläiset työnantajansa hyväksymään kaikki vaatimuksensa, mikä koski urakkasahausta, saaden lisäksi takuun alimmasta tuntipalkasta, mitä tähän saakka ei laisinkaan ole ollut. Naisten tuntipalkat nousivat 4 mk:aan ja miesten 5 mk:aan. Alinta tuntipalkkaa ei määrätty. Tehty sovinto edellyttää myöskin, ettei ketään työläistä lakon johdosta saa boikoteerata ja että rikkurit heti erotetaan työstä.

Rauman sahan työläisten lakko. Sen johdosta, että syksyllä 1925 Rauma Woodin lautatarhan työläisten palkkoja, jotka eivät siihenkään asti olleet varsin kehuttavat, oli alennettu, päättivät Rauma Wood Lmd:n työläiset yleisessä kokouksessa tehdä työnantajalle esityksen palkkojen koroittamisesta urakka- ja päivätoissa.

Työläiset vaativat vastausta kesäk. 12 p:ään mennessä ja kun vastaus oli kielteinen, ryhtyivät he saman kuun 25 päivänä lakon avulla tukemaan vaatimuksiaan. Jo edellisenä syksynä mainitun sahan työläiset pyysivät liitolta lakkolupaa, mutta silloin se evättiin.

Lakko laajeni sitten myöhemmin niin, että heinäk. 2 p:nä yhtyivät myös sahalaiset lakkoon. Vaatimus koski nyt kaikkiin urakkatöihin 20 % koroitusta, paitsi taaplaajia, joille vaadittiin ne palkat, jotka olivat voimassa ennen palkkojen alentamista.

Lakko jatkui sitten 6 viikkoa, kun työnantaja ei ollut halukas edes neuvottelemaan.

Valtion välitysmiehen, tuomari Lehtisen toimesta kyllä koetettiin neuvotteluja parisen kertaa, mutta tuloksetta. Lopulta kuitenkin työnantaja huomattuaan lakkolaisten rintaman lujaksi,

taipui sovitteluihiri. Elok. 2 p:nä aloitettiin neuvottelut tuomari Lehtisen toimiessa välitysmiehenä. Työntekijäin puolesta olivat neuvottelijoina osaston valitsevat kuusi lakkolaista ja liiton puheenjohtaja N. Aronen.

Neuvottelut, jotka kestivät kolmisen päivää, johtivat lopulta sopimukseen, jossa m.m. määrätään seuraavat palkat y.m. ehdot:

Voimassa oleviin sahaushinnoitteluihin 5 % korotus. Sellaisiin palkkoihin sahassa, joita ei lasketa sahurien palkkojen perusteella, myönnetään 5 % korotus. Naisten alimpiin tuntipalkkoihin, samoin kuin alimpiin urakkapalkkoihin, myönnetään 25 pennin korotus tunnilta. Täysin työkykyisen naisen alin tuntipalkka sahassa on 2: 60. Tukkimiehille, jotka käyvät täydestä työkykyisestä ja ammattitaitoisesta miehestä, maksetaan alimpana tuntipalkkana 4: 50. Työnjohtaja ratkaisee, kuka työntekijä on pidettävä täysin työkykyisenä ja ammattitaitoisena. Lautapihassa ja lastaustöissä koroitettiin hinnoitteluja 5—10 %.

Täysin työkykyiselle miehelle, joka ei ole urakkatyössä, maksetaan alimpana tuntipalkkana 4: 50—5: — ja vastaavat edellytykset täyttävälle naiselle 2: 75. Tämän johdosta ei nykyään työssä olevien palkkoja saa laskea, ja nämä tuntipalkat ovat noudatettavat myös talvella. Työnjohtaja ratkaisee, kuka on pidettävä täysin työkykyisenä ja ammattitaitoisena työntekijänä.

Lakossa olevat työntekijät pääsevät entisiin töihinsä, jos ilmoittautuvat sitä varten työnantajalle viimeistään elok. 12p:nä. Sopimus on voimassa vuoden kerrallaan.

Työsuhde, lakosta huolimatta, katsotaan jatkuvaksi, joten siihen oikeutetut työntekijät kuluvanakin vuonna saavat täyden vuosiloman.

Lakon aikana työssä olleet n.s. Pihkalan kaartilaiset poistuvat töistä.

Boikottaus lakon johdosta puolin ja toisin on kielletty.

Lakko loppui elok. 5 p:nä työntekijöille voitollisesti.

Sortavalan sahalaisten palkkakysymys. Sortavalan Kiviniemen sahan työväen kokouksessa toukok. 9 p:nä hyväksyttiin palkka- ja työehtosopimus, joka päätettiin jättää sahan isännistölle. Vastaus päätettiin pyytää 14 vuorokauden kuluessa. Työläisten esittämään vaatimukseen saatiin toukok. 22 p:nä jyrkästi kielteinen vastaus.

Tämä työnantajain vastaus, vaikka siinä valitettiin yhtiön vaikeata asemaa, ei tyydyttänyt työläisiä. Työläisillä oli kokous toukok. 30 p:nä. Siinä päätettiin tarjota isännistölle neuvotteluja. Sittemmin käytiinkin neuvotteluja, mutta tuloksiin ei päästy. Työläiset eivät kuitenkaan pitäneet edullisena ryhtyä lakkotaisteluun, vaan jätettiin asia tällä kerralla ennalleen.

Lahden puuseppien lakko. Kesäk. 12 p:nä jättivät Lahden puuseppät Lahden puuseppien osaston välityksellä sikäläisille puuseppäliikkeen harjoittajille ehdotuksen uudeksi työehtosopimukseksi ja uudeksi palkkatariffiksi, pyytäen vastausta saman kuun 26 p:n iltaan. Työnantajat kieltäytyivät tekemästä työehtosopimusta.

osaston kanssa, ollen kyllä valmiit neuvottelemaan yksityisten työntekijäin kanssa palkkatariffista.

Työntekijät eivät luonnollisesti voineet hyväksyä tuollaista vastausta ja päättivät julistaa lakon heinäk. 5 p:stä alkaen. Lakko julistettiin liittotoimikunnan suostumuksella. Lakko käsitti 22 puusepäneliikettä ja noin 120 työntekijää. Liiton edustaja kävi paikkakunnalla tarkoituksella saada neuvottelut aikaan. Neuvotteluja varten kokoontuivatkin sitten osaston valitsevat edustajat sekä työnantajien edustajat, mutta kun työnantajat kieltäytyivät tunnustamasta osastoa sopimuskumppanikseen, raukesivat neuvottelut sillä kerralla. Lakko jatkui kolmisen viikkoa, jolla ajalla työnantajat onnistuivat hankkimaan 65 rikkuria, joiden avulla koetettiin saada työt käyntiin, onnistuenkin työnantajat tässä osittain.

Heinäk. 26 p:nä ryhtyi sosialiministeriön asettama työriitojen sovittelija tuomari Lehtinen työnantajain pyynnöstä riitaa sovitteluun. Kun työnantajat edelleenkin kieltäytyivät neuvottelemasta osaston kanssa, ja kun näytti, että pääkysymyksestä voitane ilman suurempaa erimielisyyttä päästä sovintoon, päätti lakkolaisten yleinen kokous heinäk. 27 p:nä valita neuvottelijat lakkolaisten puolesta. Neuvotteluja käytiin sitten valtion välitysmiehen johdolla, seurauksella, että laadittiin kirjallinen sopimus, jossa m.m. seuraavat alimmat palkat:

alimpana tuntipalkkana aputyöntekijöille maksetaan 2 markkaa;

aloitteleville työntekijöille, myöskin naisille, jotka työskentelevät koneessa ja penkissä sekä liimauksessa y.m. sentapaisessa työssä maksetaan 3—6: —;

täysin ammattitaitoisille puusepille maksetaan alimpana tuntipalkkana 8: —. Näiden täysin ammattitaitoisten työntekijäin urakkatyöstä maksetaan 10 % korotus tuntipalkkaan, mikä korotus kuitenkin suoritetaan työntekijälle työn valmistuttua seuraavassa tilissä.

Työntekijäin lomat järjestetään kesäk. 1 p:n ja elok. 31 p:n välisenä aikana. Toukok. 1 p:nä ei tehdä työtä.

Kaikenlainen boikotteeraus lakon johdosta niin hyvin työnantajain kuin lakossa olleiden puolelta on ehdottomasti kielletty. Ammattijärjestykseen kuulumisen vuoksi ei työntekijöitä millään tavalla boikoteerata.

Sopimus on voimassa kesäk. 1 p:ään 1927 ja jatkuu edelleen vuoden kerrallaan, jollei sitä kuukautta ennen sopimusajan päättymistä irtisanota.

Lakko lopetettiin heinäk. 29 p:nä.

Työläiset eivät saaneet kaikissa kohdissa vaatimuksiaan hyväksytyiksi. Palkat kuitenkin jonkun verran nousivat. Katsoen siihen että työnantajien onnistui hankkia niinkin huomattavan määrän rikkureita, joten lakon jatkamisesta olisi voinut koitua haitallisia seurauksia lakkolaisten työhön takaisin pääsyyn nähden, päätettiin

lakko lopettaa yllämainituilla ehdoilla. Lakossa olleista oli järjestyneitä noin puolet.

Pitkänlahden sahan työläiset vaativat palkkojaan koroitettavaksi.

Puuteollisuustyöväen liiton Pitkänlahden osaston kokouksessa toukok. 5 p:nä päätettiin yksimielisesti jättää sahan isännistölle 15% palkankorotusvaatimus. Vastausta pyydettiin toukok. 11 p:nä mennessä. Määräpäivään mennessä antoikin isännistö vastauksen, jossa se ilmoitti tarkan harkinnan jälkeen olevansa pakotettu ilmoittamaan, että eivät voi luvata minkäänlaisia lisäyksiä nyt käytännössä oleviin palkkoihin, sillä puutavai-amarckinain nykyinen tilanne ei salli tuotantokustannusten lisäämistä. Vastauksessa edelleen esitettiin työväestön ratkaistavaksi, työskennelläänkö kahdella vai yhdellä vuorolla tai työskennelläänkö ollenkaan.

Työntekijäin taholta, joita vastaus ei tyydyttänyt, pyydettiin neuvotteluja. Tästäkin työnantaja kieltäytyi. Harkinnan jälkeen päättivät työläiset siirtää taisteluun menon vaatimusten läpiajaksi, tuonemmaksi.

Lakko Martinniemen sahalla. Martinniemen sahan lautatarhalla alennettiin lastauskauden alettua lastauspaikkoja 15 %:lla siitä, mitä ne olivat viime kesänä. Tämän johdosta päätti sahan työväki kesäk. 12 p:nä pitämässään yleisessä kokouksessa, että palkkojen alennusta ei hyväksytä, vaan että palkat lastaustöissä on pysyttävä ennallaan. Samalla päätettiin sahaustariffeihin ja tuntipalkkoihin vaatia 10 % korotus. Tämä korotusvaatimus koskee kaikkia muita paitsi metallimiehiä.

Kokouksen päätöksen mukainen vaatimus jätettiin sahan isännöitsijälle 12 p:n iltana ja vastausta vaadittiin kesäk. 14 p:n iltaan mennessä. Kun mainittuun päivään mennessä ei saatu sovintoa aikaan, päättivät työläiset saman päivän iltana pitämässään kokouksessa ryhtyä lakolla puoltamaan oikeuksiaan. Lakko alkoi kesäk. 15 p:n aamuna.

Lakko päättyi kesäk. 18 p:nä työläisten voitolla. Palkat urakka-sahauksessa nousivat 10 prosentilla ja lastauksessa 5—7 prosentilla keväällä alennettuihin palkkoihin. Myöskin tuntipalkkoja luvattiin koroittaa 25 pennillä, joskaan niihin ei saatukaan yleisempää nousua.

Työläisten lyhyt taistelu onnistui siis hyvin, joka on työläisten hyvän järjestymisen ansio.

Palkkaliike Hallan sahalla Kotkassa. Vuoden 1926 alussa alennettiin Kotkassa Hallan sahalla ja lautatarhassa palkkoja, sahan puolella noin 10 % ja lautatarhassa urakkatöissä 5 %, pysyttämällä kuitenkin kuormien ja taaplaus koneiden siirtomaksut ennallaan. Myöhemmin kevään aikana tuoreen tavaran taaplaajat pyysivät 5 % lisää palkkoihinsa, s.o. palkkoja koroitettavaksi entiseen määrään, eli takuuta 60 mkn päiväansioon. Vastauksessaan työnantaja myönsi pyydetyn 5 % koroituksen, mutta poisti samalla kuormien ja taaplaus koneiden siirtomaksut. Tämä järjestely merkitsi todellisuudessa huomattavaa palkkojen alennusta, ja kun

tämä sopimus olisi kestänyt yhtiön ilmoituksen mukaan voimassa vain kuluneen vuoden ajan, eivät kysymyksessä olevat työläiset katsoneet voivansa jatkaa töitä esitetyillä ehdoilla, vaan sanoutuivat irti kukin mieskohtaisesti kesäk. 7 p:nä. Yhtiön johto vastasi tähän irtisanomiseen sanomalla irti sahan koko työväen kesäk. 8 p:nä.

Kun tilanne kärjistyi näin uhkaavaksi, kutsui osasto n:o 161 asianomaiset työläiset yleiseen kokoukseen kesäk. 11 p:n iltana Popinniemen työväentalolle. Kokoukseen matkusti myös liiton puheenjohtaja N. Aronen. Tämän kokouksen päätöksiä perusteella saatiin ristiriitaisuutta koskevat asiat sovitetuksi rauhallista tietä. Sahan johto tarkisti taaplaajain palkkatariffeja ja teki niihin työläisten vaatimat korjaukset. Riitaisuus päättyi työläisten voitolla.

Gutzeit Oy:n saha- ja lautatarhatyöläisten palkankorotuskysymys. Toukok. 15 p:nä jättivät Gutzeit-yhtiön saha- ja lautatarhatyöläiset Kotkassa osastonsa välityksellä sanotun yhtiön hallinnolle palkankorotusesityksen, jossa vaadittiin työehtosopimusta ja palkkojen korottamista keskimäärin 15 %, palkat kun olivat perin kurjia eikä minkäänlaista kiinteätä palkkatariffia ollut olemassa, vaan oli suureksi osaksi käytännössä n.s. hyvitys- eli suosikkijärjestelmä palkanmaksussa.

Yhtiön johdon vastauksessa kieltäydyttiin työehtosopimuksen aikaansaamisesta edes keskustelemasta työväenjärjestöjen kanssa ja palkkojen korotuksesta annettiin kierteleviä vastauksia.

Kesäk. 20 p:nä oli sitten työläisten yhteinen kokous Kotkan työväentalolla. Kokouksessa, jossa oli osanottajia lähemmäs 500 henkilöä, päätettiin jättää asian eteenpäin vieminen osaston ja liiton huoleksi, sekä kehoittaa osastoa ilmoittamaan kirjelmällä Gutzeit-yhtiön herroille, että työläiset eivät tule tuollaisiin sortotoimenpiteisiin alistumaan.

Osaston kokous, joka pidettiin heti yleisen kokouksen jälkeen, päätti kirjelmällä ilmoittaa yhtiön johdolle osaston ja yleisen kokouksen kannan, jossa vaadittiin yhtiön johdolta selvää ja täsmällistä palkkahinnoitteluehdotusta viimeistään saman kuun 26 p:ään mennessä.

Viimemainitut toimenpiteet johtivat siihen, että yhtiön johto suostui neuvottelemaan osaston valitsemain edustajain kanssa. Samalla yhtiön johto oli pakotettu antamaan osittaisen lupauksen palkkojen yleisemmästä korottamisesta.

Palkkaneuvottelut Gutzeit-yhtiön isännistön ja työläisten välillä alkoivat sitten heinäkuun alkupuoliskolla ja päättyivät heinäk. 22 p:nä, jolloin yhtiön johdon taholta ilmoitettiin, että lisämyönnytyksiä ei enää anneta.

Kun isännistön taholta oltiin suostuvaisia heti neuvottelujen ensi asteella palkkoja korottamaan, odottivat työläiset, että neuvottelut johtaisivat siihen, että vihdoinkin nousisivat palkat niin paljon, että ne edes osapuilleen vastaisivat elinkustannuksia. Mutta näin ei tapahtunut. Isännistön vastaus oli työläisille täy-

dellinen pettymys, vaikkakin palkat sahatyöläisille ilmoitettiin korotettavaksi 10—12 %:lla sekä lautatarhatyöläisille noin 28 %:lla, ei palkkojen korotus kuitenkaan ollut läheskään näin suuri. Kerrassaan lapsipuolen asemaan jäivät naistyoiläiset. Tähän saakka olivat he tehneet työtä tuntipalkalla, mutta uuden hinnoittelun mukaan järjestettiin työt urakkatyöksi ja hinnoittelu tästä laadittiin niin alhaiseksi, että palkat olisivat tulleet jonkun verran laskemaan. Tämä johti siihen, että useat naistyoiläiset olivat pakotettuja lopettamaan työnsä, mutta koska tämä miljoonayhtiö välttämättä tarvitsee naistyövoimaa, oli isännistön peräydyttävä »palkankorotuksessaan» ja kutsuttava naiset työhön entisillä palkkoilla.

Se, että palkankorotukset supistuivat näin vähiin, johtuu ylityönteosta, jota useissa työryhmissä on tehty huomattavasti yli lain määrän. Täten on vuosiansio saatu nousemaan kohtalaiseksi ja tätä ovat työnantajat käyttäneet »valtinaan» palkankorotuksia vastustaessaan.

Työläisten kokouksessa elok. 1 p:nä keskusteltiin isännistön lupaamista »palkankorotuksista» ja todettiin, että korotukset supistuvat lopultakin hyvin vähiin. Samalla päätettiin työnantajalle ilmoittaa etteivät korotukset työntekijöitä tyydytä. Toimenpiteisiin ryhtyminen työntekijäin vaatimusten läpiajamiseksi päätettiin siirtää suotuisempaan aikaan.

Kotkan tukkityöläisten palkkakysymys. Samaan aikaan kuin osasto n:o 74 esitti myöskin Kotkan tukkityöläisten osasto n:o 24 Gutzeit-yhtiön johdolle ehdotuksen tukkityöläisten uudeksi palkkahinnoitteluksi, pyytäen sen johdosta vastausta kesäk. 10 p:ään mennessä. Kun tämän ehdotuksen johdosta ei osasto saanut mitään vastausta, jätettiin Gutzeitin johdolle uusi kirjelmä kesäk. 23 p:nä ja pyydettiin siihen vastausta 26 p:ään mennessä. Siihen saatiinkin suullinen vastaus ja ilmoitettiin, että asiasta voidaan keskustella saman kuun 28 p:nä. Sitten yhtiön johtaja lupasi antaa lopullisen vastauksen heinäkuun 15 p:nä. Luvattu vastaus osastolle annettiin, mutta siinä ilmoitettiin suostuttavaksi ainoastaan vähäpätöisempiin järjestelyihin, jotka olisivat tuoneet noin 10% korotuksen tukkien maalle nostotöihin, mutta tuntipalkat olisivat jääneet entiselleen.

Kun palkat eivät nousseetkaan työläisten toivomaan määrään, päätti osasto n:o 24 ilmoittaa yhtiön johtajalle, että uudistettu palkkahinnoittelu ei kaikilta kohdiltaan tyydytä työläisiä. Ajankohtaa ei kuitenkaan katsottu sopivaksi työtaisteluun ryhtymiselle, vaan toistaiseksi jäi asia tämän varaan.

Lastaajain lakko Pyhäjärven sahalla. Toukok. 10 p:nä puhkesi Tampereella Pyhäjärven sahalla lakko sen takia, että työnantaja koetti tulkita huhtik. 8 p:nä kertomusvuonna tehtyä sopimusta, jolla sovittiin sanotun sahan lakko, lastaajien osalta toisin, kuin sopimuksessa oli tarkoitettu. Työntekijöitä ei luonnollisesti tyydyttänyt tuollainen ilmeinen sopimuksen väärin tulkitseminen ja

kieltäytyivät he työstä. Lakon alettua kävivät työntekijät sovittelijana toimineen tuomari Lehtisen puheilla saadakseen kuulla hänen mielipiteensä sopimuksen tulkinnassa. Tuomari ilmoitti olevansa samaa mieltä asiassa kuin työntekijätkin. Asiaa ei kuitenkaan saatu sovitettua, kun työnantajat pitivät tiukasti kiinni tulkinnastaan. Lakkolaisten puolesta kutsuttiin liiton puheenjohtaja N. Aronen paikalle. Neuvotteluissa todettiin, että työnantajien taholta oli tulkittu sopimusta erehdyttävästi. Työnantajat eivät kuitenkaan tahtoneet tätä tunnustaa, vaan väittivät, ettei sopimus muka koskenut lastaajia ollenkaan. Lopulta oli yhtiön johtokunnan joka kutsuttiin asiaa harkitsemaan, tunnustettava työntekijäin tulkinta oikeaksi, joten lakko päätettiin lopettaa sillä ehdolla, että työntekijöille maksetaan sovitut palkat. Lakko loppui 12 päivän aamulla, jolloin lastaajat aloittivat työnsä. Lakko kesti siis vaan 2 päivää.

Metsäkeskus Oy:n työläisten ftalkankoroitus. Kotkassa oleva Metsänomistajain Metsäkeskus Oy:n lautatarhan työläiset jättivät kesäkuun 6 päivänä työnantajalleen kirjallisen-ehdotuksen palkkojen koroittamisesta sen mukaisiksi kuin mukaan liitetty palkkahinnoittelu edellytti. Kirjelmään vastasikin työnantaja, että kun kirjelmä oli lähetetty Kotkan sahalaisten kautta, jonka kanssa Metsäkeskus Oy:llä ei ole työsopimusta olemassa ja kun sanottu osasto heidän mielestään on väärä poliittisia asioita ajava yhdistys, eivät he lähetä ^vastaustansa sille, vaan työväestölle ja ehdotti samalla neuvotteluja kesäkuun 18 päiväksi.

Neuvottelut aloitettiin sanottuna päivänä Metsäkeskuksen Kotkan konttorissa ja olivat neuvotteluissa sanotun liikkeen toimitusjohtaja ja isännöitsijä. Osaston valitsemien neuvottelijain mukana oli Puuteollisuustyöväen liiton puheenjohtaja N. Aronen. Neuvotteluissa suostuivat työnantajat koroittamaan palkkoja 10—20 prosenttia. Työläisten kokous samana päivänä päätti, ettei tulos ole työläisiä tyydyttävä. Neuvotteluja jatkettiin sitten 19 päivänä, jolloin työnantajat suostuivat vielä erinäisiin pienempiin myönnytyksiin. Myös sovittiin siitä; että näin laadittu sopimus, jos työntekijät sen hyväksyvät, on voimassa toukokuun 1 päivään 1927 ja jatkuu se vuoden kerrallaan, ellei sitä jommaltakummalta puolen irtisanota viimeistään kuukautta ennen päättymisaikaa.

Työläisten kokouksessa samana päivänä selosti liiton puheenjohtaja Aronen neuvottelujen tuloksia. Neuvotteluissa oli päästy 20—26 prosentin koroituksiin nykyisin käytännössä olleisiin tarifeihin.

Kokous hyväksyi palkkahinnoittelun sellaisena kuin se neuvotteluissa oli laadittu.

Työriita päättyi näin ollen työläisten voittoon.

Lakko Makslahdessa. Kesäkuun 14 päivänä ilmoitettiin Oy. Pulp Woodin lautatarhassa työskenteleville työläisille, että tullaan ottamaan käytäntöön uusi palkkaastariffi. Tässä uudessa tariffissa oli kuitenkin palkat määritelty noin 25 prosenttia alhaisemmiksi

kuin aikaisemmin käytännössä olleet palkat olivat. Samalla ilmoitettiin, että niillä, jotka eivät suostu työskentelemään uuden tariffin mukaisilla palkoilla, on tilaisuus tulla hakemaan lopputili.

Vaikka työläiset suureksi osaksi olivatkin järjestymättömiä, niin katsoivat he tilille menon edullisemmaksi kuin ryhtyä työskentelemään noin alhaisilla palkoilla. Noin 50 työläistä ottikin lopputilin.

Lakko jatkui sitten parisen viikkoa, jonka jälkeen työnantaja suostui neuvottelemaan työriidan lopettamisesta. Neuvottelun tuloksena oli sopimus kesäkuun 30 päivänä. Työnantaja peruutti palkkojen alentamisyhtymänsä ja laadittiin kirjallinen sopimus, jonka mukaan palkat pysytettiin ennallaan. Kaikki lakossa olleet otettiin takaisin työhön. Kesälomaoikeus säilytettiin. Sopimus tehtiin liittomme Römpötin osaston kanssa. Sopimuksen jatkuvaisuudesta sovittiin, että se on voimassa vuoden loppuun ja jatkuu edelleenkin vuoden kerrallaan, ellei sitä jommalta kummalta puolen irtisanota. Sopimusta seurasi liitteenä yksityiskohtainen palkkahinnoittelu aikaisemmin voimassa olleen hinnoittelun pohjalla.

Työntekijät saivat siis täydellisen voiton taistelussaan oikeuksiensa puolustamisessa.

Myöhemmin vuoden lopulla sanoi työnantaja sopimuksen irti päättyväksi vuoden 1926 loppuun. Toimenpidettä seurasi uusi palkkatariffi ja kun työntekijät eivät luvanneet suostua siinä esitettyihin palkkojenalennukseen, sanottiin työntekijät irti työstänsä ja työmaa joutui sulkutilaan. Työnantaja koetti hankkia uutta työvoimaa erottamiensa tilalle, mutta huonolla tuloksella.

Työselkkäus jäi jatkumaan kuluvalle vuodelle, työnantaja kun kieltäytyi neuvottelemasta työntekijäin ammattiosaston kanssa, enempää kuin liiton kanssa, jonka puolesta liiton puheenjohtaja N. Aronen tarjosi neuvotteluja.

Kemiyhtiön saha- ja lautatarhatyöläisten suurtaistelu. Puuteollisuusyhtiönsä Karihaaran, Laitakarin ja Röytän osastot jättivät kesäkuun 17 päivänä Kemi oy:lle ehdotukset uusiksi palkkatariffeiksi, joiden mukaan palkat olisivat koroittuneet keskimäärin 5—15 prosentilla. Vastausta ehdotusten johdosta pyydettiin 24 päivään kesäkuuta. Määräaikaan saapuikin isännistöltä ennakkovastaus, jossa huomautettiin, että koska palkat Kemi oy:n sahoilla ovat korkeammat kuin missään muualla maamme sahalaitoksilla ja kun esitettyjen tariffien mukaan työpalkat tulisivat useissa töissä vielä tuntuvasti entisestään kohoamaan, on Kemi oy. lähettänyt esitetyt tariffit työnantajaliitolle, saamatta siltä kuitenkaan vielä vastausta. Muutamaa päivää myöhemmin antoi yhtiö toisen vastauksen, jossa ilmoitettiin, että mihinkään yleisempään palkkojen koroitukseen ei toiminimi voi suostua, mutta voi se ryhtyä tarkistamaan voimassaolevaa tariffia ja tehdä siihen tarpeelliset muutokset, jos työntekijät valitsevat kustakin työryhmästä neuvottelukomitean mainitunlaista tarkastusta suorittamaan. Kun yhtiön vastaus oli tällainen ja kun siinä edellä selostetun lisäksi tehtiin valheellisilla perusteilla selkoa puutavara-

markkinain epäedullisuudesta, eivät työläiset nähneet itsellään olevan muuta keinoa kuin ryhtyä lakon avulla tukemaan oikeutettuja vaatimuksiaan. Lakko alkoi kesäkuun 28 päivänä, ollen lakko täydellinen kesäkuun 29 päivänä Karihaarassa, Laitakarissa ja Röytässä.

Työläisten kokouksessa kesäkuun 28 päivänä ei kuitenkaan vielä julistettu työmaita lakkotilaan. Siinä päätettiin vain keskeyttää työt niin pitkäksi aikaa kuin neuvottelut kestävät. Samassa kokouksessa valittiin myös yhtiön esittämä neuvottelijatoimikunta. Kokouksen päätöksestä annettiin tieto oy:n isännistölle. Tämän tiedon johdosta lähetti Kemi oy. Röytän, Karihaaran ja Laitakarin työläisille seuraavan uhkavaatimuksen:

»Koska te kokouksessanne 28 päivänä tätä kuuta olette päättäneet ryhtyä lakkoon ja siten hylänneet tarjouksen yhteisen neuvottelun kautta saada sovinto aikaan, niin katsomme itsemme pakotetuksi ilmoittamaan, että jos työt täydessä laajuudessaan eivät tule käyntiin viimeistään torstaina, niin vastaisuudessa töiden käyntiin tultua tulemme alentamaan nykyistä palkkatariffia 10 %:lla ja pidämme itsellemme täyden oikeuden valikoida työläisiämme. Samalla tahdomme ilmoittaa, että kun te olette hylänneet ehdotuksemme rauhalliseen sovitteluun, katsomme näin ollen itsemme estetyiksi käymään enempiin neuvotteluihin kanssanne. Tulemme viipymättä ryhtymään niihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeelliset etujemme turvaamiseksi. Valittaen sitä, mitä tapahtunut on, vapautamme itsemme kaikista menettelyn seurauksista ja siirrämme edesvastuun kokonaan teille.

Karihaara, kesäkuun 29 päivänä 1926.

Ab. Kemi Oy.

Herman Möller.»

Tämän kirjelmän johdosta oli työläisillä kokous Kemin työväentalolla. Tässä kokouksessa päätettiin Kemi oy:n sahat julistaa lopullisesti lakkotilaan. Ainoastaan lämmittäjiin ja heidän apulaistensa sallittiin pitää kattiloita lämpimänä siltä varalta, että tulipalon sattuessa saataisiin ruiskut käyntiin. Kokouksessa myös päätettiin, että aikaisemmin valittu neuvottelutoimikunta ryhtyy toimimaan lakkokomiteana.

Heinäkuun 1 päivänä yhtyivät lakkoon myös satamatyöläiset Kemissä ja Röytässä sekä vähän myöhemmin Simonniemessä.

Kun lakkotaistelu muodostui näin valtavaksi, käsittäen noin 3,000 työläistä, oli taistelun avustamiseksi ryhdyttävä erikoisiin toimenpiteisiin. M. m. Ammattijärjestö julkaisi kehoituksen, että ammatilliset työväenjärjestöt ja järjestöjen jäsenet ryhtyisivät voimiensa mukaan rahallisesti tukemaan Pohjolassa näin puhjennutta suurtaistelua.

Taistelusta muodostui heti alussa verrattain sitkeä työtaistelu.

Rikkurityövoima, jota Kemi oy:n taholta hankittiin lakonalaisille työmaille, ei saattanut taistelutilannetta työnantajalle vähääkään edullisemmaksi, eikä moinen työvoima aiheuttanut hermostuneisuutta työläisten keskuuteen. Tämä aiheuttikin sen, että jo kolmannen lakkoviikon loputtua Kemi oy. alkoi tuntea sovinnontarvetta, vaikka sillä ei ollut miehuutta ilmoittaa sitä välittömästi työläisilleen ja heidän järjestöilleen. Tämän vuoksi täytyi valtion asettua välittäjäksi, määräämällä Kemin pormestarin, tuomari Ilmari Ervastian toimimaan tämän riidan sovittamiseksi. Valtion tällainen välitystoimi ei kuitenkaan ollut enemminkin mahdollinen kuin vasta sitten, kun Kemi oy. alkoi tuntea tarvetta sovintoon.

Pormestari Ervastian välityksellä ja johdolla alkoivat neuvottelut heinäkuun 24 päivänä, jolloin työnantajain ja työväenjärjestöjen edustajat kohtasivat toisensa Kemin raatihuoneella, jolloin Kemi oy:n taholta annettiin ymmärtää, että sovinto on mahdollinen. Mainittuna päivänä ei neuvotteluissa kuitenkaan päästy mihinkään tuloksiin, koska työnantajaliiton edustaja insinööri Jansson ei vielä ollut saapunut. Tämän vuoksi siirrettiin neuvottelut seuraavaan päivään. Neuvotteluja sitten käytiinkin niin, että välitysmies Kemi oy:n pyynnöstä jo torstaina esitti oman välitysehdotuksensa, koska muulla tavalla ei näyttänyt olevan mahdollisuutta päästä yksimielisyyteen. Tämä välitysehdotus ei kuitenkaan tyydyttänyt työläisten edustajia, jonka vuoksi he sen hylkäsivät. Samoin tekivät myös Kemi oy:n edustajat. Tällöin olivat neuvottelut vähällä katketa, sillä välitysmies ilmoitti käsittävänsä näin syntyneen tilanteen siten, että hän on epäonnistunut välitystehtävässään ja näin ollen katsoo toimintansa tässä asiassa päättyneen. Neuvottelut eivät kuitenkaan katkenneet, sillä työnantajaliiton edustaja pyysi uutta välitysehdotusta, johon pyyntöön myös työntekijäin edustajat yhtyivät.

Uusi välitysehdotus saatiin perjantaina heinäkuun 30 päivänä. Se oli työläisille ensimmäistä ehdotusta paljon edullisempi. Samana päivänä esitettiin se lakkolaisten kokouksille joko hyväksyttäväksi tai hylättäväksi. Toimitetussa äänestyksessä tuli välitysehdotus hyväksytyksi, asettuen äänestäjistä noin 75 % sen hyväksymisen kannalle. Näin toimitetun äänestyksen jälkeen ilmoittivat työväenjärjestöjen edustajat pormestari Ervastille, että vaikkei välitysehdotus kaikilta kohdiltaan ole työläisiä tyydyttävä, voidaan se kuitenkin hyväksyä, jotta sovinto saataisiin aikaan.

Uuden välitysehdotuksen pohjalla jatkettiin neuvotteluja seuraavana päivänä. Kemi oy:n edustajat hangoittelivat vieläkin vastaan, mutta lopulta he katsoivat edullisemmaksi taipua, joten tulokseksi tuli, että molemmin puolin päätettiin hyväksyä sopimus, jonka allekirjoittavat Karihaaran, Laitakarin ja Röytän sahojen lakossaolevien työläisten valtuuttamat toiselta puolen ja toiminnimi Aktiebolaget Kemi Osakeyhtiön edustajat toiselta puolen. Sopimuksessa määrättiin palkat seuravasti:

Karihaaran ja Laitakarin sahoilla: sahaustariffia koroitetaan

viidellä (5) prosentilla ja tariffia tupella sahauksesta kymmenellä (10) prosentilla; muharien palkkausta nostetaan kuuteenkymmenen (60) prosenttiin sahurien palkasta ja palkka proomun siirrosta nostetaan 2 markasta 5 markkaan ja pressulla kattamisesta 1 piarkasta 4 markkaan.

Laitakarin ja Köytän sahoilla: tuntipalkka hiilimolla koroitetaan 50 pennillä ja hiilimoilla noudatettavina oleviin tariffeihin tehdään viiden (5) prosentin korotus.

Röytän sahalla: sahaustariffia $10 \frac{1}{2}$ —13 tuumaan koroitetaan viidellä (5) prosentilla ja siitä edespäin kymmenellä (10) prosentilla.

Karihaaran, Laitakarin ja Röytän sahoilla: kaikki tuntipalkat, maanviljelyspuolta lukuunottamatta, koroitetaan 50 pennillä; tariffia 6—11-tuumaisten justeeraamattomien lankkujen justeerauksesta ja merkitsemisestä koroitetaan viidellätoista (15) prosentilla, 8-tuumaisten ja sitä leveämpien lautojen samanlaista tariffia kahdellakymmenellä (20) prosentilla sekä battensien ja 8 tuumaa pienempien justeeraamattomien lautojen samaa tariffia kahdellakymmenellä viidellä (25) prosentilla; taaplaustariffia koroitetaan viidellä (5) prosentilla; pohjan teosta maksetaan 60—80 markkaan riippuen maaperän laadusta ja tarveaineiden etäisyydestä; ja lastaustariffia koroitetaan työnantajain tacolta neuvottelujen aikana tehdyn ehdotuksen mukaisesti.

Lakon aikana työhön värvätyt n. k. Pihkalan kaartilaiset poistetaan töistä niin pian kuin vakinaiset työmiehet ovat ryhtyneet työhön kaikessa laajuudessaan.

Boikottausta ei saa harjoittaa kumpaisellakaan puolella.

Kaikille lakkoon osallistuneille varataan tilaisuus palata työhön siinä sahalaitoksessa, missä he ennen lakkoakin ovat työskennelleet, tullen heidän kuitenkin viikon kuluessa töiden aloittamisesta työhön ilmoittautua.

Työsuhte katsotaan lakosta huolimatta jatkuvaksi.

Kaikki muut neuvottelujen alkamisen jälkeen herätetyt kysymykset järjestetään suullisilla välipuheilla työnantajain ja työntekijäin kesken.

Sekä laadittiin noin 5—10 % koroitettu lastaustariffi.

Neuvottelukokouksessa, jossa välitysehdotus päätettiin hyväksyä, sovittiin myös siitä, että sopimuksen mukaiset palkat pysytetään työläisten puolesta voimassa kesäkuun 1 päivään 1927 ja työnantajan puolesta saman vuoden syyskuun 1 päivään, ellei työläisten taholta sitä ennen ole sanottu niitä irti. Tässä kokouksessa myös sovittiin siitä, että ne lakossa olleet työläiset, jotka syystä tai toisesta ovat tulleet hädetyiksi asunnoistaan, saavat ne takaisin. Sopimusta ei kuitenkaan tällä kertaa allekirjoitettu, johtuen tämä siitä, että satamatyöläisten lakon lopettamiseksi ei vielä siihen mennessä oltu saatu neuvotteluja aikaan. Tämän vuoksi neuvottelut keskeytettiin elokuun 2 päivän iltaan.

Neuvottelujen väliaikana eli elokuun 1 päivänä kääntyi lakko-komitea pormestari Ervastian puoleen seuraavalla kirjelmällä:

»Kemi osakeyhtiön sahojen työläisten lakkotaistelussa on nyt päästy sovintoon muuten, paitsi että sopimusta ei ole allekirjoitettu, eikä työhön paluun aikaa määrätty. Tässä vaikeassa lakkotaistelussa on siis arv. välityksenne avulla päästy näin pitkälle, mutta tämä ei kuitenkaan vielä edellytä sitä, että lakko Kemi Oy:n sahoilla saataisiin päättymään, koska saha- ja satamatyöläisten lakkotaistelut ovat kytkeytyneet toisiinsa niin kiinteästi, että taistelun lopettaminen toisen tai toisen työläisryhmän taholla erikseen kohtaa sangen suuria, ehkäpä voittamattomiakin vaikeuksia. Tämän vuoksi olisi neuvottelut satamatyöläisten lakon lopettamiseksi saatava kiireellisesti aikaan. Voidaksemme tässä suhteessa päästä suotuisiin tuloksiin, pyydämme herra pormestarilta kirjallisen selostuksen niistä toimenpiteistä, joihin neuvottelujen aikaansaamiseksi on ryhdytty, kuin myöskin työnantajain taholta neuvottelujen alkamisen esteeksi esitetyistä syistä.»

Kirjelmään saatiin vielä samana päivänä vastaus. Samalla saatiin tietää, että välitysmies aikoo järjestää satamatyöntekijäin ja työnantajain edustajat yhteiseen kokoukseen seuraavana päivänä. Pormestarin vastauskirjelmästä selvisi, että työnantajat käsittelevät satamatyöntekijäin lakkoa kannatuslakkona ja että he olivat valmiit sen lopettamaan kannatuslakon edellytyksillä.

Elok. 2 p:n iltana kokoontuivatkin satamatyöläisten ja työnantajain edustajat, mutta sovintoa ei tullut, koska työnantajat suosituivat lopettamaan lakon kannatuslakon edellytyksillä, takaamalla työläisille entiset palkat ja poistamalla rikkurit. Tämän jälkeen kokoontuivat Kemi Oy:n edustajat ja lakossa olevien työläisten edustajat sopimaan sopimuksen allekirjoittamisesta ja työhön paluusta. Kun työläisten edustajat eivät nähneet edellytyksiä lakon jatkamiselle enää sen jälkeen kun sopimus lakon lopettamisesta oli hyväksytty, suostuivat he sen allekirjoittamaan molemmien puolin ja olivat työläisten puolesta allekirjoittajina S. Puuteollisuustyöväen liiton Karihaaran, Laitakarin ja Röytän osastot valtuuttamainsa neuvottelijoiden välityksellä.

Samana iltana kun sopimus allekirjoitettiin, päättivät työläiset kokouksissaan lopettaa lakon ja mennä seuraavana aamuna työhön. Työt aloitettiin Röytässä ja Laitakarissa, mutta Karihaaran sahalta palasivat työläiset takaisin. Työläisten vastaanotto oli siellä sellainen, että työhön paluu ei voinut tulla kysymykseenkään. Myöskään ei Pihkalan kaartilaisia oltu poistettu Karihaarasta ja Laitakarista. Asian johdosta oli elok. 3 p:n iltana työläisten yleinen kokous Kemin työväentalolla, jossa selostettiin Kemi Oy:n menettelyä ja hyväksytyn sopimuksen tulkintaa. Tällöin selvisi, että Kemi Oy:n herrat olivat ryhtyneet suunnitelmallisesti rikkomaan allekirjoittamaansa sopimusta. Kokous päätti, että tästä huolimatta palataan aamulla työhön, mutta ehdolla, että ellei Pihkalan kaartilaisia ole poistettu, eivät työläiset Karihaarassa ja Laitakarissa ryhdy työhön. Työhön paluusta ei aamulla kuitenkaan

tullut mitään, sillä Pihkalan kaartilaisia ei oltu poistettu, joten työt jäivät edelleen pysähdyksiin. Tämän lisäksi Karihaarassa esiinnyttiin työhön palaaviin lakkolaisiin nähden sangen ärsyttävästi, jopa siten, että heitä kohti ojennettiin taskuaseita.

Kun riitaisuutta näytti edelleen jatkuvan, jätti Puuteollisuusliiton edustaja Kemi Oy:lle kirjelmän, jossa tiedusteltiin, mitä Kemi Oy. tarkoittaa sekä aikooko se noudattaa allekirjoittamaansa sopimusta tai ei. Tämän lisäksi oltiin suullisissa neuvotteluissa, joissa Kemi Oy:n edustaja, isännöitsijä Suopanki vakuutti, että rikkurit poistetaan ja että muutenkin on asiat järjestetty siten, että työläisten työhön paluu tulee tapahtumaan mahdollisimman rauhallisesti ja hyvässä järjestyksessä. Samaa vakuutettiin myös kirjallisessa vastauksessa, joka saatiin vähää ennen illalla pidettyä työläisten kokousta, jossa päätettiin, että elok. 5 p:nä aloitetaan työt.

Työhön paluu tapahtuikin rauhallisesti. Jälkeenpäin tosin on vielä ollut hankauksia sopimuksen erinäisten kohtien tulkinnasta, mutta ovat nekin päättyneet työläisten voitolla.

Kemin Mansikkakanokan sahan työläisten palkkauskysymys. Heinäkuulla esitti Kemin osasto n:o 11 Kemin Puuteollisuus Oy:lle, että mainitun oy:n Mansikkakanokan sahan työläisten palkkoja koroitettaisiin noin 10—20 %:lla. Tähän esitykseen antoi sahan johtaja suullisen puolittain myönteisen vastauksen. Se ei kuitenkaan tyydyttänyt työväestöä, joten se kokouksessaan heinäk. 25 p:nä, päätti uudelleen esittää aikaisemmin tehdyn esityksen uhkavaatimuksena. Samalla kokous päätti tarjota neuvotteluja. Tämän vaatimuksen johdosta, ensin neuvoteltuaan osaston valitsemain edustajain kanssa, lähetti sahan johtaja osastolle elok. 5 p:nä kirjelmän, jossa luvattiin seuraavat palkat:

Sahurit 6: 80, apusahurit 6: 80, kanttarit 7: 40, apukanttarit 6: 80, merkkarit 7: 40, justeeraajat 6: 60, rimanleikkaajat 6: 80, repsikat 5: 50, losonleikkaajat 6: 30, pätikävaunumiehet 6: 10, rimavaunumiehet 6: 30, halkovaunumiehet 6: 10, sorttilavalla kuormaat 6: 80, muut apumiehet sahaissa 6: —, teevinlaskijat 7: — (urakka), päreitten ja keppienlaskijat 7: — (urakka), riipien lasku (entinen urakka maksu) ja ovat nämä kaikki miesten palkkoja.

Naisille: Ylösottajat 3: 50, lampparit 4: 50, pätkäin leikkaajat 4: —, riipien vastaanottajat, riipien puhdistajat, pätkänlatojat, teevien vastaanottajat, teevikanttarit, teevien sortteeraajat, teevien justeeraajat ja losonleikkaajain apulaiset 3: 60 tunti, muharit 4: —, halonlatojat 8: 50 syli, riipien justeeraajat 3: 60 tunti, päreiden ja keppien laskijain apulaiset 3: 60 tunti.

Tukkien mittarit 7: 50, muut tukkipuolen miehet 5: 60—6: — ja jotka eivät vielä ole täysiä miehiä 4: 50 tunti.

Tarhan työläisten tuntipalkat: Vaunumiehet 6: 80, kirvesmiehet, joilla on omat työkalut 6: 50, rimamöljän latojat 6: — miehet ja 3: 65 naiset, muut tarhan tuntityöläiset 6: — ja poikaset 3: 50 tunnilta.

Taaplaajille: Aikaisemman tariffin mukaisesti, joka on ollut voimassa jo pitemmän aikaa, koroitettuna 5 %, mikä korotus on astunut, samoin kuin muutkin edellä mainitut koroitukset ja paik-kamäärät, voimaan jo viime heinäk. 16 päivästä lähtien ja josta asti myöskin on sen mukaiset palkat jo maksettu työväestölle.

Tätä kirjelmää seurasi myös toinen kirjelmä, jossa osasto kehoitettiin allekirjoittamaan sopimus. Kehoitusta ei osasto ole noudattanut. Työnantajan kirjelmässä mainittuja palkkoja on sitten työläisille maksettukin.

Palkkataistelu Sammallahden sahalla Vaajakoskella. Keski-Suomen Metsä Oy:n Sammallahden sahalla, Vaajakoskella, aiheutui elok. 5 p:nä rettelöitä sen vuoksi, että sahan isännistö oli, työläisille ennakolta ilmoittamatta, alentanut urakkapalkkoja noin yhdellä neljänneksellä. Entinen palkkatariffi kylläkin oli sahan seinällä, mutta sitä ei enää noudatettu, vaikka sen edelleenkin piti olla voimassa. Aikaisemmin oli n. k. kantisahauksesta maksettu »tuplaten», mutta tässä tilissä suoritettiin vain yksinkertainen maksu, jonka maksutavan selitettiin johtuneen siitä, että sahaan oli sijoitettu uusi pikaraami.

Tällainen sopimuksenvastainen palkkojen supistaminen aiheutti suurta tyytymättömyyttä työläisten keskuudessa, kuten luonnollista. Selkkauksen johdosta työläiset pitivät kokouksen, jossa yksimielisesti tulivat siihen tulokseen, että palkkojen alennukseen ei ole syytä suostua, koska tilanne puutavaramarkkinoilla on suotuisa ja koska työväestön palkat entiselläänkin olivat perin alhaisia. Päinvastoin asetui kokous sille kannalle, että m. m. tuntipalkkoja on koroitettava vähintään 20 prosentilla. Isännistölle päätti kokous jättää kirjelmän, jossa koroitukset yksityiskohtaisesti esitettiin.

Näiden esivaiheiden ja täten syntyneen selkkauksen, jonka varsinaisena alkuunpanijana oli vastoin voimassaolevaa sopimusta palkkojen alentamiseen ryhtynyt isännistö, johdolta käytiin sittemmin isännistön ja työväestön välillä neuvotteluja, mutta ne eivät johtaneet tulokseen, sillä isännistö pysyi aikaisemmin omaksumassaan kannassa. Kun työväestö niinikään yksimielisesti pysyi vaatimustensa takana, eikä muuta ratkaisua löydetty, julisti liittomme osasto n:o 34 liittotoimikunnan luvalla Sammallahden sahan lakkotilaan. Lakko alkoi elok. 23 p:nä ja yhtyi koko työväestö, noin 100 henkilöä, siihen, joten saha joutui seisomaan.

Aluksi asetui työnantaja mitä jyrkimmälle kannalle, niin ettei näyttänyt olevan mitään mahdollisuutta neuvottelujen aikaansaamiseen. Kun työläisten rintama kuitenkin pysyi täysin eheänä, oli työnantajain pakko taipua, sitä ennen kuitenkin jo tehtyään maanantaina, syysk. 6 p:nä yrityksen saada saha käyntiin yhdellä raamalla. Kun se kuitenkin epäonnistui, kutsui isännistö lakkolaiset neuvotteluun samana iltana. Niissä aikaansaatiinkin sopimus, missä työläisten vaatimukset tulivat hyväksytyiksi. Näin ollen tulivat tuntipalkat kohoamaan 50 pennillä ja urakkatöiden suh-

teen tuli hyväksytyksi työläisten esittämä tariffi. Työnantaja suostui poistamaan kaikki rikkureina työskennelleet työstä ja lopuksi suostui työnantaja allekirjoittamaan joukkotyösopimuksen paikallisen ammattiosaston kanssa.

Tiistaina, syysk. 7 p:nä illalla oli liiton Vaajakosken osastolla kokous, missä lopullisesti hyväksyttiin lakkokomitean neuvotteluissa hyväksymät sopimukset ja päätettiin, että työt sahalla aloitetaan keskiviikkona, syysk. 8 p:nä.

Työläiset saivat siis 16 vuorokautta kestäneellä taistelulla täydellisen voiton.

Simon sahalaisten palkkakysymys. Kevätkesällä ryhtyivät Siuron sahan työläiset toimenpiteisiin palkkojensa parantamiseksi, jotka ovat yleensä hyvin huonot. Sahan omistaa Suomen valtio. Työläisten vaatimukset olivat perin kohtuulliset.

Liiton puheenjohtajan ja metsäneuvos Burgmanin välillä käyttyjen neuvottelujen tuloksena oli, että työläisten palkkoja korotettiin: kimpisahurien ja heidän apulaistensa urakkapalkkoja 5 %:lla, purumyllyn lisättiin yksi nainen lisää. Halonleikkaajille ja heidän apulaisilleen korotettiin urakkapalkkoja. Samoin luvattiin korottaa lautatarhatyöläisten palkkoja. Taaplaajille myönnettiin lisää yksi mies ja suurien tukkien sahauksen ajaksi 2 miestä. Sitä paitsi luvattiin pienempiä korotuksia erälle muillekin työläisryhmille.

Korotukset eivät kylläkään vastanneet sitä mitä oli vaadittu, mutta katsoen siihen, että nämä oli saavutettu neuvottelujen kautta ilman työtaistelua, tyydyttiin niihin tällä kerralla. Selkkaus siis saatiin rauhallista tietä ratkaistua.

Viialan sahalaisten palkkojen huononnyyritys. Kesäkuun 18 p:nä naulattiin Viialan sahan seinälle paperi, jossa ilmoitettiin, että tästä lähtien ryhdytään sahan työväestöltä, jotka asuvat sahayhtiön omistamissa rakennuksissa, kantamaan vuokraa 2 mk. neliömetriltä, sekä että puiden saanti, joka on tähän asti ollut vapaata, järjestetään nyt siten, että työläisille suoritetaan määrätty rahasumma, jonka suuruuden isännistö myöhemmin määrää, puiden korvauksena. Tällä summalla voivat työläiset ostaa sahalla puita, jotka yhtiö sitten ajattaa työläisten kustannuksella kotiin. Tällainen järjestely tiesi työläisten jo muutenkin huonojen palkkasuhteiden yhä huonontamista, jonka vuoksi Viialan sahalaisten osaston toimesta kutsuttiin kokous asiaa käsittelemään kesäk. 25 p:ksi.

Kokouksessa päätettiin yksimielisesti ehdottaa isännistölle, että olot, polttopuihin ja asuntojen vuokriin nähden, saisivat olla ennallaan. Samalla pyydettiin palkkoihin 15 % korotusta. Vastauksessaan isännistö osittain peräytyi vuokrien korotuksesta ja jätti polttopuiden jakelun ennalleen, mutta kieltäytyi palkankorotuksesta.

Kesäk. 30 p:nä pitämässään kokouksessa päätti osasto yksimielisesti pysyä palkankorotusvaatimuksessa ja jos siihen ei suostuta

lakata työstä. Työn seisahtamista kesti sitten lähes pari viikkoa, olematta silti varsinainen lakko, liittotoimikunta kun ei katsonut voitavansa myöntää osastolle lakkolupaa, sahan työväestön heikon järjestäytyneisyyden ja myös sen takia, että liitolla oli Pohjolassa suuri palkkataistelu, jonka onnistumiseksi oli kohdistettava kaikki voimat. Lopulta kuitenkin suostui työnantaja neuvottelemaan työntekijäin kanssa, lupautuen jonkun verran koroittamaan palkkoja erinäisille työryhmille. Nämä lupaukset eivät tyydyttäneet työläisiä, mutta kun aika ei ollut sopiva työtaistelun avulla vaatimuksien tehostamiseen, päätettiin tällä kertaa tyytyä annettuihin lupauksiin ja työt aloitettiin heinäk. 19 p:n aamulla. Työtaistelu päättyi työläisten osittaisella voitolla.

Joensuun puuseppien palkkakysymys. Joensuun puuseppien ammattiosasto esitti syyskuun alkupäivinä palkankorotusvaatimuksen sikäläisille puuseppäliikkeen harjoittajille. Vaatimus sisälsi alimpien tuntipalkkojen, jotka tähän asti ovat olleet 5—6 mk., koroittamista 8 mk:aan ja oppilaiden palkaksi ensimmäisenä oppivuotena 5 mk., toisena 6 mk., ja kolmantena 7 mk. tunnilta. Neuvottelut eivät johtaneet tulokseen, kieltäytyivätpä työnantajat osaston kanssa neuvottelemasta asiasta.

Osan työnantajista kanssa päästiin kuitenkin sovintoon, mutta kahdessa päästiin sopimukseen vasta 3 päivää kestäneen lakon jälkeen syyskuun 22 p:nä. Työntekijät saivat vaatimuksensa täydellisesti toteutettua.

Pihlavan sahalaisten palkkakysymys. Heinäk. 11 p:nä jättivät Pihlavan sahalaisten liiton sikäläisen osaston välityksellä Ahlström Oy:lle, joka omistaa Pihlavan sahan, palkankorotusvaatimuksen.

Palkkoja vaadittiin koroitettavaksi lastaustöissä 40 % tähän asti maksettuihin palkkoihin. Ankaralla työnteolla kun on voinut ansaita korkeintaan 4: 50 tuntipalkkoja. Kaikissa niissä töissä, joissa tuntipalkat ovat olleet 5 mk. ja sitä alle 30 % korotusta, 5 mk:sta ylöspäin olevien tuntipalkkoihin 20 % korotusta. Palkankorotusvaatimus koski niin tuntipalkkoja kuin urakatöitäkin. Vastausta pyydettiin heinäk. 15 p:ään mennessä.

Työnantaja ei suvainnut vastata osastolle, vaan naulautti sahan seinälle julistuksen, jossa koetti uskotella, että työläisten palkat ovat hyvät, ja ettei korottamisen varaa ole, sekä varoitettiin työläisiä »vieraista kiihottajista» ja uhkailtiin ikävillä seurauksilla, jos lakkoon ryhdytään.

Kun sahan työväestöstä vain vähäinen osa on järjestyneitä ja työnantajan onnistui osittaisilla palkankorotuksilla, joskin verrattain pienillä, hajoittaa työläisten rintamaa, täydettiin palkkakysymyksen pontevampi ajaminen jättää tällä kerralla, ja päätettiin kevääseen mennessä ryhtyä kysymystä valmistelemaan uudestaan.

Sörnäisten laatikkotehtaan lakko. Sörnäisten laatikkotehtaan lakko alkoi elok. 24 p:nä sen vuoksi, että työnantaja kieltäytyi

suostumasta työntekijäin esittämään palkankorotusvaatimukseen. Työriittäisyyttä koetettiin sitten saada soviteltua käymällä neuvotteluja liiton puheenjohtajan N. Arosen välityksellä, mutta tuloksetta. Työnantajan kanta kun oli aluksi sellainen, etteivät minkäänlaiset koroitukset voi tulla kysymykseen. Lopulta työnantaja kuitenkin lakon kestätyä parisen viikkoa suostui koroittamaan palkkoja jonkun verran. Koroitukset olivat kuitenkin siksi pieniä, että lakkolaisten kokous syysk. 19 p:nä äänestyksellä 68 äänellä 22 vastaan hylkäsi työnantajain tarjouksen ja päätti jatkaa lakkoa. Neuvotteluja jatkettiin edelleen ja alensivat lakkolaiset vaatimuksiaan jonkun verran, työnantajan puolestaan taas vähän koroittaessa tarjoustansa. Tulos olikin, että uusien sovinnonehtojen pohjalla toimitettiin lakkolaisten kokouksessa syysk. 28 p:nä lippuäänestys lakon lopettamisesta tai jatkamisesta. Äänestyksessä annettiin 57 ääntä lakon jatkamisen ja 51 ääntä lopettamisen puolesta. Vaikkakin lakon jatkamisen kannalla oli enemmistö, mutta vain niin pieni kuin 6 äänen enemmistö, päätti samana päivänä pidetty osaston kokous, että oli ryhdyttävä sovinnon tekoon työnantajan esittämien tarjousten pohjalla. Neuvotteluja käytiin sitten syysk. 30 p:nä tuloksella, että työnantaja suostui vielä koroittamaan joidenkin työläisryhmien alimpia tuntipalkkoja, joita ei työnantajan tarjous aikaisemmin koskenut. Samoin sovittiin työntekijäin työhön paluusta, työsuhteen jatkuvaisuudesta y. m.

Näin saavutetut sovinnon ehdot esitettiin lakkolaisten ja osaston kokoukselle lokak. 1 p:nä, yksimielisesti hyväksyttiin. Työt päätettiin alkaa lauantaina, lokak. 2 p:n aamuna. Sopimuksen mukaan tulivat palkat olemaan naisille: 3:50 (3: 15), 3:60 (3:25), 3: 70 (3: 40) tunnilta; miehille: 5: 75 (5: 50), 6: — (5: 75), 6: 25 (6: —), 6: 40 (6: 25), 7: 15 (7: —), (sulkujen sisällä entiset palkat.)

Laatikko tehtaan urakkatöissä 2¹/₂—15 % koroituksia.

Lakko voidaan katsoa päättyneen verrattain hyvällä tuloksella, sillä järjestyneitä oli ainoastaan 25 %.

Lakko päättyi lokak. 2 p:nä.

Raahen sahalaisten työpalkkataistelu. Syyskuun puolivälissä ryhtyi F. A. Juseliuksen sahayhtiö Raahessa yleisesti alentamaan työläistensä palkkoja, vaikka ne olivat jo ennestäänkin hyvin kurjat. Alennus teki keskimäärin noin 1 mk. tunnilta. Entiset 7 mkn tuntipalkat alennettiin 6 mk:ksi j. n. e. Hätätilaan joutuneet työläiset eivät tietenkään voineet tyytyä tähän, vaan jättivät isännistölle palkankorotusvaatimuksen, johon esitykseen pyysivät työnantajan vastausta lokak. 4p:ään mennessä. Se tulikin. Saha-herrat julistivat työnsulun.

Sunnuntaina, lokak. 3 p:nä pitämässään kokouksessa päättivät työläiset toimenpiteistä työnantajien röyhkeän menettelyn vastustamiseksi. Kokouksessa otettiin ensiksi käsiteltäväksi mainitulla työmaalla oleva työnsulkuasia. Päätökseksi tuli, ettei isännistön tarjoamilla ehdoilla palata työhöi, vaan sen sijaan päätettiin, että sulkujulistuksen vastapainoksi julistetaan F. A. Juseliuksen

Oy:n Raahen saha ja kaikki sen yhteydessä olevat työt lakko-tilaan.

Lakonalaisiksi työmaiksi katsoi kokous seuraavat: Raahen Pirttiniemen ja Riipakan sahat ja lautatarhat sekä myöskin n. s. varvinteon eli korjauspajan työmaan.

Lakko katsottiin alkaneeksi heti eli siis lokak. 3 p:nä klo 1 päivällä. Päätöksestä ilmoittaminen jätettiin Raahen osastolle n:o 159, joka valtuutettiin muissakin suhteissa olemaan lakkoasian eteenpäin viejänä.

Työläiset jättivät sitten maanantaina, lokak. 4 p:nä palkkaehdotuksensa isännistölle. Tariffiehdotus sisälsi noin 20—30 % korotuksen alennettuihin palkkoihin, paitsi että lautatarhan työmiehille vaadittiin v. 1925 palkkatasoa vastaavia palkkoja.

Työläisten taholta ilmoitettiin, että ollaan halukkaita ryhtymään neuvotteluihin, ja valitsivat he itselleen neuvottelutoimikunnankin. Neuvotteluja on koetettu saada käyntiin, mutta tuloksetta. Lakko jäi jatkumaan siirtyen se kuluvalle vuodelle.

Laatikkotehtalaisten palkkaliike Kotkassa. Syysk. 29 p:nä esittivät Gutzeitin Kotkassa sijaitsevan laatikkotehtaan työläiset liittomme osaston n:o 101 välityksellä isännistölle uudistetun palkan- korotusvaatimuksen. Samalla kertaa toimitettiin tehtaan työväestön irtisanoutuminen sekä ilmoitettiin, että ellei työpalkkoja koroteta työläisiä tyydyttävällä tavalla, lopettavat työläiset työnsä irtisanomisajan päätyttyä ja julistavat tehtaan ja sen yhteyteen kuuluvat työt lakkotilaan.

Työläisten taholta esitetyn palkankorotusvaatimuksen johdosta ryhdyttiin neuvottelemaan lokak. 13 p:nä. Neuvotteluja kesti 3 päivää ja ottivat niihin osaa tehtaan johtaja, osaston valitsemat edustajat sekä Sahateollisuuden Työnantajaliiton asiamies, insinööri Jansson ja Puuteollisuustyöväen liiton sihteeri Metsäranta. Huolimatta siitä, että neuvottelut eivät johtaneetkaan yleiseen kaikkia tehtaan työläisiä käsittävään palkkojen korottamiseen, oli saavutus sittenkin melko huomattava. Kehnoimmat palkat saatiin kohoamaan ja eräisiin töihin lisättiin työvoimaa. Höylän n:o 2 eli n. k. pikkuhöylän tariffeihin saatiin 10 % yleiskorotus. Isonhöylän palkkatariffiin saatiin kolmeen kohtaan 5 % korotus. Samoin molempien höylien pitkäntavaran jaloille vetoon, kuormien tyhjentämiseen ja tapuloimiseen saatiin uusi hinnoittelu, jonka mukaan työläisten palkka kohoaa noin 15%:lla. Naisten alin tuntipalkka korotettiin 2 markasta 50 pennistä 2 markkaan 85 penniin, miesten 4 markasta 4 markkaan 50 penniin, pumppumiesten 5 markasta 5 markkaan 50 penniin ja ammattimiesten 5 markasta 6 markkaan. Vahtien ja apulämmittäjien kuukausipalkka korotettiin 50 markalla. Lisäksi sovittiin siitä, että nippujen vastaanottajain ja lastaajain palkkatariffit uusitaan nykyistä paremmiksi, mutta kun näiden uusiminen oli vaikeatöinen tehtävä, täytyi tariffien järjestely jättää tehtaan johtajan ja työläisten kesken suoritettavaksi asiaksi. Nippujen lastaustarif-

fiin saatiin heti tuntuva parannus. Polttopuiden hinta alennettiin 15 markasta 7 markkaan 50 penniin metriltä ja on työläisillä oikeus tällä hinnalla saada puita talvikuukausina 2 metriä ja kesäkuukausina 1 metri.

Aikaisemmin oli tehtaan lautatarhasta erotettu useita työläisiä, jonka erottamisen työläiset väittivät johtuneen boikotteerauksesta, kun taas työnantaja selitti, että erottaminen oli johtunut työn vähyydestä. Neuvotteluissa päästiin tässä asiassa siihen, että työnantaja lupautui, jos työvoimaa tullaan lisäämään, ottamaan erotetut työläiset ensi sijassa takaisin työhön.

Neuvotteluissa saavutettu tulos hyväksyttiin sitten lokak. 15 p:nä pidetyssä työläisten yleisessä kokouksessa, johon otti osaa kaikkiaan 284 työläistä.

Rauman satamatyöläisten lakko. Lokak. 16 p:nä puhkesi Rauman sataman lautatarhoilla lakko, kun työnantajat kieltäytyivät suostumasta työntekijäin kohtuulliseen palkankorotusvaatimukseen. Lakkoon yhtyivät sitten seuraavana päivänä satamatyöläiset, joten lakko käsitti noin 300 työntekijää.

Käydyissä neuvotteluissa suostuivat työnantajat korottamaan työläisten palkkoja 12—30 %. Työt aloitettiin 20 p:n aamulla. Lakko siis päättyi työläisille voitokkaasti, kestätyään ainoastaan neljä päivää. Voiton tuotti työläisten hyvä järjestäytyneisyys ja voimakas yksimielisyys.

Jyväskylän faanerihtehtaan työläisten palkkataistelu. Marraskuun alkupäivinä alennettiin W. Schauman Faneeritehdas Oy:n sahalla Jyväskylässä työläisten palkkoja. Työläisille ilmoitettiin, että sahalla otetaan käytäntöön urakkahinnoittelu, josta ei tarkempaa selostusta saatu, mutta mikäli työläiset onnistuivat kiertoteitse saamaan asiasta selvää, olisi se alentanut työläisten ansiota osittain. Työläiset eivät suostuneet tuollaiseen, vaan jättivät työnantajalle liiton hyväksymän urakkahinnoittelun ja samalla vaatimuksen, että tuntitöissä on noudatettava aikaisemmin voimassa olleita tuntipalkkoja. Antaen myös tietää, että asia voi kehittyä siihen, että työntekijäin on pakko ryhtyä lakon avulla puolustamaan oikeuksiansa.

Työnantaja ilmoittikin luopuvansa urakkajärjestelmän käytäntöönottamisesta ja palattavaksi ennen marrask. 1 p. voimassa olleeseen palkkahinnoitteluun, mutta mitään vastausta työläisten esittämään palkkatariffiin ei työnantajalta saatu. Seuraavana päivänä kuitenkin taaskin ilmoitettiin urakkahinnoittelu otettavan käytäntöön.

Työntekijät ilmoittivat, että ellei työnantaja peruuta palkanalennuspuuhaansa, alkaa lakko 13 p:n aamuna. Sunnuntaina 13 p:nä käydyissä neuvotteluissa työnantaja suostui jonkun verran korottamaan alkuperäistä tarjoustansa, joten lakko saatiin vältetyksi.

Tuntipalkat tulivat nousemaan osalle työläisiä vain pienemässä määrin ennen marrask. 1 p. vallinneisiin palkkoihin nähden,

mutta urakkahinrioitteluun nähden tuli kaikkien työalojen suhteen 5—10 prosentin korotus. Joukkosopimusta ei kuitenkaan laadittu, kuten työläiset alkuaan vaativat.

Uleå-yhtiö alentamassa työläistensä palkkoja. Marrask. 8 p:nä, kun Uleå-yhtiön omistama Toppilan saha alkoi talvisahauksensa, ilmoitettiin työläisille, että palkkoja sahalla tullaan alentamaan seuraavasti:

Lajittelijoilta 3 %, justeeraajilta 2 %, riipisahureilta 2 %, voitelijoilta 5 %, ylösottajilta tunnilta 50 p:ää, halkojen oikojilta 30 p:ää, tynnyripojilta 30 p:ää, kantin säätäjältä 5 p:ää tunnilta.

Seuraaville työläisryhmille koroitettiin palkkoja vähäisen: riman kantajille 5 %, kantin lampparille 5 %, vaunumiehille 5 %.

Palkkojen alennusten johdosta työväki kääntyi isännistön puoleen vaatien palkkojen alennuksesta luovuttavaksi, mutta ilman tulosta.

Harkinnan jälkeen päätettiin toistaiseksi jäädä odottavalle kannalle.

Hallan sahan työläisten palkkakysymys. Elok. 23 p:nä kokoon-tuivat Kotkassa sijaitsevan Hallan sahan työläiset Popinniemen työväentalolle keskustelemaan palkkauskysymyksestä. Noin pari tuntia kestäneen keskustelun jälkeen todettiin, että palkat ovat korjauksen tarpeessa. Koska yhtiö oli muutaman viikon ajalla, kuusien sahauksen aikana, ylittänyt tariffiaan, niin päätettiin pyytää tämän väliaikaisen hinnoittelun jatkamista myöskin syys- ja talvisahauskauden ajaksi. Tämä hinnoittelu merkitsee työläisille noin 6—10 % korotusta nykyisiin palkkoihin. Asiaa isännistölle esittämään valittiin 4-miehinen toimikunta. Työnantaja antoi kielteisen vastauksen, mutta osasto katsoi, ettei ole sopiva aika ryhtyä voimakeinoilla tukemaan vaatimuksiamme. Ja asia jäi toistaiseksi.

Pienempiä palkkaliikkeitä oli useassa liiton osastossa, joissa saavutettiin joko pikku korjauksia palkkoihin tai sitten voitiin estää työnantajien yritykset polkea työntekijäin palkkoja. Näistä riittänee vain mainita eri paikkakunnat, joissa tällaisia palkkaliikkeitä oli olemassa: Vartsala, Ykspihlaja, Koivisto, Suonenjoki, Turku, Raahe, Jyväskylä, Tampere sekä muutamissa muissa paikoissa, joissa heikon järjestäytymisen takia oltiin pakotettuja luopumaan palkankorotusvaatimuksista, työnantajan annettua ehdottoman kielteisen vastauksen työntekijäin palkankorotus-esitykseen. Näistä mainittakoon Lamposaari, Reposaari, Kas-kinen ja Sortavala.

Lakko- ja sulkuvastuksia on Puuteollisuustyöväen liiton kautta jaettu kuluneena vuonna yhteensä Smk. 418,433:40.

Työehtosopimus- ja palkkariidat Kuljetustyöläisten liiton alueilla.

Suomen Lastauttajien liiton takavuosina aloittaman hyök-käyksen johdosta on näillä aloilla jatkunut työ- ja palkkariitoja vuosikaupalla ja siirtyi niistä osa vielä tälle vuodellekin.

Haukiputaalla kolme vuotta sitten työnantajien toimeenpanema 20—30 pros. palkkojen alennusta vastaan on käyty työtaistelua saarron muodossa joka suurimmalta osalta vieläkin jatkuu.

Ykspihlajassa alkoi työtaistelu jo edellisenä keväänä sen johdosta, että sikäläinen työnantaja Yxpila Stewedoring Company halusi suuria palkanalennuksia ja yksityisten orjakontrahtien tekoa. Tätä vastustettiin sikäläisen osaston toimesta julistamalla Companyn työt saartoon, jota kesti koko vuoden 1925. Työnantaja koetti viedä töitä eteenpäin rikkurivoimin. Keväällä 1926 tarjosi osasto Companylle uudelleen työehtosopimusta. Työnantaja kuitenkin, luottaen rikkurijoukkoihinsa, hylkäsi tehdyn tarjouksen ja ryhtyi harjoittamaan painostusta toisiin, pienempiin paikkakunnalla oleviin työnantajiin nähden, vaatien näidenkin alentamaan palkat yhtä alas kuin mihin Companykin pyrki. Mutta kun toisilla puutavaravarastoilla ryhdyttiin toteuttamaan palkkojen alennusta oli siitä seurauksena, että seitsemällä puutavaravarastolla työläiset lakkasivat työstä. Lakon kestätyä muutamia päiviä olivat työnantajat pakotetut tekemään työntekijäin kanssa sovinnon ja suostumaan osittain palkkojen entisestään korottamisiin. Tähän lakkoon osallistui noin 400 miestä.

Jo kevätkesällä monet Ykspihlajan satamatyöläisten ammattiosaston jäsenet harkitsivat Yxpila Stewedoring Companyyn kohdistetun saarron lopettamista ehdoilla mitä käydyissä neuvotteluissa oli tietoon saatu. Kemin lakkojen, joista tuonnempana, puhjettua katsottiin kuitenkin jo Kemin seudun lakkojen tehostamisen kannalta paremmaksi muuttaa saarto lakoksi. Yxpila Stewedoring Companyyn kohdistetun lakkojulistuksen seurauksena oli, että tämä pakotti jo järjestöjen kanssa sopimuksia tehneet kaksi lastausliikettä sanomaan tehdyt sopimukset irti ja käyttämään töissään ainoastaan Lastauttajain liiton lähettämiä rikkureita. Tähän vastasi osasto julistamalla kaikki Ykspihlajassa suoritettavat laivaus- ja puutavaravarastojen työt lakkotilaan.

Sen jälkeen kun Kemin seudun lakot olivat päättyneet joutuivat Ykspihlajan lakkolaiset epäedulliseen asemaan, sillä jo ennemminkin olivat työnantajat onnistuneet haalimaan kokoon suuria rikkurilaumoja ja nyt niitä alkoi tulvehtia Kemin seuduilta lisää. Kun voiton mahdollisuudet olivat näih vähäiset olisi ollut mielellöntä jatkaa lakkoa. Kun lakkokomitea tiedusteli työnantajilta sovinnon mahdollisuuksia niin ilmoittivat näistä toiset suostuvansa poistamaan rikkurit ja sitoutuvansa siihen ettei ketään lakon johdosta boikoteerata ja toiset lupasivat ettei ketään boikoteerata, mutta eivät suostuneet poistamaan kaikkia rikkureita. Näiden tietojen jälkeen päätti lakkolaisten kokous elokuun 22 päivänä, äänestyksen jälkeen, julistaa kaikki Ykspihlajassa olevat työmaat lakosta vapaiksi 23 päivästä alkaen. Tällöin tapahtuikin töihin palaaminen, mutta todettiin silloin, että useammat työnantajat lupauksistaan huolimatta harjoittivat boikottausta, eivätkä pois-

taneet likimainkaan kaikkia rikkureita. Tämä taistelu päättyi siis työläisten tappiolla.

Sörnäisten satamassa 1925 purjehduskauden alussa alkanut saarto, joka keskikevällä tiukennettiin lakoksi, siirtyi tälle vuodelle. Lakko lopetettiin keväällä käytyjen neuvottelujen jälkeen. Tulos, johon nyt oli tyydyttävä, oli tosin heikko, mutta oli työnantajienkin pakko tinkiä alkuperäisistä huikeista palkanalennus- aikeistaan. Kun tuo kokonaisen vuoden kestänyt taistelu ei käsittänyt kaikkia Sörnäisten satamassa tehtäviä töitä, vaan olivat koko vuoden ajan toisten työnantajien työt käynnissä tehdyn sopimuksen perusteella, ei liiton ja Ammattijärjestön tarvinnut kaikkia taisteluun osallistuneita, yli 100 järjestynyttä työläistä, vakinaisesti avustaa.

Pyhäjärven sahatyöläisten lakkoon joutui Kuljetustyöläisten liiton Tampereen osasto n:o 27 jäseniä senvuoksi, että Pyhäjärven Saha O. Y:n omistamalla Tampereella sijaitsevalla puutavaravarastolla ja Ratinan telakalla erotettiin parikymmentä työläistä siitä syystä, että he kieltäytyivät koskemasta rikkurien paikalle tuomiin tavaroihin. Eroittamisien johdosta julisti edelläm. osasto tammikuun 25 p:nä kaikki Pyhäjärven Saha Q. Y:n varaston myynti- ja kuljetustyöt sekä telakan lakkotilaan. Lakko päättyi voitolla huhtikuussa Pyhäjärven sahalaisten lakon päättymisen yhteydessä. Tätä taistelua avusti liitto koko ajan säännöllisesti.

Kertomusvuoden alussa on palkkaliikkeitä ollut seuraavissa Kuljetustyöläisten liiton osastoissa, joissa liiton luvalla on työnantajille esitetty palkka- ja työehtosopimukset: Raahen osasto n:o 21, Sälöisten osasto n:o 70, Vaasan osasto n:o 34, Himangan osasto n:o 48, Uudenkaarlepyyn osasto n:o 14, Oulun osasto n:o 50, Kalajoen osasto n:o 10, Haukiputaan osasto n:o 18, Kotkan osasto n:o 7, Valkomin osasto n:o 11, Reposaaaren osasto n:o 40, Turun osasto n:o 20 ja Helsingin osasto n:o 2. Tampereen osasto 69 ja Viipurin osastossa n:o 37 oli niinkään palkka- ja työehtokysymykset esillä.

Sopimukseen päästiin jo keväällä *Raahessa, Sälöisissä ja Himangalla* sekä osaksi myöskin *Turussa*.

Turussa puutavaravarastoilla aikoivat työnantajat pakoittaa työläisiä jonkunlaisiin yksityissopimuksiin. Tämän johdosta osasto julisti kolmella puutavaravarastolla lakon alkaneeksi kesäkuun 28 p:stä lähtien. Lakko päättyi heinäkuun 2 p:nä, jolloin työnantajat peräytyivät ja allekirjoittivat työehtosopimuksen koroitettuihin palkkahinnoitteluineen.

Reposaaarella asetti lastauttaja Wahlroos viisi osaston jäsentä järjestötoiminnan takia boikotin alaiseksi. Vastatoimenpiteeksi julisti osasto Wahlroosin työt saartotilaan. Tästä oli seurauksena, että Wahlroos jo seuraavana päivänä peruutti boikotin, jolloin myöskin osaston puolelta peruutettiin saarto. Samanaikaisesti vireillä ollut työehtosopimusasia jäi kuitenkin edelleen keskeneräiseksi.

Vaikomissa puhkesi Kivistön varastolla työnseisaus toukokuun 14 p:nä sen vuoksi, että työnantaja esitti uuden palkkahinnoittelun, jossa oli huomattavasti alennettu palkkoja. Liiton järjestäjä E. Jokela matkusti paikkakunnalle s. k. 18 p:nä. Tällöin käydyissä neuvotteluissa saatiin aikaan sopimus, jossa aiottu palkkojen alennus torjuttiin.

Helsingin satamassa syntyi toukokuulla pienempiä työnseisauksia hiilenpurkaustöissä. Nämäkin saatiin liiton ja osaston toimenpiteillä selvitetyksi.

Jyväskylässä julisti sikäläinen Kuljetustyöläisten liiton osasto n:o 60 kaikki rakennusmestari Lounaan tiilien purkaus- ja ajotyöt saartotilaan kesäkuun 11 p:stä lähtien. Syynä oli se, että herra Lounas, jonka välityksellä kuljetettiin kaikki Jyväskylään rakennettavan kivääritehtaan tiilet, aikoi pudottaa näissä kuljetus- ja purkautöissä palkkoja kokonaisella neljännesosalla. Saarto lopetettiin s. k. 14 p:nä, kun työnantaja oli käydyissä neuvotteluissa suostunut osaston vaatimuksiin.

Rauman Woodin sahalla kesäkuun 23 p:nä alkaneen lakon johdosta joutui myöskin joukko satamatyöläisiä kannatuslakkoon. Koko satama ei kuitenkaan ollut lakkoon julistettu, vaan ainoastaan lakonalaiselta sahalta tuotujen tavaroiden lastaaminen. Kun sahalaisten lakko, kestätyään 6 viikkoa, päättyi työläisten voitolla, jäi kannatuslakko edelleen voimaan, sillä päälakkoa soviteltaessa oli »unohdettu» että kannatuslakkokin on olemassa, ja että lakonalaisia töitä tekemään oli kerääntynyt huomattava joukko rikkureita, jotka jäivät satamaan kunnon ihmisten vaivaksi ja rasitukseksi. Niistä vapauduttiin vasta lokakuussa, jolloin, kuten myöhemmin kerrotaan, kuljetustyöläiset ajoivat Raumalla palkkaliikkeensä voittoon.

Raahan Lapaluodossa alkoi kesäkuun 22 p:nä lakko muutamilla puutavaravarastoilla. Lakko päättyi työläisten osittaiseen tappioon vasta elokuun 5 p:nä. Kun Kuljetustyöntekijäin liiton jäseniä oli taistelussa vähemmistö, johti sitä Puuteollisuustyöväen liitto.

Helsingin ajurien osasto jätti kesäkuun 7 p:nä työnantajilleen kirjallisen työehtosopimuksen ja 20 % palkankorotusvaatimuksen. Monien neuvottelujen jälkeen allekirjoitettiin työehtosopimus 27 p:nä heinäkuuta⁴. Ajurien vaatima työehtosopimus saatiin sellaisenaan läpiajetuksi ja hinnoittelussa saatiin aikaan 16 % korotus.

Kemin seudun työtaistelut vaativat laajuutensa vuoksi edellisiä vähän seikkaperäisemmän selostuksen. Kuten jo aikaisemmin on mainittu, esittivät Kuljetustyöläisten liiton Pohjanlahden rannikkoseutujen osastot jo kevättalvella paikallisille työnantajilleen ehdotuksen työehtosopimukseksi. Se sisälsi, paitsi työehtojen määrittelyä, myöskin palkankorotusvaatimuksen. Kolmessa osastossa johti tämä toimenpide jo keväällä sopimukseen. Enin osa lastauttajista kuitenkin, Lastauttajien liiton pakoituksesta, kieltäytyi

ryhtymästä edes neuvotteluihinkaan asianomaisten osastojen kanssa.

Niiden osastojen mukana, jotka keväällä esittivät työehtosopimukset työnantajille, olivat myöskin Kemin ja Simonniemen osastot. Kun työnantajain kielteinen päätös oli tullut tunnetuksi, joutuvat nämä järjestöt ratkaisemaan sen kysymyksen, ryhtyäkö töihin entisillä ehdoilla vai koettaako lakon avulla ajaa esitetyt vaatimukset läpi. Ottaen huomioon satamissa olevat suuret rikkurilaumat ja järjestöjen silloisen heikkouden y. m. asiaan vaikuttavat seikat, katsottiin näissä osastoissa, ettei mitään mahdollisuuksia vaatimusten läpiajamiseen sillä kertaa ollut olemassa ja päätettiin toistaiseksi jatkaa töitä. Osastojen ottaman kannan omaksui sittemmin myöskin Kuljetustyöläisten liittotoimikunta. Vain Ykspihlajassa ja Haukiputaalla päätettiin jatkaa edellisenä keväänä alettua saartoa.

Torjuvalle kannalle asettumisella ei kuitenkaan voitu estää, kuljetustyöläisten voimasuhteiden kannalta katsottuna, ennenai-kaisten työtaistelujen puhkeamista. Yksi Suomen suuremmista puutavaran jalostusliikkeistä, Kemi O. Y., oli jo vuosikausia maksanut työläisilleen niin alhaisia palkkoja, että monet yhtiön työläisistä oli pakotetut saamansa palkan lisäksi hakemaan kunnan apua perheensä elättämiseksi. Yhtiö ei myöskään suvainnut tunnustaa ammatillisia järjestöjä sopimuskumppaneiksi, joiden kanssa voisi neuvotella palkoista tai muista työläisiä koskevista asioista. Näistä syistä oli tilanne Kemi-yhtiön työmailla kehittynyt sellaiseksi, että pienimmänkin työläisille edulliselta näyttävän tilaisuuden sattuessa ei taistelun puhkeamista voitu välttää. Kun sitten kesäkuun loppupuolella puutavaran vienti Kemin seudulla huomattavasti vilkastui, katsoivat sahatyöläiset sopivan tilaisuuden tulleen, ja kun neuvottelutietä ei saatu asiaa myönteisesti ratkaistuksi, julistivat he kaikki Kemi-yhtiön saha- ja sen yhteydessä olevat työt lakkotilaan kesäkuun 30 päivästä lähtien.

Sahatyöläisten lakon alettua katsoivat satamatyöläiset tilanteen muodostuneen sellaiseksi, että töiden jatkaminen ei ollut mahdollista. Aivan yleisestihän sahatyöläis-lakkolaisten keskuudessa vallitsi se käsitys, että satamatöiden jatkaminen oli rikkuri-työn avustamista, koska satamatyöläiset laivoja lastatessaan joutuivat purkamaan proomuja, joita rikkurit lakonalaisilla sahalaitoksilla täyttävät. Tämän takia satamatyöläiset julistivat satamatyöt Kemissä ja Röytässä lakkotilaan, pitäen kuitenkin omana vaatimuksenaan kiinni aikaisin keväällä työnantajille esittämästään työehto- ja palkkasopimuksesta. Vähän myöhemmin menettelivät Simonniemen satamatyöläiset samoista syistä samalla tavalla. Kaikkiaan joutui *Kemissä, Röytässä, Simonniemessä ja Ykspihlajassa kuljetustyöläisiä lakkoon lähes 2,000.*

Aikansa jyrkästi kieltäydyttyään, katsoi Kemi-yhtiö viisaammaksi ryhtyä, sosialiministeriön määräämän välitysmiehen kautta, neuvotteluihin sahatyöläisten kanssa lakon lopettamisehdoista.

Kemi-yhtiön kanssa jatkuivatkin sitten neuvottelut keskeytymättä, vaikka ne joskus olivatkin katkeamaisillaan. Sovintoa ei tahtonut syntyä neuvottelujen käynnissäolosta huolimatta. Useiden ehdotuksien jälkeen teki valtion välitysmies lopullisen ehdotuksen. Välitysmies tekikin uuden ehdotuksen, joka jo oli huomattavasti edellistä parempi, tullen sen mukaan sahatyöläisten vaatimukset suurelta osalta tyydytetyksi. Tämän jätti lakkokomitea sahalaislakkolaisten eri kokouksissaan lippuäänestyksellä hyväksyttäväksi taikka hylättäväksi. Äänestyksen tulos osoitti, että huomattava enemmistö äänestykseen osaa ottaneista sahalaislakkolaisista oli välitysmiehen ehdotuksen hyväksymisen kannalla. Tämän jälkeen tuli lakkokomitean ja täysivaltaisten neuvottelijani eteen kysymys: kirjoittaako nyt alle palkkatariffi, vai mitä tehdä, kun rantaruhtinaat edelleen olivat aivan mahdottomalla kannalla. He olivat tosin ilmoittaneet välitysmiehelle ottavansa lakkolaiset työhön takaisin ja poistavansa rikkurit sitä mukaa kuin lakkolaisia palaa töihin takaisin. Puoli tuntia sitä ennen kun sahalaisien asiasta neuvottelevat kokoontuivat viimeiseen kokoukseensa, saapuivat rantaherratkin neuvottelutilaisuuteen satamatyöläisten valtuutettujen kanssa, mutta ilmoittivat he tällöin, ettei heillä ole mitään oikeutta neuvotella ja päättää mistään asiasta, vaan että lastauttajain liitto määrää kaikesta. Työläisten edustajain puolelta pyydettiin neuvottelujen lykkäystä siksi, kunnes saataisiin neuvottelutilaisuuteen työnantajien täysivaltaiset edustajat. Neuvottelut katkesivat tähän, ilman että uudesta neuvottelutilaisuudesta olisi mitään päätetty, tai että työnantajat olisivat luvanneetkaan täysivaltaista edustusta itselleen hankkia, eikä välitysmieskään ilmoittanut ryhtyvänsä asiassa mihinkään toimenpiteisiin, perustellen kantaansa samoin kuin työnantajatkin, että satamatyöläiset ovat olleet vain kannatuslakossa, ja heidän näin ollen pitäisi, jos sahalaisien lakko päättyy, palata ilman muuta työhön. Satamatyöläisillä, samoin kuin heidän edustajiltaan, oli asiasta kuitenkin toisenlainen mielipide, eivätkä he niin ollen voineet asettua lakon lopettamisen kannalle. Tällainen oli asema satamatyöläisillä silloin kun sahatyöläisten neuvottelijat välitysmiehen johdolla kokoontuivat viimeiseen ja ratkaisevaan neuvottelutilaisuuteen, jossa ehdot molemmin puolin hyväksyttiin ja sovittiin siitä, että työt sahalaitoksilla alkavat seuraavana aamuna.

Päätös ei kuitenkaan ollut yksimielinen, sillä S. Ammattijärjestöä neuvotteluissa edustanut • Kuljetustyöläisten järjestäjä E. Jokela pyysi pöytäkirjaan merkittäväksi eriävän mielipiteensä, lausuen, ettei hän voi päätökseen yhtyä niinkauvan kun satamatyöläisten asiassa ei ole päästy sovintoon.

Seuraavana päivänä pitivät Kemin satamalakkolaiset kokouksen, jossa lakkoa päätettiin jatkaa entisten vaatimusten perusteella, kuitenkin siten muutettuna, että osasto ottaa omiin käsiinsä laivojen lastaustöitä sellaisissa laivoissa, joissa työ teetetään suoraan

laivan laskuun ilman välikäsiä, ja milloin laivan puolesta hyväksytään työläisten esittämät työpalkat ja muut ehdot. Samanlainen päätös tehtiin myöskin Röytässä. Sen parin viikon aikana, minkä satamatyöläisten lakko vielä kesti, lastasivatkin työläiset edellämainitun päätöksen perusteella toistakymmentä purjealusta. Niissä työskenteli kaikkiaan lähes 200 työläistä, etupäässä naisia. Tuntipalkka niissä oli miehille 10 т.к. ja naisille 7 mk.

Kun Kemin seudulla lakkolaisista suurin osa oli järjestymättömiä ja vaikka heitäkin huomattavasti avustettiin, alkoi lakkolaisien joukkoon vähitellen ilmaantua eripuraisuutta. Elokuun 18 päivänä Kemin työväentalolla pidetyssä lakkolaisten kokouksessa ilmaantui sitä jo siinä määrin, että oli ryhdyttävä lakon lopettamiseen, vaikka edellytyksiä voitolliseen taistelun jatkamiseen olisi ollut olemassa. Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön sihteeri Isak Heikka, yhdessä S. Kuljetustyöläisten liiton järjestäjän kanssa, tiedusteli työnantajilta, olisivatko he halukkaat neuvottelemaan työriidan selvittämiseksi. Omasta puolestaan ilmoittivat työnantajat olevansa siihen halukkaat, joskin he nytkin sanoivat valtuutensa olevan rajoitetun, mutta kun heidän liittonsa asiamies Osola sähköiteitse tiedusteli asiaa liitoltaan, tuli sieltä tavamukainen jyrkkä kieltävä vastaus. Valtion määräämä välitysmies, pormestari Ervast, ilmoitti sittemmin, että työnantajien puolelta tehdyn kirjallisen tiedotuksen mukaan tultaisiin kaikki lakon aikana hankitut »uudet työläiset» poistamaan, että ketään lakkolaisista ei boikoteerata, mutta palkat pysytetään ennallaan. Kun työläisten puolelta huomautettiin, ettei tuollaisille lupauksille voi antaa arvoa, ellei minkäänlaista kirjallista sopimusta tehdä, niin vakuutti välitysmies lupaukset olevan kirjallisena hänelle jätetyssä ilmoituksessa, ja että hänen asiassa mukana olonsa varmentaa sen mitä työnantajien puolelta sanotaan.

Nämä ehdot esitettiin lakkolaisten yleiselle kokoukselle, ja toimitettiin lippuäänestys, jossa enemmistö oli lakon lopettamisen kannalla edellämainituilla ehdoilla. Tämän jälkeen kävivät työläisten valtuutetut vielä työnantajien luona, jolloin sovittiin siitä, että »lakon aikana hankitut uudet työläiset» (rikkurit) poistetaan elokuun 20 päivän iltaan mennessä, ja että lakkolaiset palaavat työhön 21 päivän aamuna. Röytässä sovittiin samalla tavalla.

Pari päivää aikaisemmin olivat edellämainitut keskusjärjestöjen edustajat paikallisen osaston edustajien kanssa olleet neuvotteluissa Simonniemen satamatyöläisten työnantajain kanssa. Silloin ei kuitenkaan vielä päästy sovintoon. Elokuun 20 päivänä aloitettiin siellä neuvottelut uudelleen, tällä kertaa paremmalla menestyksellä. Tehtiin joukkotyöehtosopimus, joka astui voimaan elokuun 20 päivänä, ja oli voimassa maaliskuun loppuun 1927. Sopimus jatkuu kuitenkin vuoden kerrallaan, ellei sitä jommaltakummalta puolen ennen helmikuun 15 päivää sinä vuonna, jolloin sopimuksesta tahdotaan erota, irtisanota. Alimmaksi tuntipalkaksi on määrätty 8 mk. tunnille, ja maksetaan se myöskin n. s.

odotusajalta. Sopimuksen tultua hyväksytyksi ja molemmin puolin allekirjoitetuksi, aloitettiin Simonniemessä samoin kuin Kemissäkin työt elokuun 21 päivän aamuna.

Kun Ykspihlajässäkin lakko lopetettiin kaksi päivää myöhemmin, niin olivat kaikki Pohjolan suuren työtaistelun yhteyteen kuuluneet lakot lopullisesti täten päättyneet.

Pietarsaaren satamassa oli elokuun 17—18 p. puolentoista päivää kestänyt työnseisaus. Työnantajille esitettiin 3 markan koroitusvaatimus kaikille propsilajeille engl, kuutiosyltä kohti. Seuraavana päivänä pidetty yleinen satamatyöläisten kokous päätti lisäksi esitettäväksi työ- ja palkkaehtosopimuksen, joka päätettiin jättää työnantajille työntekijäin valitseman ryhmän kautta. Kun työnantajat eivät näihin vaatimuksiin suostuneet aiheutui siitä töiden keskeytyminen. Niiden kahden päivän aikana, jolloin työt olivat seisauksissa käytiin neuvotteluja ja päästiin sopimukseen. Sopimuksen mukaan, joka astui voimaan elokuun 19 p:stä, kohosivat palkat seuraaviin määriin: propseista, vedestä lastattaessa, laivan viereen tuoduista lautasta maksetaan 25: —, mitoista ponttoilta 27: — ja rautatievaunuun lastauksesta 29: — engl, kuutiosyltä. Niistä laivoista, jotka selkkauksen alkaessa jäivät keskeneräisiksi, sitouduttiin maksamaan puoli hyväksytystä koroituksesta. N. s. kylmänveden lastauksesta sovittiin 10 pros. koroitus lokak. 1 p:stä alkaen. Samoin sopimuksessa määritellään työaika, palkka odotustunneilta, alin tuntipalkka miehille ja naisille, sekä alin tuntipalkka urakkatyössä y. m. Suoritetun taistelun kautta saivat työläiset siis varsin huomattavia parannuksia palkkoihinsa ja myöskin työehdot tulivat määriteltä. Sopimus käsittää *Pietarsaaren* satama-alueen ja koskee noin 300 työläistä.

Rauman satama- ja lautatarhatyöläiset esittivät liittotoimikunnan luvalla sikäläisille lastauttajille ja lautatarhojen omistajille esityksen palkkojen koroittamisesta. Tarkoituksena oli saada lautatarhoissa uusittua urakkatyöhinnoitteluja, jotka olivat vuosikausia pysyneet samoina. Satamassa haluttiin koroittaa alhaisia palkkoja ja saada erinäisiä parannuksia työoloihin. Kun tehtyihin esityksiin ei saatu tyydyttäviä vastauksia jakun eräät työnantajat kokonaan kieltäytyivät esitetyistä korjauksista edes neuvottelemasta, julistivat työläiset liiton luvalla lakon, joka alkoi lokakuun 16 p:nä, käsittäen *Rauman* sataman ja kaikki lautatarhat yhteensä noin 500 työläistä. Maanantaina 18 p:nä ryhtyi valtion välitysmies tuomari Lehtinen asiaan ja hänen johdolla ja liiton edustajan mukana ollessa saatiin sovittelut kehitettyä niin pitkälle, että syyskuun 19 p:nä allekirjoitettiin sopimus taistelun lopettamisesta ja työt alettiin seuraavana päivänä. Lyhyt lakko oli työläisille voittoa. Lautatarhoissa saatiin urakkahinnoittelusopimus, jollaista paikkakunnalla ei ole ollut vuosikausiin. Palkat kohosivat keskimäärin 25 %:lla. Tärkeintä kuitenkin oli, että saatiin työ- ja palkkaehdot eri tarhoilla yhtäläistettyä. Satamatyöläisten voitto

ei ollut niin hyvä kuin lautatarhoissa. Kuitenkin saatiin sopimus jolla palkkoja korotettiin 10—15 %:lla ja saatiin erinäisiä parannuksia työaikaan ja työoloihin. Rauman lyhyt taistelu vietiin voittoon hyvän järjestäytymisen avulla.

Helsingissä esittivät Osuusliike Elannon varasto- ja meijerityöläiset, talli- ja hevosmiehet, autonkuljettajat ja näiden apumiehet, portti- ja yövartijat y. m. järjestönsä välityksellä elokuulla osuusliikkeen johdolle yhteisen ehdotuksen työehtosopimukseksi mainittuja työmiehiä varten. Elannon johto suostui heti neuvotteluihin ja saatiin niissä lopullisesti molemmin puolin tehdyillä myönnetyksillä hyväksytyksi työehtosopimus, joka elokuun 8 p:nä allekirjoitettiin Elannon ja työläisten järjestön puolesta. Sopimus käsittää yli 200 jäsentä Kuljetustyöläisten liiton osastosta n:o 3 ja astui se voimaan heti kun oli allekirjoitettu, sekä päättyy huhtikuun lopussa ensi vuonna, jatkuen kuitenkin vuoden kerrallaan, ellei sitä jommaltakummalta puolelta irtisanota. Sopimuksessa on määrätty palkat ja määräyksiä sairasavustuksista, työläisten oikeudesta asettaa luottamusmiehiä ja erinäisistä muista työoloja koskevista seikoista.

Hyväksytty sopimus on ensimmäinen mainituilla työaloilla jälkeen vuoden 1918. Kaikilta kohdiltaan ei se asianomaisia työläisiä tyydytä, mutta on sellaisenaan jo tunnustettava askel työ- ja palkkaolojen sääntelyyn niillä monilla työaloilla, joita se piiriinsä sulkee.

Helsingin kaupungin puhtaanapitolaitoksen työläisten ammattiosasto esitti syyskuulla parannetun työehtosopimusehdotuksen työnantajalle. Alote ei kuitenkaan vuoden loppuun mennessä johtanut aiottuun tulokseen.

Merimiesten ja lämmittäjien Unioni esitti lokakuun alussa merimiehiä koskevan palkka- ja työehtosopimuksen kaikille suuremmille laivanvarustusliikkeille. Paitsi työehtojen määrittelyä, ehdotetaan miehistön palkka järjestettäväksi seuraavasti: Muonan ja asunnon lisäksi maksetaan miehistölle kuukautta kohden seuraavat alimmat palkat: kirvesmiehelle, joka on aikaisemmin purjehtinut 1,300 mk., kirvesmiehelle, joka ei ole aikaisemmin purjehtinut 1,150 mk., pursimiehelle 1.300 mk., matruusille 1,150 mk., puolmatruusille, 850 mk., jungmannille 650 mk., donkeymannille 1,300 mk., lämmittäjälle 1,200 mk., korttarille 950 mk. ja rasvaajalle 1,250 mk.

Kirvesmiehen, joka työskentelee omilla työkaluilla, tulee saada 60 markan lisämaksun kuukaudessa. Jos miehistö on jostain syystä estetty saamasta aluksella ruokaa, maksettakoon sellaisilta päiviltä 20 markkaa lisäkorvausta.

Vuoden loppuun mennessä vastasi Union esitykseen yksi työnantaja asettaen sopimuksen teolle ehtoja, joita ei voitu hyväksyä, mutta jatkuvat neuvottelut edelleen.

Joulukuussa esitti Unio Kauppa- ja teollisuusministeriölle valtion jäänsärkijä- y.m. valtion alusten miehistöä koskevan työ-

ehtosopimusluonnoksen. Ehdotuksessa on päähuomio kiinnitetty palkan ja ruokarahan koroitukseen sekä työajan säännöstelyyn. Neuvottelut sopimuksesta jatkuivat vuoden vaihteessa.

Työehtosopimus- ja palkkaliikkeitä Rakennustyöväen liiton alueilla.

Jyväskylän maalarien osasto esitti huhtikuussa työnantajille työehtosopimusehdotuksen, jossa vaati alinta palkkaa määrättäväksi 10 mk. tunnilta. Sopimuksesta oli useita neuvotteluja, joissa lopulta tuli sopimus molemmin puolin hyväksyttyä. Palkka määrättiin osaston vaatimusten mukaisesti 10 mk. tunnille. Sopimus päättyy toukokuun ensipäivään 1927 ja jatkuu vuoden kerrallaan, ellei sitä jommankumman puolesta irtisanota viimeistään kuukautta ennen sen päättymiseksi määrättyä aikaa.

Kajaanissa esitti maalarien osasto huhtikuussa työehtosopimuksen työnantajille vaatien alinta palkkaa määrättäväksi 10 mk. tunnille. Asiasta neuvoteltiin, joissa ei kuitenkaan päästy sovintoon, vaan oli osaston pakko julistaa työt lakkotilaan toukokuun alusta alkaen. Lakko ei kuitenkaan kestänyt kuin viikon, jolloin työnantaja suostui kirjoittamaan sopimuksen alle osaston esittämällä ehdoilla. Sopimuksen allekirjoittaminen tapahtui toukokuun 6 p:nä. Sopimus kestää toukokuun ensipäivään ja jatkuu vuoden kerrallaan ellei sitä jommankumman sopimuspuolen taholta irtisanota viimeistään kuukautta ennen päättymiseksi määrättyä aikaa.

Raumalle perustettiin maalareille osasto, joka heti syntymisensä jälkeen ensimmäiseksi tehtäväkseen jätti työnantajille työehtosopimusehdotuksen vaatien alinta palkkaa määrättäväksi 8 mk. tunnille. Sopimus tuli hyväksyttyä neuvottelujen kautta. Sopimuksen allekirjoittaminen tapahtui toukokuun lopulla. Sopimus kestää toukokuun 1 p:vään 1927 ja jatkuu vuoden eteenpäin ellei sitä jompi kumpi asianomainen puoli irti sano viimeistään kuukautta ennen päättymiseksi määrättyä aikaa.

Helsingissä uudisti maalarien osasto Elannon kanssa jo vanhentuneen työehtosopimuksen, jossa palkaksi määrättiin se palkka, joka kulloinkin on voimassa muidenkin kaupungissa toimivien maalaustyönantajain kanssa. Muuten sopimukseen otettiin erilaisia määräyksiä m.m. kesälomasta, määräten ne pitemmiksi kuin laki edellyttää. Sopimus hyväksyttiin neuvottelujen kautta ja allekirjoitettiin toukokuun 18 p:nä. Sopimus kestää kesäkuun 1 p:vään 1927 ja jatkuu vuoden kerrallaan ellei sitä kumpikaan sopimuspuoli irtisano viimeistään kuukautta ennen päättymiseksi määrättyä aikaa.

Turussa sanoi maalarien osasto irti vanhan sopimuksen ja esitti uuden ehdotuksen, jossa alimmaksi palkaksi vaadittiin 10 mk. tunnille. Entinen palkka oli sopimuksen mukaan 9 mk. 90 p., joten korotusvaatimus oli ainoastaan 10 penniä tunnille. Palkankoroi-

tuksen vuoksi ei osasto sanonutkaan sopimusta irti vaan oli se muilta kohdiltaan uusittava.

Sopimusehdotuksesta käytiin työntekijäin ja työnantajain järjestöjen edustajain kesken neuvotteluja pääsemättä sovintoon. Sovittelujen pitkittyessä päättyi vanhan työehtosopimuksen voimassaoloaika. Kun työntekijäin puolelta ei ilman sopimusta katsottu voitavan jatkaa töitä, julisti osasto maalaustyöt Turussa lakkotilaan kesäkuun 1 p:stä. Heti lakon alkaessa kuitenkin noin puolet työnantajista, ulkopuolelta työnantajajärjestön olevat, allekirjoittivat esitetyn työehtosopimuksen, josta oli seurauksena, että ainoastaan noin puolessa paikkakunnan maalariliikkeistä alkoi lakko.

Rakennustyöväen liiton puolelta esitettiin useita kertoja lakossa olevien liikkeiden omistajille neuvotteluja, mutta tuloksetta. Myöskin sosialiministeriön määräämä sovittelija tuomari Mela yritti, noin puolentoista kuukauden ajan, saada työnantajia neuvotteluihin, mutta tuloksetta. Vasta marraskuun 3 p:nä saatiin liiton toimenpiteestä neuvottelut käyntiin ja lopuksi kolmen päivän perästä tehtiin sovinto, jolloin työnantajat hyväksyivät psaston esittämän työehtosopimuksen palkkoihin y.m. ehtoihin nähden sellaisena kuin se oli keväällä esitetty.

Näin päättyi tämä, työnantajien härkäpäisyyden takia pitkäksi venynyt lakko työntekijäin voitolla.

Työtaistelu kesti siis vähän yli viisi kuukautta, alkaen kesäkuun ensi päivänä ja päättyi marraskuun 6 p:nä.

Lakon takia ei osaston jäseniä ollut työttömänä sillä he sijoituivat töihin sopimuksen hyväksyneille työnantajille ja toiset työskentelivät yksityisesti, osan matkustaessa pois paikkakunnalta. Liitto ei joutunut maksamaan yhtään avustusta.

Ylistaron tiilitehtaalla sanoi isännistö sopimuksen ylös ja esitti palkkoja useissa kohti huomattavasti alennettavaksi. Kun ei osasto taipunut palkkojen alennukseen, ja kun liitto myöskin ryhtyi asiaan, suostui työnantaja neuvotteluihin, joissa sitten sovinto tulikin. Työnantaja perääntyi palkan alennusvaatimuksissaan ja toisissa kohdin vähän lisäsiikin entisiä palkkoja. Sopimus allekirjoitettiin osaston esittämillä ehdoilla toukokuun 12 p:nä ja kestää se toukokuun ensipäivään 1927, jatkuen vuoden kerrallaan ellei sitä kuukautta ennen sen päättymisaikaa ylös sanota jommalta kummalta puolen.

Jokelassa oli Rakennustyöväenliiton osasto keväällä myös sopimuksen uusimispuuhissa. Blennertin tiilitehtaalla esitettiinkin työnantajalle uusi sopimus, jossa esitettiin noin 10—15 % palkan korotuksia. Sopimuksesta käytiin useita neuvotteluja, jotka lopulta johti sopimuksen allekirjoittamiseen. Palkat nousivat noin 10 % entisestään. Sopimus kestää toukokuun ensipäivään 1927, jatkuen vuoden kerrallaan ellei sitä kuukautta ennen sen päättymisaikaa ylös sanota jommankumman asianomaisen puolelta.

Kolsan tehtaalla Jokelassa oli osasto myös hankkeissa työehto

sopimuksen tekoon, mutta ei siitä tullut mitään kun asianomaiset työläiset menivät sopimaan työnantajan kanssa asian yksityisesti suullisilla sopimuksilla.

Ryttylän tiilitehtaalla alkoi osasto jo sopimuspuuhat aikoinaan ennen tiilenvalmistuskautta. Tehdas oli palanut edellisenä syksynä ja uusi oli talven aikana rakennettu. Tehtaalla oli kirvesmiehen töitä kaiken talvea. Tästä johtuikin, että kirvesmiesten työt julistettiin lakkotilaan ennen varsinaisen tiilenteon alkamista. Noin pari viikkoa kirvesmiesten oltua lakossa tuli kiire saattaa tehtaalla tiilenteko käyntiin. Silloin esitettiin sopimus uusittavaksi kaikkien työläisten osalta. Neuvottelut asiasta aloitettiin, joissa sitten sovinto syntyikin ja työehtosopimus allekirjoitettiin toukokuun 20 p:nä. Palkat nousuvat noin 10—15 %. Sopimus kestää samoin kuin toisillakin tehtailla toukokuun ensipäivään 1927.

Lahdessa Mukkulan tiilitehtaalla sanoi Rakennustyöväen liiton osasto entisen sopimuksen ylös esittäen samalla uuden ehdotuksen. Kun ei isännistö taipunut työläisten vaatimuksiin oli osasto pakotettu julistamaan lakon, joka alkoi toukokuun 20 päivästä. Lakko kesti kuitenkin ainoastaan toukokuun 26 päivään jolloin asiasta neuvottelujen kautta päästiin sovintoon. Neuvotteluja työläisten puolesta johti liiton puheenjohtaja. Valtion välitysmiehenä oli tuomari Lahtinen, Tampereelta. Palkat nousi sopimuksessa noin 10—15 %. Sopimus kestää ensipäivään toukokuuta 1927.

Tampereen kivityöntekijäin osasto esitti kesäkuun alussa työehtosopimusehdotuksen sikäläiselle Graniitti Oy:lle, esittäen siinä noin 15—25 % palkkojenkorotuksia. Osaston ja työnantajan välillä ryhdyttiin asiasta neuvotteluihin, joiden tuloksena oli sopimuksen allekirjoittaminen, joka tapahtui toukok. 22 p:nä. Palkat sopimuksessa määrättiin 10 mk. tunnilta hiomisessa, kaiveruksessa ja hakkauksessa, sekä aputyöläisille 7 mk. tunnilta. Urakkahinnat nousi noin 10—25 %. Sopimus kestää toukokuun ensipäivään 1927, jatkuen kuitenkin vuoden kerrallaan ellei sitä kuukautta ennen sen päättymistä ole jommankumman puolelta irtisanottu.

Kokkolan kivityöntekijäin osasto esitti sikäläisille kivityönantajille työehtosopimusehdotuksen, ehdottaen siitä samalla neuvotteluja. Työnantajain taholta oltiinkin valmiit asiasta neuvotteluihin. Tuloksena oli sopimuksen allekirjoittaminen, joka tapahtui kesäkuun 9 p:nä. Palkat kohosi 10—25 %. Tuntipalkat määrättiin ammattimiehille 10 mk., paitsi työkalujen teroittajia, sepille 11 mk. ja on tuntipalkka urakkatöissä taattu. Sopimus kestää toukokuun 1 p:nä 1927.

Hangon kivityöntekijäin osasto esitti sikäläiselle Graniittiyhtiölle työehtosopimuksen, jossa oli määrätty niin aika- kuin urakkapalkatkin. Palkankorotus, joka esitettiin, oli noin 10—20%. Sopimusesitys jätettiin työnantajalle heinäkuun toisena päivänä. Vastauksessaan kieltäytyi yhtiö ensin palkankorotuksista, mutta Rakennustyöväen liiton välityksellä saatiin kuitenkin neuvottelut aikaan. Lopuksi asia järjestyi niin, että yhtiö suostui maksamaan ne palkat,

jotka osasto vaati, mutta ei ollut halukas tekemään työehtosopimusta. Kun palkkauskysymys oli tullut järjestettyä ei osasto lähtenyt asiaa pitemmälle viemään, vaan tyytyi jo saatuun tulokseen. Palkkojen korotus oli 10—20%. Liittotoimikunta ja samoin Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta oli myöntänyt osastolle lakkoluvan ellei asia muuten selviäisi.

Hangon satamarakennuskonttorille teki edellämainittu osasto myöskin esityksen satamarakennuksella työskentelevien kivityömiesten palkkojen korottamiseksi siten, että alimpana tuntipalkkana maksetaan kivityöntekijöille 9 mk. tunnille ja että alin tuntipalkka on urakkatöissä taattu. Valtion puolelta vastattiin, että palkan korotuksiin ei voida suostua.

Osasto lähetti tämän johdosta uuden kirjeen uhkavaatimuksen muodossa, jossa vaati palkkoja korjattavaksi ja vastausta kirjeeseen heinäkuun 27 päivään mennessä. Tämän kirjeen johdosta kävi liiton puolesta mies myöskin Tie- ja Vesirakennushallituksen pääjohtajien puheilla. Asiasta syntyikin paikan päällä neuvotteluja, joissa asia selvitettiin siten, että palkkoja koroitettiin kivityöntekijöille noin puolet vaaditusta määrästä. Osasto oli yhdistänyt viimeiseen kirjeeseensä myöskin sekatyöläisten palkkojen korotuksen 7 mk. tunnilta. Näiden palkkoihin ei koroitusta luvattu. Osasto käsitteli vastauksen saatuaan uudelleen asiaa ja päätti, että sillä kertaa ei työtaisteluun lähdetä vaan tyytydään siihen mitä jo on luvattu. Tulos siis oli: ammattityöläisten palkkojen korottaminen jollakin määrällä kun sensijaan ammatittomat jäivät kokonaan ilman. Huonoon tulokseen oli syynä sekatyömiesten huono järjestäytyminen.

Lohjan kivityöntekijäin osaston, toimesta saatiin suulliseen sopimukseen perustuva palkkojen korotus Lohjan Kalkkitehdas O.Y:ltä.

Jyväskylässä esitti kivityöntekijäin osasto kaupungille kesäkuussa työehtosopimuksen, jossa vaadittiin palkkoja korotettavaksi. Tämä esitys ei johtanut tulokseen sillä kaupunki ei siihen suostunut. Osasto katsoi ettei sillä kertaa ollut mahdollisuutta saada työehtosopimusta läpi ajetuksi pakkokeinoin, vaan jäi odottamaan otollisempaa aikaa.

Hyvinkäällä esitti Rakennustyöväen liiton osasto sikäläisille työnantajille työehtosopimusehdotuksen, jossa vaadittiin alin tuntipalkka nostettavaksi 8 mk. Tämän työehtosopimuksen hyväksyivät kaikki paikkakunnan työnantajat ilman rettelöä, paitsi eräs Korpinen, jonka rakennuksella osasto julisti lakon tammikuun 21 p:stä. Lakko kesti 10 päivää, jonka jälkeen työnantaja suostui maksamaan vaaditun palkan ja kirjoittamaan sopimuksen alle. Voitto oli täydellinen.

Lahden kirvesmiehet esittivät sikäläisille työnantajille työehtosopimuksen, vaatien alinta tuntipalkkaa korotettavaksi 9 mk. tunnille ja alinta palkkaa taattavaksi myöskin urakkatöissä. Työnantajain taholta ei osaston vaatimukseen suostuttu. Tämän joh-

dosta osasto oli pakoitettu julistamaan paikkakunnan rakennustyöt lakkotilaan elokuun 24 p:stä alkaen. Neuvotteluja alettiin käydä heti lakon alettua, jotka johtivat sopimukseen saman kuun 28 p:nä, jolloin lakko julistettiin loppuneeksi. Sopimus allekirjoitettiin ja palkka määrättiin 8 mk. 50 p. tunnilta, muut ehdot hyväksyttiin työntekijäin ehdottamassa muodossa. Sopimus kestää kesäkuun ensipäivään 1927 ja jatkuu vuoden kerrallaan ellei sitä kuukautta ennen kummankaan puolelta irti sanota.

Helsingin rakennustyöläisten palkkaliike. V. 1925 kesällä esittivät Rakennustyöväen liiton Helsingin osastot yhteisen sopimuksen Rakennustyönantajaliitolle. Tämä esitys ei silloin johtanut tuloksiin. Palkkoja kyllä työnantajat lupasivat nostaa vaadittuun määrään, mutta kirjallinen työehtosopimus jäi tekemättä. Työnantajain kanssa silloin tosin sovittiin, että neuvotteluja työehtosopimuksen teosta jatketaan talvella, hiljaisella työajalla. Näistä neuvotteluista ei kuitenkaan tullut mitään. Kummankaan asianomaisen puolelta ei talviaikana erikoista halua sopimusneuvotteluihin ilmaantunut. Huhtikuun 26 p:nä kertomusvuonna ilmoitti työnantajaliitto, että koska ei siihen mennessä Rakennustyöntekijäin liiton puolelta oltu haluttu sopimusneuvotteluja kiirehtiä, niin katsoivat he puolestaan neuvottelujen jätetyn lepäämään kiireellisen työajan vuoksi. Tähän työnantajain vastaukseen vastasi Rakennustyöntekijäin liitto toukokuun 5 p:nä, että koska työnantajat kirjeellään huhtik. 26 p:ltä olivat katkaisseet neuvottelut, sen sopimusehdotuksen pohjalla, jonka liitto oli esittänyt jo edellisenä kesänä, niin esitetään nyt uusi ehdotus työehtosopimukseksi, jonka perusteella voidaann neuvottelut alkaa. Vastausta tähän esitykseen pyydettiin toukokuun 15 p:vään. Esitystä seurasivat kokonaisuudessaan uudet työ- ja urakkasopimusehdotukset. Vastauksena tähän saatiin työnantajaliitolta kirjelmä toukokuun 14 p:nä, jossa ilmoittavat puolestaan, etteivät voi määrättyyn päivään mennessä tutustua asioihin perusteellisesti vaan palaavat siihen saman kuun aikana. Työntekijäin puolelta ei voitu tyytyä noin epämääräiseen vastaukseen, vaan ilmoitti Rakennustyöntekijäin liitto, että se on puolestaan valmis asian selvittämään rauhallisesti toukokuun aikana jos työnantajat siihen katsovat olevan puolestaan syytä. Elleivät työnantajat neuvottelujen avulla sillä ajalla halua asiaa ratkaista, niin ei liitto vastaa työrauhan säilymisestä vaan jää vastuu siitä työnantajille. Uudelleen esittivät työnantajat, että neuvottelut jätettäisiin syksyyn lokakuun ensimmäiseen päivään, jolloin ei kiire työaika enää olisi niitä haittaamassa. Toisekseen esittivät, että sopimukset on tehtävä ilman työnseisauksen uhkaa ja kolmanneksi, että sopimuksessa määrätään kaksi palkkaluokkaa toinen kesäaikaa ja toinen talviaikaa varten. Vastausta pysyi työnantajaliitto myöskin siitä, elähyttävätkö nämä samat periaatteet työntekijäin liittoa sopimuksen tekoon nähden. Liiton puolesta vastattiin kirjelmän ensimmäiseen kohtaan, että siinä esitetty neuvotteluaika lokakuun ensipäivä ei voi mitenkään »elähyttää» liit-

toamme; toiseen kohtaan, että sopimus laaditaan ilman työnseisauksen uhkaa, sen olevan puoleltamme jo riittävän selvästi osoitetun, jos sitä vaan työnantajat omasta puolestaan haluavat, mutta kysymys riippuu siitä pakoittaako työnantajat meidät työnseisauksen toimeenpanoon ja kolmanteen kohtaan, että palkka ja muut lopulliset sopimuksen ehdot ilman ennakkositoumuksia kuuluvat neuvottelijoiden tehtäviin, joten siitä ei voida kirjeenvaihdolla ennakkositoumuksia antaa. Lopuksi huomautettiin, että kirjeenvaihtoa ei katsota enää asiasta tarvittavan, vaan jos työnantajat tahtovat alottaa neuvottelut, niin on siihen ryhdyttävä sen ajan kuluessa kuin jo aikaisemmin on esitetty.

Samanaikaisesti kun yllä mainittua kirjeenvaihtoa käytiin työnantajain kanssa, valmisteli Rakennustyöväen liittotoimikunta kysymystä osastojen kanssa. Jo keväällä kehoitti liittotoimikunta osastoja tarkistamaan entiset esityksensä: vieläkö ne tyydyttävät tai esitetäänkö uusia vaatimuksia. Osastojen puolelta annetuissa vastauksissa esittivät kirvesmiehet palkkavaatimuksensa olevan 10 mk. tunnilta entisen 9 mk. sijaan ja samoin apumiehet 7 mk. 50 p. entisen 7 mk. sijaan, muut osastot ilmoittivat pitävänsä entisistä vaatimuksista kiinni. Urakkahinnoittelut esitettiin entisissä muodoissaan. Myöskin toimitettiin osastoissa äänestys siitä, lähdetäänkö vaatimuksia läpiajamaan lakon uhallakin. Äänestyksessä asettuivat osastot ja niiden jäsenet miltei yksimielisesti lakoon menon puolelle, jolleivät työnantajat muuten sopimukseen suostu.

Jo ennen työntekijäin ilmoittaman lopullisen neuvottelujen alkamisajan päättymistä ilmoitti työnantajaliitto olevansa valmis neuvottelemaan asiasta. Neuvottelut aloitettiin heti kesäkuun alussa. Neuvottelujen tuloksena sitten olikin neuvottelukunnan esittämä ehdotus yleiseksi työehtosopimukseksi ja eri alojen urakkahinnoitteluksi, jotka esitykset jätettiin osastojen ratkaistavaksi hyväksyvätkö ne esityksen tai ei. Neuvottelijain esitykset saivatkin osastojen hyväksymisen kaikilta kohdin, joten kysymys, joka jo näytti varsin uhkaavalta tuli rauhallisesti ratkaistuksi.

Yleinen työehtosopimus, joka allekirjoitettiin kesäkuun 11 p:nä määräsi eri ryhmille seuraavat alimmat tuntipalkat: kirvesmiehille valmistustöissä 9 mk. 75 p. ja telinetöissä 9 mk., kivimiehille hakauksessa ja porauksessa Smk. 10: 50, kivimiehille perusmuurin teossa 9: — kiviaputyöläisille (rvisnareille) 8: —, sementtityömiehille, vanhemmille 9: 75, nuoremmille 9: —, betonityömiehille 8: —, tulenkantajille 9: —, aputyömiehille 7: —, naisille laastinkannossa ja laastilaatikolla työskennellessä 7: —, naisille, pesussa ja siihen liittyvissä sisäpuhdistustöissä 5: —, naisille muissa töissä 6: —, asfalttitöissä, laskijalle 9: —, asfalttitöissä keittäjälle ja hiertäjälle 8: 25, asfalttitöissä, kantajille 7: 25, vesipaine-eristystöissä maksetaan vastaavalle ammattilaiselle 1 markan lisäys tuntipalkkaan, Huopakatontekijoille Smk. 9: —.

Sopimukseen tuli kullekin eri ryhmälle määrättyä myöskin

urakkahinnoittelut, jotka hyväksyttiin suurelta osalta sellaisena kuin osastot olivat ne esittäneet. Sopimus kestää maaliskuun 1 p:vään 1928 jatkuen vuoden kerrallaan ellei sitä 1¹/₂ kuukautta ennen kummankaan sopimuspuolen taholta irti sanota. Tulos, joka näin rauhallista tietä saatiin, voidaan arvioida varsin suurimerkitykselliseksi, sillä palkat nousivat huomattavasti ja kun ne tulivat vakiinnutettua ympärivuotiseksi niin oli sekin entiseen verraten suuri saavutus. Muista sopimuksen määräyksistä on tärkein luottamusmiesoikeuksien turvaaminen työmailla.

Kun sopimuksen alaisena työskentelee noin 5—6 tuhatta työläistä kesän aikana niin on sen taloudellinen merkitys rakennustyöläisille varsin huomattava. Neuvotteluja hoiti työntekijäin puolelta Rakennustyöväen liitto.

Turun rakennustyöläisten palkkaliike. Rakennustyöväen liiton Turun osastot esittivät sikäläiselle rakennusmestarien liitolle yhteisen työehtosopimuksen kaikille rakennustyöväen ryhmille, vaatien siihen vastausta työnantajilta kesäkuun 11 p:vään mennessä. Työnantajat vastasivat olevansa valmiit asiasta neuvottelemaan ja sovittiinkin ensimmäiset neuvottelut alettavaksi kesäkuun 11 p:nä. Rakennustyöväen liiton puheenjohtaja matkusti Turkuun osastojen puolesta neuvottelemaan.

Neuvotteluissa ei työnantajain kanssa alussa päästy mihinkään tulokseen, vaan katkesivat neuvottelut sen vuoksi kun palkkoja ei työnantajain puolelta nostettu sellaiseksi, että se olisi voinut mitenkään tyydyttää. Tämän vuoksi oli osastojen päätettävä taisteluun lähtemisestä. Salainen lippuäänestys toimitettiin 14. 6. kaikkien sopimukseen osallistuvien osastojen kesken, jossa äänestyksessä annettiin äänten enemmistö lakkoon menon puolesta. Tämän osastojen päätöksen johdosta liittotoimikunta päätti kesäkuun 16 p:nä pitämässään kokouksessa myöntää osastoille lakkoluvan ellei työnantajat muuten lisää tarjouksiaan. Tämän liittotoimikunnan päätöksen hyväksyi myöskin Ammattijärjestö. Kun työnantajille kesäkuun 19 p:nä ilmoitettiin, että ellei heidän tarjouksiinsa yhtään lisätä, niin alkaa taistelu manantaina kesäkuun 21 p:nä. Työnantajain taholta kuitenkin ilmoitettiin, että heillä on parhaillaan kokous ja ovat he sen jälkeen valmiit vielä asiasta neuvottelemaan. Seuranneissa neuvotteluissa työnantajat sitten lisäsivätkin palkkatarjouksiinsa kirvesmiehille 50 p., apumiehille 25 p. ja naisille 25 p. tunnille. Tämä tarjous esitettiin osastojen yhteiselle kokoukselle, joka pidettiin kesäkuun 19 p:nä. Tässä kokouksessa päätettiin: koska työnantajat olivat nostaneet tarjoustaan niissä kohdin, joissa suurin erimielisyys oli ollut, sen verran, että palkat osaksi tulivat nousemaan siihen määrään mitä voitiin pitää vähimpänä vaatimuksena, niin ei enää katsottu olevan syytä lähteä työtaisteluun, ja valtuutettiin neuvottelukunta kirjoittamaan sopimuksen alle, joka sitten tapahtuikin manantaina kesäkuun 21 p:nä.

Näin tuli Turussakin uhkaava ja suuria työläisjoukkoja käsitävä työselkkaus neuvottelutietä vältettyä. Saavutus, joka siinä

tuli on pidettävä tyydyttävänä ja joka on laskettava yhteisen ja päättävän esiintymisen ansioksi. Sopimus kestää maaliskuun 1 päivään 1928.

Palkat sopimuksessa määrättiin seuraavat: kirvesmiehille valmistustöissä 8 mk. 50 p., ja telinetöissä 8 mk., kivityömiehille hakkauksessa 10 mk. 50 p., porauksessa 9 mk. 50 p., kiilanteossa ja rusnauksessa 7 mk. 50 p., betonityöläisille 8 mk. ja kärrääjille betonitöissä 7 mk., tulenkantajille 7 mk. 50 p., aputyöläisille 6 mk. ja naisille raskaimmissa töissä 5 mk., valmistuspesussa 4 mk. 25 p. ja muissa töissä 4 mk. 50 p. Muut sopimuksen määräykset hyväksyttiin työläisten esittämässä muodossa. Urakkahinnoitteluja päätettiin neuvottelujen kautta myöhemmin liittää sopimukseen ja onkin ne siihen jo kirvesmiesten ja sementtimiesten osalta liitetty.

Palkkaliikkeet Tampereella. Samoin kuin Helsingissä ja Turussakin esittivät Rakennustyöväen liiton Tampereella olevat osastot kesäkuun lopulla Rakennusmestariunion sikäläiselle osastolle yhteisen, koko rakennusalaan käsittävän työehtosopimusehdotuksen. Sopimusmääräykset muilta kohdiltaan olivat samat kuin Helsingissä ja Turussa, paitsi palkat joiltakin osiltaan erilaiset. Vastausta vaativat osastot heinäkuun 14 p:vään mennessä. Tätä vastausta ei saatu ollenkaan. Tämän jälkeen osastot esittivät uudelleen eri rakennusmestareille vaatimuksen, mutta sikäli kun sieltä vastauksia saatiin, oli ne sellaisia, että he eivät yksityisinä ryhdy sopimusta tekemään vaan saa sen tehdä heidän järjestönsä. Kun rakennusmestarien järjestöltä uudestaan pyydettiin vastausta saatiin sieltä tietää, että järjestö ei ole sellainen, joka ryhtyisi käsittelemään palkkasopimuksia, joten se ei ota asiaa sen lähemmin käsiteltäväkseen. Näiden selvittelyjen jälkeen matkusti Rakennustyöntekijäin liiton puheenjohtaja Tampereelle asiaa selvittämään. Liiton puheenjohtajan kautta saatiinkin rakennusmestarien osastolta vastaus elokuun 11 p:nä, jossa he ilmoittivat olevansa valmiit neuvottelemaan. Neuvottelut alkoivat elok. 19 p:nä ja päättyivät saman kuun 31 p:nä sovintoon. Työehtosopimukseen, joka nyt saatiin, liittyy eri ryhmille urakkahinnoittelut, kuten Helsingissä ja Turussakin. Sopimus on voimassa maaliskuun 1 päivään 1928. Palkat määrättiin: kirvesmiehille valmistustöissä 8 mk. 50 p. ja telinetöissä 8 mk., kivityöläisille hakkauksessa ja sitä vastaavissa töissä 10 mk. sekä porauksessa ja sitä vastaavissa töissä 8 mk. 50 p. ja rusnauksessa sekä kiilan lyönnissä 7 mk. 50 p., sekatyömiehille 6 mk. ja naisille raskaissa töissä 5 mk. 50 p. ja keveämissä töissä 4 mk. 75 p. tunnille. Muut sopimuksen määräykset hyväksyttiin työläisten esityksen mukaisesti. Urakkahinnoittelut hyväksyttiin kivityöläisten osalta heidän esityksensä ja kirvesmiesten osalta Helsingin hinnoittelu, paitsi hirsiseinien hakkauksessa lisättiin hintaa 1 mk. pituusmetriltä.

Tulosta voidaan pitää tyydyttävänä sillä työtilanne ei työläisten mielestä ollut edullinen taisteluun lähtemiselle.

Lappeenrannan osasto esitti paikallisille työnantajille, kaupun-

gille sekä maalaiskunnalle työehtosopimuksen, jossa vaati palkkoja ja työehtoja kirjallisen sopimuksen kautta säännösteltäväksi. Vastausta ei ensi kerralla saatu työnantajilta, vaan oli se tehtävä liiton puheenjohtajan välityksellä, paikan päällä. Vastaukset joita työnantajat antoivat olivat kielteisiä. Ainoastaan maalareiden osalta olivat maalaustyönantajat valmiit hyväksymään sopimuksen, joka heidän osaltaan allekirjoitettiin. Kun työtilanne oli sellainen, että pakkokeinoja ei osasto katsonut voivansa käyttää, niin ei sopimusta lopultakaan muiden osalle saatu vaan raukesi palkkarike pitkien neuvottelujen jälkeen.

Kotkan rakennustyöläisten osastot ryhtyivät myös yhteisesti sopimusta hankkimaan. Yhteinen sopimus, jossa määriteltiin kirvesmiesten, sementti- ja betonimiesten, aputyömiesten ja -naisten palkat sekä työehdot, esitettiin rakennustyönantajille ja kaupungille. Kaupungin vastauksessa ilmoitettiin, että jos yksityiset työnantajat allekirjoittavat sopimuksen niin on kaupunki puolestaan sen valmis allekirjoittamaan. Yksityiset työnantajat antautuivat kyllä neuvotteluihin kun sitä liiton puheenjohtajan välityksellä vaadittiin, mutta ei neuvotteluissa päästy sovintoon vaan oli pakko alkaa lakko 7 p:nä heinäkuuta. Sitä ennen kuin lakko alkoi, sovittiin kaupungin kanssa, että kaupunki maksaa työläisten vaatimat palkat, mutta kirjoitetaan sopimus sen jälkeen kun on ensin tehty se yksityisten työnantajain kanssa. Näin sopien vältettiin lakko kaupungin töissä. Yksityisetkin työnantajat olivat valmiit hyväksymään sopimuksen kahden päivän lakon jälkeen. Sopimus allekirjoitettiin heinäkuun 10 p:nä, jolloin työnantajat suostuivat niihin vaatimuksiin, jotka työläiset olivat esittäneet ennen lakoon lähtemistä. Palkat määrättiin kirvesmiehille valmistustöissä 9 mk. ja telinetöissä 8 mk., sementtimiehille 10 mk., betonityömiehille 8 mk., sekatyömiehille 7 mk. ja niille jotka eivät ole ennen olleet rakennustöissä 6 mk. ja naisille raskaissa töissä 5 mk. 50 p. ja keveämissä töissä 4 mk. tunnilta. Sopimus kestää toukuun ensipäivään 1927.

Kivityöntekijäin palkkoja ei sopimuksessa määrätty, koska he eivät suostuneet toisten osastojen kanssa alussa yhteiseen toimintaan vaan pysyivät palkkaliikkeestä erillään.

Tulos oli tyydyttävä, joka saatiin kahden päivän lakolla. Lakko oli ensimmäinen mitä *Kotkan* rakennustyöläisillä on ollut.

Sortavalan osasto esitti yhteisen työehtosopimuksen myöskin työnantajille, joka ei kuitenkaan johtanut tulokseen, sillä osasto ei lähtenyt sitä viemään taistelun kautta perille, eivätkä työnantajat sitä muuten hyväksyneet.

Jyväskylässä esittivät osastot rakennustyönantajille yhteisen työehtosopimuksen vaatien palkkojen koroitusta. Työnantajat eivät siihen suostuneet ja osastotkaan eivät katsoneet tilannetta sopivaksi taisteluun ryhtymiselle, joten asia raukesi. Ainoastaan yhdellä työmaalla julistivat osastot liiton luvalla työt saartoon,

koska työnantaja ei noudattanut edes kaupungissa ennestään val-
lennutta palkkatasoa. Asia saatiinkin korjattua.

Palkkariita Paraisilla. Paraisten metallityöläisten lakon yhtey-
dessä jouduttiin myöskin neuvotteluihin Rakennustyöväen liiton
alaisten työryhmien palkoista. Mitään esitystä ei työnantajalle
oltu esitetty, mutta saatiin palkkoja silti metallityöläisten lakon
yhteydessä nostettua 5 %.

Tampereen kunnantyöläisten työehtosopimus. Kunnantyöläisten
osaston puolesta jätettiin sopimusehdotus kaupungille. Esityk-
sestä käytiin neuvotteluja rahatoimikamarin kanssa, joissa ei
päästy yksimielisyyteen sopimuksen teosta vaan keskeytyivät ne.
Kun uudesti kovistettiin kaupunkia niin suostui rahatoimikamari
sopimuksen tekoon kun asia ensin oli ollut valtuuston käsitel-
tävänä. Sopimus allekirjoitettiin joulukuun 23 p:nä. Palkat määrät-
tiin samoiksi kun kaupungissa voimassa olevassa rakennustyöläis-
tenkin sopimuksessa. Sopimus kestää kesäkuun 1 p:vään 1928.
Sopimus on ensimmäinen, joka on tehty kaupungin ja työväenjär-
jestöjen välillä.

Helsingin eristäjien osasto esitti työnantajille kesäkuun alussa
työehtosopimusehdotuksen, jossa palkkoja vaadittiin korotetta-
vaksi 25 %. Sopimus tulikin ilman muutoksia hyväksytyksi kaik-
kien muiden työnantajien paitsi O.Y. Eristysliike A. B. puo-
lesta. Tälle liikkeelle osasto esitti kesäkuun 17 p:nä uuden vaati-
muksen, jossa vaati sopimusta hyväksyttäväksi tai muussa tapauk-
sessa on osasto pakoitettu julistamaan työt lakkotilaan. Kesäkuun
22 p:nä antamassaan vastauksessa ilmoitti eristysliike olevansa
valmis hyväksymään sopimuksen paitsi pyysi siinä määrittelemään
naisten palkat erikseen. Asiasta käytiin neuvotteluja parikin ker-
taa, mutta niissä ei päästy yksimielisyyteen, jonka vuoksi osasto
oli pakoitettu julistamaan työt lakkotilaan heinäkuun 24 p:stä
alkaen. Lakko kesti ainoastaan kolme päivää, jonka jälkeen työn-
antaja suostui sopimuksen allekirjoittamaan, joka tapahtui heinä-
kuun 28 p:nä. Sopimus kestää heinäkuun 1 p:vään 1927. Palkat
sopimuksessa nousivat noin 20 %.

Helsingin nuohoojat irtisanoivat työehtosopimuksensa, esittäen
samalla uuden ehdotuksen vaatien vastausta työnantajilta marras-
kuun 15 p:vään. Asiasta syntyi neuvottelut, joiden tuloksena oli
sopimuksen laatiminen ja molemmin puolisesti allekirjoittaminen,
joka tapahtui marraskuun 15 p:nä. Palkat nousivat 10 % paitsi
ensi vuoden oppilaille 15 %. Sopimus kestää marraskuun 15 p:vään
1927, jatkuen siitä lokakuun ensipäivään 1928 ja vuoden eteenpäin
ellei sitä kumpikaan asianomainen irti sano kuukautta ennen päät-
tymiseksi määrättyä aikaa.

Palkkaliikkeet metalliteollisuudessa.

Vuoden 1926 aikana oli metalliteollisuudessa runsaasti palkka-
liikkeitä. Vuoden alkupuolella vallitsi tosin osittaista työttömyyttä

joka runsaammin ilmeni Värtsilässä, Viipurissa, Helsingissä ja Turussa. Tämän työttömyysilmiön johdosta oli työnantajain piireissä havaittavissa pyrkimys palkkojen alennuksiin. Erikoisesti urakkahintoja eräissä tapauksissa yritettiin alentaa, kuitenkin siinä onnistumatta.

Maalis-, huhti- ja toukokuulla esiintyi lukuisia pienempiä palkkaliikkeitä eri paikkakunnilla, joilla saavutettiin tuntipalkkoihin noin 10—20 %:n korotuksia.

Suomen Paperi- ja Puumassateollisuuden Harjoittajain liitolle teki Metalliteollisuustyöntekijäin liitto yhdessä Suomen Paperiteollisuustyöväen liiton kanssa esityksen paperiteollisuustyöväen tuntipalkkojen korottamisesta 25—50 %:lla ja urakkapalkkojen korottamisesta 25 %:lla, sekä samalla ehdotettiin laadittavaksi koko paperiteollisuustyöväkeä koskeva työehtosopimus. Työnantajia edustava liitto kuitenkin asettui kokonaan kielteiselle kannalle tehtyyn esitykseen nähden. Kun Paperiteollisuustyöväen liitto, jonka toimialaa kysymys koski, ei ollut tilaisuudessa laajakantoisempiin toimenpiteisiin ryhtymään asiassa, niin kehoitti liitto paperiteollisuuden korjaustyöntekijöitä esittämään työnantajille vaatimuksen palkkojen korottamisesta liittojen tekemän esityksen mukaisesti. Tuloksina tästä voidaan merkitä, että muutamien tehtaideji korjaustyöntekijäin palkkoja korotettiin lähes vaaditulla määrällä ilman lakkoa ja Kotkassa Hallan ja Gutzeitin tehtailla lyhyen lakon jälkeen, kuten järempänä mainitaan.

Lahden Rautateollisuus O.Y:n lakko. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton Lahden Teollisuusneuvoston alainen Lahden Rautateollisuus O.Y:n Työpaikkajärjestö esitti 29 p:nä maaliskuuta työnantajalle tuntipalkkoja korotettavaksi 2: 50 sillä perusteella, että n.s. lisäprosentti jota epämääräisesti työntekijöille annettiin, kokonaan poistettaisiin. Tuntipalkat olivat 1:50—5:50, jotka korotusesityksen mukaan olisivat kohonneet 4 mk. 8 mk. Kun työnantaja ei suostunut korottamaan työntekijäin palkkoja esityksen mukaisesti, alkoi lakko liiton luvalla 14 p:nä huhtikuuta. Lakkoon otti osaa koko tehtaan työväestö yhteensä 123 työläistä, joista liiton jäseniä oli 87 ja järjestymättömiä 30. Lakkolaisten ja heidän perheenjäsentensä yhteinen lukumäärä oli 162.

Lakon puhjettua alkoivat neuvottelut heti, joihin myöhemmin otti osaa myös Tampereen piirin joukkotyöriitain sovittaja tuomari J. N. Lehtinen. Hänen välityksellään päästiin huhtikuun 24 p:nä sopimukseen, jonka mukaan työläisten tuntipalkat kohosivat 1 mk. —1: 75 pennillä, joten siis lakolla saavutettiin huomattava tulos. Lakko kesti 10 päivää; eikä sen katsottu työläisten työsuhteita keskeyttäneen. Yhteensä menetettiin 480 työpäivää. Liiton työtaisteluavustusta annettiin Smk. 4,067: 50.

Lakko Autokoriteollisuudessa Helsingissä. Helsingin Autokori O.Y:n ja Korpivaara & Halla O.Y:n työläiset esittivät liiton luvalla työnantajille ehdotuksen työehtosopimukseksi, joka m.m. sisälsi 1 markan koroituksen voimassa oleviin tuntipalkkoihin sekä

eräitä muita määräyksiä työoloihin. Lakon puhkeaminen olisi mahdollisesti voitu välttää ja neuvottelujen avulla saada työehtosopimus hyväksytyksi, mutta Autokoritehdas O.Y. eroitti työntekijäin luottamusmiehen ilmeisesti tämän asian johdosta ja hänen työhön takaisin ottamisensa oli työläisten tärkeimpänä vaatimuksena. Lakko alkoi 21 p:nä huhtikuuta, koskien 38 työläistä Autokori O.Y:ssä ja 78 työläistä Korpivaara & Halla O.Y:ssä, joista toinen puoli oli puuteollisuustyöläisiä. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton jäseniä oli Autokoritehtaalla 9 ja Korpivaara & Halla O.Y:llä 20. Lakko kesti neljä päivää Korpivaara & Hallan tehtaalla, jolloin työläisten ehdotuksen mukainen väliaikainen työehtosopimus allekirjoitettiin. Mutta Autokoritehdas O.Y:ssä kesti lakko 25 päivää, päättyen 17 p:nä toukokuuta, jolloin työehtosopimus allekirjoitettiin. Työehtosopimus tuli hyväksytyksi pääasiallisesti työntekijäin ehdottamassa muodossa. Siinä m.m. määrättiin alimmat tuntipalkat, viilaajille ja uuttajille 9 mk., sepille ja auto- ja sähkömonttööreille 9: 50, peltiseipille 10 mk., aputyöläisille 6: 50 miehille ja 5 mk. naisille. Luottamusmies otettiin takaisin työhön. Sopimus on voimassa 1 p. toukokuuta 1927 ja jatkuu edelleen vuoden kerrallaan ellei sitä 1 1/2 kk. ennen päättymistä irtisanota.

Suurin osa lakossa olleista sijoittautui muihin töihin, jonka vuoksi taisteluavustusta tarvittiin vain 3 jäsenelle Smk. 504: —.

/. & *E. Leinon konepajan lakko Salossa.* Salon teollisuusneuvoston alainen Leinon konepajan työpaikkajärjestö esitti toukokuun alussa työnantajalle työntekijäin tuntipalkkoja koroitettavaksi 20—40 %:lla. Työnantaja ei sallinut edes neuvotteluja palkkojen koroituksista ja niin ollen alkoi lakko 25 p:nä toukokuuta. Lakko käsitti kaikkiaan 70 työläistä, joista lakon alkaissa oli Metalliteollisuustyönt. liiton jäseniä 56. Lakon kestäessä yli 5 kk. yritettiin useampia kertoja neuvotteluja lakon lopettamishdoista, kuitenkin aina tuloksetta, koska työnantaja kieltäytyi koroittamasta palkkoja siihen määrään mitä työläiset vaativat. Viimein oli kuitenkin työnantajan pakko suostua maksmaan ne palkat, joita työntekijät vaativat ja niin ollen tämä pitkäaikainen lakko päättyi marraskuun 3 p:nä. Sopimukseen joka liiton ja työnantajan välillä allekirjoitettiin, otettiin liite, jossa yksityiskohtaisesti määrättiin kunkin lakossa olleen tuntipalkka. Sopimuksessa on määräys, ettei lakko ole katkaissut työntekijäin oikeutta saada ensi vuonna lomaa siten kuin ei mitään lakkoa olisi ollutkaan.

Lakon kestäessä annettiin keskimäärin 30 jäsenelle työtaisteluavustusta yhteensä Smk. 32,308: 50. Kun lakko kesti 5 kk. 8 päivää, niin jo avustusta saaneiden yhteinen työpäivien menetys oli 7,728 työpäivää.

Taalintehtaan valssilaitoksen lakko. Tämän 9 viikkoa kestäneen lakon alkusyynä oli jo edellisenä syksynä toimeenpantu urakkapalkkojen alentaminen, jonka työnantaja sai toteutetuksi silloisten olosuhteiden vallitessa. Mutta toukokuun 9 p:nä pidetyssä Metallityöntekijäin liiton teollisuusneuvoston kokouksessa yksimielisesti

päätettiin vaatia valssilaitoksen työläisten urakkapalkat korotettaviksi samoiksi kun ne olivat ennen 20 päivää syyskuuta 1925, sekä samalla tuntipalkat korotettavaksi siten, että alin tuntipalkka tulisi olemaan Smk. 3: 75.

Kun esitys jätettiin tehtaan johtajalle ilmoitti hän ettei koroituksiin tulla suostumaan. Liittotoimikunnan annettua lakkoluvan alkoi lakko 3 p:nä kesäkuuta. Lakko käsitti kaikki valssilaitoksen työt ja koski 104 työläistä, joista lakon alkaessa oli 75 Metalliteollisuustyönt. liiton jäseniä, mutta heti lakon alkamisen jälkeen liittyi liittoon 19 jäsentä, joten siis liiton jäseniä oli kaikkiaan lakossa 94.

Lakon aikana käytiin useita kertoja neuvotteluja, jotka eivät johtaneet sovintoon ennenkuin elokuun 5 p:nä. Työnantajain puolelta yritettiin murtaa lakkolaisten rintamaa useampaan kertaan uhkaamalla hädätä lakkolaiset pois työnantajan asunnoista. Vihdoin haastettiin kaikki lakkolaiset 12 p:nä elokuuta pidettäviin välikäräjiin hädän toimeenpanon johdosta. Kaikki nämä toimenpiteet eivät vähimmässäkään määrässä vaikuttaneet lakkolaisiin, vaan oli heidän yksimielisyytensä erittäin luja.

Sopimuksessa, joka liiton ja työnantajain välillä 5 p:nä elokuuta allekirjoitettiin koroitettiin henkilökohtaisten määritelmiä perusteella tuntipalkkoja noin 25 % ja urakkapalkkoja noin 12—15 %. Lisäksi sovittiin, että lakon johdosta ei katsota työsuhdetta katkenneeksi, eikä työläisten tarvitse maksaa asunnoistaan vuokraa lakkoajalta.

Metalliteollisuustyöntekijäin liitto avusti lakkoa Smk. 42,761:—. Tämän lisäksi annettiin avustuksia lahjoituksina saatuja varoja Smk. 12,865:—, eli yhteensä Smk. 55,626:—.

Lakossa olleet liiton jäsenet menettivät kaikkiaan 5,358 työpäivää.

Helsingin läkki-, pelti- ja vaskiseppien lakko. Helsingin Teollisuusneuvosto N:o 1 alainen läkki-, pelti- ja vaskiseppien yhteinen työpaikkajärjestö esitti liiton luvalla toukokuulla asianosaisille liikkeenharjoittajille työntekijäin tuntipalkkoja korotettavaksi siten, että niille joiden tuntipalkat ovat alle 7 markan, korotettaisiin 25 %, niille joiden tuntipalkat olivat 7 markkaa korotettaisiin 15 % ja niille joiden tuntipalkat olivat yli 9 markan 10 %.

Helsingin Pienemmän Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitto, joka edustaa suurinta osaa työnantajista, antoi kieltävän vastauksen palkankorotusesitykseen. Ainoastaan muutamat pienliikkeiden harjoittajat suostuivat koroittamaan tuntipalkkoja vaaditulla määrällä. Tilanteen näin ollen alkoi lakko kesäkuun 7 p:nä ja tuli käsittämään noin 200 työntekijää, joista 74 oli liiton jäsentä.

Lakon kestätyä muutamia päiviä ryhtyi Helsingin piirin joukkotyöriitojen sovittelija, tuomari Linturi toimenpiteisiin neuvottelujen alkamiseksi. Hänen puheenjohtollaan alkoivat neuvottelut Metalliteollisuustyöntekijäin liiton ja Helsingin Pienemmän Metalliteollisuuden Työnantajaliiton välillä, jotka johtivat siihen, että kesäkuun 23 p:nä näiden järjestöjen puolesta allekirjoitettiin työ-

ehtosopimus ja urakkahinnoittelu läkki-, pelti- ja vaskiseppien työalalla Helsingissä. Tämän sopimuksen mukaan tulivat m.m. tuntipalkat määritellyiksi seuraaviksi:

Läkkii-, pelti- ja vaskisepän oppilaille 1 vuotena 3: —, 2 vuotena 4: —, 3 vuotena 5: 75 ja 4 vuotena 7: 50. Nuoremmille ammattitaitoisille samoissa ammateissa 9:— sekä itsenäisesti työskentelemään pystyville vanhemmille ja kokeneemmille ammattimiehille 11:—. Vastaavat tuntipalkat sellaisissa liikkeissä, jotka joukkotuotantona valmistavat kilpailujen alaisia tuotteita ovat 1 vuotena 2: 50, 2 vuotena 3: 50, 3 vuotena 4: 50 ja 4 vuotena 6: —, sekä nuoremmille ammatti-työläisille 7: — ja vanhemmille ammatti-työläisille 9: —. Matkapäiväraha määrättiin 40 markaksi, joka maksetaan työntekijälle lisäpalkkana hänen ollessaan työssä Helsingin ulkopuolella siten, ettei voi yöpyä asunnossaan. Kaikki muut matkakustannukset suorittaa työnantaja.

Työehtosopimuksessa on määräys, että kaikki Pienemmän Metalliteollisuuden Työnantajaliittoon kuuluvat työnantajat katsovat työntekijäin työsuhteen jatkuvaksi lakosta huolimatta.

Sopimus on voimassa 1 p:nä toukokuuta 1927 ja sen jälkeen jatkuu vuoden kerrallaan ellei sitä 1 ¹/₂ kk. ennen jommaltakummalta puolelta irtisanota.

Huomattava määrä lakkolaisista oli muissa töissä tai siirtynyt lakkoajaksi muille paikkakunnille, joten varmoja tietoja menetyistä työpäivistä ei ole. Lakon johdosta annettiin sääntömääräistä liiton työtaisteluavustusta 60 avustusoikeutetulle liiton jäsenelle Smk. 9,331:—.

O.Y. G. V. Sohlberg A. B:n liike jäi edellä kerrotun lakon päätyttyä edelleen lakkotilaan senvuoksi, että se kuuluen Metalliteollisuuden Työnantajain liittoon, ei hyväksynyt kysymyksessä olevaa työehtosopimusta. Tämä lakko päättyi vasta 26 p:nä heinäkuuta Metalliteollisuustyöntekijäin liiton ja Metalliteollisuuden Työnantajaliiton välillä tehtyyn kirjalliseen sopimukseen, jossa määrättiin, että O.Y. G. V. Sohlberg A.B:n tulee noudattaa läkki-, pelti- ja vaskiseppien työehtosopimusta tunti- ja urakkapalkkoihin nähden, sekä ottaa kaikki lakkoon osaaottaneet takaisin työhön, kun he kahden viikon kuluessa lakon päättymisestä lukien työhön ilmoitautuvat.

Paraisten Kalkkivuori O.Y:n metallityöntekijäin lakko. Lakko Paraisten kalkkivuori O.Y:n korjausverstaalla ja laivatelakällä alkoi 9 p:nä kesäkuuta. Paraisten Teollisuusneuvosta N:o 51 esitti Metalliteollisuustyöntekijäin liiton luvalla kaikkien metallialalla työssä olevien työntekijäin tuntipalkkoja koroitettavaksi 25—30 %.

Lakko kesti vain 10 päivää ja päättyi molemmin puolin myönteysin. Työläisten palkkoja koroitettiin siten, että niille joiden tuntipalkat olivat alle 5 markkaa koroitettiin 15 % ja niille joiden tuntipalkat olivat yli 5 mk. koroitettiin 10 %. Lakon ei katsottu työläisten työsuhdetta keskeyttäneen.

Lakossa oli 57 työläistä, joista 32 järjestynyttä. Liiton sääntö-

määräistä avustusta annettiin Smk. 1,780: —. Yhteensä menetettiin 570 työpäivää.

Hallan Selluloosatehtaan korjaustyöläisten lakko. Kotkan Teollisuusneuvoston alainen Hallan Työpaikkajärjestö esitti toukokuun 25 p:nä vaatimuksen korjaustyöläisten palkkojen korottamisesta 25—50 %, vaatien vastausta kesäkuun 9 päivään mennessä. Tehtaan johtaja saatuaan esityksen repi sen heti rikki, samalla ilmoittaen ettei esitys anna aihetta muihin toimenpiteisiin. Tämän menettelyn jälkeen oli selviönä työläisillä, että lakko tulee alkamaan kesäkuun 9 p:nä. Lakkoon joutui 46 selluloosatehtaan korjaustyöntekijää joista 37 oli liiton jäsentä. Lakko kesti 8 päivää ja päättyi työläisten voittoon. Alimmat tuntipalkat, jotka ennen olivat ammattityöläisillä Smk. 5: 50 korotettiin Smk. 7: — ja aputyöläisten alimmat tuntipalkat, jotka ennen olivat 3: 50, korotettiin Smk. 5: 50. Luontaisedut pysytettiin ennallaan. Yhteensä työläiset menettivät 368 työpäivää. Työtaisteluavustusta ei annettu.

Gutzeitin selluloosatehtaan työläisten lakko Kotkassa. Kotkan teollisuusneuvoston alainen Gutzeitin työpaikkajärjestö esitti toukokuun 27 p:nä vaatimuksen korjaustyöläisten tuntipalkkojen korottamisesta 25—50 % vaatien vastausta kesäkuun 11 päivään mennessä. Kun vastausta ei saapunut päättivät työläiset alkaa lakon Metalliteollisuustyöntekijäin liiton antamalla luvalla 12 p:nä.

Lakkoon otti osaa kaikki korjaustyöläiset, joista liiton jäseniä 28 ja järjestymättömiä 7.

Lakko päättyi kesäkuun 19 p:nä, kestäen 8 päivää, työläisten voittoon. Tulokset olivat samat kuin edelläkerrotussa Hallan korjaustyöläisten lakosta mainitaan. Yhteensä työläiset menettivät 280 työpäivää. Työtaisteluavustusta ei jaettu.

Kotkan kaupungin Sähkölaitoksen ja korjausverstaan lakko. Lakko alkoi liiton antamalla luvalla elokuun 25 p:nä ja koski sähkölaitoksella 16 työntekijää, joista järjestyneitä oli 11 ja korjausverstaalla 15 työntekijää, joista järjestyneitä 12. Vaatimuksena oli 10—20 % korotus tuntipalkkoihin. Tuntipalkat olivat sähkölaitoksella 4: 50—7: 50 ja korjausverstaalla 6 mk.—7: 50.

Lakko päättyi elokuun 31 p:nä molemminpuolisin myönnytyksin. Kaikkien työläisten tuntipalkkoja korotettiin 50 p. Yhteensä menettivät työläiset 165 työpäivää. Työtaisteluavustusta ei annettu.

Moottori- ja metallitehdas A/B OjY Viiru & Kumpp. lakko Helsingissä. Lakko alkoi liiton antamalla luvalla kesäkuun 21 p:nä. Alimmaksi tuntipalkaksi vaadittiin ammattimiehille 9:—ja oppilaille 50 pennin korotus tuntipalkkoihin. Lakko kesti vain 3 päivää ja saavuttivat työläiset täydellisen voiton. Työntekijät, luvultaan 9 olivat kaikki liiton jäseniä.

Lakko Tampereen Pellava- ja Rautateollisuus Osakeyhtiön konepajassa. Tampereen Teollisuusneuvosto N:o 3 puolesta esitettiin yhtiön johdolle, että kaikkien konepajan työläisten palkkoja koroitettaisiin 20 %. Yhtiön johto ei ollut esityksen johdosta edes taipu-

vainen neuvottelemaan vaan ilmoitti jyrkästi, ettei palkkoja tulla koroittamaan. Näin ollen alkoi lakko Metalliteollisuustyöntekijäin liiton luvalla heinäkuun 19 päivänä ja otti siihen osaa 496 työntekijää, joista lakon alkaessa oli 310 liiton jäsentä. Tehtaan omistamissa asunnoissa asui 84 lakossa olevaa työläistä.

Lakko muodostui pitkäaikaiseksi sentähden, että työnantaja jatkuvasti kieltäytyi ryhtymästä neuvotteluihin palkankorotusvaatimuksen johdosta. Vasta elokuun lopulla saatiin valtion joukkotyöriitain sovittajan välityksellä neuvottelut aikaan, joita sen jälkeen pienin keskeytyksin käytiin, kunnes syyskuun 6 p:nä molemmin puolin myönnytyksin päästiin yksimielisyyteen lakon lopettamishdoista.

Sopimuksen mukaan, joka molemmin puolin allekirjoitettiin syyskuun 6 p:nä, koroitettiin työläisten palkkoja seuraavasti: Niille työläisille, joiden tuntipalkat olivat 6 mk.—7 mk., koroitettiin 75 pennillä, niille työläisille joiden tuntipalkat olivat 5: 50—5: 95, koroitettiin 50 pennillä, sekä vähintään 70 niistä työntekijöistä, joiden tuntipalkat ovat 4: 50—5: 45, koroitettiin 40 pennillä. Oppilaisiin sekä niihin työntekijöihin nähden joiden tuntipalkka oli yli 7: — tai alle 4: 50 ei yhtiö palkkojen korotuksien suhteen mennyt sitoumuksiin. Vanhemmille ammattimiehille valimossa, pannuverstaassa ja metalliverstaassa tasoitetaan palkkoja ylöspäin siten, että ne tulevat toimeenpantujen korotuksien jälkeen samoiksi kun on vastaavilla ammattimiehillä konepajan muilla osastoilla. Urakkapalkat jäävät edelleen työntekijäin ja työnantajain välillä kullakin kerralla erikseen sovittavaksi, kuitenkin siten että ne aloitetut urakkatyöt, joista jo sopimus on tehty, tehdään sovitulla urakkapalkalla valmiiksi. Työntekijäin työsuhde lakosta huolimatta katsotaan jatkuvaksi, paitse se osa työntekijöistä, jotka eivät vielä ennen lakon alkamista ennättäneet kuluvan vuoden lomaansa pitämään, menettävät lomaoikeutensa. Muut työläisten luontaisedut säilytetään entisellään. Yhtiön asunnoissa asuvia lakkolaisia vastaan otetut häätöhaasteet peruutettiin ja niiden perusteella raastuvanoikeudessa vireille pannut jutut jätettiin sillensä. Kaikki lakossa olleet työläiset otetaan takaisin työhön, kun he sitä varten viikon kuluessa lakon päättymisestä ilmoittautuvat ja mitään boikoteerausta ei harjoiteta.

Seitsemän viikkoa kestäneen taistelunsa avulla mursivat työläiset työnantajan jyrkästi kielteisen kannan palkankorotuksiin nähden.

Tätä taistelua avusti Metalliteollisuustyöntekijäin liitto 123,061 markalla ja liiton jäsenistöltä saatiin vapaaehtoista avustusta 55,420 markkaa.

Työpäivien yhteenlaskettu menetys oli lakon ajalta 23,808 työpäivää.

Viipurin Sähkötyöntekijäin lakko. Viipurin teollisuusneuvosta N:o 5 alainen sähkötyöntekijäin Työpaikkajärjestö esitti liiton luvalla Viipurissa toimivien sähköliikkeen harjoittajille ehdotuk-

sen työehtosopimukseksi käsittäväksi sähköjohto- ja konetöitä. Työehtosopimus-ehdotus m. m. käsitti tuntipalkkojen koroituksia noin Smk. 1: mk.—1: 50. Saman ehdotuksen teki Metalliteollisuus-työntekijäin liitto Sähköjohtotyönantajain liitolle. Sekä työnantajat että heitä edustava Sähköjohtotyönantajain liitto asettuivat työehtosopimuksen voimaansattamiseen nähden kielteiselle kannalle. Kun mitään mahdollisuuksia ei ollut edes tuntipalkkojen koroituksiin työläisiä tyydyttävällä tavalla, niin alkoi lakko elokuun 16 p:nä. Lakko käsitti kaikki sähkötyöt seuraavissa liikkeissä: Viipurin Sähkö- ja Kaasulaitos, Viipurin sähkö- ja koneliike osakeyhtiö, Itä-Suomen sähkö- ja insinööritoimisto osakeyhtiö, Karjalan sähkö-osakeyhtiö ja Viborgs elektriska affär a. b. Yhteensä näissä liikkeissä työskenteli ennen lakkoa 82 työntekijää, joista liiton jäseniä oli 62.

Kun lakko jo oli kestänyt lähes kaksi kuukautta ja työnantajat edelleen kieltäytyivät neuvottelemasta työehtosopimuksesta, tehtiin lakkolaisten puolesta uusi ehdotus, joka sisälsi ainoastaan tuntipalkkojen korotusvaatimuksen, ynnä muut tavalliset ehdot lakon lopettamisesta. Tällöin siis luovuttiin työehtosopimusvaatimuksesta ja sillä pohjalla alkoivat neuvottelut sikäläisten työnantajain ja sähkötyöntekijäin työpaikkajärjestön edustajain välillä, joissa osaksi oli mukana myös piirin joukkotyöriitain sovittaja. Neuvottelut eivät kuitenkaan johtaneet mihinkään tulokseen, koska työnantajain tarjoamat koroitukset palkkoihin olivat mitättömän pienet ja muut lakon lopettamista koskevat ehdot erittäin epäedulliset työntekijöille.

Lakon johdosta oli myöskin Metalliteollisuustyöntekijäin liiton ja Sähköjohtotyönantajain liiton välillä useita neuvotteluja. Viimeksi tehtiin liiton puolesta marraskuun 23 p:nä kirjallinen ehdotus lakon lopettamiseksi, jossa m. m. ehdotettiin alotteleville alimmaksi tuntipalkaksi Smk. 3: 50 ja ne tuntipalkat jotka olivat 3: 50—6: — koroitetaan 20 %, 6 mk. 8 mk. koroit. 15 % ja 8 mk. —10mk. koroit. 10 %; nämä koroitukset lasketaan niihin palkkoihin, jotka maksettiin viimeisessä tilissä ennen lakkoa. Kaikki lakkoon osaaottaneet saavat palata työhön siinä järjestyksessä kuin työtä voidaan järjestää, kun he viikon kuluessa lakon päättymisestä ilmottautuvat kukin työnantajilleen, kuitenkin niin, että heillä on oikeus päästä työhön ennen kuin uusia työntekijöitä työhön otetaan.

Työntekijäin lomaoikeuteen, kuin myös muihin mahdollisiin palvelusvuosien perusteella kuuluviin etuihin nähden ei lakon katsota työsuhdetta keskeyttäneen.

Mitään vainoa ei kummaltakaan puolelta harjoiteta.

Tämän ehdotuksen pohjalla jatkuivat neuvottelut liittojen välillä, kunnes joulukuun 29 p:nä voitiin katsoa lakko päättyneeksi pääasiassa edellä mainituilla ehdoilla kuitenkin siten, että aloittelevien tuntipalkaksi tuli Smk. 3: — ja niille työläisille, jotka olivat juuri ennen lakon alkamista saaneet palkankoroituksia korotettiin nyt tuntipalkkoja 5 % vähemmän kussakin luokassa. Lakko

kesti 4 kk. ja 12 päivää. Tänä aikana annettiin lakkolaisille työtaisteluavustusta liiton varoista Smk. 44,489:—. Lisäksi lähettivät vapaaehtoisia avustuksia Helsingin ja Turun sähkötyöntekijät sekä paikalliset järjestyneet työläiset. Näin kertyneitä avustuksia jaettiin lakkolaisille Smk. 11,291:—.

Työpäivien yhteinen menetys oli 9,184.

Putkijohtoliike Hydro O\Y:n lakko Viipurissa. Lakko alkoi 4 p:nä lokakuuta ja käsitti kaikki main. liikkeen lämpö- ja vesijohtotyöt, joissa työskenteli 36 työläistä ja jotka kaikki olivat järjestyneitä. Työläiset vaativat liikkeen hyväksymään kirjallisen sopimuksen jossa vakuutetaan maksettavaksi ne tuntipalkat jotka yleisesti jo keväällä tulivat hyväksytyiksi ja lisäksi vaadittiin aputyöläisten alimmaksi tuntipalkaksi Smk. 6: 60. Lisäksi vaadittiin kaksi erotettua työntekijää otettavaksi takaisin työhön, jotka olivat työstä eroitettut vainoamistarkoituksessa.

Lakko päättyi 13 p:nä lokakuuta kestäen siis 8 työpäivää. Työläisten vaatimukset tulivat hyväksytyiksi. Työtaisteluavustusta ei annettu. Työläiset menettivät yhteensä 288 työpäivää.

O/Y Rakennuskonepajan lakot Helsingissä. Ensimmäinen lakko Oy. Rakennuskonepajalla alkoi syyskuun 23 p:nä liiton antamalla luvalla. Tähän lakkoon ottivat osaa valajat ja sorvaajat. Näiden työläisten alimmat tuntipalkat olivat 6:50, jotka vaadittiin korotettavaksi 8 markkaan. Lakko koski kaikkiaan 10 työläistä ja niistä 8 liittomme jäsentä. Lakko kesti vain 3 päivää, jonka kuudessa työntekijät saavuttivat täydellisen voiton.

O\Y Rakennuskonepajan toinen lakko alkoi lokakuun 30 päivänä jolloin koko konepajan työläiset lukumäärältään 43, joista liittomme jäseniä oli lakon alkaessa 33. Lakon alkusyynä oli se, että työnantaja oli erottanut valajain ja son^/^in lakkoon osaaottaneita ilmeisesti kiertääkseen tästä lakosta tehtyä sopimusta, jotka erottelemiset sitäpaitsi työntekijät katsoivat tapahtuneen lakossa olleiden boikotteeraukseksi.

Työntekijäin vaatimuksena oli: 1) että valajain ja sorvaajain lakkoon osaaottaneet ja sittemmin eroitettut työläiset ovat otettavat takaisin työhön, 2) että urakkapalkat ovat pysytettävät entisellään ja 3) alimmiksi tuntipalkkoiksi viilaajille, sorvaajille, jyrsoille, levysepille ja valimotyöläisille 8 markkaa, hitsaajille 8: 50, sepille 9: —, seppien ja peltiseppien apulaisille 7: — ja muille aputyöläisille 6: 75, 4) että laaditaan työehtosopimus, jossa edellämainitut kohdat tulevat huomioon otetuiksi.

Tämä lakko päättyi työntekijäin voitolla marraskuun 6 p:nä liiton ja työnantajan välillä allekirjoitetulla työehtosopimuksella, jossa työntekijäin vaatimukset tulivat huomioon otetuiksi. Sopimus päättyy marraskuun 1 p:nä 1927, mutta jatkuu edelleen vuoden kerrallaan, ellei sitä 2 kuukautta ennen sopimuksen päättymistä irtisanota.

Näissä lakoissa menetettiin yhteensä 288 työpäivää. Työtaisteluavustusta ei annettu.

Dundebergin Konepajan saarto Tampereella. Toukokuun 4 p:nä julisti S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitto Dundebergin konepajan Tampereella saartotilaan sen vuoksi, että k. o. konepajalta huhtikuun 30 p:nä eronneita työläisiä ei otettu työhön muihin työpaikkoihin siitä syystä, että olivat eronneet työstä Dundebergin konepajalta. Näiden työläisten eroaminen tapahtui täysin työsopimuslain mukaisesti, eivätkä työstä eronneet työläiset asettaneet minkäänlaisia esteitä työnantajalle uuden työvoiman ottamiselle. Tosin työstä eroaminen tapahtui asianomaisten työläisten keskinäisestä sopimuksesta, kun he eivät halunneet työskennellä erään rettelöhaluisen ja muutenkin epämieluisen vastikään työhön otetun työläisen kanssa. Tämä kuitenkin tapahtui ilman, että liitto tai Tampereen teollisuusneuvosto olisi juttuun osallistunut. Saarto aiheutti kokonaan töiden seisauksen Dundebergin konepajalla. Selkkauksen selvittämiseksi käytiin laaja kirjevaihto, kuin myöskin neuvotteluja asianomaisten liittojen välillä. Nämä neuvottelut ovat johtaneet siihen, että Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliitto on kirjallisesti ilmoittanut S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitolle lopettavansa kaikki sellaiset toimenpiteet, joilla on estetty Dundebergin konepajalta edellämainitulla tavalla eronneiden työläisten työnsaantimahdollisuutta.

Kun siis se syy, jonka perusteella saartotila oli julistettu, oli tämän työnantajaliiton kirjallisella vakuutuksella poistunut, niin päätti Metalliteollisuustyöntekijäin liittotoimikunta 4 p:nä elokuuta tiedottaa saartotilan päättyneeksi.

Saarron alkaessa oli konepajalla työläisiä 46, joista liiton jäseniä 35. Liiton työtaisteluavustusta annettiin 33 jäsenelle Smk. 11,151:50.

Haapakosken tehtaan lakko. Lakko alkoi joulukuun 6 p:nä ja sen alkusyynä oli se, että työnantaja, vastoin hyväksyttyjä työ sääntöjä pakotti työntekijöitä lauantaisin ja muina pyhien aattoina tekemään työtä 8 tuntia, vaikka saman vuoden huhtikuun 12 p:nä oli Sosialiministeriö hyväksynyt työ säännöt, joissa pyhien aattoina on työpäivä määrätty 7 tuntiseksi. Sitäpaitsi kieltäytyi työnantaja vastedes maksamasta pyhien aattoina heti normaali-työpäivän päätyttyä tehdystä ylityöstä 100 % koroitettua palkkaa, joka on yleensä ollut käytännössä. Lisäksi oli eräs työntekijä erotettu työstä edelläsanoitusta syntyneen erimielisyyden tähden ja uhattiin vielä erottaa toisiakin elleivät alistu työnantajan määräyksiä noudattamaan. Työnantaja luopui yrityksestään lauantaityöajan pidentämisestä, mutta ei kuitenkaan suostunut ottamaan erotettua työntekijää takaisin entiseen työhönsä.

Joulukuun 14 p:nä oli liiton edustaja neuvotteluissa tehtaan isännistön kanssa. Näissä neuvotteluissa suostui isännistö kirjallisella sopimuksella takaamaan entiset työehdot ja kaikille työläisille oikeuden päästä entiseen työhönsä, erotetut mukaan luetuina. Jos työjärjestelyn vuoksi ei olisi kaikille samaa työtä annettavana mitä aikaisemmin ovat tehneet taataan heille kuitenkin

entiset tuntipalkat. Yhtiö myös sitoutuu pitämään kaikki entiset työsopimukset voimassa, joten lakon ei katsota työsuhdetta katkaisseen. Lisäksi vakuutetaan sopimuksessa, että mitään vainoa ei harjoiteta.

Lakko päättyi siis työläisten täydellisellä voitolla kestätyään 10 päivää. Siihen otti osaa kaikkiaan 151 työläistä, joista liiton jäseniä oli 104. Työtaisteluavustusta annettiin liiton varoista 71 jäsenelle Smk. 1,838:50. Liiton jäsenet menettivät yhteensä 895 työpäivää.

O/Y Putkijohto A/B:n lakko Helsingissä. Joulukuun 20 p:nä alkoi lakko O/Y Putkijohto A/B kaikilla työmailla sentähden, että liikkeestä erotettiin työntekijäin luottamusmies. Tämän erottamisen katsottiin tapahtuneen luottamusmiestoimen vuoksi, koska liikkeestä jo aikaisemmin oli »työnvähyyden» tähden erotettu 3 luottamusmiehenä ollutta työläistä. Työläiset vaativat luottamusmiehen takaisin ottamista johon työnantaja ei suostunut. Lakkoon otti osaa 77 työläistä, joista 69 oli liiton jäsentä. Näistä 57 avustusoikeutetulle jäsenelle annettiin työtaisteluavustusta kertomusvuoden osalta Smk. 1,510: 50. Lakko jatkui v. 1927 ja asiallisesti vasta vuoden vaihteessa tuli Liiton ja Suomen Putkijohtotyönantajain liiton väliseksi asiaksi.

Muiden liittojen hyväksymät lakot. Kertomusvuoden aikana on muiden S. Ammattijärjestön alaisten liittojen hyväksymiin lakoihin joutunut ottamaan osaa yhteensä 20 Metalliteollisuustyöntek. liiton avustusoikeutettua jäsentä, joille sääntömääräistä työtaisteluavustusta on annettu Smk. 6,965: —.

Metalliteollisuustyöntekijäin liiton alueilla oli kertomusvuonna 19 lakkoa, jotka koskivat 1,737 työntekijää.

Metalliteollisuudessa voimassaolevat työehtosopimukset. Vuoden 1926 aikana on Metalliteollisuustyöntekijäin liitto asianomaisten työnantajaliittojen ja yksityisten työnantajain välillä laatinut ja allekirjoittanut seuraavat työehtosopimukset:

Työehtosopimuksen nimi	Voimaanastumis-aika	Irtisanomis-aika	Päättymis-aika
Työehtosopimus Helsingin Läksi-, Pelti- ja Vaskisepän työehdoista	23/6	14/3	1927 1/5 1927
Työehtosopimus, koskeva Helsingissä toimivia sähköliikkeitä	23/7	28/2	1928 1/5 1928
Helsingin Rakennuskonepaja O.Y:n Työehtosopimus	6/11	30/8	1927 1/11 1927
Helsingin Autokoritehtaiden Työehtosopimus	16/5	14/3	1927 1/5 1927
Kotkan Peltisepänliikkeiden Työehtosopimus	27/11	6/5	1927 7/6 1927
Työehtosopimus, koskeva Tampereella toimivia sähköliikkeitä	25/11	28/2	1927 1/5 1927

Kaikki ylläluetellut työehtosopimukset päättyvät ehdolla, että ne määrättyinä irtisanomisaikana jommalta kummalta puolen irtisanotaan ja ellei irtisanomista toimiteta jatkuu sopimus automaattisesti vuoden kerrallaan eteenpäin.

Helsingin Läksi-, Pelti- ja Vaskisepän, Helsingin Rakennuskonepaja O/Y:n ja Helsingin Autokoritehtaiden työehtosopimuksista käytiin lakot. Toiset työehtosopimukset saatiin neuvottelujen avulla.

Palkkaliikkeet paperiteollisuudessa.

Huhtikuun 23 p:nä jätettiin Suomen paperiteollisuuden harjoittajain liitolle paperi- ja metallityöntekijäin liittojen allekirjoittama kirje, jossa vaadittiin työpalkkoja koroitettavaksi 25—50 prosentilla. Naisten alimmat palkat vaadittiin koroitettavaksi 3 markkaan ja miesten 4 markkaan tunnilta ja urakkatyöpalkat 25 prosentilla sekä että asunto- y.m. luontaisedut ja tuotantopalkkio pysytetään entisellään. Paperi-, selluloosa- ja kartonkikoneiden hoitajain pohjapalkat vaadittiin koroitettavaksi 25 prosentilla kuitenkin siten, että alin palkka olisi koroitettu 1,200 markkaan kuukaudelta ja että käytännössä olevat asunto-y. m. luontaisedut ja tuotantopalkkio pysytetään entisellään.

Paperityöntekijäin ja paperityönantajain liittojen kesken vaadittiin tehtäväksi koko maata käsittävä kirjallinen työehtosopimus, jossa työpalkat y. m. työntekijäin ja työnantajain väliset suhteet lähemmin määriteltäisiin. Tämän vaatimuksen johdosta ilmoitti paperiteollisuuden harjoittajain liitto toukokuun 8 p:nä päivätyssä kirjeessään, ettei heidän liittonsa hallitus ole katsonut olevan syytä ryhtyä yleiseen työpalkkojen koroittamiseen ja selitti kieltäytymistään seuraavilla perusteilla:

»Työpalkkojen koroittamista vastaan puhuvat monet seikat, m. m. maailmanmarkkinoilla voimakkaasti laskeutuvat sanomalehtipaperin hinnat, Euroopan mannermaalla vallitsevat epävakaiset taloudelliset olot, Englannissa vastikään voimaanastunut korkea käärepaperin tulli sekä sahateollisuuden alalla vallitseva huolestuttava tilanne, joka oleellisesti vaikuttaa niiden lukuisten jäseniemme toimintaan, jotka rinnan paperiteollisuuden kanssa harjoittavat puutavaraliikettä. Englannissa puhjenneen suurlakon seuraukset voivat saada arvaamattoman kantavuuden myöskin paperiteollisuuteemme nähden. Sitäpaitsi työpalkat paperiteollisuudessa, kuten tunnettua, ovat hintatasoon nähden tyydyttävät, jopa runsaatkin, ja sikäli kuin tehtaitten valmistusmäärät ovat kohonneet, ovat myöskin työntekijät siitä hyötäneet koroitettujen tuotantopalkkioiden muodossa.

Ehdottamaanne työehtopimusta ei liittomme hallitus, jonka mielestä työsuhteet kuten tähän asti onnellisemmin järjestetään suoraan työnantajien ja heidän työntekijäinsä kesken, ole katsonut tarpeenvaativaksi.»

Edelläolevat työnantajain perustelut ovat kestäättömiä, sillä esim. maininta sanomalehtipaperin voimakkaasta hintojen laskemisesta on kokonaan aiheeton.

Kun työnantajat asettuivat näin jyrkästi vastustamaan työ+ palkkojen koroittamista, niin ei Paperiteollisuustyöntekijäin liittotoimikunta katsonut olevan muuta mahdollisuutta kuin määrätä toimitettavaksi liiton jäsenten kesken äänestyksen siitä jätetäänkö vaatimus uudelleen lakon uhalla vai ei. Äänestys toimitettiin kesäkuun 2—6 p:nä. Toimitetussa äänestyksessä kannatti uhkavaatimuksen jättämistä vähän yli $\frac{2}{3}$ äänestykseen osaanottaneista liiton jäsenistä. Mutta kun parhain taisteluaika oli jo sivuutettu ja kun Skandinavian maiden veljesjärjestöjen kokouksessa, joka pidettiin Köpenhaminassa kesäk. 29 p:nä todettiin, että Norjan paperityöläisten liitto joutuu lakkotaisteluun elok. 15 p:stä alkaen, niin oli uhkavaatimuksen jättäminen työnantajille siirrettävä toistaiseksi.

Palkkaliike Nurmin selluloosatehtaalla. Toukok. 22 p:nä jätti Nurmin selluloosatehtaan, työväen ammattiosasto tehtaan isännistölle kirjeen, jossa vaadittiin työläisten palkkoja koroitettavaksi 25 prosentilla sekä pyydettiin työnantajan vastausta saman kuun 26 p:ään. Isännistöltä saapuikin määräaikaan mennessä vastaus, jossa ilmoitettiin, että työläisten palkat on koroitettu toukok. 11 p:stä alkaen 10—25 prosentilla.

Vaikka osaston vaatimus ei tullutkaan kokonaan hyväksytyä, niin ei osasto ryhtynyt sillä kertaa enempiin toimenpiteisiin.

Kotkan selluloosatehtaiden työväen ammattiosasto jätti heinäkuun alkupuolella Kotkan (Hovinsaaren) ja Gutzeitin selluloosatehtaiden isännistöille kirjelmät, joissa vaadittiin työläisten palkkojen koroittamista sekä työehtosopimuksen käytäntöönottamista ammattiosaston ja työnantajan välillä. Samalla myöskin ehdotettiin neuvotteluja jätetyn vaatimuksen johdosta. Vastausta pyydettiin heinäk. 16 p:ään mennessä. /

Vastauksessaan isännistö ilmoitti, että työpalkkojen koroittamisesta kylläkin voidaan neuvotella, mutta ei missään tapauksessa työehtosopimuksesta. Tämän jälkeen päättivät työläiset luopua työehtosopimuksen vaatimuksesta ja olikin sitten työntekijäin edustajain ja työnantajain kesken neuvottelut heinäk. 24 p:nä. Tällöin ei kuitenkaan vielä päästy lopulliseen sovintoon, mutta ilmoittivat työnantajain edustajat, että he antavat lopullisen vastauksensa heinäk. 31 p:nä. Mainittuna päivänä ilmestyikin sitten Kotkan (Hovinsaaren) selluloosatehtaan ilmoitustaululle palkkahinnoittelutaulukko, jonka perusteella voitiin todeta, että vuorotyöläisten palkkoja oli koroitettu 70 penniä tunnille. Muiden työryhmien palkkojen koroitusta ei siinä ollut, mutta ilmoitettiin, että kaikkien työläisten palkkoja koroitetaan.

Gutzeitin selluloosatehtaalla ilmoitettiin suullisesti osaston edustajalle, kuinka paljon kunkin työryhmän palkkoja on koro-

tettu. Työnantajan edustajan ilmoituksen mukaan oli korotus 50 pennistä 95 penniin tunnilta, sekä korotuksia tuotantopalkkioihin.

Työnantajan tarjous oli käsiteltävänä elok. 2 p:nä pidetyssä työläisten kokouksessa sekä myöskin ammattiosaston kokouksessa ja kumpainenkin kokous oli sitä mieltä, ettei myönnetty korotus tyydytä työläisiä. Mutta kun oltiin selvillä siitä, ettei ole mahdollisuutta ilman lakkoa saada enempää korotusta ja kun jo aikaisemmin oli luovuttu työehtosopimuksen vaatimuksesta, niin olivat työläiset sitä mieltä, ettei tällä kerralla ryhdytä enempään toimenpiteisiin.

Tampereen puuhiomotyöväen ammattiosasto jätti elokuun 4 p:nä Tampereen Pellava- ja Rautateollisuus O. y:ri isännistölle kirjeen, jossa pyydettiin 25 prosentin korotusta puuhiomotyöläisten palkkoihin sekä isännistön vastausta viikon kuluessa. Tämän johdosta isännistö ilmoitti ammattiosaston lähetystölle, että työpalkkoja koroitetaan 10—50 penniin tunnilta ja että tähänastinen kalliinajan lisäys sekä lapsiavustus liitetään pohjapalkkoihin syyskuun 1 p:stä lukien. Isännistön vastaus oli käsiteltävänä elok. 29 p:nä pidetyssä ammattiosaston kokouksessa, jossa päätettiin tehdä isännistölle ilmoitus, ettei tarjottu palkkojen korotus tyydytä työläisiä, mutta katsoen siihen, että paperiteollisuudessa on ollut ja on edelleenkin vireillä yleisen työehtosopimuksen aikaansaamishanke, niin päätettiin, ettei toistaiseksi ryhdytä enempään toimenpiteisiin.

Helsingin kotelotyöntekijäin ammattiosasto jätti elok. 16 p:nä O/Y Tilgmannin kotelotehtaan isännistölle ja kotelotehtaan omist. Aug. Aveniukselle kirjeet, joissa pyydettiin kotelotyöntekijäin palkkoihin vähäisiä korotuksia. Tämän johdosta ilmoitti O/Y Tilgmannin isännistö, ettei työpalkkoja voida tällä kertaa korottaa huonon työajan tähden, mutta ehkä myöhemmin, jos työtä lisääntyy. Työläiset päättivät jäädä odottavalle kannalle toistaiseksi.

Herra Aug. Avenius vastasi osastolle kirjeellisesti, jossa ilmenee työnantajan hävyttömyys työläisiä kohtaan. Kirjeessä, aiheetta, haukutaan työläisiä, m. m. sanotaan siinä: »Olen tullut siihen käsitykseen että itse eivät halua sen enempää ansaita, kuin mitä ovat tällä hitaalla ja välinpitämättömällä työtavallaan ansainneet.» Kuitenkin luvataan kirjeessä lopulta osittaisia palkankorotuksia »henkilökohtaisten» neuvottelujen kautta.

Työntekijät saatuaan työnantajansa vastauskirjeen menivät jokainen yksityisesti isännän puheille pyytämään lisää palkkaa, vedoten hänen omaan lupaukseensa. Mutta isäntä sanoi: »Ei se kirje teitä koske.» Lupasi kuitenkin toisille palkankorotusta. Nämäkin työläiset päättivät odottaa, tuleeko lupauksesta mitään. Tätäkään lupaustaan ei hra Avenius toteuttanut.

Työnseisauksia työriitojen johdosta ei paperiteollisuudessa ole tapahtunut kuluneen vuoden aikana.

Kutomateollisuustyöväen liiton alueella esiintyneet työolojen järjestelyt.

Varsinaisia palkkataisteluja ei liitolla ole ollut kuluneen vuoden ajalla. Työriitaisuudet on selvitetty neuvottelutietä. Työehtosopimuksia ei kutomatyöläisten ja työnantajain välillä ole saatu aikaan.

Olosuhteet, joiden alaisena kutomatyöläiset työskentelevät nykyään, ovat huonot, sillä virallisen tilaston mukaan tekee heidän keskimääräinen työpalkkansa 8,900 markkaa vuodessa. Palkkausjärjestelmä on kovin monimutkainen. Kutomatyöläiset työskentelevät yleensä urakkatyöehtojen alaisina ja aina viime vuoden puoliväliin saakka oli kutomatyöläisten keskuudessa käytännössä kolmenkinlainen työpalkkojen maksutapa. Ensiksikin saivat he pohjapalkan määrätystä työstä ja toiseksi maksettiin n. s. kalliinajan korotus ja kolmas muoto, joka vallitsi vain puuvillakutojien keskuudessa, oli se, että he saivat »hikiprosenttimaksun», joka maksettiin siten, että esimerkiksi printerskappaleen kutoja sai tavallisesti 8: 90 penniä kappaleelta. Mutta jos työntekijä kahden viikon aikana sai yhdestä koneesta 11 kappaletta, niin tuli hän silloin saamaan joka kappaleesta 11: 10 penniä. Mutta jos hän ei saanut tätä määrää valmistetuksi sai hän ainoastaan mainitun 8: 90 penniä. Sama suhde on vallitsemassa kaikkien muidenkin kappaleitten urakkatöissä puuvillakutojain keskuudessa. Kalliinajan korotus saatiin viime vuonna muutetuksi pohjapalkoiksi, niin ettei sitä ole enään käytännössä kuin joissakin harvoissa villa-tehtaissa. Kun palkan maksutapa on kovin monimutkainen, niin työläiset itsekään eivät ole siitä kaikin paikoin selvillä. Tästä monimutkaisuudesta on se vaara, että kun ylitöitä tehdään eivät työläiset saa koskaan työaikalain määräämää korvausta ylitöistä, sillä työnantajat maksavat aina n. s. pohjapalkan perusteella. Tilanne kutomateollisuudessa on sellainen, että niillä palkoilla joita työläiset ansaitsevat, on aivan mahdotonta varsinkin perheellisten tulla toimeen. Ne kunnat joissa kutomatehtaita on, joutuvat maksamaan työssäkäyville kutomatyöläisille m. m. Tampereella 90,562 mk, Turussa 89,225 mk, Porissa 25,649 mk, Vaasassa 60,000 mk j. n. e. Nämä neljä kuntaa ovat joutuneet maksamaan miljoonayhtiöitten työläisten palkkoja yhteensä 270,536 mk.

Työaika- ja työsopimuslakia sekä yleensä työväen suojelulakia eivät työnantajat tahdo noudattaa, vaan tulkisevat niitä mielivaltaisesti. Varsinkin kesälomaviettojen tulkintakysymys on antanut aihetta useihin selkkauksiin. Lukuisia oikeusjuttuja on nostettu, joista osa on päättynyt työväestölle epäedullisesti.

Suojeluslaitteet ovat varsinkin pienemmissä kutomatehtaissa monesti riittämättömiä. Urakkatyön varjolla saadaan työpäivää pidennettyä kohtuuttomasti. Ammattientarkastajille on liiton toimesta näistä seikoista monta kertaa huomautettu, mutta näyttää siltä, että ne ovat kaikuneet kuuroille korville.

Tärkeimpänä tapahtumana viime vuonna oli se, että S. Kutoma-työntekijän liitossa hyväksyttiin yhdessä Skandinavian maiden kanssa pakollisen avustuksen käytäntöönotto työtaisteluissa. Aikaisemmin oli avustus ollut vaapaehtoinen.

Työttömyys-, matka-, sairas-, hautaus- ja oikeusavustusta y. m. on viime vuoden aikana liiton kassasta maksettu 18,482 markkaa.

Viime vuonna kesäkuun 6 p:nä tuli kuluneeksi 20-vuotta liiton perustamisesta. Liiton perustamisvuotena oli järjestyneitä 3,610, 1917 oli järjestyneitä 9,238 sekä viime vuoden lopussa 3,543.

Maamme kutomateollisuustehtaissa työskentelee noin 15,900 työläistä. Näistä kuuluu 22 osaston kautta liittoon jäsenenä 3,543 työläistä. Järjestyneisyys on kutomateollisuusosalalla työväestön keskuudessa huomattavasti korkeampi, kun otetaan huomioon erikoisammattiryhmät, kuten: remonttimiehet, puusepät, kirvesmiehet, sekatyöläiset y. m. jotka työskentelevät kutomateollisuustehtaissa ja teollisuusliitto' periaatetta noudattaen olisivat velvolliset kuulumaan Kutomateollisuustyöväen liittoon, vaan nykyään kuuluvat asianomaisiin ammattiliittoihinsa.

Palkkaliikkeitä nahkateollisuudessa.

Tampereella esitti Nahkateollisuustyöväen liiton osasto n:o 16 liiton luvalla helmikuun 22 p:nä sikäläisille suurille kenkätehtaille työehtosopimusehdotuksen sekä samanlaisen Kenkäteollisuustyönantajain liitolle. Vastausta pyydettiin 2 p:vään maaliskuuta. Työnantajain vastaus oli ehdottoman kielteinen. Tämän johdosta toimitettiin osastossa äänestys siitä lähdetäänkö vaatimuksia lakon avulla läpiajamaan. Työntekijäin käsityksen mukaan oli tilanne epäedullinen taisteluun lähtemiselle ja tämän johdosta enemmistö asettui äänestyksessä vastustamaan lakkoon lähtöä. Työehtosopimuksen esittämisestä oli kuitenkin se seuraus, että työntajat hieman korottelivat alhaisempia palkkoja. Palkkaliike käsitti 1,661 työläistä.

Helsingiläisille kenkätehtaille esitettiin Nahkatyöntekijäinliiton osasto ri:o 10 puolesta työehtosopimusehdotus helmikuun 26 p:nä ja pyydettiin vastausta 5 päivään maaliskuuta. Vastauksessaan kieltäytyivät työnantajat työehtosopimuksen teosta ja ensi alussa neuvotteluitakin. Neuvottelut saatiin kyllä liiton välityksellä aikaan ja päästiin sopimukseen yhden tehtaan kanssa. Niissä tehtaissa, joissa neuvottelutietä ei päästy sovintoon, julisti osasto, liiton luvalla, lakon. Lakko alkoi Mantereen kenkätehtaassa ja Helsingin kenkätehtaassa maaliskuun 15 p:nä ja Valveen tehtaalla saman kuun 23 p:nä. Monien sitkeiden neuvottelujen jälkeen saatiin, valtion työriitojen sovittelijan tuomari Linturin välityksellä aikaan kirjalliset sopimukset ja lakko lopetettiin. Töihin palaaminen tapahtui Mantereen ja Valveen tehtaissa 8 p:nä huhtikuuta ja Helsingin kenkätehtaassa saman kuun 12 p:nä.

Palkkaliikkeen kautta kohosivat työpalkat keskimäärin 15 % ja saatiin aikaan työehtosopimus. Palkkaliike käsitti neljä kenkätehdasta ja 313 työläistä. Sopimus on voimassa 1 p:vään maaliskuuta 1927 ja siitä aina vuoden kerrallaan, ellei sitä puoltatoista kuukautta ennen päättymispäivää irtisanota.

Helsingin kääntökenkätehtaissa sanottiin, Nahkateollisuustyöntekijäin liiton luvalla, osaston toimesta irti entiset työehtosopimukset ja esitettiin ehdotus uudeksi työehtosopimukseksi. Useita kertoja turhaan yritettyä neuvottelutietä päästä sovintoon, oli osasto pakoitettu julistamaan mainitut työpaikat lakkoon. Lakko kesti yhden päivän, jonka jälkeen työnantajat taipuivat ja työehtosopimus allekirjoitettiin toukokuun 4 p:nä.

Palkkaliike käsitti neljä kääntökenkätehdasta, joista kahdessa ei aikaisemmin ollut työehtosopimuksia. Työläisiä oli näissä 76. Palkat kohosivat keskimäärin 12 %.

Porvoon jalkineliikkeenharjoittajille esitti sikäläinen Nahkateollisuustyöntekijäin liiton osasto huhtikuulla työehtosopimuksen. Kahdeksan liikkeen kanssa päästiin sopimukseen ilman lakkoa, mutta kahdessa vasta lyhyen lakon jälkeen. Sopimuksessa määrätään alimmaksi tuntipalkaksi 8 markkaa, sekä määräykset kappaletyöhinnnoista. Työehtosopimus on voimassa vuoden kerrallaan jatkuvasti, ellei sitä kuukautta ennen päättymisaikaa irtisanota. Ennen ei Porvoossa ollut tällä alalla työehtosopimuksia.

Palkkaliike käsitti 12 jalkineliikettä, joissa noin 20 työntekijää.

Oulussa esitettiin asianomaisen osaston puolesta työehtosopimukset kaikille sikäläisille jalkineliikkeenharjoittajille (käsityöliikkeille) toukokuun 10 p:nä. Työnantajain vastaus oli kielteinen. Voimakeinoin ei osasto katsonut voitavan ryhtyä sopimusta läpi ajamaan heikon järjestyneisyyden takia. Palkkaliike päättyi siis tuloksetta. Marraskuussa tehtiin osaston puolelta vielä uusi yritys, mutta samanlaisella tuloksella.

Kuopiossa esitettiin sikäläisen osaston toimesta elokuun 1 p:nä jalkineliikkeenharjoittajille työehtosopimus. Neuvottelujen kautta päästiinkin sitten kahdeksan liikkeenharjoittajan kanssa sopimukseen ja ainoastaan kahdessa liikkeessä syntyi lakko. Näistä toinen lakossa ollut liike myöhemmin hyväksyi työehtosopimuksen, mutta toinen, Kansallis Osakekauppa, ennemmin lopetti jalkinekorjaamonsa työskentelyn kuin suostui sopimukseen. Sopimuksen kautta kohosivat palkat 10—15 %.

Palkkaliike käsitti 10 liikettä joissa noin 60 työntekijää.

Helsingin satulasepän- ja salkkuteollisuuden harjoittajille esitti Nahkateollisuustyöntekijäin liiton satulaseppien osasto elokuun 28 p:nä työehtosopimusehdotukset, joihin pyydettiin vastausta 4 päivään syyskuuta. Osa liikkeenharjoittajista vastasikin, mutta olivat vastaukset jyrkän kielteisiä, kun taas suurin osa ei vastannut ensinkään. Sen jälkeen tarjottiin työnantajille liiton puolesta neuvotteluja ja saatiinkin 6 liikkeen kanssa sopimukset ilman lakkoa, mutta 12:ta liikkeessä oli tehtävä lakko. Lakko alkoi 15

päivänä syyskuuta ja kesti 8 viikkoa, päättyen työläisten voitolla suurimmassa osassa liikkeitä. Ainoastaan kolmessa liikkeessä jatkui lakko seuraavalle vuodelle. Kirjalliset työehtosopimukset saatiin tässäkin tapauksessa ja työläisten palkat kohosivat keskimäärinkö %.

Palkkaliike käsitti 18 työnantajaa ja 176 työntekijää.

Kokkolassa esitti Nahkateollisuustyöntekijäin liiton osasto syyskuun 28 päivänä uudet sopimusehdotukset jalkineliikkeenharjoittajille. Samalla sanottiin osaston puolesta irti vanhat sopimukset. Tässä palkkaliikkeessä selviydettiin ilman taistelua. Sopimukset saatiin uusituiksi ja vähän entisiä palkkoja korotetuksi. Liike käsitti noin 20 työläistä.

Lahdessa esitti asianomainen osasto 17 p:nä syyskuuta työehtosopimukset sikäläisille työnantajille. Työnantajia oli yhteensä 18:ta joista yksi tehdas ja toiset käsiliikkeenharjoittajia. Neljässätoista käsiliikkeessä saatiin sopimukset hyväksytyiksi ilman työnseisausta, mutta kolme käsiliikkeenharjoittajaa ja Lahden Saapas- ja Lapikastehdas kieltäytyivät »periaatteellisista» syistä sopimuksia hyväksymästä. Sopimukset olisivat he halunneet tehdä ainoastaan omien työläistensä kanssa, eikä ammatillisten järjestöjen kanssa. Tähän työnantajain vaatimukseen ei kuitenkaan voitu suostua, joten näissä liikkeissä syntyi lakko. Työnantajathaalivat rikkureita joiden avulla he saivat lakon jatkumaan vielä seuraavalle vuodelle.

Tampereella esitti Nahkateollisuustyöntekijäin liiton osasto kääntökenkätehtaille uudet työehtosopimukset kertomusvuoden viimeisinä päivinä. Uudet sopimukset esitettiin pääasiallisesti sen takia, että entiset sopimukset olivat menettäneet merkityksensä siitä syystä, että se työntekijäin osasto, joka oli sopimukset allekoittanut, oli osastojen yhdistämisen takia lakkauttanut toimintansa. Tämä palkkaliike siirtyi seuraavalle vuodelle ja käsittää se 13 tehdasta, joissa on 440 työntekijää.

Nahkateollisuustyöntekijäin liitolla oli kertomusvuotena 10 palkkaliikettä, jotka käsittivät yhteensä 2,928 työntekijää.

Palkkaliikkeet lasiteollisuudessa.

Riihimäen lasitehtaan isännistölle jätti Lasiteollisuustyöväen liiton Riihimäen osasto kesäkuussa esityksen palkkojen korottamisesta noin 25 %:lla. Samalla sanoutuivat kaikki tehtaassa työskentelevät puhaltajat ja hiojat irti heinäkuun 1 p:stä, siltä varalta ettei isännistö suostuisi ehdotettuihin korotuksiin. Riitaisuuden selvittämiseksi käytiin ennen irtisanomisajan päättymistä neuvotteluja, mutta tuloksetta. Kesäkuun 1 p:nä alkoi tehtaassa lakko, jonka aikana jatkettiin neuvotteluja ja päästiinkin sopimukseen heinäkuun 4 p:nä. Tuloksena oli palkkojen korotus keskimäärin 23 %:lla sekä muita pienempiä parannuksia.

Helsingin lasihiomoissa ja lasinleikkausliikkeissä alkoi lakko heinäkuun 15 p:nä. Lakon syynä oli se, etteivät mainittujen alojen

liikkeenharjoittajat suostuneet hyväksymään Lasityöntekijäin liiton Helsingin osaston esittämää työehtosopimusta. Lasinleikkausliikkeissä päästiin sovintoon kahden viikon kuluttua ja osaston esittämä työehtosopimus allekirjoitettiin heinäk. 30 p:nä. Hiomoissa sensijaan muodostui lakko pitkäaikaiseksi. Työnantajien onnistui haalia rikkureita ja saada niiden avuin töitä käyntiin. Osaston täytyi peräytyä työehtosopimusvaatimuksista hiomoissa.

Karhulan lasinhiojain osastossa syntyi palkkaliike, mikä johti syyskuun 16 p:nä lakkoon. Vaatimuksena oli 25 % korotus voimassaolleen hinnoitteluun. Neuvottelujen ja molemminpuolisten myönnytysten jälkeen päästiin sovintoon ja lakko lopetettiin joulukuun 17 p:nä. Palkkojen koroitusta saatiin keskimäärin 10 % sekä korjauksia työehtoihin. Tulosta voidaan pitää, epäedullisen työajan huomioonottaen, tyydyttävänä.

Kertomusvuotena on Lasiteollisuustyöntekijäin liitto jakanut lakkoavustuksia osastojensa kautta Smk. 17,072: 50.

Työriidat Muurarien-, Rapparien- ja Uunintekijäin liitossa.

Kertomusvuosi on mainitun liiton toiminnassa, palkkariitoihin nähden, ollut verrattain rauhallinen. Työnantajat ovat ilman suurempaa vastustusta suostuneet maksamaan liiton työehtojen määräysten mukaisia palkkoja. Kun pienempiä hinnoittelujen tulkintaa koskevia riitoja on ilmennyt, ovat ne osastojen ja liiton välityksellä saatu tyydyttävästi selvitetyksi. Ei myöskään muiden rakennustyöläisryhmien palkkaliikkeisiin ole Muurarien-, Rapparien- ja Uunintekijäin liiton jäseniä mainittavimmin osallistunut. Liitosta ei ole tarvinnut maksaa tänä vuonna taisteluavustuksia.

Palkkaliikkeet Vaatetustyöntekijäin liiton alueilla.

Helsingissä Vaatetustyöntekijäin liiton osasto n:o 1 (Tilaustyöntek. osasto) sanoi liiton toimikunnan ja Suomen Ammattijärjestön antamalla luvalla, Palkka- ja työehtosopimuksen irti tammik. 15 p:nä. Näin irtisanottu sopimus oli ollut voimassa pienine parannuksineen vuodesta 1913. Uuden sopimusehdotuksen pääkohdat olivat: työpalkkojen ylennys 10 %:lla, oppilaidenpalkka- ja työehtojen säännöstely sopimuksella, säännöstely kotityöjärjestelmässä ja lisätöissä käytännössä olleiden hintojen sopimuksella vahvistaminen.

Neuvottelut alettiin heti sopimuksen irti sanottua, mutta ne eivät johtaneet sopimukseen, vaan lakko alkoi 16 p:nä maaliskuuta. Lakkoon joutui 350 työläistä, joista suurin osa onnistui saamaan lakon kestäessä työpaikan, joten lakon lopussa oli työttömänä 83 työläistä. Sen johdosta, että lakko alkoi pitkistyä, eikä sovinnosta ollut tietoa, tarjosi valtion välitysmies tuomari A. Linturi apuaan asiassa, mutta huonolla tuloksella. Hän totesi sen,

että hänen on mahdoton saada sopimusta syntymään, koska työnantajat eivät hänen käsityksensä mukaan olleet sopimuksen kannalla. Siitä huolimatta, että valtion välitysmies ei onnistunut saamaan sovintoa aikaan jatkettiin neuvotteluja. Neuvottelujen kesäessä työntekijäin taholta alennettiin m.m. palkanylennysvaatimus 5 %:iin, mutta siitä huolimatta ei sopimusta syntynyt ennenkuin syyskuun 17 p:nä. Silloin työnantajat suostuivat koroittamaan urakkatyöläisten palkkoja 5 %:lla ja aikapalkkalaisten 10 %:lla. Oppilaiden työ- ja palkkausolot tuli myös sopimuksessa määriteltä. Työhuonekysymys tuli myös sopimukseen otetun asteikon mukaan parempaan päin säännösteltä. Lakko kesti kuusi kuukautta ja kaksi päivää.

Lakkolaisten avustamiseen käytettiin Smk. 274,537:45.

Palkkaliike Helsingin pukutehtaissa. Osasto n:o 60 (Pukutehtaalaisten a.ö.) esitti Vaatetustyöntekijäin liiton ja S. Ammattijärjestön antamalla luvalla työnantajille palkka- ja työehtosopimuksen 15 p:nä huhtikuuta. Ennenkuin kaikki työnantajat saatiin sopimus hyväksymään olivat työläiset pakoitettuja pitämään kaksi vikkoa töitä seisauksissa. Lakkolaisten luku oli 135. Voitonä työläisille tuli, työpalkkojen parannus 10 % ja kotityön lopettaminen. Avustuksena lakossa olleille maksettiin Smk. 1,375:—.

Saman osaston puolesta esitettiin palkka- ja työehtosopimus Huruvits & Pastesteinille tehdastyönä valmistettavista kävely-puvuista ja kapoista. Sopimus saatiin ilman työnseisausta allekirjoitettua 10 p:nä kesäkuuta.

Helsingin varastotyöntekijät, Vaatetustyöntekijäin liiton osasto n:o 30, esitti 15 p:nä huhtik. liiton luvalla työnantajille parannuksia voimassa olevaan työehtosopimukseen. Esitys tuli hyväksytyksi ilman riitaisuuksia.

Viipurissa esitti Vaatetustyöntekijäin liiton osasto n:o 10 S. Vaatturityönantajain Viipurin yhdistykselle, että voimassa olevaan työehtosopimukseen tehtäisiin sellainen muutos, että se on voimassa kaksi vuotta sekä edelleen ellei sitä kahta kuukautta ennen päättymispäivää irtisanota. Tämän muutoksen läpiajamiseen sai osasto liitolta lakkoluvan, mutta ei sitä tarvittu sillä työnantajat suostuivat ja työehtosopimus allekirjoitettiin 22 p:nä huhtikuuta. Samassa yhteydessä saatiin pieniä koroituksia urakkahinnoitteluun.

Porvoon osasto n:o 35 saatuaan liitolta luvan parantaa palkka- ja työehtosopimustaan sanoi irti entisen. Asiasta käytiin työnantajain kanssa neuvotteluja 30 p:nä huhtikuuta ja päästiinkin sovintoon. Työpalkat kohosivat 5 %:lla.

Kuopiossa osasto n:o 59 liiton antamalla luvalla esitti paikkakunnan työnantajille, että entinen palkka- ja työehtosopimus sanotaan irti ja tilalle hyväksytään uusi parannettu sopimus. Tätä ehdotusta ei työnantajat hyväksyneet, joten työläiset olivat pakoitettuja seisauttamaan työt. Neuvotteluja riidan johdosta oli työn-

antajien vastuksen takia vaikea saada käyntiin. Valtion välitysmies tuomari M. Gummerus tarjosi myös välitystään, vaan työnantajat eivät ottaneet tarjousta vastaan. Lopulta Vaatetustyöntekijäin liiton toimitsijan välityksellä saatiin työrauha palautettua ja sopimus aikaan, joka työnantajain ilkeämielisen vitkastelun vuoksi jäi työnantajain liittoon kuuluvilta mestareilta allekirjoittamatta. Mutta siitä huolimatta saatiin työpalkkoja jonkun verran koroitettuksi. Lakko kesti 8 viikkoa. Liiton varoilla avustettiin lakossa olleita Smk. 7,316: —.

Lappeenrannassa Vaatetustyöntekijäin liiton osasto n:o 29 esitti toukokuulla ehdotuksen työnantajille työpalkkojen parannuksista. Työnantajat kieltäytyivät sitä hyväksymästä, menivätpä häikäilemättömyydessään niin pitkälle, että vastaehdotuksessaan esittivät työpalkkojen alentamista. Työläiset, katsoen vuoden ajan myöhäisyyteen, eivät ryhtyneet ehdotustaan lakon avulla läpi ajamaan, vaan päättivät siitä sillä kertaa luopua ja odottaa parempaa aikaa.

Palkka- ja työehtosopimusriidat Suomen Ravinto- ja nautintoainetyöväen liitossa.

Vuoden 1926 aikana on Suomen Ravinto- ja nautintoainetyöväen liiton alaisten työläisten työaloilla ollut useita palkkaliikkeitä, jotka kuitenkin on saatu sovinnollista tietä ratkaistuksi. Useita työläisille edullisia työehtosopimuksia on uusittu eri puolilla maata.

Leipomotyöalalla uusittiin *Riihimäen & Hyvinkään* osaston sopimus toukokuun alussa käydyissä neuvotteluissa. Sopimus tuli voimaan toukokuun 15 p:stä alkaen. Sopimuksessa määrätään alimmat palkat seuraaviksi: opinkäyneille miehille 400 mk. ja naisille 275 mk. viikossa. Ensimmäisenä vuotena oppiajan päätyttyä miehille 350 mk. ja naisille 250 mk. viikossa. Oppilaille: miehille ensimmäisenä vuotena 160 mk., toisena 210 mk. ja kolmantena 280 mk., naisille ensimmäisenä vuotena 135 mk., toisena 175 mk. ja kolmantena 210 mk. viikossa. Aputyöläisille: miehille 200 mk. ja naisille 160 mk. viikossa.

Tampereen leipurien osaston puolesta sanottiin niinikään toukokuun puolivälissä voimassa ollut, osittain jo vanhentunut sopimus irti ja esitettiin samalla uusi sopimusehdotus työnantajille. Entinen sopimus päättyi kesäkuun 30 p:nä. Ehdotetusta uudesta sopimuksesta käytiin pitkiä ja sitkeitä neuvotteluja. Lopuksi kumminkin päästiin kaikista riitakohdista neuvottelijain kesken sovintoon ja uusi sopimus tuli hyväksytyksi. — Palkat tulivat olemaan: opinsuorittaneille: miehille 410 mk. ja naisille 275 mk. viikossa. Ensimmäisenä vuotena oppiajan jälkeen miehille 380 mk. ja naisille 260 mk. viikossa. Oppilaille niin mies- kuin naispuolisille: ensimmäisenä vuotena 180 mk., toisena 210 mk. ja kolmantena 245 mk. sekä sokerileipurioppilaille neljäntenä vuotena 300 mk. viikossa.

Aputyöläisille naisille, joihin luetaan pakkaajat, leivän laskijat ja lähettäjät 200 mk. ja leipomojen siivoojille 185 mk. viikossa. Sopimus on muilta osiltaan pääasiassa samanlainen kuin entinen sopimus, tullen se voimaan heinäkuun 1 päivästä alkaen.

Turun osuuskaupan leipomotyöläiset jättivät lokakuun 18 p:nä liikkeen johtokunnalle palkankorotuspyynnön, missä pyydettiin palkkoja koroitettavaksi 25—30 mk:lla henkilöä kohden viikossa. Neuvottelujen kautta saatiinkin palkkoja kohoamaan 17 työläiselle 60 p:iä tunnilta.

Jyväskylässä hyväksyttiin edellisen vuocfen kesäkuussa leipomotyöläisten sopimus, jonka varsinaisista leipomoliikkeen harjoittajista allekirjoittivat kaikki muut paitsi kaksi työnantajaa. Viime keväänä, jolloin sopimuksen irtisanomisaika oli, sanoivat sen irti kolme liikettä tarkoituksella alentaa peruspalkkoja 5—25 mk:lla viikossa eri palkkaluokissa. Osaston puolesta käytiin neuvotteluja, mutta tuloksetta. Työseisauksen uhkan edessä saatiin sopimus uudelleen allekirjoittamaan kaksi liikettä. Mutta kolmas, Tammi-vuoren liike julistettiin lakkotilaan, joten liike jäi ulkopuolelle sopimuksen ja on sellaisessa tilassa edelleenkin. Lisäksi on varsinaisista leipuriliikkeen harjoittajista paikkakunnalla Santalan liike, joka ei ole myöskään sopimusta allekirjoittanut ja on tämä liike samanlaisessa asemassa kuin Tammivuorenkin liike.

Varkaudessa on myöskin leipomo- ja ruokalaliikkeen omistajan Immosen liike edelleen saartotilassa, sen johdosta, että liike ei ole hyväksynyt leipomotyöläisten sopimusta.

Makkaratyöalalla. Viime kevätkesänä sanoivat *Oulun* makkaratyöläiset irti kesäkuun 1 päivänä 1923 hyväksytyn ja voimassa-olleen sopimuksensa, esittäen samalla uuden sopimuksen työnantajille. Uudesta sopimusehdotuksesta, jossa on monia huomattavia parannuksia entiseen sopimukseen verraten, käytiin neuvotteluja, ja saatiin sopimus molemmin puolin hyväksytyksi, tullen se voimaan syyskuun 1 päivänä. — Alimmat palkat kohosivat opinsuorittaneille 35 mk. ja oppilaille keskimäärin 20—30 mk. viikossa. Sopimus päättyy edullisemmalla ajalla kuin entinen, nimittäin toukok. 31 p:nä 1927.

Sokerityöalalla. Kesäkuun 10 p:nä jätettiin *Suomen Sokeri-Osakeyhtiön* johtokunnalle Helsingissä liittotoimikunnan puolesta Töölön, Kotkan, Turun ja Vaasan sokerityöläisten palkankorotuspyyntö, joka oli 1 mk. tunnilta korotusta käytännössä oleviin palkkoihin kaikille sokeritehtaitten työläisille. Pyyntöön pyydettiin vastausta kesäkuun loppuun mennessä.

Vastausta ei kuitenkaan määräaikana saapunut. Liiton sihteerin tiedustellessa asiaa Sokeriyhtiön pääjohtajalta vastasi hän, että asiasta on kyllä päätetty, mutta ei ole katsottu tarpeelliseksi siitä liitolle mitään ilmoittaa, kun »he järjestävät asiat aina 'oman työväkensä kanssa», kuten sokeriyhtiön johto yleensä suvaitsee vastata [järjestöjen esityksiin, koska se on ollut tietoinen siitä, että työläiset ovat tähän saakka olleet kovin huonosti järjestyneitä, joten heidän

ei ole tarvinnut ottaa järjestöjen enempää kuin yksityisten työläistenkään esityksiä huomioon.

Mutta nyt oli tilanne hiukan toinen. Työläiset olivat paremmin järjestyneitä kuin ennen. Senvuoksi yhtiön oli pakko ryhtyä palkkoja koroittamaan, vaikka eivät suvainneetkaan siitä järjestölle mitään ilmoittaa, ennenkuin sitä puhelimesta tiedusteltiin, ja saatiin tietää, että kaikissa tehtaissa koroitetaan kaikkien työläisten palkkoja enintään 50 pennillä tunnilta asteikon ja sen sovellutuksen mukaan, jotka eri tehtaitten johtajat itse saavat määrätä.

Palkkoja korotettimkin seuraavasti: Töölön tehtaalla kaikille työläisille 50 p. tunnilta, Kotkassa, Vaasassa ja Turussa: miehille 50 p. ja naisille 30 p. tunnilta.

Palkankorotus tuli voimaan sen jälkeen kun eri tehtaات kesäkorjauksen jälkeen alottivat toimintansa.

Juomateollisuustyöälällä. Helsingin juomateollisuustyöalan työläiset lähettivät osastonsa välityksellä toukokuun 8 p:nä kaikille helsinkiläisille juomateollisuutta harjoittaville liikkeille palkan korotuspyynnön, pyytäen, että kaikkien asianomaisten liikkeitten työläisten palkkoja koroitettaisiin. Tämän johdosta saatiinkin sitte eri tehtaissa työläisten palkat seuraaviksi: Naisilla (alokkailla) 3: 75 ja vanhemmilla alokkailla 4: —, laskijoilla 4: 50; pesijöillä 4: 25—4: 50; miehillä 6: — ja ajomiehillä 6: —, lisäksi ajoprosentti. Autonkuljettajain palkat, jotka ovat olleet korkeammat kuin toisten työläisten, jäivät entisiksi.

Myllytyöälällä. Myllytyöälällä ei meillä ole ollut aikaisemmin sopimusta. Viime kesänä saatiin sopimus aikaan O.T.K:n Jääsken myllyssä. Alimmiksi palkoiksi on määrätty: vanhemmalle myllärielle 1,600 mk., sähkömonttöörille 1,300 markkaa, varastonhoitajalle 1,300 mk., puusepälle 1,600 mk., mylläreille 1,300 mk. kuukaudessa. Sakkien täyttäjille 5: 50, maalaismyllärielle 5: 50, voiteijalle 5: 50, voimalaitoksen miehille 5: —, lastaajille 5: — tunnilta. Palkkaetuina saavat lisäksi vanhempi mylläri, varastonhoitaja ja sähkömonttööri kukin vapaan asunnon ja valon sekä huoneiden lämmittämistä varten tarpeellisen määrän polttopuita kotiin ajettuna. Myöskin muita työoloja koskevia määräyksiä saatiin sopimukseen.

Ravintolatyöälällä. Liittomme osaston n:o 15 *Kotkassa* ja *Kotkan* työväenyhdistyksen välillä uudistettiin työväenyhdistyksen ravintolatyöläisten palkka- ja työehtosopimus, tullen se voimaan syyskuun 1 p:stä 1926. Alimmiksi palkoiksi on määrätty: keittäjille 475: —, kassanhoitajille 415: —, lajittelijoille ja kahvinkeittäjille 400:—, keittäjän apulaisille 425:—, tarjoilijoille 415:—, astian pesijöille ja perunankuorijoille 385: —, sekä ravintolan apumiehelle 900: — kuukaudessa. — Edellämainitun rahapalkan lisäksi on henkilökunnalla täysi ravinto.

Saman osaston puolesta sanottiin myöskin lokakuussa irti *Kyminlaakson* osuusliikkeen palkkasopimus, joka päättyi joulukuun 31 p:nä, ja esitettiin osuusliikkeen johdolle palkka- ja työehtoso-

pimus, joka on samanlainen kuin on voimassa työväenyhdistyksen ravintolassa. Tästä jatkuivat neuvottelut seuraavalle vuodelle.

Liiton piiriin kuuluvilla eri työaloilla oli kuluneen vuoden aikana voimassa 32 eri palkka- ja työehtosopimusta, jotka käsittävät palkka- ja työolojen järjestämistä eri puolilla maata sopimuksilla seuraavilla aloilla: Leipomo-, makkara-, mylly-, ravintola-, virvoitusjuoma-, kylvettäjä- ja karamellityöaloilla.

Palkkaliikkeet Liiketyöntekijäin liitossa.

Helsingissä. Liiketyöntekijäin liiton osasto n:o 1 ja Osuustukkukaupan välillä tehtiin tammikuulla työehtosopimus, jolla järjestettiin varastotyöläisten ja autonkuljettajien palkat ja työolot. Sopimus on voimassa jatkuvasti vuoden kerrallaan, ellei sitä jommaltakummalta puolen irtisanota määräaikana.

Tämän työehtosopimuksen uusimisesta on asianomaisen työläisryhmän keskuudessa herätetty vuoden lopulla kysymys, mutta siirtyi sen käsittely ja mahdollisiin toimenpiteisiin ryhtyminen seuraavalle vuodelle.

Iisalmessa päästiin pitkällisten neuvottelujen jälkeen osasto n:o 39 ja Osuusliike Taiston välillä työehtosopimukseen edellisen vuoden lopulla ja astui sopimus voimaan tämän vuoden alusta. Sopimus käsittää kaikki liikkeen työntekijät, joiden palkat ja työolot sopimuksessa järjestetään.

Lohjalla allekirjoitettiin työehtosopimus osasto n:o 6 ja Osuusliike Keon välillä 1 p:nä toukokuuta.

Sortavalassa käytiin jo edellisellä vuodella neuvotteluja työehtosopimuksesta Liiketyöntekijäin liiton osasto n:o 32 ja Itä-Karjalan Osuusliikkeen välillä. Kun asianosaisten kesken ei päästy sovintoon siirrettiin sen ratkaiseminen molemmin puolin keskuselimille, Liiketyönt. liitolle ja K.K:lle. Tätä tietä päästiin sovintoon ja työehtosopimus allekirjoitettiin kesäkuun 1 p:nä.

Kuopiossa allekirjoitettiin työehtosopimus Liiketyöntekijäin liiton osasto n:o 25 ja Osuusliike Työkansan välillä marrask. 23 p:nä. Sopimus käsittää konttori-, myymälä- ja varastohenkilökunnan ja säännöstellään siinä näiden alojen työläisten palkat ja työolot.

Turussa käytiin pitkiä neuvotteluja Liiketyönt. osasto n:o 29 ja Osuusliike Tarmolan välillä työ- ja palkkaehdoista. Kun palloista ei päästy sovintoon täytyi osaston uhata lakolla ja sitä varten sanoutui henkilökunta irti. Päivää ennen irtisanomisajan päättymistä saatiin sovinto aikaan joulukuun 15 p:nä ja työehtopimus allekirjoitettiin.

Useissa Liiketyöntekijäin liiton osastoissa oli vuoden päättyessä työehtosopimuskysymyksiä vireillä, siirtyen niiden käsittely seuraavalle vuodelle.

Kulutusosuuskuntien Keskusliitolle jätti Liiketyöntekijäin liitto esityksen yleissopimukseksi, jolla olisi — vaikka se ei virallisesti

sitoisikaan K. K:hon kuuluvia osuusliikkeitä — velvoittava ja ohjaava vaikutus osuusliikkeisiin niiden tehdessä työehtosopimuksia paikallisten liiketyöläisten järjestöjen kanssa. K.K:n vastaehdotusta ei ole vielä liitolle jätetty.

Kertomusvuoden päättyessä oli Liiketyöntekijäin liitossa voimassa 29 työehtosopimusta, jotka käsittivät noin 1,600 työntekijää.

Palkka- ja työehtojärjestelyjä Maatyöväen liitossa.

Pyhjärven sahan lakkoon osallistui myöskin kaksi Maatyöväen liiton Rantaperkiön osaston jäsentä. Tämän johdosta antoi liitto taisteluavustusta 600 markkaa.

Helsingin pitäjässä Osuusliike Elannon omistamalla Backaksen maatilalla on Maatyöväen liiton osasto n:o 64 ja Elannon välillä ollut työehtosopimus. Osasto esitti tänä vuonna sopimuksen uusittavaksi ja työnt. rahapalkkaa koroitettavaksi 50 markalla kuukaudessa, sekä eräitä luontaisetujen parannuksia. Neuvotteluissa sovittiin kuukausipalkan korotus 25 markaksi ja muut ehdot osaston esityksen mukaisesti.

Helsingin pitäjän Tuomarinkylässä oleva Maatyöväen liiton osasto n:o 40 herätti kysymyksen työehtosopimuksen aikaansäämisestä kaikille Helsingin kaupungin omistamille maatiloille, mutta kun toisilla mainitun omistajan maatiloilla on maatyöläisten järjestäytyminen heikkoa täytyi yrityksestä tällä kertaa luopua.

Palkkaliike Tampereen Hatanpäässä. Maatyöväen liiton Rantaperkiön osasto n:o 60 jätti lokakuulla Tampereen kaupungin omistaman Hatanpään kartanon hoitokunnalle palkankorotusvaatimuksen. Rahapalkkoja vaadittiin koroitettavaksi 100 markalla kuukaudessa. Kartanon hoitokunta päätti korottaa palkkoja vain 50 markalla kuukaudessa, johon koroitukseen työntekijät tyytyivätkin. Mutta kartanon isännöitsijä, joka oli kaikin mokomin vastustanut palkkojen koroitusta, uhkasi vähentää työntekijöiltä erinäisiä luontaisetuja ja vaati työntekijöitä itsekutakin allekirjoittamaan isännöitsijän laatiman työntekijöille epäedullisen työehtosopimuksen. Työntekijät eivät kuitenkaan sellaiseen alistuneet ja osasto pyysi liiton toimenpiteitä asiassa. Liiton väliintulo johtikin siihen, että kartanon isännöitsijän oli pakko peruuttaa aikomansa luontaisetujen vähentämiset ja työntekijäin sitominen yksityis-sopimuksilla.

Palkankoroituksesta tulivat osalliseksi kaikki kartanon vakinaiset työntekijät, luvultaan noin 30, jotka kaikki kuuluvat jäseninä Maatyöväen liittoon.

Raahessa Juseliuksen sahalla puhkesi marraskuulla lakko, johon osallistui Maatyöväen liiton Sälöisten osaston jäseniä, luvultaan 14. Liitto on maksanut lakkoon joutuneille jäsenille jatkuvasti avustusta S. Puuteollisuustyöväen liiton kautta. Liiton avustus kertomusvuoden ajalta teki 5,000 markkaa. Lakko jatkuu seuraavalle vuodelle.

Palkkaliikkeet Sukeltajain liitossa.

Ainoa työselkkaus sukellustyöalalla kuluneen vuoden aikana, josta liitolle on ilmoitettu, sattui Hangon satamarakennustyömaalla kesäkuulla. Siellä työnantaja yritti huonontaa entisiä työehtoja siten että vaati sukeltajain pukeutumis- ja riisuutumisajaksi 20 min., aikaisemmin jo useamman vuoden käytännössä olleen $\frac{1}{2}$ tunnin sijasta. Kun asiaa ei saatu muuten järjestetyksi työnantajan pysyessä vaatimuksessaan, julistivat Hangossa työskennelleet sukeltajat työmaan lakkotilaan kesäkuun 18 päivänä. S. Sukeltajain liiton toimikunta puolestaan samana iltana pitämässään kokouksessa hyväksyi sanotun toimenpiteen, ja päätti pyytää Ammattijärjestön toimeenpanevalta valiokunnalta myöskin sille suostumuksen, jonka se saikin. — Kun selkkaus oli kehittynyt lakkoon saakka, yhdistivät lakkolaiset työhön-palaamisehtoihinsa vaatimuksen m. m. siitä että työnantajan tuli varata 2 pukua jokaista sukeltajaa kohti (kun siihen saakka sanotulla työmaalla oli ollut vain 3 pukua kahdelle sukeltajalle) ja että työnantajan oli taattava urakkatyössä tuntipalkka. Lakon aikana tarjottiin työnantajalle neuvotteluja sekä Sukeltajain liiton että Ammattijärjestön puolelta, joista ei kuitenkaan ollut tulosta. Kun lakko oli kestänyt 8 päivää, saatiin työnantaja vihdoinkin taipumaan sen verran että pukeutumisaika jäi entiselleen $\frac{1}{2}$ tunniksi, mutta riisuutumiseen sai käyttää vain 20 min. Myöhemmin tuli lisää pukujakin työmaalle, niin että jokainen sukeltaja sai käytettäväkseen 2 pukua.

Kirjatyöntekijäin liitolla, Jalometallityöntekijäin liitolla, Rautatien työntekijäin liitolla ja Rautatieläisten Ammattiliitolla ei kuluneena vuotena ole ollut mainittavampia palkkaliikkeitä.

Edellä esitetystä palkkaliikeselostuksesta käy ilmi, että ammatillisten järjestöjen toiminta työväen palkka- ja työolojen parantamiseksi on kertomusvuonna ollut vilkasta ja tuloksellista. Erikoisen huomattava on Pohjolan sahatyöläisten voitollinen lakko, jolla ensikerran pakoitettiin Kemi-yhtiö neuvottelemaan työ- ja palkka-asioista työväen ammatillisten järjestöjen kanssa. Myöskin on saavutettu huomattavia parannuksia ilman lakkoja, joista Helsingin rakennustyöläisten palkkaliike oli huomattavin, jossa saatiin aikaan työehtosopimus ja palkkojen koroituksia 5,000—6,000 rakennustyöläiselle.

Huomattavampia palkkaliikkeitä oli kertomusvuonna yhteensä 166, joista oli: lakkoja 72, saartoja 6 ja sellaisia palkkaliikkeitä, jotka selvitettiin neuvottelujen kautta ilman lakkoa tai joista syystä tahi toisesta luovuttiin oli 88. Kaikkien palkkaliikkeiden tuloksena oli: 37 tapauksessa työläisten täydellinen voitto, alku-

peräisten vaatimusten sellaisenaan hyväksyminen; 84 tapauksessa tulivat vaatimukset osittain hyväksytyiksi ja 35 tapauksessa osittainen työläisten häviö. Jos yhdistetään täysin voitettut (37) ja osaksi voitettut (84) palkkaliiketapaukset saadaan tulokseksi 121 sellaista tapausta, joissa työntekijät ovat saavuttaneet parannuksia entisiin oloihin. Tulosta voidaan pitää tyydyttävänä.

Virallisen, Sosialisessa Aikakauskirjassa julaistun tilaston mukaan on lakkojen luku vv. 1917—1926 ollut seuraava:

v.	Lakkojen luku	v.	Lakkojen luku
1917	483	1922	 53
1918		1923	 50
1919	39	1924	 31
1920	146	1925	 38
1921	76	1926	 72

Vapaaehtoinen avustustoiminta.

Ammattijärjestön ja liittojen toimenpiteillä koottiin kuluneena vuonna huomattavasti varoja työtaistelujen tukemiseksi vapaaehtoisella avustustoiminnalla. Ammattijärjestön toimenpiteistä avustuksen järjestämiseksi mainittakoon:

Pohjolan lakkojen avustaminen. Kun Kemi Oy:n työmailla heinäkuun alussa alkanut lakko jo alussa osoittautui, työnantajan sitkeän vastustuksen takia, kehittyvän sellaiseksi, että vain koko maan työväen tarmokkailla ponnistuksilla voidaan saattaa Pohjolan saha- ja kuljetustyöläisten oikeutetut vaatimukset voittoon, niin ryhtyi Ammattijärjestö toimenpiteisiin tehokkaan taisteluvastustuksen aikaansaamiseksi. Tästä syystä antoi Ammattijärjestön toimikunta heinäkuun 7 p:nä tiedonannon, jossa perustelujen jälkeen ehdotettiin:

»että liitot ja osastot luovuttavat rahastoistaan avustusta Pohjolan työläisten ja heidän perheidensä avustamiseksi;
että kaikki S. Ammattijärjestön jäsenet tekevät vapaaehtoisia lahjoituksia mainittuun tarkoitukseen järjestöjensä välityksellä;
että järjestöjen samoin kuin yksityisten jäsentenkin lahjoittamat varat lähetetään mahdollisimman pian Ammattijärjestölle.»

Tämän perusteella ryhtyivätkin sekä perusjärjestöt että liitotkin heti tarmokkaasti toimenpiteisiin avustuksien kokoamiseksi. Osastot ja liitot luovuttivat rahastoistaan huomattavasti varoja ja ammatillisten järjestöjen jäsenten yksityinen avustus oli myöskin runsas. Näillä toimenpiteillä koottiin kotimaisten työtaistelujen tukemiseksi vuoden loppuun mennessä Smk. 189,358: 60.

Englannin kaivoslakkolaisten avustaminen. Toukokuun 1 p:nä alkaneen Englannin hiilikaivostyöläisten lakon avustamiseksi ryhdyttiin myöskin heti toimenpiteisiin. Toukokuun alussa antoi

Ammattijärjestö julistuksen, jossa selostettiin kaivosmiesten lakon syitä ja vaiheita sekä annettiin seuraava kehoitus:

»*Suomen työläiset!* Englannin työläistoverien voitto tai tappio koskee myös meitä. Se on meillekin voitto tai tappio. Meidän pitäisi ottaa osaa heidän taisteluunsa. Tämä ajatus on tehtävä tunnetuksi mahdollisimman monille työläisille.

Ammattijärjestö kehoittaa Suomen työväen kaikkia lehtiä selittämään tätä lukijoilleen sekä ammatillisten keskusneuvostojen ja missä niitä ei ole, perusjärjestöjen asianomaisten toimikuntien järjestämään sunnunt. t. k. 16 p:nä (toukok.) tai ellei se ole mahdollista jonain lähipäivinä työläisten yleisiä kokouksia, joiden ohjelmassa on:

- 1) Englannin työväen yleislakon selvittäminen;
- 2) sen avustaminen; ja
- 3) työväen järjestöjen merkityksen selostaminen.

Samalla kehoitamme, että *Ammattijärjestön jäsenet suorittavat vapaaehtoisesti ylimääräisenä verona* viimeistään ennen toukokuun 23 päivää noin kahden tunnin palkan ~~Englannin~~ Englannin suuren ja sankarillisen työtaistelun avustamiseen. — »

Nämä toimenpiteet suoritettiin perusjärjestöissä tyydyttävällä ripeydellä niin että ensimmäinen avustuslähetykset voitiin lähettää Englantiin jo kesäkuun 1 p:nä.

Tämän keräystoiminnan jatkamisesta antoi Ammattijärjestö vielä kaksi kehoitusta. Avustuksen kokoaminen lopetettiin joulukuulla ja tuotti se kaikkiaan Smk. 253,775: 95.

Vapaaehtoisella avustustoiminnalla koottiin kertomusvuotena koti- ja ulkomaisten työtaistelujen avustamiseksi Smk. 443,134: 55,

Valistus- ja järjestelytyö

Valistustyötä on kuluneena vuotena suoritettu johdonmukaisesti seuraten edellisinä vuosina vakiintuneita muotoja. Tällöin on päähuomio kiinnitetty luento- ja opastuskurssien toimeenpääntöön. N. s. »lentävää työtä», jota suoritetaan siten, että Ammattijärjestön lähettämä puhuja viipyy paikkakunnalla päivän tahi pari ja pitää tällöin tilapäispuheita, on huomattavasti vähennetty ja tällaisesta työstä vapautuneet luennoitsijat ja aika on käytetty viikon ja kaksi kestäviin kursseihin.

Valistus- ja järjestelytyötä varten ovat Ammattijärjestön palveluksessa olleet: *Villiam Tanner* ja *J. E. Savenius* koko vuoden, *Matti Väisänen* lokakuun 15 p:stä. (Väisänen tehtävänä on ollut pääasiassa kurssien järjestely), ja ruotsinkielistä valistustyötä varten *K. Henrikson* 1/1—15/6 ja 15/10—31/12 yhteensä 8 kk. ajan. Paitsi edellämainittuja ovat eri liittojen toimitsijat olleet kursseilla luennoimassa.

Luento- ja opastuskurssit.

Kevättoimintakaudella 1. 1.—15. 6. järjestettiin Ammattijärjestön toimesta kursseja seuraavilla paikkakunnilla: Porissa, Pietarsaaressa, Kotkassa, Varkaudessa, Viipurissa, Lahdessa, Myllykoskella, Tainionkoskella, Lappeenrannassa, Porvoossa, Vaajakoskella, Paraisilla, Taalintehtaalla, Valkeakoskella, Hangossa, Kajaanissa, Iisalmella, Kuopiossa ja Jokelassa. Osanotto näille kursseille oli yleensä tyydyttävä. Yksityiskohtaisia tarkkoja tietoja näistä kursseista ei ole, sillä kun samanaikaisestikin oli usealla paikkakunnalla kursseja eivät Ammattijärjestön omat järjestäjät voineet yhtäjaksoisesti seurata kursseja ja tilapäisiltä luennoitsijoilta on vaikea saada kootuksi tarkkoja tietoja osanottajien lukumäärästä y. m.

Syystoimintakaudella järjestettiin kolmella paikkakunnalla kursseja seuraavasti:

	Osanottaj. keskim.			Luento- ja opetustunt.
	naisia	miehiä	yht.	
9/11—16/11 Hämeenlinnassa	6	23	29	21
18/11— 2/12 Turussa toim. opast.	18	70	88	13
» » » yleisiä luent.	—	—	184	21
5/12—15/12 Uuraassa	5	56	61	30

Yhteensä on näillä kursseilla pidetty luento- ja opastustunteja 85 joilla on ollut osanottajia 362 henkeä, keskimäärin 90.

Koko maata käsittävät kurssit järjestettiin Helsingissä helmikuun 1—21 p:nä. Osanottajia oli kursseilla 35 paikkakunnalta, yhteensä 95. Paitsi edellisiä, oli useilla luennoilla tilapäisiä kuuntelijoita 10—20 henkeä. Luento- ja Opastustunteja oli kursseilla 135 ja harjoituskokouksia 4.

Kaikilla kursseilla on päähuomio kiinnitetty pystyvien toimitusjavoimien kehittämiseen ja luento- sekä opastusaineet valittu senmukaisesti.

Kirjallinen valistustyö ja kustannustoiminta.

Ammattijärjestö-lehti on saanut tänä vuonna entistä enemmän tilaajia. Ammatillisen valistusviikon johdosta julaistiin erikoisnumero. Valistusviikon numerosta otettiin 6,000 kpl. painos, jota myytiin 3 markan hinnasta kpl. Vakinaiset tilaajat saivat erikoisnumeron samaan tilaushintaan.

Työnjuhliin 1. 8. kustannettiin juhlaulkaisu »Työnjuhla», joka oli järjestyksessään XV. Siitä otettiin 11,000 kpl. painos, josta myytiin 10,651 kpl. Julkaisun hinta oli 6 mk. kpl.

Jouluksi julaistiin »Suomen Työväen Joulukalenteri» niminen joululehti, joka oli järjestyksessään VIII. Lehestä otettiin 12,000 kpl. painos, joka myytiin loppuun. Hinta oli 8 mk.

Perusjärjestöjen toimitsijoille ohjeeksi ja jäsenmaksujen kanto-toiminnan tehostamiseksi julaistiin vuoden alussa 15 sivua käsittävä ohjekirjanen »Ohjeita jäsenmaksujen kantajille» jota myydään 4 mk. hinnasta kpl.

Vuoden lopulla julaistiin 54 sivua käsittävä kirjanen »Ammattiyhdistysliikkeen tehtävistä ja menettelytavoista», jota myydään 4 mk. hinnasta kpl.

Ammatillinen valistusviikko.

Ammatillinen valistusviikko on vuosivuodelta tuonut yhä parempia tuloksia. Se on osoittautunut yhdeksi parhaimmaksi keinoksi, jonka avulla voidaan tehokkaalla tavalla sekä järjestyneiden että järjestymättömien työläisten huomio kiinnittää ammattiyhdistysliikkeeseen.

Viime marrask. 1—8 p:nä vietetyn valistusviikon valmisteluihin ryhdyttiin Ammattijärjestössä jo keväällä. Hyvissä ajoin julaistiin erikoinen »Opas ammatillisille järjestöille ammatillisen valistusviikon järjestämiseksi» jossa oli ohjeita valistusviikon järjestelyjä varten. Tämä Opas jaettiin liittojen kautta perusjärjestöille ja suoraan Ammattijärjestöstä ammatillisille keskusneuvostoihin. Valistusviikolla jaettavaksi valmistettiin ja perusjärjestöihin lähetettiin seuraavat kirjaset ja lentolehdet: »Jokapäiväisen leivän puolesta», »Työväenluokan naisille» ja »Työläisnainen

herää!», sekä ruotsinkielisiä: »Arbetare! Går Du med eller mot dina kamrater» ja »Arbetare!» Samoin kustannettiin Ammattijärjestön puolesta, valistusviikon tilaisuuksista ilmoittamista varten, tehokkaita monivärisiä ilmoituslehtisiä. Valistus viikon ajalla järjestettyihin tilaisuuksiin järjestettiin kaikki käytettävissä olevat puhujavoimat.

Myöskin paikallisissa perusjärjestöissä ja ammatillisissa keskusneuvostoissa suoritettu valmistelu- ja järjestelytyö oli entisestään huomattavasti parantunut, vaikka vieläkin oli eräillä paikkakunnilla ennakkovalmistelu heikkoa. Huolellisen valmistelun tuloksina olivat esim. Viipurissa, Oulussa, Turussa, Tampereella y. m. suuremmilla paikkakunnilla valistustilaisuudet onnistuneita sekä ohjelmaan, että osanottajien runsauteen nähden. Monissa maaseudun keskuksissa, esim. Reposaarella, Voikkaalla, Karhulassa, Forssassa myöskin saattoi yhdessäkin tilaisuudessa olla 400—600 henkeä. Samoin Helsingissäkin, vaikka valmisteluissa olikin toimomisen varaa, onnistuivat valistusviikon tilaisuudet tyydyttävästi.

Ammattijärjestöön saapuneiden tietojen mukaan liittyi valistusviikon aikana ammatillisiin järjestöihin yli 6,000 uutta jäsentä. Valistusviikon tilaisuuksissa suoritettua kehoitus- ja valistustyön tuloksena onkin suurelta osaltaan pidettävä sitä kaunista Ammattijärjestön jäsenmäärän lisäystä, (8,083) joka saavutettiin vuoden viimeisellä neljänneksellä. On myöskin todettava, että kaikki työväensanomalehdet suorittivat palstoillaan valistusviikon aikana tehokasta valistus- ja propagandatyötä ammattiyhdistysliikkeen hyväksi.

Vaikka valistus- ja järjestelytyössämme, niin keskus- kuin perusjärjestöissämme, on huomattavasti puutteita ja rikkinaisyyttä, on kuitenkin kertomusvuoden työtä tarkastellessa todettava, että saavutettu tulos on tyydyttävä. Siitä on todistuksena vuoden ajalla mukaamme tulleet 11,586 uutta jäsentä.

Toimenpiteet työttömyyden johdosta.

Kertomusvuoden alkupuolella suoritettua toimenpiteet työttömyyshädän lieventämiseksi olivat jatkoa niiden suunnitelmien toteuttamiseksi, jotka Ammattijärjestön toimikunta teki edellisen vuoden syksyllä. Niistä mainittakoon varojen kokoaminen n. s. työttömyyskukan myymisen kautta. Tämän toimenpiteen tulokset käyvät ilmi seuraavasta:

»Kertomus

*Suomen Ammattijärjestön Työttömyysavustustoimikunnan toiminnasta
26 päivästä marraskuuta v. 1925—30 päivään syyskuuta 1926.*

Toimikunnan kokoonpano. Sitten kun Valtioneuvosto lokakuun 26 p:nä v. 1925 oli päätöksellään antanut Suomen Ammattijärjestölle luvan toimeenpanna julkisen rahankeräyksen työttömyyden lieventämiseksi myymällä

nimeltään mainittua työttömyyskukkaa 2 markan hinnasta kappale ja samalla asettanut ehdoksi kukan myymisestä ja niistä kertyneiden varojen jakamisesta määräyksen, että S. Ammattijärjestön tulee tarkoitusta varten asettaa erikoinen toimikunta, johon lisäjäseniksi on hakijan kehoitettava Helsingin kaup. Sosialilautakuntaa, Helsingin kaup. Köyhäinhuoltolautakuntaa ja Helsingin kunnan Työnvälitystoimiston johtokuntaa, kutakin valitsemaan yhden jäsenen, on tämän määräyksen mukaisesti kaikki asianomaiset asettaneet tähän toimikuntaan seuraavat jäsenet: Suomen Ammattijärjestön valitsemina: Antti Räsänen, Aatu Halme, Heikki Moisio, Artturi Virta, E. Huttunen ja Antti Luostarinen. Helsingin kaup. Sosialilautakunnan: Matti Paasivuori, Helsingin Köyhäinhuoltolautakunnan: Anders Emil Leino ja Helsingin kunnan Työnvälitystoimiston johtokunnan: Veikko Huuskonen.

Suomen Ammattijärjestön valisemista E. Huttunen otti osaa toimikunnan toimintaan vuoden 1925 loppuun saakka, silloin eroten toimikunnasta. Hänen tilalleen valitsi S. Ammattijärjestö jäseneksi toimikuntaan Antti Luostarisen.

Kokoukset ja toimihenkilöt. Toimikunta on pitänyt kokouksensa Ammattijärjestön toimistossa Sirkuskadun varrella talossa n:o 5. Kokouksia on pidetty yhteensä 10, joissa pidettyihin pöytäkirjoihin on merkitty yhteensä 45 pykälää. Toimikunta valitsi keskuudestaan puheenjohtajaksi Antti Räsäsen, sihteeriksi A. Virran ja taloudenhoitajaksi A. Halmeen, jotka ovat koko toimintakauden hoitaneet tehtäviensä.

Kokouksissa ovat toimikunnan jäsenet olleet saapuvilla seuraavasti: Antti Räsänen 10 kertaa, A. Virta 9 kertaa, A. Halme 10 kertaa, H. Moisio 10 kertaa, E. Huttunen 2 kertaa, A. Luostarinen 5 kertaa, M. Paasivuori 6 kertaa, A. E. Leino 9 kertaa ja V. Huuskonen 4 kertaa.

Pitämistään kokouksista ei toimikunta ole katsonut sopivaksi käytettävänä olevista varoista määrätä minkäänlaista palkkiota toimikunnan jäsenille, vaan jättää sen kullekin jäseniä valinneelle laitokselle harkittavaksi.

Toimikunnan taloudenhoitajalle on maksettu palkkiota toimikunnan päätöksen mukaan 250 markkaa kuukaudessa, sihteerille kertakaikkiaan samoin toimikunnan päätöksen mukaan 200 markkaa, sekä tilintarkastajille 150: —.

Rahastokertomus. Työttömyyskukkaa teetettiin 150,000 kappaletta 18 pennin hinnasta kappale. Kukkaa tilattiin 80,372 kpl. mutta saatiin myydyksi 70,491 kpl. Rahat saatiin 70,191 kappaleesta ja saatavia on vielä 2 ammattiosastolta 300 kpl. 540: —. Varastossa on siis 79,509 kpl., joille ei ole tilinpäätöksessä laskettu mitään arvoa. Kukan myyjinä oli 362 asiakasta, joista suurin osa ammatillisia järjestöjä, 4 osuuskauppaa ja 1 kirja-kauppa. Jokaiselle asiakkaalle avattiin oma tilinsä. Kukan myyntihinta oli 2 mk. kpl. josta myyjille annettiin 10 % alennus, jos myynti oli vähintään 50 kpl. Kukan myynnistä oli tuloja: rahassa 127,454: 75 ja saatavia 540: — eli siis yhteensä Mk. 127,994: 75. Lisäksi saatiin lahjoituksina 54: —.

Kukkien teettämisestä oli menoja (150,000 kpl. ä —: 18) 27,000: — Kulunkeja oli postimaksuista, konttorikuluja ja palkkioita yht. 7,215: 55. Myyntiylijäämäksi jäi siis, saatavat mukaan luettuna, 93,833: 20. Ylijäämästä käytettiin työttömäin avustamiseen liittojen välityksellä 26 paikkakunnalle 252 työttömälle, ollen heidän yhteenlaskettu perhelukunsa 662, yht. mk. 27,582:—. Vastaista tarvetta varten jäi siis säästöä mk 66,251: 20. Tästä erästä on Työväen Säästöpankissa juoksevalla tilillä n:ro 633. Smk. 65,711: 20 ja saatavia 540: —.

Avustusta jaettiin sekä järjestyneille että järjestymättömille työläisille. Avustusta saaneiden työttömyysajan pituudesta ei kaikilta saatu tarkkoja tietoja, mutta kaikki ovat olleet verrattain pitkän ajan työttöminä. Niinpä esim. Rakennustyöväen liiton kautta avustusta saaneet 80 työtöntä olivat olleet yht. 41181 työpäivää työttömänä ja Puuteollisuustyöväen liiton kautta saaneet 27 työtöntä 2,004 työpäivää. Avustus jaettiin seuraavien liittojen välityksellä:

Liiton nimi	Avust. saaneid. paikkak. luku	Avust. saaneid. perheen huolt. l.	Avust. perhe- luku	Avust. määrä.
Rak.työv.l.....	6	80	257	9,500:-
Metall. t. t. l.....	10	48	137	4,482: -
Puuteoll. l.l.....	2	27	68	4,000:-
Kuljetustyönt. l.....	1	22	—	4,000: -
Paperit. l. (os. 7).....	1	54	155	2,000: -
Muurarien, R. U. l.....	1	9	31	1,600: -
Nahkateoll. t. l.....	2	4	14	1,000: -
Liiketyöntekijäin l.....	3	8	—	1,000: -
Yhteensä	26	252	662	27,582: -

Toimikunnan tilinpäätös syysk. 30 p:nä 1926, osoittaa seuraavaa:

Tasetili.			
Varat:			
Juokseva tili.....	65,711: 20		
Saatavia.....	540: —		
	Mk.	66,251:20	
Velat:			
Tulostili.....	Mk.	66,251:20	
Tulostili.			
Tulot:			
Kukkien myynnistä.....	127,994: 75		
Lahjoituksista.....	54: —		
	Mk.	128,048: 75	
Menot:			
Kukkien teettämisestä.....	27,000: —		
Kulunkeja.....	7,215: 55		
Avustuksiin.....	27,582: —		
Tasetili.....	66,251: 20		
	Mk.	128,048:75	
Helsingissä, 30 päivänä syyskuuta 1926.			
Antti Räsänen. (Puheenjohtaja.)			
Artturi Virta. (Sihteeri.)		Aatu Halme. (Rahastonhoitaja.)	

Tilintarkastuskertomus.

Allekirjoittaneille Suomen Ammattijärjestön tilintarkastajille esitetyt Suomen Ammattijärjestön Työttömyystoimikunnan tilit olemme tarkastaneet sen toimikauden alusta syysk. 30 p:n 1926, sekä voimme tarkastuksemme tuloksena mainita seuraavaa:

1) että tuloista ja menoista löytyi hyväksyttävät todisteet ja olivat ne oikein kirjatut;

2) että tilinpäätös oli oikein tehty ja osoitti tilien eroitus ylijäämää Työväen Säästöpankissa tilillä Smk. 65,711:20 ja saatavia Smk. 540:—, yhteensä 66,251: 20;

3) että luettuamme toimikunnan pöytäkirjat havaitsimme, että tilienhoidossa ja maksujen suorituksessa oli menetelty toimikunnan päätösten mukaisesti.

Edellälausutun perusteella, kun mitään syytä muistutuksiin emme havainneet, puollamme toimikunnalle ja tilinpitäjille vastuuvapautta. Helsingissä, 1 p:nä lokakuuta 1926.

F. Heinenen.

Saima Kiviranta.

Kaarlo Karila

Työttömyyskukasta kertyneitä varoja jäi seuraavalle vuodelle Smk. 66,251: 20.

Ammattijärjestön työttömyysrahastosta, joka on muodostunut v. 1924 vappumerkkien myynnistä kertyneistä varoista, jaettiin työttömyysavustusta Helsingin työttömäin komitean kautta Smk. 25,000: —, Oulun Ammatillisen Keskusneuvoston kautta Smk. 8,000: —, Pietarsaaren Ammatillisen Keskusneuvoston kautta 5,000: — ja Kemin seudun työttömäin komitean kautta Smk. 5,000: —. Yhteensä Smk. 43,000: —.

Yhteensä jaettiin kertomusvuonna Ammattijärjestön kautta työttömyysavustusta Smk. 70,582: —.

Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön kutsusta pidettiin tammi-kuun 10 p:nä Oulussa Pohjolaa käsittävä työttömien edustajakokous, jossa oli 21 edustajaa 17 paikkakunnalta. Kokouksen päätökset saatettiin Ammattijärjestön toimesta sekä suullisesti että kirjallisesti hallituksen tietoon.

Toimenpiteet syyspuolella. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnail toimesta marraskuun alussa annettiin ja sanomalehdissä julaistiin seuraava julistus:

»Taisteluun Työttömyyden torjumiseksi!
Työtä työttömille ja avustusta hätäkärsiville!
Työttömyystoimikuntia muodostettava!

Työttömyys on taasen uhkaamassa. Viime kuukausien aikana ovat työnantajat eri puolilla maata heittäneet työläisiä joukottain nälkätaipaleelle. Talven mittaan saattaa työttömyys paisua meidän oloihimme katsoen hyvinkin suureksi.

Työttömyyden syyt johtuvat nykyisestä yhteiskuntajärjestelmästä, kapitalistisesta tuotantotavasta. Suurteollisuus ei voi syntyä eikä kehittyä synnyttämättä suurilukuista palkkatyöväenluokkaa. Se kerää kaupunkeihin ja teollisuuskeskuksiin suuret joukot työnansionsa varassa elävää työväestöä, mutta antaa ainoastaan osalle säännöllistä työansiota. Kapitalistisen tuotantotavan luonteeseen kuuluu tuotannon epävakaisuus. Kii-reenä aikana työhön otetuita työläisiä erotetaan ja näistä joutuu suuri osa puutteeseen ja kurjuuteen. Muutenkin ovat tuotanto-olot alituisten muutosten alaisina. Lakkaamatta otetaan käytäntöön uusia entistä parempia koneita ja teknillisiä laitteita, koska niillä säästetään ihmistyötä, ja tuotanto-kustannukset tulevat niitä käytettäessä halvemmiksi.

Ankara talvityöttömyys on joka vuosi uudistuva ilmiö. Sellaista työttömyyttä ilmenee ennen kaikkea rakennus- ja ulkotyöväestön keskuudessa. Tätä nykyä työttömyydestä kärsivät eniten rakennusapurit ja palvelijat-taret. Työttömyyden seuraukset ovat aina työttömiksi joutuneille itselleen ja koko työväenluokalle perin turmiolliset. Työttömäksi joutuminen on terveelle ja työkykyiselle työläiselle suurin onnettomuus, mikä häntä voi kohdata. Välillisesti työttömyys heikentää koko työväenluokan asemaa. Yhteiskunnalle taas työttömyys merkitsee kansantaloudellista tappiota. Kapitalisti pitää vain silmällä liikevoittoansa ja heittää työläisensä armotto-masti kadulle välittämättä vähääkään yhteiskunnan edusta.

Kapitalistien on ensi sijassa vastattava työttömyyden seurauksista. Heiltä on vaadittava työtä tai avustusta työttömille. Kuntien ja valtion on tehostettava työnantajien velvollisuuksia tässä suhteessa. Valtion ja kunnanviranomaisten on järjestettävä työttömille työansiota. Näissä töissä on maksettava elintarpeisiin riittävät palkat.

Jos ei töitä voida järjestää on annettava riittävää avustusta. Mutta ennen kaikkea työläisten on ryhdyttävä toimenpiteisiin työttömyyden torjumiseksi. Ammatillisten keskusneuvostojen olisi aivan ensi tilassa asetettava työttömyysavustustoimikuntia.

Paikkakunnilla, missä on kunnan työnvälitystoimisto, tulee kaikkien työttömien niihin ilmoittautua työnhakijoiksi, vaikka mainitut työnväli-tystoimistot eivät kykenekään kaikille työttömille työpaikkoja hankkimaan, ja vaikka työläisillä ei muutenkaan ole niistä hyviä kokemuksia. Siten ilmoittautumalla saadaan edes tilasto-aineistoa, johon voidaan vedota samoin kuin nisiinkin tilastoihin, joita työväenjärjestöt keräävät.

Työläiset! Työttömyyden kirous uhkaa teitä alituisesti. Ryhtykää toimenpiteisiin sen torjumiseksi. Esittäkää vaatimuksenne työnantajille, kunnille ja valtiolle. Vaatikaa oikeutta työhön ja — jos ei sitä anneta — riittävää avustusta. Asettakaa työttömyystoimikuntia. Tukekaa joukko-voimallanne eduskunnassa ja kuntien valtuustoissa olevain työväen edusta-jain toimenpiteitä työttömyyden lieventämiseksi.

Suomen Ammattijärjestö r. y.
Toimeenpaneva valiokunta.»

Joulukuun 20 p:nä kävi Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan valitsema lähetystö, Edv. Jokela ja Arvo Tuominen, Sosialiministeriössä esittämässä Ammattijärjestön kaiinan työttö-myyskysymyksessä. Lähetystön ottivat vastaan ministerit Helo ja Paasivuori. Paitsi suullista selostusta tilanteesta ja Ammatti-järjestön kannasta jätti lähetystö hallitukselle seuraavan kirjelmän:

»Valtioneuvostolle.

Suomen Ammattijärjestön saamien tietojen mukaan on työttömyys jälleen kuluvan syksyn aikana muodostunut huomattavan suureksi. Kaikki merkit viittaavat siihen, että talvikuukausina — tammi-, helmi- ja maalis-kuun aikana — tulee työttömyys vielä suuresti lisääntymään, paisuen ehkä hyvinkin suureksi. Jo yksistään Sosialiministeriön työasiain toimiston antaman tiedonannon mukaan, oli jo kuluvan kuun alkupäivinä työttömiä: Helsingissä 855, Viipurissa 342, Tampereella 214, Oulussa 204, Kuopiossa 181, Kotkassa 110 ja pienemmillä paikkakunnilla suhteellisesti saman verran.

Kuten tunnettua, eivät nämä luvut mainituillakaan paikkakunnilla vastaa työttömien todellista lukumäärää, sillä tiedonannossa näkyy ainoas-taan ne työttömät, jotka ovat ilmoittautuneet työnhakijoiksi työnvälitys-toimistoihin ja tosiasia on, että ainoastaan osa työttömistä ilmoittautuu työnvälitystoimistoihin. Kun vielä ottaa huomioon sen, että Sosialiministe-

riön työasiain toimiston tiedonannoista puuttuu kokonaan laaja maaseutu ja monet teollisuuskeskukset ja taajaväkiset yhdyskunnat, joissa ilmoitetaan olevan runsaasti työttömiä, saa jo tästäkin käsityksen, että työttömyys-tilanne on siksi huomattava, että se ansaitsee huomiota. Esimerkiksi Perä-Pohjolassa on Ammattijärjestölle saapuneiden tietojen mukaan monilla paikkakunnilla työttömyyden aiheuttama pula jo verrattain suuri. Kun tilanne on tällainen ja kun työnsaantimahdollisuudet ovat yhä vain vähene-mässä, pitää Ammattijärjestö välttämättömänä, että valtion taholta ryh-dytään pikaisiin töiden järjestämis- ja työttömäin avustamistoimenpiteisiin. Suurimman työttömyyshädän lieventämiseksi on, käsityksemme mukaan, ensi tilassa pantava käyntiin kaikki eduskunnan tulo- ja menoarvion edel-lyttämät työt ja niiden lisäksi olisi valtioneuvoston järjestettävä tarpeen mukaan muitakin töitä, sillä näyttää todennäköiseltä, että tulo- ja menoar-vioon tätä tarkoitusta varten varatuilla määrärahoilla voidaan vain pieneltä osalta lieventää työttömyyttä ja sen tuottamaa hätää. Olemme siis sitä mieltä, että valtion on eri puolilla maata varattava ansiomahdollisuuksia työttömille työläisille ja siinä tapauksessa, että työtä ei voida kaikille työt-tömille järjestää, esitämme, että valtioneuvosto myöntää määrärahan, josta jaetaan riittävää rahallista avustusta työttömänä oleville työläisille ja hei-dän perheilleen. Suurten työläisjoukkojen ei ole annettava työnpuutteen vuoksi nääntyä nälkään.

Ylläolevan perusteella, ottaen huomioon nykyään vallitsevan ja yhä lisääntyvän huomattavan työttömyyden, esittävät Ammattijärjestön edustajat valtioneuvostolle:

että valtion puolesta ryhdytään kiireellisesti järjestämään siinä määrin töitä — miehille ja naisille soveltuvia — että kaikki työttömät työläiset voidaan sijoittaa työhön;

että näin järjestetyissä töissä maksetaan kaikille työläisille työläisten elintasoa vastaava palkka;

että niille työttömille työläisille, joille ei voida varata ansiotyötä, mak-setaan valtion varoista elämiseen riittävä avustus.

Suomen Ammattijärjestö.

E dv. Jokela.

Arvo Tuominen.»

Paitsi edellistä, esitti lähetystö hallitukselle Kemin ja sen ympä-ristön yleisen työttömien kokouksen tekemät päätökset, jotka oli lähetetty Ammattijärjestölle hallituksen tietoon saatettavaksi. Myöskin huomautettiin lähetystön puolelta siitä, että myöskin valtion omistamalta Veitsiluodon sahalta on vähennetty työväkeä. Työstä häätö on kohdannut monia paikkakunnalla asuvia suuri-perheisiäkin työläisiä, mutta sen sijaan n. s. Karjalan pakolaiset ovat saaneet mainitulla sahalaityksellä vakinaista työtä. Vielä saatettiin hallituksen tietoon 20 p:nä joulukuuta Helsingissä pide-tyn työttömien kokouksen päätökset.

Ministerit Helo ja Paasivuori selittivät lähetystölle, että tämän vuoden osalle on hallituksen käytettävänä ainoastaan 1 miljoona markkaa kyseellisten töiden järjestämiseksi ja tulee hallitus ensi-tilassa käyttämään tämän erän työttömyyshädän lieventämiseen. Eduskunnasta riippuu, lausuivat ministerit, missä määrin se varaa työttömyysmäärärahoja ensi vuoden tulo- ja menoarvioon ja se myöskin määrää, kuinka suuressa määrässä hallitus voi järjestää töitä ja lieventää työttömyyttä ensi talven aikana. Mutta mikäli

asia hallituksesta riippuu —vakuuttivat ministerit — tulee se tekemään kaikkensa.

Edelleen ilmoittivat ministerit, että Sosialiministeriö tulee lähettämään Perä-Pohjolaan, virkamiehensä lähipäivinä, jonka tehtäväksi on annettu ottaa selvää työttömyystilanteesta siellä ja tulee tämä virkamies tutustuttuaan tilanteeseen jättämään hallitukselle selostuksen siitä sekä esityksen toimenpiteisiin ryhtymisestä. Vielä ilmoittivat ministerit, että he tulevat saattamaan Veitsiluodon sahaa koskevan kysymyksen maatalousministeriön tietoon, jonka alaisia valtion sahalaitokset ovat. Karjalan pakolaisia koskeva asia taas saatetaan sisäasiainministerin tietoon, joka huolehtii pakolaisten sijoittamisesta. Helsingin työttömien kokouksen päätökset lupasivat ministerit saattaa kulkulaitosministerin tietoon.

Muut toimenpiteet työttömyyden johdosta siirtyvätkin jo seuraavalle vuodelle.

Oikeusjuttu Vaasan ammatillisia järjestöjä vastaan.

Kuten tunnettua takavarikoi Vaasan poliisi edellisen vuoden joulukuun 3 päivänä useiden vaasalaisten ammatillisten järjestöjen pöytä- tili-, y. m. asiakirjat. Tämän ilmoitettiin johtuvan siitä, että Vaasan läänin maaherran määräyksestä haluttiin tutkia, mitkä näistä järjestöistä ovat kuuluneet lakkautettuun Sosialistiseen Työ.- puolueeseen. Kun pöytä-y. m. asiakirjojen takavarikoimisesta oh järjestöjen toiminnalle suurta haittaa ja kun tiedossa oli, että puheenalaiset järjestöt eivät ainakaan kaikki ole voineet kuulua lakkautettuun puolueeseen siitä syystä, että niitä oli perustettu jälkeen puolueen lakkauttamisen, niin päätti Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta helmikuun 4 päivänä pitämässään kokouksessaan lähettää Ammattijärjestön puolesta lähetystön, johon valittiin A. Virta, N. Aronen ja V. Viitanen, sisäasiainministerin puheille vaatimaan toimenpiteitä osastojen omaisuuden takaisin palauttamiseksi. Lähetystölle antamassaan vastauksessa ilmoitti sisäasiainministeri ryhtyvänsä tutkimaan asiaa ja jos takavarikko-toimenpiteissä ilmenee »laittomuutta» niin ryhtyy hän »asianmukaisiin toimenpiteisiin». Niinikään valitettiin asiasta eduskunnan oikeusasiamiehelle.

Edellä mainitut toimenpiteet eivät kuitenkaan johtaneet toivottuun tulokseen, vaan viipyivät alustavat »tutkinnot» aina helmikuun lopulle saakka, eikä osastojen omaisuutta saatu palautetuksi.

Maaliskuun 5 päiväksi sitten yleisen syyttäjän toimesta haastettiin Vaasan Raastuvanoikeuteen seuraavat Vaasassa toimivat ammatilliset järjestöt: S. Nahkateollisuustyöväen liiton Vaasan osasto, S. Ravinto- ja nautintoainetyöväen liiton Vaasan osastot n:ot 3 ja 20, S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton Vaasan Teollisuusneuvosto, S. Muurarien, Rapparien ja Uunintekijäin liiton osasto n:o 9, S. Kuljetustyöväen liiton osasto n:o 67, S. Vaatetus-työntekijäin liiton Vaasan osasto, S. Rakennustyöväen liiton Vaa-

san osasto ja S. Kirjatyöntekijäin liiton Vaasan osasto sekä Palo-
saaren t. y:s. Näitä kaikkia syytettiin Korkeimman oikeuden pää-
töksellä, maaliskuun 16 p:ltä 1925, lakkautettuun S. Sosialistiseen
Työv. puolueeseen kuulumisesta. Heti ensimmäisessä oikeuden is-
tunnossa peräytyi yleinen syyttäjä syytteestään S. Kirjatyönteki-
jain liiton Vaasan osastoon nähden. Jutun oltua useita kertoja esillä
antoi Raastuvanoikeus siitä päätöksen elokuun 4 p:nä, jolloin
kaikki toiset edellämainitut osastot lakkautettiin, paitsi S. Ravinto-
ja nautintoainetyöväen liiton osastot n:o 20 ja 3, joihin nähden
kanne kumottiin. Lakkautettujen osastojen puolesta haettiin
päätokeuksista muutosta Vaasan Hovioikeudessa. Samoin haki yle-
nen syyttäjä muutosta Ravinto- ja nautintoainetyöväen liiton osas-
toja koskevaan Raastuvanoikeuden vapauttavaan päätökseen.
Näin siirtyi osastoja vastaan nostettujen juttujen jatkokäsittely
seuraavalle vuodelle.

Ammattiyhdistysliikettä Vaasassa eivät nämä viranomaisten
toimenpiteet voi estää, sillä työläisillä on oikeus ja mahdollisuus
perustaa uusia ammatillisia järjestöjä. Mutta osastojen toiminta-
välineiden ja omaisuuden takavarikoiminen on kuitenkin aiheutta-
nut järjestötoiminnalle vaikeuksia ja herättänyt työläisissä oikeutet-
tua katkeruutta, jonka johdosta eri puolilla maata pidetyissä
työväen järjestöjen kokouksissa nämä vainotoimenpiteet on anka-
rasti tuomittu.

Edustaja kansainvälisessä työkonferenssissa.

Tänä vuonna, kuten edellisinäkin, lähetti Sosialiministeriö
Ammattijärjestölle kehoituksen, että Ammattijärjestö esittäisi
ehdokkaita työväen edustajaksi kansainväliseen työkonferenssiin.

Esitys oli 5 p:nä maaliskuuta Ammattijärjestön toimikunnan
kokouksessa käsiteltävänä. Toimeenpaneva valiokunta ehdotti,
että Ammattijärjestö asettaisi ehdokkaat, joista hallitus sitten
valitsee työväen edustajan kansainväliseen työkonferenssiin. Toi-
meenpanevan valiokunnan ehdotusta kannattivat: Lasiteollisuus-
työväen liiton, Puuteollisuustyöväen liiton, Sukeltajain liiton,
Paperiteollisuustyöväen liiton, Kirjatyöntekijäin liiton, S. V.
Rautat. Konepajojen työväen liiton, Rautatieläisten Ammatti-
liiton, Muurarien, Rapparien ja Uunintekijäin liiton, Liiketyönteki-
jain liiton ja ruotsalaisen työväen edustajat. Ehdokkaiden esit-
tämistä vastustivat: Rakennustyöväen liiton, Kuljetustyöläisten
liiton, Ravinto- ja nautintoainetyöväen liiton, Metalliteollisuustyön-
tekijäin liiton, Nahkateollisuustyöväen liiton, Vaatetustyöntekijäin
liiton ja Maatyöväen liiton edustajat. Tämän mukaan tuli äänestyk-
sen jälkeen 11 äänellä 10 vastaan toimikunnan päätökseksi, että
sosialiministeriölle esitetään ehdokas kansainväliseen työkonferens-
siin Geneveen. Edustajaehdokkaaksi valittiin Ammattij. talouden-
hoitaja Aatu Halme 5 äänellä, toisen ehdolla olleen K. Ahosen saa-
dessa 4 ääntä. Hallitus — joka asianomaisten työntekijäin ja

työnantajain järjestöjen asettamista ehdokkaista valitsee edustajat työkonferenssiin — valitsi Ammattijärjestön ehdotuksen mukaisesti Aatu Halmeen. Sen johdosta, että työkonferenssin istunnoissa tällä kertaa tuli käsiteltäväksi merimiesten työoloja koskevia kysymyksiä ehdotti Halme Sosialiministeriölle, että hänelle asian tuntijaksi ja tulkiksi määrättäisiin Kuljetustyöläisten liittoon kuuluvan Merimiesten Union jäsen K. Ahonen. Tämän esityksen Sosialimisteriö hyväksyi.

Kansainvälisellä työkonferenssilla oli tänä vuonna kaksi istuntoa 26/5—25/6., 8:sas ja 9:säs istunto.

Kahdeksannessa istunnossa oli pääasiana *siirtolaisten tarkastuksen yksinkertaistuttaminen laivoilla* ja muita asioita: (raportteja) *sopimusten ja suositusten ratifioiminen*, kehoitus tutkia *väri-listen työntekijäin työoloja*, *työttömyyden ehkäisemiskysymys*, *8 tunnin työpäivän toteuttaminen* sekä *toimintakertomus* (Johtajan raportti).

Yhdeksännessä istunnossa oli käsiteltävänä: *sopimus, joka koskee merimiesten työsopimusta*, *sopimus, joka koskee laivan päällikön ja oppilaiden kotiin ähettämistä*, *merimiesten tarkastuksen yleisistä perusteista*, *kurinpito ja rankaisutoimenpiteitä koskeva ehdotus*, *merimiesten työaika* y. m. Lähempi selostus konferenssin työstä »Ammattijärjestö»-lehdessä 1926 s. 134.

Kun sitä erimielisyyttä joka vuosina 1923 ja 1926 pidettyjen edustajakokouksien väliaikana ilmeni työväen osanotosta kansainvälisen työtoimiston konferensseihin on edellisien vuosien kertomuksissa laajasti selostettu ei tällä kertaa liene aihetta kysymyksen siihen puoleen kajota.

Ammattijärjestön seitsemännessä edustajakokouksessa toukuualla päätettiin vastaisuudessa ottaa osaa työväenedustajien valitsemiseen työkonferensseihin.

Skandinavialais-baltialainen konferenssi.

Ammattijärjestöjen internatsionalen sihteerin aloitteesta ja Ruotsin Ammattijärjestön kutsusta pidettiin Tukholmassa joulukuun 6—7 päivinä konferenssi, johon oli kutsuttu Skandinavian ja Baltian maiden ammatillisten järjestöjen edustajia.

Suomen Ammattijärjestölle saapui Ruotsin Ammattijärjestöltä seuraava kutsukirje:

»Tukholma lokakuun 9 p. 1926.

Suomen Ammattijärjestön Sihteeristö.

Ammattijärjestöjen Internatsionalen sihteerin J. Oudegeestin esityksen johdosta ja yhtyen niihin lausuntoihin, joita annettiin kongressissamme olleiden edustajien Tukholmassa pitämässä neuvottelukokouksessa, on Ammattijärjestön Sihteeristö päättänyt kutsua neuvottelukokouksen, joka pidetään Skandinavian ja Baltian maiden ammattijärjestöjen edustajien kanssa, neuvottelemaan asioista, joilla voi olla yhtenäistä merkitystä mainituille järjestöille. Tämän päätöksen mukaisesti saamme kutsua täten Teidän järjestönne edustajia konferenssiin, joka pidetään Tukholmassa

tulevan joulukuun 6 ja 7 päivänä alkaen ensiksi mainittuna päivänä kello 11 aamupäivällä.

Oudegeest on esittänyt seuraavan alkeisehdotuksen konferenssin ohjelmaksi:

1. Katsaus ammatillisen liikkeen asemaan osallistuvissa maissa.
2. Taloudelliset ja muut tehtävät eri maiden ammatillisen liikkeen tukemiseksi.
3. Sellaisen skandinavis-baltialaisen komitean muodostamisen toivottavuus ja mahdollisuus, jonka tehtävänä on valmistella yhtäläistä esiintymistä tulevaisuudessa.
4. Ammatillisen liikkeen sanomalehdistön parantamisen mahdollisuus osallistuvissa maissa.

Meitä ilahuttaisi, jos Te tahtoisitte mahdollisimman pian ilmoittaa meille konferenssin työtä koskevat toiveenne sekä ehdottaa Oudegeestin esittämään ne muutokset ja lisäykset, jotka voitte pitää sopivina.

Ammattijärjestön Sihteeristö tulee ottamaan Teidän toiveenne huomioon lopullista työohjelmaehdotusta valmistaessaan sekä ilmoittamaan konferenssille Teidän työohjelmaehdotuksenne, jos ehdotus saapuu kyllin aikaisin.

Jotta ne lyhyet katsaukset, jotka Oudegeest on ajatellut pitävän tehdä konferenssissa, saataisiin, jos mahdollista, käännettyiksi, esitetään, että Te lähetätte hyvissä ajoin ennen konferenssia kirjoitetun katsauksen maanne ammatillisen liikkeen tilasta.

Samalla kun pyydämme Teidän ilmoittamaan Ammattijärjestön Sihteeristölle edustajienne nimet sekä ajan, milloin he saapuvat Tukholmaan, pyydämme saada jo nyt lausua Teidän edustajanne tervetulleiksi.

Veljellisin tervähdyksin

Ammattijärjestön sihteeristön puolesta

Arvid Thorberg.»

Tämä kutsu esitettiin lokakuun 18 p:nä pidetylle Ammattijärjestön toimikunnan kokoukselle sekä toimeenpanevan valiokunnan ehdotus päätöslauselmaksi. Äänestyksen jälkeen 18 äänellä 10 vastaan hyväksyi kokous toimeenpanevan valiokunnan lausunnon. Lopullisessa muodossa oli toimikunnan päätös seuraava:

»Suunnitellun skandinavis-baltialaisen ammatillisen konferenssin suhteen, johon Suomen Ammattijärjestökin on saanut kutsun, päättää toimikunta seuraavaa:

1) Katsoen siihen, että Suomen Ammattijärjestön viime kongressi päätti hylätä ehdotuksen Ammattijärjestön liittymisestä Amsterdamin internationaaleen, ei nyt ole oikeutta nostaa kysymystäkään tuon päätöksen rikkomisesta, vaan on Ammattijärjestön kaikkien elimien ja edustajain tiukasti pysyttävä viime kongressin päätösten kannalla.

2) Kun Amsterdamin ammatillisen internationalin edustajan Oudegeestin tekemä aloite baltialais-skandinavis-baltialaisen konferenssin järjestämisestä tarkoittaa hänen oman lausuntonsa mukaan ainakin yhdeltä osalta Suomen ja Norjan ammatijärjestöjen liittämistä Amsterdamin ammatti-internationaleen ja koska tämä tarkoitus on täydellisesti ristiriidassa meidän Ammattijärjestöme viime kongressin päätösten kanssa, selittää Suomen Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta, että suunnitellussa konferenssissa tulee Suomen Ammattijärjestön edustajain menetellä Ammattijärjestön edustajakokouksen yllämainitun päätöksen mukaisesti.

3) Mutta Suomen Ammattijärjestö on aina valmis neuvottelemaan toisten maiden ja varsinkin naapurimaiden ammatijärjestöjen kanssa kaikista sellaisista kysymyksistä, joista neuvotteleminen ja päättäminen ei sodi Ammattijärjestön kongressin päätöksiä vastaan. Senvuoksi Suomen Am-

mattijärjestön toimeenpaneva valiokunta ehdottaakin skandinavialais-baltialaisten maiden ammattijärjestöille, ettei suunnitellussa konferenssissa minkään kysymyksen yhteydessä oteta esille kysymystä Amsterdamin ulkopuolella olevain ammatillisten järjestöjen liittymisestä Amsterdamiin ja että kokouskutsussa mainittujen kysymysten lisäksi kokouksen päiväjärjestykseen otetaan muita näiden maiden ja Suomen sekä ylipäänsä kansainväliselle ammatilliselle liikkeelle tärkeitä yhteisiä kysymyksiä, kuten:

kysymys Baltian maissa työläisiä vastaan harjoitetun valkoisen terrorin vastustamisesta;

kysymys Englannin hiilenkaivajain lakon avustamisesta, siinä tapauksessa, että lakko konferenssin aikana vielä jatkuu;

kysymys yhteisistä toimenpiteistä faseisti- ja rikkurijärjestöjen hommain estämiseksi;

sekä ennenkaikkea kysymys kaikkien kansainvälisiin ammatillisiin järjestöihin kuuluvien, sekä sellaisiin järjestöihin kuulumattomien, riippumattomien ammattijärjestöjen kutsumisesta yhteiseen maailman kongressiin, tarkoituksella saavuttaa ammatillisen liikkeen kansainvälinen yhteys.

Tässä tapauksessa Suomen Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan mielestä voitaisiin skandinavialais-baltialaisesta konferenssista odottaa todellista hyötyä ja tuloksia työväen ammatilliselle liikkeelle, ja tästä tietoisena Suomen Ammattijärjestö on erittäin halukas ottamaan siihen osaa.

Edellisen lisäksi ehdottaa Suomen Ammattijärjestön toimikunta, että myöskin Neuvostoliiton Ammattijärjestö kutsutaan suunniteltuun konferenssiin.»

Vähemmistön, K. A. Fagerholmin, E. Huttusen, V. Kannon y. m., esittämä päätöslauselmaehdotus oli seuraava:

»Suomen Ammattijärjestö vastaanottaa suurella mielihyvällä kutsun ottaa osaa Tukholmassa 6—7 p:nä joulukuuta 1926 pidettävään skandinavialais-baltialaiseen ammatilliseen neuvottelukokoukseen.

Niiden edustajain, joita Suomen Ammattijärjestö kokoukseen lähettää, on parhaan kykynsä mukaan toimittava siihen suuntaan, että yhteistyö kokoukseen osaaottavien maiden ammatillisten järjestöjen kesken muodostuu mahdollisimman kiinteäksi ja hedelmälliseksi, jotta neuvottelukokouksen tulokset hyödyttäisivät siihen osaaottaneiden maiden Ammattijärjestöjä ja sen kautta koko kansainvälistä ammattiyhdistysliikettä. Edelleen on edustajain pyrittävä toimimaan niin, että Suomen ammatillinen työväenliike tulee yhä kiinteämmin sidotuksi länsimaisiin ammatillisiin järjestöihin, josta seuraa, että tarvittaessa voidaan odottaa siltä taloudellista ja moraalista tukea, mitä nämä järjestöt ovat tilaisuudessa tarjoamaan. Muuten on edustajain neuvottelukokouksessa toimittava niiden suuntaviivojen mukaisesti, joiden he katsovat edistävän ammatillisen liikkeen voimistuttamista Suomessa ja muissa kokoukseen osaaottavissa maissa.

Jos kysymys Suomen yhtymisestä ammatilliseen internationaaliin tulee neuvottelukokouksessa esille, on edustajain seurattava Suomen Ammattijärjestön edustajakokouksen päätöstä asiasta sekä oltava tietoisia siitä, että mainittua päätöstä ei voida purkaa muuten kuin jäsenäänestyksellä tai edustajakokouksen uudella päätöksellä.»

Suomen Ammattijärjestön edustajina olivat konferenssissa: E. Pekkala, Y. Lehtinen, U. Nurminen ja A. Räsänen. Ruotsista oli konferenssissa 8, Tanskasta 10, Norjasta 14, Latviasta 2, Virossa 2 ja Liettuaista 1 edustaja.

Konferenssissa tehtiin seuraavat ehdotukset ja päätökset:

Baltian maiden järjestöjen tukemisesta hyväksyttiin lausunto:

»Skandinavialais-baltialainen konferenssi Tukholmassa 6—7 joulukuuta 1926 on käsitellyt ammatillisia kysymyksiä ja tällöin harkinnut mitä voitaisiin tehdä Baltian maiden vaikeassa asemassa olevien nuorten ammattijärjestöjen tukemiseksi.

Konferenssi päättää kehoittaa Skandinavian ammattijärjestöjä ryhtymään tarpeellisiin raha-asiallisiin ja muihin toimenpiteisiin, jotta Baltian maiden ammattijärjestöjen nuoret jäsenet, jotka ovat luottamustehtävissä, saisivat tilaisuuden viettää joitakin aikoja Skandinavian maissa tutkiakseen teoreettista, taktillista ja käytännöllistä järjestötyötä.

Baltian maiden keskusjärjestöjen tulee puolestaan huolehtia siitä, että Skandinavian maihin lähetetään henkilöitä, jotka, ymmärtävät jotakin skandinavialaista kieltä. Skandinavian ammattijärjestöjen sihteeristöt selittävät olevansa valmiit ylläpitokustannusten suorittamiseen.

Konferenssi kehoittaa liittoja ja ammattijärjestöjä huolehtimaan keskinäisestä edustuksesta kongresseissa ja muissa kokouksissa ammatillisen yhteistyön lujittamiseksi.

Lisäksi konferenssi selittää, että on ryhdyttävä toimintaan ammattiyhdistyksellisen tiedonantotyön laajentamiseksi.»

Suomen valtuuskunta teki seuraavan lisäehdotuksen:

»Konferenssi toteaa, että ammatillinen liike on hajaantunut ja että tämä hajaannus on suuri etenkin Baltian maissa, vaikeuttaen työläisten ammatillista taistelua. Siitä syystä konferenssi kehoittaa ylläpitämään ammatillisen liikkeen yhtenäisyyttä ja taistelemaan sen puolesta. Konferenssi kääntyy erikoisesti baltialaisten maiden ammatillisten järjestöjen puoleen tällä kehoituksellaan. Edelleen konferenssi katsoo välttämättömäksi *yhtenäisen ammatillisen keskuksen muodostamisen jokaisessa maassa.*»

Norjalainen Volan kannatti sitä, mutta se hyljättiin.

Ammatillisesta yhteistyöstä esitettiin seuraava ehdotus:

»Skandinavialais-baltialainen konferenssi on Tukholmassa 6—7 joulukuuta 1926 perinpohjaisesti keskustellut kysymyksestä, mitä voitaisiin tehdä ammatillisen yhteistyön edistämiseksi skandinavialaisissa ja baltialaisissa maissa.

Konferenssi päättää kehoittaa skandinavialaisten maiden —• Tanskan, Norjan ja Ruotsin —• ammattijärjestöjä valitsemaan kukin kohdastaan kolme jäsentä skandinavialaiseen ammatilliseen yhteistyökomiteaan. Tämä komitea ryhtyy toimintaan heti kun Norjan Arbeidernes Faglige Landsorganisation on päättänyt liittyä Amsterdamin kansainväliseen ammattiyhdistysliittoon.

Konferenssi päättää lisäksi kehoittaa baltialaisten maiden ammattijärjestöjä samojen periaatteiden mukaan valitsemaan baltialaisen yhteistyökomitean. Siitä syystä tulee Viron ammatillisten järjestöjen muodostaa ammattijärjestö ammatillisella johdolla ja liittää se kansainväliseen ammatilliseen keskuksen.

Baltialaiseen yhteistyökomiteaan eivät saa kuulua muut järjestöt kuin ne, jotka ovat liittyneet kansainväliseen ammatilliseen keskuksen Amsterdamin.

Yhteistyökomiteat pitävät säännöllisiä kokouksia. Tarpeen vaatiessa voi jompikumpi komitea tehdä aloitteen molempien komiteain yhteisen kokouksen pitämisestä sanottuja maita koskevien tärkeitten kysymysten käsittelemiseksi.

Suomen ammattijärjestö voi Kansainväliseen ammattiyhdistysliittoon liittyttyään tulla jäseneksi kumpaan komiteaan se itse haluaa ja siten päästä ammatilliseen yhteistyöhön.»

Suomalaisten puolesta ehdotettiin:

»Konferenssi päättää valita komitean, mihin kaikki konferenssiin osaanottaneet ammattijärjestöt saavat ilman ehtoja valita edustajansa. Komitean velvollisuutena on *ryhtyä suhteisiin Neuvostoliiton ammattijärjestön kanssa* ja kehoittaa sitä valitsemaan edustajansa komiteaan. Konferenssi velvoittaa komitean ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että jokaisessa Itämeren maassa muodostetaan *yhtenäinen ammattijärjestö*, niin, että kaikki ammatillisesti järjestyneet työläiset saattavat olla edustettuina komiteassa.»

Tämäkin ehdotus hyljättiin suomalaisten ja Volanin ääniä vastaan ja edellinen ehdotus hyväksyttiin.

Norjan valtuuskunta liitti tähän päätöslauselmaan seuraavan selityksen:

»Viitaten skandinavialais-baltialaista yhteistoimintaa koskevaan kongressipäätökseen Norjan ammattijärjestön sihteeristö tahtoo selittää olevansa yhtä mieltä siitä, että skandinavialainen yhteistyökomitea on perustettava, ja tahtoo mahdollisimman pian esittää kysymyksen Norjassa asianomaisille järjestöelimille, jotta se voitaisiin ratkaista viime ammattiliittokongressin päätösten pohjalla.»

Terroria ja rikkunutta vastaan, Suomen Ammattijärjestön edustajain esittämiin perusteluihin tästä kysymyksestä liittyivät seuraavat ponnet:

1) että skandinavisten maiden ammatillisten järjestöjen aloitteesta vedottaisiin kaikkien maiden järjestyneihin työläisiin, jotta nämä taistelisivat kaikin käytössä olevin keinoin viranomaisten väki- ja mielivaltaista terroria vastaan mikä terrori varsinkin Itämeren maissa estää ammatillisten järjestöjen liikkumavapautta ja niiden yrityksiä työläisten taloudellisen aseman parantamiseksi;

2) että yhteisin voimin tuettaisiin maita, joissa ammatillinen liike on heikoin, niin että täten saadaan ammatilliset järjestöt käsittämään niin suuret työläisjoukot kuin mahdollista vaihtamaan valistus- ja propagandatoimintaa sekä jäsenten aktiivisuutta ja keinoja työväenluokan aseman kohottamiseksi koskevia kokemuksia;

3) että joka maassa pannaan käyntiin rikkuri- ja fascistijärjestöjen jäsenten luetteloiminen, ja että faseisti- ja rikkurikoplia vastaan nostatetaan kaikkien työläisten päättävä luokkasolidarisuus;

4) että kirjallisen ja suullisen propagandan, kuten esitelmien, lentolehtisten, kirjasten, artikkelien y.m. avulla herätetään työläisten aktiivisuus rikkuri- ja fascistiaineksia vastaan.

Myöskin tämä ehdotus, jota norjalainen Volan niinikään kannatti, tuli suurella enemmistöllä hylätyksi.

August Vatasen hautapatsas.

Ammattijärjestön toimesta järjestettiin varojen keräys patsaan hankkimiseksi August Vatasen haudalle. Keräyksellä saatiin kokoon 4,120 mk, Näillä varoilla tehti Ammattijärjestö patsaan, joka pienillä juhlallisuuksilla suuren työläisjoukon läsnäollessa 9 p:nä toukokuuta paljastettiin Malmin hautausmaalla. Tilaisuudessa laskettiin haudalle seppeleitä S. Ammattijärjestön, Helsingin Työväenyhdistyksen ja useiden ammattiosastojen puolesta. Hautakivessä on seuraava omistuskirjoitus:

»August Vatanen, Syntynyt 24/3 1856. Kuollut 10/4 1923. Suomen työväen suurelle herättäjälle. Kiitollisuudella järjestynyt työväki.»

J

„Kertomus

Pohjolan Ammattillisen Piirijärjestön toiminnasta vuodelta 1927.

Kulunut vuosi on tämän maan ammattiyhdistysliikkeessä ollut taistelujen ja toiminnan vuosi. Palkkataisteluja on käyty enemmän kuin yhtenä-kään vuotena luokkasodan jälkeen. Myöskin Ammattijärjestön voimistu-minen on ollut merkittävää. 10,000 uutta jäsentä on saavutus näin normaa-lisissa oloissa.

Viimeksi pidetyssä piirijärjestön vuosikokouksessa oltiin erittäin huo-lestuneita sen johdosta, kun eräillä tahoilla uhattiin uhkavaatimuksia ase-tellen hajoittaa Ammattijärjestö. Tämä uhka tuli kuitenkin torjutuksi Ammattijärjestön 7:ssä edustajakokouksessa. Ammatillisesti järjestynyt työväestö keskitti voimansa yhtenäisyyden turvaamiseksi ja puolustamiseksi. Samalla, kun yhtenäisyys saatiin turvatuksi, kasvoi myöskin järjestöjemme voima edessä olevien palkkataistelujen varalta.

Edellisinä vuosina oli Pohjolassa jatkuvasti vallalla laskusuunta työ-palkkoissa. Myöskin kertomusvuoden alussa todettiin siellä ja täällä työ-palkkoja alennetun. Tämä, ynnä työttömyydestä johtunut kurjuus pa-koitti työläiset lopultakin ajattelemaan keinoj[^] elintasonsa parantamiseksi. Niinpä jouduttiinkin lukuisiin palkkataisteluihin, joiden antamiin tuloksiin voimme olla tyytyväisiä.

Ammatillinen järjestötoiminta kuluneen vuoden aikana Pohjolassa on osoittanut tasaista edistymistä. Jäsenmäärä osastoissa on kasvanut ja uusia osastoja on perustettu. Myöskin keskittymistä on tapahtunut uusien ammatillisten keskusneuvostojen perustamisen muodossa. Osastot, jotka aikaisempina vuosina syystä tai toisesta eivät ole piirijärjestöön kuuluneet, ovat kuluneen vuoden aikana ilmoittaneet liittymisestään. Kun S. Ammatti-järjestön viime keväisessä edustajakokouksessa saatiin piirin rajoja koskeva kysymys ratkaistuksi toivottuun suuntaan, niin vakiinnutti se piirijärjestön olemassaolon. Tämän jälkeen ovat esim. Kokkolassa toimivat ammatti-osastot ilmoittaneet liittyvänsä piirijärjestöön.

Piirineuvosto.

Vuosi sitten pidetty piirin vuosikokous valitsi piirineuvoston jäseniksi seuraavat toverit: E. J. Moilander, P. Bränder, E. Viitanen ja A. Kivari Oulusta, Hj. Salo Kemistä, K. O. Iivonen Rovaniemeltä, K. Virtanen Hauki-putaalta, R. Lahtio Ruukista, P. Kyllönen Raahesta, K. Kyhälä Sievistä, A. Kinnunen Iistä ja V. Pulkkinen Pietarsaaresta; varalta A. Valkonen ja A. Ahmala Oulusta, Fr. Ojala Kalajoelta, Hj. Rantanen Kemistä, I. Mäki-talo Röytästä ja A. Mäenpää Ykspihlajasta.

Piirineuvosto on kokoontunut ainoastaan yhden kerran, nim. vuosi-kokouksen yhteydessä, jolloin valitsi toimeenpanevan valiokunnan puheen-johtajaksi P. Branderin, sihteeriksi I. Heikan, rahastonhoitajaksi J. E. Moilanderin ja jäseniksi E. Viitasen ja A. Kivärin; varalta A. Ahmalan]ja A. Valkosen.

Pohjolan suuren työtaistelun puhjettua kääntyi valiokunta piirineu-voston jäsenten puoleen tiedustelulla, olisiko syntyneen tilanteen johdosta piirineuvoston kokoonnuttava. Piijpjt^WQ^Il*14senet eivät kuitenkaan

kokousta vaatineet, vaan jättivät lakkoasioiden seuraamisen t. p. valiokunnalle. Kun mitään erikoisen tärkeitä kysymyksiä ei piirineuvoston kokousta varten ole kertomusvuotena ilmennyt, niin ei t. p. valiokunta, rahavaroja säästääkseen, ole piirineuvoston kokouksia koolle kutsunut.

Toimeenpaneva valiokunta.

Toiminta-aikanaan on t. p. valiokunta pitänyt 24 kokousta, joissa pöytäkirjaan merkitty 190 pykälää. Tämän lisäksi on valiokunta järjestänyt yleisiä järjestyneen työväen kokouksia, sekä osastojen ja niiden johtokuntien, kuin myöskin Keskusneuvostojen toimikuntien kanssa.

Valiokunnan jäsenet ovat käyneet kokouksissa seuraavasti: Bränder 24, Moilander 21, Ahmala 19, Kivari 18, Heikka 17, Viitanen 16 ja Valkonen 1 kerran. Sihteerin matkoilla ollessa on «puheenjohtaja hoitanut sihteerin tehtäviä.

Kirjeenvaihto ja tiedonannot.

Kirjeenvaihto kuluneen vuoden aikana on ollut verrattain laajaa. Niinpä on toimistosta lähetetty 391 kirjettä. (Rahastonhoitajan kirjevaihto lisäksi, kuten kuitit y. m.) Saapunut on toimistoon ilman arvolähetyksiä 260 postilähetyttä.

Kiertokirjeitä y. m. tiedoituksia on julaistu lukuisasti Pohjan Voimassa ja Vaasassa ilmestyvässä Työn Äänessä. Muutamissa erikoistapauksissa on julaistu kiertokirjeitä myöskin Pohjolan Työmieheissä. Sitäpaitsi on tärkeimmistä kysymyksistä lähetetty perusjärjestöille kiertokirjeet, huolimatta siitä, että ne on lehdissä julaistu.

Kaluston lisäys.

Kertomusvuoden aikana on t. p. valiokunta lisännyt toimintavälineitään enemmän kuin minkään edellisen vuoden aikana. Niinpä on hankittu Smk. 5,940: — maksava kirjoituskone, josta summasta S. Ammattijärjestö suoritti puolet. Edelleen on hankittu seinäkartta, kirjanpitotaulu y. m. toiminnassa tarvittavaa.

Valistus-ja järjestelytyö.

Vuoden varrella tehty valistustyö on ollut suurisuuntaisempaa, kuin minkään edellisen vuoden aikana. Paitsi laajaa kurssitoimintaa, on edelleenkin tehty valistustyötä n. s. »lentävässä» muodossa. Sihteerin matkapäivät piirillä nousevat 209.

Vuoden ensineljänneksen aikana oli sihteerillä 5 puhetilaisuutta, joissa kuulijoita 830. Helmikuun ajan oli sihtööri Ammattijärjestön luento- ja opastuskursseilla Helsingissä.

Toisen neljänneksen aikana puhui sihtööri 14 tilaisuudessa, joissa kuulijoita noin 4,800. Kolmannen nelj. aikana 11 puhetilaisuutta noin 3,200 kuulijalle. Vuoden viime nelj. 18 puhetilaisuutta noin 5,345 kuulijalle. Yht. puhetilaisuuksia 48, joissa kuulijoita noin 14,175. Tämän lisäksi on sihtööri ollut mukana 21 lakkolaisten kokouksessa, joissa yht. osanottajia arvion mukaan noin 15,000.

- Piirijärjestön vuosikokouksen päätöksen mukaisesti kiinnitti valiokunta syyskuun alusta piirin palvelukseen erikoisen maaseutujärjestäjän. Vaikka-kin vuosikokouksen päätös edellytti vain 2 .kk. aikaa, niin onnistui valiokunnan pitää järjestäjää palveluksessaan lähes 4 kk. ajan. Toimeen kutsuttu тов. Yrjö Packalén liikkui pääasiallisesti piirin itäisellä ja eteläisellä maaseudulla, pitäen 51 paikkakunnalla 57 puhe- ja esitelmätilaisuutta 4,824 kuulijalle, perustaen 6 maatyöväen osastoa ja herättäen henkiin 2 ennen toiminnutta osastoa.

Tukkityöläisten järjestäytymiskysymys on ollut valiokunnassa huolellisen käsittelyn alaisena. Kun Petsamon maantierakennustyöläiset lahjoitti-

vat kesällä piirijärjestölle Smk. 3,000:— valistustyön tekemistä varten tukkityöläisten keskuudessa, niin kiinnitti valiokunta syyskuun lopussa palvelukseensa tov. Aug. Pulkkinen tukkityöläisten järjestäjäksi. Tov. Pulkkinen järjesti Lapissa 19 puhe- ja kokoustilaisuutta, perustaen 8 Puuteollisuustyöväen liiton alaista työhuonekuntaa. Kaikkiaan oli tov. P:llä joka oli piirin palveluksessa 2 kk. 9 päivää 24 puhetilaisuutta 986 kuulijalle. Edelleen järjesti P. Oulun sahatyöläisiä, sekä perusti 2 maatyöväen osastoa.

Paitsi edellä mainittuja on useiden eri liittojen järjestäjiä liikkunut piirin alueella.

Luento- ja opastuskurssit.

Kun vuoden valistustyössä on kiinnitetty erikoinen huomio luento- ja opastuskurssien järjestelyyn, niin ansaitsevat ne erikoisen maininnan.

Kaikkiaan on piirijärjestö yhdessä paikallisten Keskusneuvostojen ja osastojen kanssa järjestänyt 12 luento- ja opastuskurssit seuraavilla paikkakunnilla;

Pietarsaaressa tammikuun 4—21 p:vään. Sihteerin opastustunteja 18. Osanottajia 30.

Kemissä 8/3—17/3. Opastus- ja luentotunteja 24. Osanottajia 5 naista ja 29 miestä, yht. 34.

Veitsiluodossa 18/3—29/3. Opastus- ja luentotunteja 54. Osanottajia 23 naista ja 51 miestä, yht. 74.

Karihaarassa 30/3—10/4. Opastus- ja luentotunteja 60. Osanottajia 12 naista ja 28 miestä, yht. 40.

Röytässä 21/4—30/4. Luento- ja opastustunteja 51. Osanottajia 15 naista ja 39 miestä, yht. 54.

Martinniemessä 30/5—9/6. Luento- ja opastustunteja 36. Osanottajia 12 naista ja 48 miestä, yht. 60.

Alavieskassa 13/9—22/9. Luento- ja opastustunteja 29. Osanottajia 16 naista ja 15 miestä, yht. 31.

Sievissä 27/9—7/10. Luento- ja opastustunteja 42. Osanottajia 11 naista ja 17 miestä, yht. 28.

Ykspihlajassa 8/10—16/10. Luento- ja opastustunteja 26. Osanottajia 19 naista ja 43 miestä, yht. 62.

Kalajoella 9/11—18/11. Luento- ja opastustunteja 51. Osanottajia 23 naista ja 27 miestä, yht. 50.

Pietarsaaressa marras—joulukuun vaihteessa luennoi sihteeri 13 tuntia, keskimäärin 35 kuulijalle.

Raahessa 12/12—20/12. Luento- ja opastustunteja 42. Osanottajia 7 naista ja 31 miestä, yht. 38 henkeä.

Yht. on sihteeri luennoinut ja antanut kursseilla opastinta käytännöllisistä järjestötehtävistä 446 tuntia, ollen vakinaisten kurssilaisten lukumäärä 531. Luennoita seuranneiden työläisten lukumäärä on tilastoa suurempi. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että jos kursseilla käytetty tuntimäärä jaetaan 8, niin on sihteeri käyttänyt kursseilla noin 56 kahdeksantuntista työpäivää.

Ammatillinen valistusviikko.

Jo hyvissä ajoin ryhtyi valiokunta valmistamaan ammatillista valistusviikkoa, järjestäen 62 puhetilaisuutta 40 eri paikkakunnalle. Tilastotiedot valistusviikon saavutuksista ovat valiokunnalla puuttelliset, sillä ainoastaan noin parisenkymmentä osastoa antoi valistusviikkoa koskevat selostukset. Selostuksen puhetilaisuuksistaan ovat jättäneet seuraavat toverit: L. Lagerbom 9 puhetilaisuutta, kuulijoita 2,275. U. Väre 7 puhetta, kuulijoita 2,500. I. Heikka 8 puhetta, kuulijoita 3,115. I. Sormunen 9 puhetta, kuulijoita 1,855 ja Y. Packalén 10 puhetta, kuulijoita 2,028. Yht. 43 puhetilaisuutta, joissa kuulijoita noin 11,768. Tämän lisäksi oli valistusviikkopuhujina Y. Lehtinen, A. Timonen, Hj. Salo, Siina Urpilainen, M. Leskinen, K. Christiansson, K. Kosunen y.m.

Vaikkakin tarkemmat tulokset ammatillisesta valistusviikosta puuttuvat, on valiokunta voinut todeta ammatillisen valistusviikon hyvin onnistuneeksi Pohjolassa.

Ammatilliset piirijuhlat.

Piirin vuosikokouksen velvoituksen mukaisesti on valiokunta järjestänyt ammatillisia piirijuhlia eri puolilla piirin aluetta seuraavasti: Oulussa, Raahessa, Kannuksessa ja Pietarsaassa. Pohjolan lakon takia täytyi Kemissä aijutut juhlat jättää pitämättä. Juhlat olivat onnistuneita. Raahessa järjestettäviä juhlia varten hankki valiokunta kiertopalkinnon osastojen väliseen urheiluun. Kannuksen juhlissa rikastutti ohjelmaa paikallisen osaston lisäksi Pietarsaaren, Ykspihlajan ja Sievin osastot. Samoin Pietarsaaren juhlissa avusti ohjelmaa Ykspihlajan kuljetustyöntekijäin osasto.

Mäkelin-juhlat.

Mäkelin juhlat viime syksynä saivat suuremman kantavuuden kuin edellisinä vuosina. Mikäli valiokunnan tietoon tuli, oli Mäkelin-juhlia 14 eri paikkakunnalla, vaikkakin tähän mennessä on saapunut tilitykset vasta 8 järjestetystä juhlasta.

Vappu- ja Työnjuhlat.

Puhujien järjestely Vappu- ja Työnjuhlisiin on ollut valiokunnan huollettavana. Vappupuhujia lähetti valiokunta 13 eri paikkakunnalle ja Työnjuhlisiin 19 paikkakunnalle. Valiokunnan jäsenet ovat sitäpaitsi tehneet pienempiä järjestelymatkoja maaseudulle.

Erinäisiä lahjoituksia.

Edellä jo mainittiin Petsamon maantierakennustyöläisten lahjoittaneen piirijärjestölle Smk. 3,000: — valistustyötä varten tukkityöläisten keskuudessa. S. Puuteollisuustyöväen liitto tuki tätä toimintaa puolestaan Smk. 3,000: —. S. Metallityöntekijäin liiton Kemin Teollisuusneuvosto lahjoitti Smk. 500: — maatyöväen järjestäjän palkkaamiseen. Samaa tarkoitusta varten on saatu muitakin pienempiä lahjoituksia. S. Puuteollisuustyöväen liitto myönsi syksyllä Kemin piirin Ammatilliselle Keskusneuvostolle Smk. 11,332: 35 valistustarkoituksiin. Näistä varoista pyysi valiokunta osan käytettäväkseen Oulun seudun sahalaisten järjestämistyötä varten, kumminkaan siinä onnistumatta. Keskusneuvoston toimesta on tov. Urho Väre näillä varoilla liikkunut Oulun pohjoispuolen saha-alueilla, järjestäen 17 puhetilaisuutta 1,2E>5 kuulijalle.

Oikeus- ja valitusasioita.

Kun tov. Matti Hiltunen Oulunjoelta oli saanut haasteen kihlakunnan-oikeuteen vastaamaan Limingassa pitämänsä Vappupuheen johdosta, niin kääntyi valiokunta asiassa tuomari Salon puoleen, pyytäen hänen apuaan. Tuomari Salo antoikin kirjallisen vastineen asiassa ja syyte kumottiin aiheettomana. Lumijoen maatyöväen osastolle kirjoitettiin vastine haasteeseen luvattomasta iltamain pitämisestä. Osasto sai sakkoa Smk. 200: —. Maaherran virastoon on jätetty useampiakin valituksia sen johdosta, kun nimismiehet ovat kieltäneet ammattiosastoilta iltamanpito-oikeuden. Myöskin on valvottu erinäisiä kesälomasta y. m. työsuhteista johtuneita riitaisuuksia.

Metsä- ja uittotyöläisten asunto-olojen parantaminen.

Kun valiokunnan tietoon oli tullut, että lainvalmistelukunnassa viime vuoden alussa ryhdyttiin valmistelemaan lakiehdotusta uitto- ja metsätyöläisten asunto-olojen parantamiseksi, niin ryhtyi valiokunta keräämään

aineistoa tältä varalta. Käännyttiin useiden metsä- ja uittotöissä työskennelleiden toverien puoleen ja pyydettiin kokemuseräistä ainehistoa. Helmikuulla olikin järjestön sihteeri tov. Reino Salmi Kittilästä lainvalmistelukunnalle antamassa suullisia tietoja uitto- ja metsätyöläisten asunto-oloista, esittäen samalla niitä toivomuksia, joita tilanteen parantamiseksi olisi lakiehdotuksessa huomioon otettava. Samalla jätettiin asiasta lainvalmistelukunnalle laaja kirjallinen selostus, missä oli jäljennettynä m.m. useiden tovereiden asiasta antamat lausunnot ja piirustukset metsäkämpistä.

Työttömyyskysymys.

Työttömyyskysymys on t.p. valiokunnan kokouksissa ollut käsittelyn alaisena. Tammikuun 10 p:nä pidettiin valiokunnan koolle kutsutun yleinen, koko Pohjolaa käsittävä työttömäin edustajakokous. Kokouksessa oli 21 edustajaa 17 eri järjestöstä. Lisäksi oli kokouksessa edustettuna S. Ammattijärjestö, kolme työväen- ja pienviljelijäin kansanedustajaa, sekä t.p. valiokunnan jäsenet. Tämän lisäksi olivat useat eri seutujen järjestöt lähettäneet kokoukselle kirjallisia esityksiään.

Edustajakokouksen tekemät päätökset saatettiin heti kokouksen jälkeen suullisesti ja kirjelmillä Oulun läänin maaherran ja hallituksen tietoon. Mihinkään toivottuihin tuloksiin ei työttömäin edustajakokouksen tekemät päätökset johtaneet.

Kun tänä talvena jälleen työttömyyskysymys kärjistyi, niin kääntyi valiokunta vuoden vaihteessa perusjärjestöjen puoleen kiertokirjeellä, tiedustellen työttömyyden laajuutta, kuin myöskin sitä, olisiko Pohjolaa käsittävä työttömäin edustajakokous koolle kutsuttava. Kysymyksestä lähetti vastauksensa ainoastaan Oulun tyttömäin toimikunta, Sodankylän Sattasen puuteollisuustyöväen osasto, Kempeleen maatyöväen osasto ja Yksipihlajan kuljetustyöntekijäin osasto. Valiokunta katsoi näinollen, että työttömäin edustajakokousta ei toistaiseksi kutsuta koolle.

Työ- ja palkkataistelut.

Kulunut vuosi on ollut työ- ja palkkataistelujen vuosi. Taistelujen sarjan aloittivat Pietarsaaren konepajan valimotyöläiset tammikuun 15 p:nä poistumalla työpaikoiltaan sen johdosta, kun eräs työläisille vastenmielinen henkilö otettiin työhön valimo-osastolle. Työselkkaus kesti vaan parisen päivää ja saatiin se päättymään isännistön kanssa käydyillä neuvotteluilla.

Suurimmat taistelut on käyty saha- ja satamatyöalalla. Toukokuun 31 p:nä puhkesi lakko Kannuksen sahalla, laatuaan ensimmäinen paikkakunnalla. Lakko kesti ainoastaan 9 päivää ja päättyi tehtyyn sopimukseen, jossa työläisille tuli taatuksi alin pohjapalkka urakkatöissä ja alin tuntipalkka määrätyksi. Valiokunta antoi heti lakon puhjetessa kehoituksen avustustoiminnan järjestämisestä. Useat järjestöt ehtivätkin jo avustuksia myöntämään.

Raahen Lapaluodossa Juseliuksen sahalla oli työläisillä kesäkuun alussa palkkaliike vireillä. Kysymys kumminkin sillä kertaa pääsi raukeamaan.

Martinniemen sahalla puhkesi lakko sen johdosta, että palkkoja yhä entisestäänkin alennettiin kesäkuun puolivälissä. Vajaan viikon kestäneellä taistelulla saatiin alennetut palkkatariffit kohoamaan lastaustöissä 5—7 pros. ja sahalla 8—10 prosentilla. Juhannuksen aattopäivinä puhkesi taistelu Raahe O.Y. tarhatöissä Lapaluodossa. Tämä sitkeä taistelu saatiin lopuksi päättymään sovintoon.

Touko- ja kesäkuun vaihteessa oli uittotyöläisten palkkaliikkeitä Kalaja Viantiejoella. Uittotyöläiset saivat vaatimuksensa läpiajetuksi muutama päivän lakolla. Myöskin Tornionjoella oli uittotyöläisten lakko samoihin aikoihin, kun työtaistelua käytiin Kemänseudulla.

Suurimman mielenkiinnon sai osakseen kesä—heinäkuun vaihteessa puhjennut Pohjolan suurtaistelu Kemi-yhtiön ja sikäläisten rantaruhtinaiden

kanssa. Tämä valtava taistelu ansaitsee tulla selostettua lyhykäisyydessään piirijärjestöjen vuosikertomuksen yhteydessä. Koko laajuudessaan sen ottaminen toimintakertomukseen tässä yhteydessä on mahdottomuus. Vuosikokous on tilaisuudessa, jos hyväksi näkee, saamaan yksityiskohtaisen selostuksen tästä valtavasta taistelusta.

Jatkuva palkkojen aleneminen ja työehtojen huononeminen pakotti Kemiyhtiön työläiset, samoin kuin Kemin seudun satamatyöläisetkin miettimään keinoja tilanteen korjaamiseksi. Asianomaisten ammattiosastojen toimikunnat alkoivatkin suunnittelemaan niitä toimenpiteitä, joihin tilanteen kärjistymisen voi johtaa. Ensimmäinen yhteinen neuvottelukokous toukokuun 24 p:nä, jossa tarkastetaan S.P.t. liiton Karihaaran osaston alustava ehdotus palkkatariffiksi. Seuraava kokous pidetään kesäk. 3 p:tiä, jossa tariffiluonnos jätetään osastojen tarkastettavaksi. Kesäk. 17 p:nä jättävät S.P.t. liiton Karihaaran, Laitakarin ja Röytän osastot Kemi O:ylle palkankorotusvaatimuksensa. Tämä vaatimus sisälsi m.m. 5 % koroitukseen sahaustariffeihin. Huonoimmin palkatuille työläisille vaadittiin suurempaa koroitusta. Lautatarhalta lastaukseen vaadittiin hyväksyttäväksi uutta lastaustariffia, mikä sisälsi noin 20 % koroituksen entisiin, alennettuihin tariffeihin. Hiilimöjen työläisille, tukin nostajille, tuntipalkkalaisille j.n.e. vaadittiin koroitusta.

Vastausta pyydettiin yhtiöltä saman kuun 24 p:vään mennessä. Keskusjärjestöille ilmoitettiin asiasta kirjeellä kesäk. 16 p:nä.

Määräpäivään mennessä antoikin yhtiö vastauksensa, ilmoittaen ei voivansa lopullista vastausta antaa ennenkuin on saanut tietoonsa Työnantajaliiton kannan. Saadun vastauksen johdosta pidetään kaikilla saha-alueilla kokoukset kesäkuun 27 p:nä ja vaaditaan lopullista vastausta seuraavana päivänä. Röytän työläiset päättävät jo mahdollisesti puhkeavasta lakostakin. Lakon hyväksi annetaan 101 ääntä ja vastaan 22.

Seuraavana eli 28 p:nä kokoontuvat työläiset kuulemaan yhtiön vastausta. Kemissä kokoontuvat Karihaaran ja Laitakarin työläiset. Kokouksessa esitetään yhtiön vastaus, josta käy selville, että Työnantajain liitto vastustaa palkkojen koroitusta.

Työläisiä ei yhtiön vastaus voinut tyydyttää, vaan päättivät he keskeyttää työt neuvottelujen ajaksi seuraavasta aamusta alkaen. Päätös ilmoitettiin isännistölle, samalla myöskin neuvottelijoiksi valittujen nimet, sekä että työsopimus on kirjoitettava työv. ammatillisten järjestöjen kanssa.

Yhtiö antoi puolestaan uhkavaatimuksen töihin palaamisesta, ilmoittaen m.m. alentavansa palkkoja 10 %, jos töihin paluuta ei tapahdu. Työläiset puolestaan kokouksessaan 29 p:nä julistivat työnseisauksen lakoksi ja näin alkoi taistelu.

Kuljetustyöläiset Simossa ja Kemissä olivat jo talvella jättäneet työnantajilleen työ- ja palkkaehtosopimuksensa, saamatta siihen vastausta. «Nyt vaativat myöskin kuljetustyöläiset lopullista vastausta kesäk. 24 p:vään. Sitä ei saatu. Kesäk. 30 p:nä pitivät kuljetustyöläiset kokouksia Kemissä ja Röytässä ja päättivät valtavalla äänten enemmistöllä yhtyä taisteluun. Paria päivää myöhemmin liittyvät taisteluun myöskin Simoniemen kuljetustyöläiset. Näin osallistui taisteluun yli 3,000 työläistä.

Taistelun puhjettua antoi t.p. valiokunta julistuksen (vetoomuksen kaikille työläisille) taistelun tukemisesta. Vetoomus julaistiin kaikissa maassa ilmestyvissä työväenlehdissä. Samalla käännyttiin myöskin S. Ammattijärjestön puoleen kehoituksella pikaisen avustustoiminnan järjestämisestä taisteluun joutuneille työläisille.

Tällaisen valtavan työtaistelun jatkuminen vaikutti luonnollisesti talouselämään niin painavasti, että hallitus oli pakoitettu määräämään välitysmiehen, koska työläisten rintaman murtumisesta ei voinut olla puhettakaan. Niinpä valtionvälitysmieheksi määrätty pormestari Ilmari Ervast alkoikin yrittämään sovinnon aikaan saamista. Ensimmäiset neuvottelut hänen johdolla pidettiin työläisten ja Kemiyhtiön kanssa 24 p:nä heinäkuuta. Lopullinen sopimus työväen ammatillisten järjestöjen edustajain ja Kemiyhtiön välillä kirjoitetaan elokuun 2 p:nä. Sahatyöläiset saivat

vaatimuksensa läpiajetuksi ja taistelu tältä osaltaan päättyi työläisten voitolla.

Satamatyöläisten taistelu jäi edelleenkin jatkumaan. Vasta elokuun 18 p:nä pidetyssä satamatyöläisten kokouksessa päätetään äänestyksen jälkeen lopettaa satamalakko. Kirjallista soppimusta ei Kemissä saatu aikaan, ainoastaan suullisia lupauksia, jotka annettiin valtionvälitysmiehelle. Sitä vastoin saatiin Simoniemessä aikaan työ- ja palkkasopimus. Näin päättyi Pohjolan suuri työtaistelu.

Ykspihlajan satamatyöläiset joutuivat myöskin jatkamaan taisteluaan. Maaliskuussa jätti Kuljetustyöntekijäin liiton Ykspihlajan osasto N:o 12 työehtosopimusluonnoksen lastausliike Stewedoring & C:lle, pyytäen neuvotteluja tarkoituksella välttää enemmistö taisteluista, koska jo edellisenä kesänä oli jouduttu taisteluun sen johdosta, että mainittu yhtiö laski työpalkkoja noin 20 pros. ja kieltäytyi telemästä sopimusta osaston kanssa. Tämän johdosta oli osasto julistanut kaikki mainitun yhtiön lastaus- ja lossaustyöt saartotilaan v:den 1925 purjehduskaudeksi, eikä tuota saartoa voitu peruuttaa v. 1926 alkaessakaan.

Kevään kuluessa käytiin tosin useitakin neuvotteluja työnantajain kanssa, mutta ne eivät johtaneet tuloksiin, koska työnantaja ilmoitti häneltä valtuudet puuttuvan sopimuksen tekoon. Samalla ilmoitettiin työpalkkoja edelleen alennettavaksi. Kun sopimusta ei saatu aikaan, niin päätti osaston yleinen kokous toukok. 2 p:nä pitämässään kokouksessa edelleen saartoa jatkettavaksi.

Yksimielistä taistelua käytiin kesäk. alkuun saakka, jolloin alkoi kuulua tyytymättömyyttä taistelun jatkamista vastaan. Kun työriitaisuuksien sovittaja Carlstedt Vaasasta oli liiton ilmoituksen mukaan tarjoutunut riidan sovittajaksi, niin odotettiin hänen toimenpidettään. Sovittajaa ei kuitenkaan kuulunut. Heinäk. 1 p:nä saapui liiton luottamusmies paikkakunnalle. Hänen välityksellään käännyttiin lastaustajain puoleen. Saatiin vastaus: Osaston kanssa ei sopimusta tehdä, mutta otetaan osaston jäseniäkin töihin urakkahinnoittelulla, mikä on 8 markkaa alhaisempi kuin v. 1924.

Lopullisen sopimuksen teon esteeksi tuli kuitenkin Kemín seudulla puhjennut suurtaistelu. Heinäk. 2 p:nä pidetyssä kokouksessa pohdittiin tilannetta ja päätettiin, että saartoa ei lopeteta, koska yli 400 saartorikkuria vapautuisi Kemín seudun työläisten taistelua murtamaan. Lastaustajille jätettiin kirjelmä, jossa vaadittiin neuvotteluja keväällä jätetyn ehdotuksen pohjalla. Vastausta pyydettiin 8 p:vään mennessä. Kun sitä ei saatu, niin pyydettiin liitolta lakkolupaa ja koska Kemín seudun taistelun pikaista päättymistä ei ollut tapahtunut, niin päätettiin 118 äänellä 1 vastaan julistaa kaikki Stewedoring & C:n työt Ykspihlajassa lakkotilaan.

Heinäk. 9 p:nä satama- ja tarhatyöläisten yleinen kokous, jossa 182 äänellä 6 vastaan hyväksyttiin osaston edellisenä päivänä tekemä päätös. Lakko alkoi 11 p:nä klo 7 a.p.

Keväällä teki osasto kahden pienemmän lastaustajan kanssa sopimukset. Lakon puhjetessa edellä mainitun lastaustajan työmaalla, pakoitti lastaus-työnantajain liitto sanomaan nämä sopimukset irti osaston kanssa. Tämä johti siihen, että myöskin näiden lastaustajain työt julistettiin heinäk. 19 p:stä alkaen lakkotilaan. Päätöstä, joka oli yksimielinen, oli tekemässä 320 satama- ja tarhatyöläistä. Taisteluun osallistui 300 järjestynyttä ja 200 järjestymätöntä työläistä.

Pohjolan lakkojen päätyttyä käsitettiin, että on enää hyödytöntä taistelua jatkaa, koska ammattirikkureita virtaa paikalle enemmän kuin tarpeeksi. Niinpä päätetäänkin taistelu lopettaa elok. 19 p:nä pidetyssä kokouksessa.

Raahessa, Juseliuksen sahalla joutuivat työläiset taisteluun syyskuun 30 p:nä. Tämä taistelu jäi jatkumaan yli vuoden vaihteen. Jo keväällä vireillä ollut palkkaliikkeen puhkeaminen jäi syksyyn ja muodostui pitkäaikaiseksi taisteluksi.

Muutamia pienempiä työnseisauksia edellä kerrottujen lisäksi on satunut, kuten esim. Alholman satamassa y.m.

T.p. valiokunnan jäsenet vapautuvat vankilasta.

Pohjolan lakkojutuissa tuomitut t.p. valiokunnan jäsenet, toverit K. Vuokkila, A. Mynttinen ja K. Koukkula vapautuivat kertomusvuoden aikana vankilasta, kärsittyään rangaistusaikansa loppuun. Myöskin järjestön ent. sihteeri tov. Aug. Rytkönen on vapautunut vankilasta kertomusvuoden aikana. Samoin vapautui kemiläiset ammattiyhdistysmiehet Enqvist, Rahikainen, Huotari, Väre ja Tuomisto.

Loppulause.

Kulunut vuosi on ollut taistelujen ja toiminnan vuosi. Erikoisesti on vielä mainittava se ilahduttava ilmiö, että nyt kuluneen vuoden aikana on maaseutuköyhälistö ja tukkityöläiset osoittaneet entistään suurempaa har rastusta ammatilliseen järjestötoimintaan. Järjestövoimiemme kasvaessa ja toiminnan vilkastuessa voimme tyytyväisin tuntein aloittaa uuden toimintakauden, joka voinee muodostua entistään suuremmaksi työ- ja palkka-voittojen vuodeksi.

Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön r. y. t.p. valiokunta.

Loppukatsaus.

Kulunut vuosi on ammattiyhdistysliikkeellemme ollut monessa suhteessa monia edellisiä suotuisampi. Keväällä pidetyn Ammattijärjestön edustajakokouksen onnistuneiden päätöksien ja yleensä vallitsevain edullisten työmarkkinain vaikutuksesta alkoi melkein kaikilla aloilla voimakas liikehtiminen. Varsinkin rakennusteollisuus- ja puuteollisuustyö-aloilla olivat työsuhteet verrattain hyvät. Vilkaammasta työajasta on tietysti työnantajisto etupäässä hyötynyt, mutta on se myöskin työväelle ja työväen ammatillisille järjestöille antanut mahdollisuuksia toimia työväen aseman parantamiseksi. Tässä suhteessa on mainittava, että palkkaliikkeiden luku on kertomusvuonna ollut Suurempi kuin monena edellisenä vuotena ja myöskin niiden työväen eduksi päättymistapaukset olivat edellisten vuosien tapauksia lukuisammat. Tuloksia arvosteltaessa on erikoisesti otettava huomioon ja voitoksi luettava ne monet tapaukset kertomusvuoden palkkaliikkeissä, jolloin on voitu entisestään lisätä ammatillisten järjestöjen vaikutusvaltaa työ- ja palkkaehtojen määrittämisessä. Tässä suhteessa on käyty määrätietoista taistelua työehtosopimuksien aikaansaamisen puolesta ja useilla aloilla saavutettu tyydyttäviä tuloksia. Myöskin palkkojen parannuksia on aikaan saatu.

Edellisinä vuosina alulle pantua järjestöjemme sisällä suoritettavaa rakennustyötä, teollisuusliittomuotoihin siirtymistä, on edelleen jatkunut ja aletaan siinä suhteessa päästä vakiintuneisiin muotoihin. Kuitenkin on vielä paljon valistus- ja järjestelytyötä suoritettava, ennenkuin kaikki asianomaiset työläisryhmät sijoitautuvat heille yhteisillä päätöksillä määrättyihin liittoihin.

Ammatillisten järjestöjen toimintaan ja saavutettuihin tuloksiin voidaan suurin piirtein katsoen olla tyytyväisiä, niin järjestöjemme vahvistumisen — Ammattijärjestön jäsenmäärän li-

sääntymisen — kuin työtaisteluissa saavutettujen tulostenkin kannalta katsoen. Kannustakoon meitä kuluneena vuonna saavutettu menestys taistelemaan entistä tarmokkaammin ja tuloksia tuottavammin. Tämän päivän taistelutunnuksemme tuleekin siis olemaan: Ammattijärjestö entistä yhtenäisemmäksi, voimakkaammaksi ja taistelukuntoisemmaksi.

Suomen Ammattijärjestö r. y.
Toimeenpaneva valiokunta.

Kertomus

S. Ammattijärjestön tileistä vuodelta 1926.

(Kokonaistulot ja -menot).

Tulot:

Kassajäännös vuodelta 1925.....	72,461:	19
Vakinaisia veroja	437,597:	—
Vapaaehtoisia veroja Englannin kaivos-		
lakon avustamiseksi.....	253,775:	95
Vapaaehtoisia veroja Kotimaisten lakko-		
joen (Pohjola y. m.) avustamiseksi . . .	189,358: 60	443,134: 55
Työnjuhla-julkaisusta	67,863:	55
Joululehdestä . . . f.	77,957:	45
Muusta kirjallisuudesta.....	26,625: 35	172,446 35
Ammattijärjestö-lehdestä	32,674	05
Juhlista (työnjuhlat).	60,151	70
Edustajakokouskuluja varten	131,221	20
Velallisilta	83,817	
Korkoja.....	7,273	77
Kaluston myynnistä	2,100	
Välitystilille.....	2,190	72
Työttömäin avustamiseksi, lahjoitettu	574	
Aug. Vatasen patsasrahastoon lahjoitettu	150	
Venäjän matkaa varten lahjoitettu	325	
Vankien kirjastorahastoon lahjoitettu	50	
Valistustyötä varten lahjoitettu	500	
Nostettu pankista vuoden kuluessa.....	613,297	

Yhteensä Smk. 2,059,963: 53

Menot:

Työriitojen avustuksiin:	
Kuljetustyöntekijäin liitolle	77,256: —
Puuteollisuustyöväen liitolle	41,788: —

Siirto Smk. 119,044: —

	Siirto Smk.	119,044: —	
Kemin Amm. Keskusneuvostolle	30,000: —		
Vaatetustyöntekijäin liitolle	20,000: —		
Metalliteollisuustyöväen liitolle	15,000: —		
Lasiteollisuustyöväen liitolle	5,000: —	189,044: —	
Englannin Kaivostyöläisille		231,755: —	

Työttömyysavustuksia:

Helsingin työttömäin komitealle	25,000: —		
Oulun Amm. keskusneuvostolle	8,000: —		
Pietarsaaren keskusneuvostolle	5,000: —		
Kemin seudun työttömäin komitealle	5,000: —	43,000: —	

V alustusmenot:

Vakinaiset luennoitsijat	100,784: 45		
Pohjolan piirille	45,380: —		
Lentolehtiset, kuvaplakaatit y. m. kirjalliset kulut	29,695: 35		
Opastuskurssit	19,418: 95		
Tilapäisluennoitsijat	7,729: 30		
Ruotsalainen sihteeristö	3,000: —		
Naisjaosto	2,500: —	208,508: 05	
Oikeusmenot		23,534: 15	
Työjuhla julkaisusta	40,109: 80		
Joululehdestä	45,119: 50		
Muusta kirjallisuudesta	11,306: 40	96,535: 70	
Ammattijärjestö-lehdestä		45,280: —	

Kulunkeja: Toimintakertomuksen, tilastojen, sääntöjen ja kiertokirjeiden painatus 35,677: 90

Sanomalehtitilaukset, postimaksut, puhelimet, tapaturma- ja palovakuutukset, konttoritarpeet y. m. sekalaisia menoja	22,859: 75	58,537: 65	
Palkkoja		157,950: —	

Palkkioita- ja matkakuluja:

Toimikunnan jäsenten kokouspalkkiot	12,019: —		
Ulkomaamatkat (2 kokousta Ruotsissa)	11,920: 60		
Tilintarkastajille	1,500: —		
Toimitsijan matkakuluja, tilapäisapulaisten palkkioita ja käännöstoista	6,274: 20	31,713: 80	
Vuokraan		38,400: —	
Kalustoon		3,047: —	

Siirto Smk. 1,127,305: 35

	Siirto Smk.	1,127,305:35
Kirjastoon	345:	50
Vankien kirjastoon	2,698:	75
Aug. Vatasen patsaaseen	5,279:	—
Venäjän matkapasseista	507:	—
Vappumerkeistä (lupaa ei saatu)	110:	—
Edustajakokoukuluja	134,839:	95
Velallistilille	63,469:	10
Välitystilin menot	2,192:	72
Järjestö nuorille	2,500:	—
Työv. Sivistysliitolle	10,094:	40
Juhlista (Työjuhlat)	3,417:	50
Viety pankkiin vuoden kuluessa	572,987:	93
Kassajäännös vuodelle 1927	134,218:	33
Yhteensä Smk.	2,059,965:	53

Voitto- ja Tappiotili.

Voitoksi:

Kirjallisuuden myynnistä	12,682:	70
Työjuhla-julkaisun voitto	27,753:	75
Joululehden voitto	32,837:	95
Työjuhlista	56,734:	20
Korkoja	7,273:	77
Vakinaisia veroja	437,597:	—
Vapaaehtoisia veroja	443,134:	55
Vankien kirjastoon 1926 ostetut kirjat siirretty Am-		
mattijärj. omaisuuteen	2,698:	75
Smk.	1,020,712:	67

Tappioksi:

Kaluston arvon poisto	8,759:	25
Kirjaston arvon poisto	377:	—
Kirjallisuus varaston arvon poisto	5,587:	80
Osakkeiden arvon poisto	100:	—
Saatavien poisto	252:	—
Aug. Vatasen hautapatsaasta	1,159:	—
Kulunkeja	58,537:	65
Valistusmenoja	208,008:	05
Amm. järj.-lehden tappio	12,605:	95
Palkkioita- ja matkakuluja	31,713:	80
Palkkoja	157,950:	—
Vappumerkeistä (lupaa ei saatu)	110:	—
Vuokraa	38,400:	—
Siirto Smk.	523,560:	50

	Siirto Smk.	523,560: 50
Edustajakokouskuluja		3,618:75
Oikeusmenoja		23,534: 15
Järjestönuorille		2,500: —
Työv. Sivistysliitolle		10,094: 40
Työriitojen avustuksiin		420,799: —
Avustustulojen jäännös siirretty Työriitojen avus-		
tusrahaan		22,335:55
Pääomatili, (omaisuuden lisäys)		14,270: 32
	<u>Yhteensä Smk.</u>	<u>1,020,712:67</u>

Tiliasema 31/12—26.**T a s e t i l i :****V a s t a a v a a :**

Rahaa kassassa	134,2H	33
Talletuksia pankissa	90,227	85
Saatavia	48,370	85
Kaluston arvo	26,277	
Osakkeiden arvo	38,686	
Kirjaston I arvo	1,200	
Kirjaston II (vankien kirjasto) arvo	6,459	55
Kirjallisuus varaston arvo	-J-J-VVI:	
	Smk.	345,440 58

V a s t a t t a v a a :

Vankien kirjastorahasto	5,111: 45	
Toimintansa lop. t. y. varat	3,011: 30	^
Toimintansa lop. nuoriso os. varat	511:85	
Työttömäin avustusrahaan	43,560: 05	
Venäjän matkarahto	2,781: —	
Työriitojen avustusrahaan	22,335:55	77,311:20
Pääomatili 1/1—26	253,859:06	
Omaisuu den lisäys	14,270:32	268,129: 38
	Smk!	345,440:58

Helsingissä 25/2 -27.

Suomen Ammattijärjestö r. y.*A. Halme.*

Tileistä ovat tarkastajat antaneet seuraavat lausunnot;

TILINTARKASTUSKERTOMUS.

Olemme tänään tarkastaneet Suomen Ammattijärjestön tilit ajalta 1.1. 1926—3. 5. 1926 ja saamme lausuntonamme esittää seuraavaa:

Tulot ja menot, jotka ovat hyväsyttäviä, ovat oikein kirjatut. Pankkitileillä löytyi kirjojen osoittama jäännös.

Käteiskassa, jonka tänään laskimme, vastasi kirjojen osoittamaa määrää, sekä kun emme ole huomanneet mitään muistutuksen syytä, ehdotamme taloudenhoitajalle ja toimikunnalle vastuuvapautta mainitulta varainhoitoajalta.

Helsingissä, toukok. 4 p:nä 1926.

Alpo Halme. **F. Heinonen.**
Saima Kiviranta.

TILINTARKASTAJAIN LAUSUNTO.

Valittuina tarkastamaan S. Ammattijärjestön tilejä, olemme ne tarkastaneet ajalta 3/5—31/8—26 ja voimme tarkastuksemme tuloksena mainita seuraavaa:

että tulot ja menot olivat hyväksyttävien todisteiden mukaan oikein kirjatut,

että pankkitalletustodistukset vastasivat asianomaisia tilejä,

että. tänään laskemamme kassa vastasi asianomaista tilin eroa sekä oli kirjanpito yleensä huolellisesti hoidettu.

Helsingissä 21 p:nä syyskuuta 1926.

Saima Kiviranta. **F. Heinonen.**
Kaarlo Karila.

TILINTARKASTUSLAUSUNTO.

Valittuina tarkastamaan Suomen Ammattijärjestön tilejä, olemme tänään tarkastuksen toimittaneet syys-, loka- ja marraskuulta 1926 ja tuloksena saamme mainita:

että tulot ja menot olivat hyväksyttävien todisteiden mukaan oikein kirjoihin merkityt,

pankkitalletukset vastasivat pankkitilin eroa, ja

tänään laskemamme käteiskassa vastasi kassatilin osoittamaa kassasaldoa.

Edelläolevan perusteella ehdotamme asianomaisille tilivelvollisille tili- ja vastuuvapautta edellämainitulta ajalta.

Helsingissä, 7 p:nä joulukuuta 1926.

Kaarlo Karila. **F. Heinonen.**
Saima Kiviranta.

TILINTARKASTUSLAUSUNTO.

(Loppulausunto.)

Valittuina tarkastamaan Suomen Ammattijärjestöä tilejä, olemme tänään tarkastuksen loppuun suorittaneet tilivuodelta 1926 ja tuloksena saamme mainita:

että tulot ja menot olivat hyväksyttävien todisteiden mukaan oikein kirjatut,

pankkikirjat ja arvopaperit asianomaisten tilien kanssa yhtäpitävät,

ja tilinpäätös oikein tehty.

Kassa jonka tänään laskimme vastasi kassatilin osoittamaa kassasaldoa.

Kun tilinpito yleensä on asianmukaisesti ja huolella hoidettu ja kun mitään syytä muistutuksiin emme ole havainneet, ehdotamme toimikunnalle ja rahastonhoitajalle tili- ja vastuuvapauden myöntämistä jo mainitulta tilikaudelta.

Helsingissä, 6 p:nä maaliskuuta 1927.

F, Heinonen.

Kaarlo Karila.

Saima Kiviranta.

Liittojen v. 1926 Ammattijärjestölle tilittämät vakinaiset verot ja edustajakokouskulut.

		Vak. veroja		Ed. kok. kuluja	Yhteensä
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	3,967	75	982: 80	4,950: 55
2	Puuteollisuustyöväen »	64,885	—	19,767: 80	84,652: 80
3	Sukeltajain »	451	50	117: —	568: 50
4	Kuljetustyöntekijäin »	47,896	50	13,330: 20	61,226: 70
5	Paperiteollisuustyöväen »	24,026	75	7,025: 20	31,051: 95
6	Jalometallityöntekijäin »	2,364	—	780: —	3,144: —
7	Ravinto- ja nautintoainet. »	15,508	—	6,752: 20	22,260: 20
8	Rakennustyöväen »	72,964	—	22,310: 60	95,274: 60
9	Kutomateollisuustyöv. »	17,306	75	5,766: 80	23,073: 55
10	Metalliteollisuustyöv. »	89,367	—	22,188: 40	111,555: 40
11	Kirjatyöntekijäin »	24,190	—	7,150: —	31,340: —
12	Muurarien, R. ja U. »	19,651	50	4,765: 80	24,417: 30
13	Nahkateollisuustyöv. »	15,725	75	5,340: 40	21,066: 15
14	Vaatetustyönt. »	10,668	—	3,993: 60	14,661: 60
15	Rautatieläisten amm. »	1,073	—	299: —	1,372: —
16	Rautateiden työntekijäin »	7,900	25	2,002: —	9,902: 25
17	Liiketyöntekijäin »	14,640	—	6,039: 80	20,679: 80
18	Maatyöväen »	5,011	25	1,000: —	6,011: 25
	» on vielä maksamatta	> —		1,615: 60	1,615: 60
Yhteensä Smk.		437,597:	—	131,221: 20	568,818: 20

TIETOJÄ

Suomen Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen jäsenistä, jäsenten
tuntipalkkoista, liittojen ja osastojen varoista, yhdisteltynä
ja eriteltynä, liittojen pääkassojen ja työttömyys- ja
matka-apukassojen tuloista ja menoista sekä
varoista vuodelta 1926.

Taulukko N:o 1.

Tietoja S. Ammattijärjestön jäsenistä v. 1926 lopussa.

N:o	Liiton nimi	Jäseniä vuoden 1925 lopussa	Vuoden kuluessa liittyi uusia	Vuoden kuluessa erosi ja erotettiin	Jäsenluku vuoden 1926 lopussa	Lisäys + Vähennys -	Sukupuoleen- sa nähden ja- kautuivat jä- senet vuoden lopussa		Näistä oli oppil.		Jäsenmaksuista oli vapautettu						Osastojen luku v. 1926 lopussa
							Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Työttömyyden tähden	Sairauden tähden	Vanhouden tähden	Asevelvolli- suuden tähden	Muiden syiden	Yhteensä	
1	Lasiteollisuustyöv. liitto	378	106	90	394	+	16	379	15	5	—	26	—	—	56	84	8
2	Puuteollisuustyöv. »	7 603	3 044	1 174	9 473	+	1 870	8 323	1 150	—	270	120	68	121	232	831	154
3	Sukeltajain »	45	12	3	54	+	9	54	—	—	—	—	8	—	—	8	—
4	Kuljetustyöv. »	5 127	2 753	1 442	6 438	+	1 311	6 017	421	—	359	112	33	49	220	773	73
5	Paperiteollisuustyöv. »	2 702	1 158	415	3 445	+	743	2 433	1 012	—	53	65	36	45	12	211	47
6	Jalometallityönt. »	300	—	20	280	—	20	220	60	—	2	1	—	5	—	8	6
7	Ravinto- ja nautintot.»	2 587	517	315	2 799	+	202	1 134	1 665	17	35	33	2	29	164	263	56
8	Rakennustyöv. »	8 581	5 036	2 307	11 300	+	2 719	10 410	890	121	524	187	505	135	46	1 397	185
9	Kutomateollisuust. »	2 218	1 566	241	3 543	+	1 325	989	2 554	—	58	94	32	9	77	279	22
10	Metalliteollisuust. »	8 534	2 953	1 182	10 305	+	1 771	10 305	—	101	106	67	78	162	26	399	85
11	Kirjatyönt. »	2 750	382	122	3 010	+	260	2 030	980	—	80	50	—	—	150	280	33
12	Muarien- R. ja U. t. »	1 833	493	—	2 326	+	493	2 325	1	—	—	—	—	—	125	125	35
13	Nahkateollisuust. »	2 054	1 049	566	2 537	+	485	1 588	949	—	82	28	17	27	37	191	42
14	Vaateustyönt. »	1 536	616	573	1 579	+	43	587	992	—	21	15	37	5	—	78	39
15	Rautatieläisten amm. »	115	—	30	85	—	30	70	15	—	—	—	—	—	—	—	4
16	Rautateiden työnt. »	770	391	148	1 013	+	243	940	73	40	—	—	26	—	—	26	8
17	Liiketyönt. »	2 323	713	691	2 345	+	22	1 207	1 138	—	18	4	—	30	20	72	51
18	Maatyöväen »	1 006	116	—	1 132	+	116	901	231	—	23	16	—	18	22	79	52
Yhteensä		50 472	20 905	9 359	62 058	+	11 586	49 912	12 146	306	1 631	818	802	635	1 207	5 093	900

Taulukko N:o 2.

Tietoja S. Ammattijärjestön jäsenten tuntipalkoista v. 1926 lopussa, osastojen antamien tietojen mukaan, sekä vertailua keskimääräisistä tuntipalkoista v. 1920 alkaen.

N:o	Liiton nimi	Jäsenten tuntipalkat olivat												Oppil.palkat keskim.,mieh.	
		miehillä:						naisilla:							
		alin	korkein	keski- määr.	p.	mk.	p.	alin	korkein	keski- määr.	p.	mk.			
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.			
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	4	—	12	—	7	51	2	—	6	—	3	—	3 50	
2	Puuteollisuustyöväen liitto:														
	Sahatyöläisillä	2	25	8	—	4	76	1	40	4	—	2	57		
	Puusepillä	3	—	12	—	7	69	2	—	6	50	3	19	4 04	
	Metsä- ja uittotyöläisillä	3	—	5	—	3	81	—	—	—	—	—	—		
	Faneerityöläisillä	4	—	7	—	5	42	2	50	4	—	3	25		
	Laatikkotehtaantyyöläisillä	5	—	8	—	6	25	2	85	4	—	3	25		
	Tulitikkotehtaantyyöläisillä	4	—	7	50	5	50	2	25	3	30	2	72		
	Rullatehtaantyyöläisillä	3	50	5	50	4	75	1	70	2	90	2	05		
3	Kuljetustyöväen liitto	2	50	11	—	6	38	2	—	6	—	4	07		
4	Paperiteollisuustyöväen liitto	2	50	7	75	4	01	1	40	4	50	2	40		
5	Ravinto- ja nautintoainet. liitto:														
	Leipureilla	6	25	12	—	8	15	2	08	6	80	4	75	4 40	
	Myllytyöläisillä	4	—	8	—	6	—	—	—	—	—	—	—		
	Makkara- y. m. lihatyöläisiä	7	45	13	—	9	—	4	90	5	—	4	90		
	Sokerityöläisillä	5	—	8	—	6	—	3	30	4	50	3	75		
	Karamellityöläisillä	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	2	25		
	Tupakkatyöläisillä	6	50	8	—	7	—	3	40	5	—	4	25		
	Juomateollisuustyöläisillä	5	75	7	50	6	50	3	75	4	50	4	25		
6	Rakennustyöväen liitto:														
	Kirvesmiehillä	6	—	12	—	9	—	—	—	—	—	—	—		
	Kivityöntekijöillä	5	—	12	—	9	—	—	—	—	—	—	—		
	Maalareilla	8	—	14	—	11	—	—	—	—	—	—	—		
	Sementtityöläisillä	7	—	9	—	8	—	—	—	—	—	—	—		
	Asfaltityöläisillä	7	25	9	—	8	25	—	—	—	—	—	—		
	Rautateiden rak. työläisillä	4	—	9	—	6	50	—	—	—	—	—	—		
	Muilla työläisillä	3	75	8	50	6	50	—	—	—	—	—	—		
7	Metalliteollisuustyöväen liitto	2	25	12	—	5	17	1	—	5	—	2	68	2 86	
8	Kirjatyöntekijäin liitto	7	31	12	—	11	—	4	53	11	—	5	49	5	
9	Muurarin- R.- ja Uunint. liitto	6	—	15	—	10	80	—	—	—	—	—	—		
10	Vaatetustyöntekijäin liitto	4	—	9	—	7	39	2	50	6	—	4	80		
	Keskimäärin kaikilla	—	—	—	—	7	07	—	—	—	—	3	47	4 03	

Keskimääräiset tuntipalkat ovat olleet:

	Miehillä.	Naisilla.	Miespuolisilla oppilailla.
V. 1920	4: 82	—	2: 67
V. 1921	5: 63	3: 15	3: —
V. 1922	5: 94	3: 19	3: 25
V. 1923	6: 29	3: 58	3: 85
V. 1924	6: 73	3: 55	—
V. 1925	6: 65	3: 45	3: 63
V. 1926	7: 07	3: 47	4: 03

Taulukko N:o 3.

S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen pääkassojen tulot I ja menot v. 1926,

ö	Liiton nimi	Tulot		Menot	
		Mk.	P.	Mk.	P.
1	Lasiteollisuustyöv. liitto	29 496	30	33 524	60:
2	Puuteollisuustyöv. liitto	1 329 038	73	1 274 399	09
3	Sukeltajain liitto	12 347	38	112 07	35
4	Kuljetustyöntekijäin liitto	591 549	23	457 753	60
5	Paperiteollisuustyöv. liitto	333 850	30	286 752	51
6	Jalometallityöni liitto	*)	-	-	-
7	Ravinto- ja nautintoainet. liitto	158 513	07	140 564	01
8	Rakennustyöväen liitto	836 527	71	538 735	16
9	Kutomateollisuustyöv. liitto	154 614	34	144 571	85
10	Metalliteollisuustyöv. liitto **)	906 648	25	1 454 285	04
11	Kirjatyöntekijäin liitto	330 488	63	198 387	64
12	Muurarien- R.- ja Uunit, liitto	279 180	82	149 038	40
13	Nahkateollisuustyöv. liitto	143 437	29	153 412	46
14	Vaatetustyöntekijäin liitto	426 126	64	433 006	77
15	Rautatieläisten amm. liitto	*)	-	-	-
16	Rautateiden työntekijäin liitto	54 852	15	43 690	20
17	Liiketyöntekijäin liitto	174 738	96	153 059	14
18	Maatyöväen liitto	66 649	98	68 353	85
	Yht. Smk.	1 5 825 059	78	5 540 734	67

*) Ei ole saatu tietoja.

**) Poistoja 372,143: 87.

Tietoja S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen maksamista avustuksista v. 1926.

N:o	Liiton nimi	V u o d e n k u l u e s s a m a k s e t t i i n													
		Työriitojen avustusta			Sairas-avustusta			Hautaus-avustusta			Muuta avustuksia				
		jäs.	mk.	p.	jäs.	mk.	p.	jäs.	mk.	p.	jäs.	mk.	p.		
1	Lasiteollisuus työväen liitto.....	60	17 072	50	1	100	—	1	500	—	—	—	17 772	50	
2	Puuteollisuus työväen »	2 166	418 433	50	307	42 798	—	28	5 950	—	—	27 052	80	494 234	30
3	Sukeltajain »	—	—	—	1	70	—	1	790	—	—	—	—	860	—
4	Kuljetus työväen »	764	131 198	75	195	43 855	—	15	5 320	—	19	3 256	—	183 629	75
5	Paperteollisuus työväen »	—	—	—	204	20 389	25	16	2 810	—	4	1 300	—	24 499	25
6	Jalometallityönt. »	—	—	—	5	380	—	3	1 200	—	—	—	—	1 580	—
7	Ravinto- ja nautintoainet. »	1	80	—	—	—	—	—	—	—	—	6 604	15	6 684	15
8	Rakennus työväen »	4	1 132	—	335	66 384	50	57	14 297	—	—	20 250	50	102 064	—
9	Kutomateollisuus työv. »	—	—	—	96	9 079	25	3	1 275	—	1	1 601	50	11 355	35
10	Metalliteollisuus työv. »	872	275 696	25	192	62 501	50	36	13 075	—	194	42 284	60	393 557	35
11	Kirjatyöntekijän »	—	—	—	85	32 028	75	19	6 875	—	2	2 600	—	41 503	75
12	Muurarien, R. ja U. »	—	—	—	90	25 274	—	27	15 775	—	—	4 200	—	45 249	—
13	Nahkateollisuus työv. »	400	29 391	—	40	6 465	—	10	3 000	—	4	10 703	50	49 559	50
14	Vaateustyönt. »	350	283 280	45	54	15 301	50	9	3 318	35	8	8 000	56	309 900	50
15	Rautatiet. amm. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Rautateiden työnt. »	—	—	—	71	8 557	—	5	1 500	—	—	7 410	40	17 467	40
17	Liiketyöntekijän »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 708	—	4 708	—
18	Maatyöväen »	15	5 600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 600	—
Yht.		4 632	1 161 884	45	1 675	333 183	75	232	75 685	35	222	139 371	95	1 710 125	50

Sarekkeeseen »Muuta avustuksia» sisältyy oikeusavustukset y.m. tilapäisavustukset.

Taulukko No 5.

Tietoja S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen pääkassojen varoista v. 1926.

N:o	Liiton nimi	V a r o j a																Velkoja		Puhdas omaisuus	
		Rahaa kassassa		Rahaa pankissa		Saatavia		Osakkeita		Kuluston arvo		Kirjas-ton arvo		Muuta omai-suutta		Omaisuufta yhteensä					
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.		
1	Lasiteollisuustyöv. l.	1 986 99	—	21 039 33	—	—	—	750	—	3 000	—	—	—	—	—	26 776 32	—	—	—	26 776 32	—
2	Puuteollisuustyöv. l.	186 673 54	—	226 177 05	80 300	—	—	16 397 82	—	59 000	—	3 000	—	—	—	571 568 41	—	—	—	571 568 41	—
3	Sukeltajain l.	172 14	—	6 632 76	468 60	—	—	261 95	—	285	—	8	—	1 657 30	—	9 485 75	369	—	—	9 116 75	—
4	Kuljetustyönt. l.	89 277 33	—	137 143 84	47 911 80	—	—	16 407 50	—	37 948 10	—	4 213 50	—	21 582	—	354 484 07	—	—	—	354 484 07	—
5	Paperiteollisuustyöv. l.	43 179 88	—	116 339 56	700	—	—	2 540	—	6 014	—	1 304	—	8 253 20	—	178 330 64	78 644 63	—	—	99 686 01	—
6	Jalometallityönt. l. *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Ravinto- ja naut. t. l.	31 332 14	—	27 851 93	17 981 10	—	—	—	—	20 000	—	—	—	—	—	97 165 17	15 698 50	—	—	81 466 67	—
8	Rakennustyöväen l.	158 984 52	—	674 636 56	123 000	—	—	8 000	—	50 000	—	2 000	—	—	—	1 016 621 08	—	—	—	1 016 621 08	—
9	Kutomateoll. työv. l.	9 129 24	—	49 259 78	2 620	—	—	1 400	—	4 908	—	—	—	3 496	—	70 813 02	9 136 10	—	—	61 676 92	—
10	Metalliteoll. työv. l.	174 352 79	—	330 997 79	176 814	—	—	45 592 82	—	17 499 10	—	—	—	737 20	—	805 993 70	44 75	—	—	805 947 95	—
11	Kirjatyöntekijäin l. ..	3 078 48	—	407 828 82	151 000	—	—	650	—	1	—	—	—	—	—	565 998 12	—	—	—	565 998 12	—
12	Muurarien, R.- ja U. l.	31 045 59	—	264 341 16	—	—	—	350	—	1	—	1	—	6 393 10	—	302 131 85	—	—	—	302 131 85	—
13	Nahkateoll. työv. l.	16 278 05	—	4 389 08	40 561 34	—	—	1 485	—	10 333 35	—	349	—	10 881 20	—	84 277 02	2 667 22	—	—	81 609 80	—
14	Vaateustyöntek. l.	18 058 47	—	25 073 79	39 292	—	—	2 660	—	15 251 25	—	—	—	—	—	102 816 11	145 431 29	—	—	—	—
15	Rautatiel. amm. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Rautateid. työntek. l.	1 317 77	—	57 850 60	2 924	—	—	200	—	112 40	—	—	—	315	—	62 719 77	—	—	—	62 719 77	—
17	Liiketyöntekijäin l.	5 435 11	—	68 936 25	31 884 45	—	—	3 510	—	6 727 56	—	1	—	9 813 26	—	126 297 63	7 446 30	—	—	118 851 33	—
18	Maatyöväen l.	1 117 09	—	109 86	—	—	—	—	—	6 633	—	1	—	2 940	—	10 800 95	10 754 10	—	—	46 85	—
Yht. Mk.		771 419 13	2 478 628	16 715 457	29	100 205 09	237 713 76	10 877 50	71 988 68	4 386 289	61 270 191	89 4 158 699	90								

*) Ei ole saatu tietoja.

Tietoja S. Ammattijärjestön kuuluvien liittojen ammattios. tai teollisuusneuv. varoista v. 1926.

N:o	Liiton nimi	V a r o j a																Velkoja		Puhdas omaisuus		Tietoja antaneiden osastojen luku
		Rahaa kassassa		Rahaa pankissa		Saatavia		Osakkeita		Kuluston arvo		Kirjas-ton arvo		Muuta omai-suutta		Omaisuutta yhteensä		Veloja		Puhdas omaisuus		
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	
1	Lasiteoll. työv. l.	7 523	12	7 017	75	5 100	—	840	—	1 461	45	—	—	2 887	—	24 829	32	—	—	24 829	32	6
2	Puuteollisuus työv. l.	48 367	97	139 430	59	89 073	62	78 643	25	49 073	93	2 416	28	8 107	20	415 112	84	15 033	90	400 078	94	84
3	Sukeltajan l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Kuljetustyöntek. l.	43 698	89	214 523	18	433 709	24	51 654	25	162 076	32	5 063	—	332 964	29	1 243 689	17	36 491	78	1 207 197	39	42
5	Paperiteoll. työv. l.	16 882	28	30 881	61	22 179	47	7 599	73	20 319	68	1 247	55	23 647	54	122 758	56	1 898	—	120 860	56	33
6	Jalometallityönt. l.	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Ravinto- ja naut. t.l.	16 360	39	147 712	19	34 117	13	20 633	20	9 471	30	690	—	809	02	229 793	23	194	52	229 598	71	42
8	Rakennustyöv. l.	83 637	—	402 612	57	180 214	44	90 563	40	44 384	78	5 607	95	32 891	51	839 911	65	32	180	807 730	72	137
9	Kutomateoll. työv. l.	7 412	51	58 554	67	6 605	—	10 735	—	8 954	17	1 817	55	18 587	23	112 666	13	1 525	—	111 141	13	17
10	Metalliteoll. työv. l.	98 687	44	138 911	61	169 716	58	54 359	42	49 706	66	4 892	80	11 481	50	467 756	01	61 981	90	405 774	11	82
11	Kirjatyöntekijäin l.	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Muurarien, R.- ja U. l.	**)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	249 556	75	249 556	75	—	—	249 556	75	35
13	Nahkateoll. työv. l.	16 296	34	31 991	40	15 570	75	14 647	50	10 911	80	6 072	69	1 221	40	96 711	88	5 805	—	90 906	88	30
14	Vaatetustyöntek. l.	18 305	11	69 880	37	19 115	27	14 543	—	4 719	07	849	—	841	75	128 253	57	102	60	128 150	97	28
15	Rautatiet. amm. l.	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Rautateid. työntek. l.	3 192	28	27 879	09	7 950	—	5 038	67	4 425	—	914	—	—	—	49 399	04	1 695	—	47 704	04	6
17	Liiketyöntekijäin l.	16 803	81	58 505	23	4 250	50	10 364	—	3 031	85	122	35	1 162	80	94 240	54	4 722	80	89 517	74	33
18	Maatyöväen l.	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä Mk.		377 167	84	1 327 900	26 927 602	—	359 621 42	368 536 01	29 693 17	684 157 99	4 074 678 69	161 631 43	3 913 047	26 582	—	—	—	—	—	—	—	—

*) Ei ole saatu tietoja.

**) Kaikki omaisuus yhteensä.

Taulukko N:o 7.

Yhdistelmä liittojen pääkassojen ja osastojen hoidossa olevasta omaisuudesta sekä työttömyys- ja matka-apukassojen varoista v. 1926 lopussa.

N:o	Liiton nimi	Liittojen pääkassoissa oleva omaisuus		Osastojen hoidossa oleva omaisuus		Työttömyys- ja matka-apukassojen varat		Yhteensä		Keskimäärin jokaista jäsentä kohti	
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1	Lasiteollisuusyövään liitto	26 776	32	24 829	32	—	—	51 605	64	130	98
2	Puuteollisuusyövään liitto	571 568	41	400 078	94	344 749	50	1 316 396	85	138	96
3	Sukeltajan liitto	9 116	75	—	—	—	—	9 116	75	168	83
4	Kuljetustyöntekijän liitto	354 484	07	1 207 197	39	—	—	1 561 681	46	242	57
5	Paperiteollisuusyövään liitto	99 686	01	120 860	56	113 683	82	334 230	43	94	09
6	Jalometallityöntekijän liitto	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Ravinto- ja nautintoainet. liitto	81 466	67	229 598	71	73 019	22	384 084	60	137	22
8	Rakennustyövään liitto	1 016 621	08	807 730	72	552 399	68	2 376 751	48	210	33
9	Kutomateollisuusyöv. liitto	61 676	92	111 141	13	135 300	89	308 118	94	86	96
10	Metalliteollisuusyöv. liitto	805 945	95	405 774	11	—	—	1 211 720	06	117	59
11	Kirjatyöntekijän liitto	565 998	12	—	—	132 229	94	698 228	06	231	96
12	Muurarien, R.- ja U. liitto	302 131	85	249 556	75	—	—	551 688	60	237	18
13	Nahkateollisuusyöv. liitto	81 609	80	90 906	88	29 013	07	201 529	75	79	48
14	Vaateustyöntekijän liitto	—	—	128 150	97	—	—	128 150	97	81	16
15	Rautatieväestön amm. liitto	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Rautateidentyöntekijän liitto	62 719	77	47 704	04	—	—	110 423	81	109	—
17	Liiketyöntekijän liitto	118 851	33	89 517	74	57 290	87	265 659	94	113	28
18	Maatyövään liitto	46	85	—	—	—	—	46	85	—	—
		4 158 699	90	3 913 047	26	1 437 686	99	9 509 434	15	—	—
	Ammattijärjestön hoidossa oleva omaisuus	345 440	58	—	—	—	—	345 440	58	—	—
	Yhteensä Mk.	4 504 140	48	3 913 047	26	1 437 686	99	9 854 874	73	158	89

*) Ei ole saatu tietoja.

Taulukko No 8.

Valtion avustusta nauttivien työttömyys- ja matka-apukassojen tulot ja menot v. 1926.

N:o	Kassan nimi	Tulot						Menot					
		Osakas-		Valtiolta		Korkoja		Muuta tuloja		Yhteensä		Työttömyys-	
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1	Rakennustyöv. l. *)	196 765	—	50 526	75	23 203	07	9 229	94	279 724	76	304	68 810
2	Puuteollisuustyöv. l.	194 634	15	11 335	07	17 072	89	—	—	223 042	11	194	26 737
3	Metalliteollisuustyöv. l.	81 415	59	85 815	20	9 519	80	—	—	176 750	59	516	109 447
4	Paperiteollisuustyöv. l.	41 331	01	13 093	65	6 991	04	—	—	61 415	70	80	22 587
5	Kutomateollisuustyöv. l.	24 877	—	477	30	8 160	10	—	—	33 514	40	4	836
6	Kirjatyöntekijäin l.	90 981	10	40 247	94	—	—	3 412	45	134 641	49	154	68 838
7	Nähkateollisuustyöv. l.	23 503	26	5 538	85	944	08	—	—	29 986	19	44	7 449
8	Liiketyöntekijäin l.	12 933	20	2 867	50	3 395	02	—	—	19 195	72	22	6 955
9	Ravinto- ja naut. ainet. l.	44 664	38	2 320	26	2 997	50	38 554	33	88 536	47	27	5 190
	Yhteensä	711 104	69	212 222	52	72 283	50	51 196	72	1 046 807	43	1 345	316 850
												369	37 476
													75 159
													815 40
													514 143
													—

*) Kaikkien kassojen nimenä on, paitsi alussa liiton nimeä: Työttömyys- ja matka-apukassa.

Taulukko N:o 9.

Valtion avustusta nauttivien työttömyys- ja matka-apukassojen varat ja velat v. 1926 lopussa.

N:o	Kassan nimi	V a r a t						V e l a t				Kassan osakasten luku	Varoja keskim. osak. kohden			
		Rahaa kassassa		Talletuksia pankissa		Saatavia ja muuta omaisuutta		Yhteensä		Velkoja					Puhdas omaisuus	
mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.			
1	Rakennustyöv. l.	114 586	15	397 813	53	40 000	—	552 399	68	—	552 399	68	11 300	49 68		
2	Puuteollisuustyöv. l.	22 470	64	322 228	86	50	—	344 749	50	—	344 749	50	9 473	36 39		
3	Metalliteollisuustyöv. l.	165	50	145 218	55	—	—	145 384	05	181 000	—	—	10 305	—		
4	Paperiteollisuustyöv. l.	5 956	32	107 727	50	—	—	113 683	82	—	113 683	82	3 445	33		
5	Kutomateollisuustyöv. l.	26 699	22	108 601	67	—	—	135 300	89	—	135 300	89	3 543	38 18		
6	Kirjatyöntekijäin l.	20 677	55	111 552	39	—	—	132 229	94	—	132 229	94	3 010	43 93		
7	Nähkäteollisuustyöv. l.	6 466	31	20 438	66	2 108	10	29 013	07	—	29 013	07	2 537	11 39		
8	Liiketyöntekijäin l.	1 169	97	56 120	90	—	—	57 290	87	—	57 290	87	2 345	24 43		
9	Ravinto- ja nautintoainet. l.	12 521	72	60 497	50	—	—	73 019	22	—	73 019	22	2 799	26 08		
Yhteensä		210 713	38	1 330 199	56	42 158	10	1 583 071	04	181 000	—	1 437 686	99	48 757	29 48	

Edellä olevien taulukoiden johdosta on huomautettava seuraavaa:

Taulukosta n:o 1 käy m. m. selville, että vuoden kuluessa on Ammattijärjestöön liittynyt uusia jäseniä 20,905 ja eronnut 9,359. Todellisuudessa on liittyneiden ja eronneiden luku jonkun verran suurempi, sillä kaikilta liitoilta ei saatu näistä tietoja. Niiden liittojen, jotka eivät antaneet tietoja, jäsenluvun vaihteluksi merkittiin tilityksien mukainen jäsenluvun lisäys tai vähennys.

Taulukon n:o 2 johdosta on huomautettava, että ainoastaan 10 liittoa antoi tietoja jäsentensä tuntipalkoista. Nämä liitot tosin muodostavat Ammattijärjestön jäsenenemmistön. Kun tilastosta puuttuu tiedot m. m. Kutomateollisuustyöväen liitolta jonka liiton jäsenet ovat huonosti palkattuja, niin vaikuttaa se, että kaikkien tiedonantaneiden lopullisessa yhdistelmässä näkyvät keskimääräiset tuntipalkat ovat mielestämme liian korkeat. Puutteellisen ainehaston tähden ei tilasto muutenkaan ole aivan luotettava. Kaikki tiedot perustuvat osastojen antamiin tietoihin.

Taulukosta n:o 6, käy selville, että tietoja osastojen varoista antoi 900 osastosta ainoastaan 582, joten tiedot puuttuvat 318 osastolta. Osastojen varat ovat siis suuremmat kuin tilasto osoittaa. Osastojen tuloista ja menoista ei voitu taulukkoa tehdä, koska ne eivät olisi puuttuvien tietojen tähden vastanneet todellisuutta.

Työttömyys- ja matka-apukassoja koskevat taulukot vastaavat todellisuutta.

Helsingissä 22. 4.-27.

A. Halme.

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.
Ammattijärjestön edustus.....	10
Ammattijärjestön jäsenluku ja sen vaihtelut.....	5
Ammatilliset keskusneuvostot.....	4
Ammattijärjestön Naisjaosto.....	8
Ammattijärjestön ruotsalainen sihteeristö.....	9
Ammattijärjestön toimitsijat.....	7
Ammattijärjestön toimikunta ja toimeenpaneva valiokunta.....	5
Ammatillinen valistusviikko.....	85
Ammattijärjestöön yhtyneet liitot.....	3
August Vatasen hautapatsas.....	98
Kertomus S. Ammattijärjestön tileistä vuodelta 1926.....	107
Kertomus Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön toiminnasta v. 1926.....	99
Kirjallinen valistustyö ja kustannustoiminta.....	85
Kutomateollisuustyöväen liiton alueella esiintyneet työolojen järjestelyt.....	70
Luento- ja opastuskurssit.....	84
Loppukatsaus.....	106
Liittojen v. 1926 Ammattijärjestölle tilittämät vakinaiset verot ja edustajakokoukset.....	112
Oikeusjuttu Vaasan ammatillisia järjestöjä vastaan.....	92
Piirijärjestöt.....	3
Palkkaliikkeet paperiteollisuudessa.....	67
Palkkaliikkeet puuteollisuudessa.....	11
Palkkaliikkeet lasiteollisuudessa.....	73
Palkkaliikkeet Liiketyöntekijäin liitossa.....	79
Palkkaliikkeet metalliteollisuudessa.....	56
Palkkaliikkeet nahkateollisuudessa.....	71
Palkkaliikkeet Sukeltajain liitossa.....	81
Palkkaliikkeet ja työehtosopimukset.....	11
Palkka- ja työ sopimusriidat Ravinto- ja nautintoainetyöväen liitossa.....	76
Palkka- ja työehtojärjestelyjä maatyöväen liitossa.....	80
Palkkaliikkeet Vaatetustyöntekijäin liiton alueilla.....	74
S. Ammattijärjestön 7:s edustajakokous.....	10
Skandinaviais-baltialainen konferenssi.....	94
Suomen työväen edustus kansainvälisessä työkonferenssissa.....	93
Tilintarkastuskertomus.....	111
Tietoja Suomen Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen jäsenistä, jäsenten tuntipalkoista, liittojen ja osastojen varoista, yhdistettynä ja eriteltynä, liittojen pääkassojen ja työttömyys- ja matka-apukassojen tuloista ja menoista sekä varoista vuodelta 1926.....	113
Työehtosopimus- ja palkkariidat Kuljetustyöläisten liiton alueilla.....	38
Työehto- ja palkkaliikkeitä Rakennustyöväen liiton alueilla.....	47
Työriidat Muurarien-, Rapparien ja Uunintekijäin liitossa.....	74
Toimenpiteet työttömyyden johdosta.....	86
Vapaaehtoinen avustustoimi.....	82
Valistus- ja järjestelytyö.....	84